

MAARIA – ILMARISTEN OSAYLEISKAAVA

Vuorovaikutusraportti 1.9.2021

Muutettu 20.3.2023 (muistutukset)

Muutettu 1.9.2025 (KYLK 9.5.2023 § 169)

Vuorovaikutusraportin täydennys 24.11.2025 (KYLK 29.9.2025 § 308)

Muutettu 5.5.2026 (lausunnot)

Liedon kaupunki
Kaupunkikehityspalvelut | Kaavoitus

Turun kaupunki
Kaupunkiympäristö | Kaupunkikehitys | Yleiskaavoitus

Sisällysluettelo

1.	Mielipiteet, jotka on jätetty ennen ensimmäistä luonnoskäsittelyä.....	4
2.	Vuoden 2009/2010 luonnoksen lausunnot:.....	7
3.	Mielipiteet, jotka on jätetty pian vuodenvaihteessa 2009/2010 hyväksytyn luonnoksen hyväksymisen jälkeen.....	12
4.	Mielipiteet, jotka on jätetty vuoden 2013 yleisötilaisuuksien aikoihin tai sen jälkeen	36
5.	Yleisötilaisuus 11.6.2013, Lieto	42
6.	Yleisötilaisuus 12.6.2013, Turku	47
7.	Työpaja 17.9.2013, Lieto	50
8.	Työpaja 18.9.2013, Turku.....	55
9.	Muistio Maaria–Ilmaristen osayleiskaavan keskustelutilaisuudesta liittyen terveystalouteen 59	
10.	Muistio Maaria–Ilmaristen osayleiskaavan keskustelutilaisuudesta liittyen koulu- ja päiväkotipalveluihin	62
11.	Vuoden 2017 lausunnot:.....	65
12.	Vuoden 2017 mielipiteet	84
13.	Vuoden 2022 lausunnot.....	100
14.	Vuoden 2022 muistutukset	120
15.	Vuoden 2025 syys-lokakuun lautakuntakäsittelyn yhteydessä tulleet mielipiteet.....	137
16.	Vuoden 2026 muistutukset	139
17.	Vuoden 2026 lausunnot.....	155

Yleisötilaisuuksien ja työpajojen osalta vastineet on laadittu niihin mielipiteisiin, joiden on katsottu edellyttävän vastaamista.

Liitteet

Raporttiin liittyy yhdeksän karttaliitettä. Karttoihin on merkitty kohdat, joihin saadut mielipiteet, lausunnot tai muistutukset kohdistuvat, ja mikäli ne on voitu sijoittaa kartalle. Karttojen tarkoitus on helpottaa oikeiden kohtien löytymistä sekä visuaalisesti osoittaa, minne annetut mielipiteet ovat keskittyneet.

- Kohdan 1 mielipiteisiin liittyy yksi karttaliite: **alustava kaavaluonnos vuodelta 2008** (kartta 1).
- Kohdan 3 mielipiteisiin liittyy kaksi karttaliitettä: **hyväksytty kaavaluonnos vuodelta 2010** (kartta 2) ja **hyväksytty ulkoilureittisuunnitelmaluonnos vuodelta 2010** (kartta 3). Muutama kohdan 1 mielipiteistä on jouduttu esittämään kohdan 3 karttaliitteessä, koska kommentoitu asia oli jo ehditty muuttaa erilaiseksi verrattuna vuoden 2008 karttaan. Ajallisesti nämä kyseiset mielipiteet oli kuitenkin jätetty ennen vuoden 2010 hyväksyttyä luonnosta.
- Kohdan 4 mielipiteisiin liittyy kaksi karttaliitettä: **alustava kaavaluonnos vuodelta 2013** (kartta 4) ja **alustava ulkoilureittisuunnitelmaluonnos vuodelta 2013** (kartta 5).
- Kohtien 11 ja 12 lausuntoihin ja mielipiteisiin liittyy kaksi karttaliitettä: **hyväksytty uusi kaavaluonnos vuodelta 2017** (kartta 6) ja **hyväksytty uusi ulkoilureittisuunnitelmaluonnos vuodelta 2017** (kartta 7).
- Kohtien 13 ja 14 lausuntoihin ja mielipiteisiin liittyy kaksi karttaliitettä: **hyväksytty kaavaehdotus 1.9.2021** (kartta 8) ja **hyväksytty ulkoilureittisuunnitelmaehdotus 1.9.2021** (kartta 9).

1. Mielipiteet, jotka on jätetty ennen ensimmäistä luonnoskäsittelyä

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat mielipiteet. Mielipiteitä on jätetty tässä vaiheessa 10 kpl.

Mielipiteet koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman alustavia luonnoksia vuodelta 2008. Niiden jälkeen on tehty vuodenvaihteessa 2009/2010 hyväksytyt luonnokset, vuonna 2017 hyväksytyt uudet luonnokset sekä 7.2.2022 hyväksytyt osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset. Näiden jälkeen käsittelyissä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Mielipiteisiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

1.1 Asukas Tastontieltä, 20.11.2008

Vaatimukset ja perustelut:

Pyöräteillä ratsastaminen on lain mukaan kielletty, ellei sitä ole liikennemerkillä erikseen sallittu. Ratsastaminen tulisi sallia Tastontien ja Vanhan Tampereentien pyöräteillä, koska ajoradalla liikkuminen on turvallisuusriski.

Vastine:

Osayleiskaavassa osoitetaan Tastontiehen tukeutuvia uusia asuinalueita molempien kuntien puolelle. Tällöin myös em. kevyen liikenteen väylien käyttö lisääntyy, joten niille ei ole tarkoituksenmukaista päästää hevosia. Vanhan Tampereentien pyörätiestä vastaa Ely-keskus. Ely-keskukselta pyydettiin kannanottoa asiasta. Ely-keskus vastasi seuraavasti: *Kantamme on sama kuin aikaisemminkin, eli emme salli ratsastamista eli hevosliikennettä kevyen liikenteen väylällä. Perustelu: tieliikennelaki ja puhtaanapidon vaikeus (hevosen ulosteiden poisto).*

1.2 Asukas Junnilantieltä, 26.11.2008

Vaatus ja perustelu:

Ehdottaa Taston alueelle rakennettavan kaasuputken linjalle tehtäväksi osayleiskaavaan kuuluvaa tietä välille Haagantie–Junnilantie

Vastine:

Tällaista yhdistävää tietä/katua ei nähdä tarpeellisena. Se halkoisi turhaan peltoalueen läpi, jolta ulkoilureittejäkin on siirretty sen reunoille. Uusien alueiden liikennöinti voidaan järjestää luontevasti olevien Tastontien ja Haagantien kautta Vanhalle Tampereentielle. Lisäksi voidaan todeta, ettei kaasuputkea ole tulossa alueelle.

1.3 Asukas Rojolantieltä, 27.11.2008

Vaatimukset ja perustelut:

Ulkoilureittiajatus on ok. Reittiä ei kuitenkaan tule linjata kiinteistön Viihtylä 853-487-10-49 kautta. Tontti rajoittuu Maarian altaaseen. Rannassa on saunamökki. Ulkoilureitin on ohitettava koko Vuoriperkiön mäki, jotta asukkaille ei aiheuteta kohtuutonta haittaa.

Vastine:

Kiinteistölle Viihtylä ei enää sijoitu reittiä. Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteistarve -merkinnällä.

1.4 Maanomistaja, kiinteistö Haihun puutarha 853-410-1-25, 28.11.2008

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Suunniteltu polku kulkee 4 m päässä rakennuksesta.
- 2) Reitti tulisi linjata mielellään Maarian altaan reunoja pitkin.

Vastine:

- 1) Vanhan Tampereentien ja Korhiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Kiinteistölle Haihun puutarha ei enää sijoitu reittiä.
- 2) Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

1.5 Asukkaat Rojolantietä, 3.12.2008

Vaatimukset ja perustelut:

Ulkoilureitit ovat tervetulleita, mikäli vain polkujen linjaukset saadaan osumaan kohdalleen. Yksi reitti oli kuvattu kulkemaan kiinteistöjemme läpi, mitä emme voi mitenkään hyväksyä. Reitti kulkisi asuinrakennusten ja rannassa olevien kesä/saunamökkien välissä olevan pihapiirin läpi.

Vastine:

Vanhan Tampereentien ja Korhiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Mielipiteen jättäjien kiinteistöille ei enää sijoitu reittiä. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

1.6 Härkätien Vaeltajat, 7.1.2009

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Härkätien Vaeltajat on tyytyväinen jokaisesta uudesta ulkoilureitistä ja kokee lähialueen liikuntamahdollisuudet erittäin tarpeellisiksi. Ulkoilureittiin toivotaan yhdyspolkua Liedon kirkonkylästä.
- 2) Olemassa olevien polkureitistöjen kunnossapito on tärkeää. Tällä hetkellä hoito on riittämätöntä, varsinkin hakkuiden jäljiltä. Reittien merkinnät ovat osin hävinneet.

Vastine:

- 1) Tällä hetkellä Maaria-Ilmaristen suuntaan pääsee Liedon keskustasta pyörällä ja kävellen esim. reittiä Teilipolku – Isomoisientie – Vanha Tampereentie tai reittiä Hämeentie – Lietniementie – Väänteläntie. Ulkoilureittisuunnitelmassa esitetyille ulkoilureittitoimituksin mahdollistettaville reiteille on pääsy mm. Väänteläntieltä, Vanhalta Tampereentieltä ja Pakhalaukkaantieltä.
- 2) Mielipiteestä ei käy ilmi, mitä reittejä kritiikki koskee. Kivikauden polun on perustanut urheiluseura, joten Turun kaupunki ei ole vastuussa sen kunnossapidosta. Kun jokin ulkoilureittisuunnitelmassa esitetty reitti vahvistetaan ulkoilureittitoimituksella, kaupunki ottaa vastuun sen kunnossapidosta.

1.7 Asukas, osoite ei tiedossa, mielipide saapunut 21.1.2009

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Kivikauden polulta voi rakentaa liittymäreittejä esim. kaupungin suuntaan, mutta polku pitää jättää rauhaan.
- 2) Kivikauden polun aitoa metsäluontoa tulee suojella tarkasti, koska se on Turun lähellä ainoa oikea metsä. Ei asutusta näköetäisyydelle, ei kunnostettuja kevyen liikenteen osuuksia.

Vastine:

- 1) Kivikauden polun säilyminen ulkoilijoiden käytössä voidaan turvata ulkoilureittisuunnitelman ja ulkoilureittitoimitusten avulla. Kun reitti vahvistetaan ulkoilureittitoimituksella, kaupunki voi kohentaa reittiä ja pitää sitä kunnossa. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa on esitetty liittymäreittejä Kivikauden polulle idän, kaakon ja lännen suunnilta. Pohjoisesta Kivikauden polulle johtaa olemassa oleva Turun kaupungin ylläpitämä Paavonpolku.
- 2) Asumiseen tarkoitetut AP-aluevaraukset on poistettu Kivikauden polun ympäristöstä. Metsät, joissa Kivikauden polku kiertele, säilyvät virkistysalueina. Ulkoilureittisuunnitelmassa ei ole määritelty, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina reitteinä. Useimmiten polkumainen, rakentamaton reitti on kuitenkin riittävä. Jos Maarian altaan lähiseudun asukasmäärä kasvaa merkittävästi, polkumaisia reittejä voi olla perusteltua muuttaa rakennetuiksi. Kesällä pyöräiltävissä oleva reitti olisi tarpeen Ilmaristen ja Maarian uimarannan välillä.

1.8 Turun lintutieteellinen yhdistys, mielipide saapunut 28.1.2009**Vaatimukset ja perustelut:**

- 1) Altaan avoimet rannat ovat heinäkurpan muuttoaikaisia levähdysalueita. Ulkoilureitti on syytä linjata suhteellisen läheltä rantaa, jolloin heinäkurpan suosimia levähdysalueita ei pirstota. Polun ei kuitenkaan tulisi kulkea aivan rantaviivaa pitkin.
- 2) Koirien kiinni pitämistä koskeviin säännöksiin on kiinnitettävä huomiota esim. opastaulujen ja valistuksen avulla.
- 3) Lintujen tarkkailua helpottamaan voisi rakentaa havainnointilavoja.
- 4) Kuntien ja yhteisöjen mailla voitaisiin pidättäytyä avohakkuista.

Vastine:

- 1) Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Reitin toteuttamismahdollisuuksia ja linjaamista voidaan tutkia asemakaavoituksen tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä.
- 2) Reittien toteuttamisen investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä. Mahdollisten opastaulujen tai nettipohjaisen informaation tarvetta mietitään toteutussuunnitteluvaiheessa.
- 3) Reitteihin liittyvien rakenteiden toteuttamisen investoinnit vaativat erillisiä päätöksiä. Reitteihin mahdollisesti liitettävien rakenteiden tarvetta mietitään toteutussuunnitteluvaiheessa.
- 4) Tämä on tavoitteena. Kaavallisella virkistysalueella merkittävät metsänhoitotoimet edellyttävät maisematyölupaa ja maisematyöluvan kautta pystytään kontrolloimaan kullekin alueelle sopivia metsänhoitotoimia. Arimmilla ja tärkeimmillä alueilla esimerkiksi juuri avohakkuut voidaan kieltää kokonaan.

1.9 Maanomistajat, kiinteistö Etukallio 853-410-1-114, 15.7.2009**Vaatimukset ja perustelut:**

Yksityiskohtainen kulkuyhteyden muutostoive Kanta-Haihuntien tuntumassa.

Vastine:

Yksityiskohtaiset kulkuyhteydsjärjestelyt ratkaistaan vasta asemakaavavaiheessa.

1.10 Maanomistajat Tastonkulmalta, 28.8.2009

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) N. hehtaarin kokoisten tilojen osoittaminen AP-alueeksi ja viheralueen kaventaminen tai siirto.
- 2) Tielenkin siirto.
- 3) Nettisivut piilossa.

Vastine:

- 1) N. hehtaarin kokoiset suunnittelutarveratkaisuin muodostetut tilat huomioidaan AP-aluevarauksissa. Näiden alueiden luoteis- ja pohjoispuoliset alueet osoitetaan virkistysalueeksi. Lisäksi niiden välissä olemassa olevalle polulle osoitetaan ulkoilureitti, joka on tarkoitus toteuttaa ulkoilureittitoimituksella.
- 2) Tielenkki on poistettu.
- 3) Nettisivujen löytymistä on helpotettu luomalla osayleiskaavahankkeelle oikopolku; www.turku.fi/maailma.

2. Vuoden 2009/2010 luonnoksen lausunnot:

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat lausunnot.

3.12.2009 päivätyistä luonnoksista pyydettiin lausunnot yhteensä 31 taholta ja vastaus saatiin 11 taholta. Osa lausunnoissa esitetyistä asioista on tähän päivään mennessä ehtinyt jo vanhentua, kun maanomistusolosuhteita on muuttunut ja luonnosten välissä tehty rakennemallityö muutti kaavan tavoitteita.

Lausunnot koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman vuodenvaihteessa 2009/2010 hyväksytyjä luonnoksia, joiden jälkeen on tehty vuonna 2017 hyväksytyt uudet luonnokset sekä 7.2.2022 hyväksytyt osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset. Näiden jälkeen käsitellyissä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Lausuntoihin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

2.1 Metsähallitus

Maaria-Ilmarisen ulkoilureittisuunnitelma on laadittu hyvin ja se tarjoaa hyvät puitteet paikalliselle väestölle ulkoiluun, harrastustoimintaan ja opetuskäyttöön. Metsähallituksen hallinnassa olevia palstoja kaava-alueella sijaitsee 3 kpl.

- 1) Reittien toteutuksessa tasapuolisuutta kaikkien käyttäjien kesken tulee tarkastella ja niiden tulee muodostaa toimiva kokonaisuus.
- 2) Metsämäen raviradan tuntumaan osoitettavat reitit tulee toteuttaa siten, että ratsastajat ja kävelijät voivat niitä käyttää yhtä aikaa.
- 3) Viljelyalueilla kulkevat reitit eivät saa hankaloittaa viljelytoimintaa.
- 4) Metsähallituksen hallinnassa olevista kolmesta palstasta pohjoisimman ratkaisu on hyvä. Kahden eteläisen osalta esitetään muutosta siten, että VU-1-aluetta muutetaan AP-2-alueeksi Topinojaan asti ojan eteläisen alueen osalta. Muutos ei olisi ristiriidassa ulkoilureittisuunnitelman kanssa, lisäksi se mahdollistaisi hyvät edellytykset raviradan lähialueen kehittämiseksi.
- 5) Kaavamerkintää MA-1 ei ole kaavakartalla, vaan siellä on MA-merkintä. Merkintöjen ja selitysten on oltava yhdenmukaiset kaavakartan kanssa. Merkinnän tulisi mahdollistaa puun siemenviljely.
- 6) Toivotaan kirjallista vastinetta.

Vastine:

1. Ulkoilureittisuunnitelman reitit ovat muuttuneet merkittävästi vuoden 2009/2010 luonnoksen jälkeen.
2. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta saatujen mielipiteiden sekä reittien linjaamiseen liittyvien haasteiden takia.
3. Viljelyalueille esitetyt reitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Ne on korvattu osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Reittien toteuttamismahdollisuuksia ja linjaamista näille osuuksille voidaan tutkia asemakaavoituksen tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä. Reittejä voidaan mahdollisesti sijoittaa vesistöjen rannoille, missä useimmiten on nykyäänkin viljelemätön suojakaista.
4. Liedon kunta on hankkinut ko. maa-alueet omistukseensa.
5. Merkinnät on tarkistettu vastaamaan selityksiä.
6. 17.10.2013 Metsähallitukselta on saapunut sähköposti, jossa todetaan, että alueella ei ole Metsähallituksen hallinnassa olevia maa-alueita (Liedon kunta ostanut alueet metsähallitukselta 10.8.2011).

2.2 Turku Energia Sähköverkot

Ei huomautettavaa.

2.3 Asemakaavatoimisto

Kaavan rakennetta olisi syytä kehittää niin, että joukkoliikenne olisi selkeästi yksi rakenteen muodostamisen lähtökohta ja sitä tukisi asuntoalueiden kaavamerkinnät ja -määräykset. Asemakaavatoimisto ei näe järkevänä enää enempää lisätä näin suurissa määrin yksityisautoiluun perustuvia pientaloalueita. Lisäksi tulisi huomioida:

- 1) Lentoliikenteen aiheuttaman lentomelun vaikutus asuinalueiden sijoitteluun.
- 2) Yhteys Toijalan radan yli Kylmänalhonkadulta ”Haaganmäen” puolelle olisi syytä muuttaa pelkästä kevyen liikenteen alikulusta joksikin toisenlaiseksi ja monipuolisemmaksi merkinnäksi.

Vastine:

Lausunnon jälkeen tehty rakennemallityö on ohjannut suunnittelua siihen suuntaan, että asuin-aluevaraukset on sijoitettu vain taajamien yhteyteen, jolloin joukkoliikenteen järjestäminen on luontevampaa.

- 1) Kiitotien jatkeen kohdalta on sekä Turun että Liedon puolelta poistettu asuinalueita.
- 2) Merkintä jätetään tästä kaavasta kokonaan pois, koska osayleiskaavaa on kevennetty niin, että radan eteläpuoliset aluevaraukset on poistettu.

2.4 Joukkoliikennetoimisto

Alueen olemassa olevat linjat eivät palvele nyt suunnitellun alueen joukkoliikennetarpeita, joten joukkoliikenteen järjestämiseksi tulee luoda kaavallisesti mahdollisimman hyvät edellytykset uuden joukkoliikennereitin aikaansaamiseksi.

Vastine:

Aluevarauksia on poistettu rakennemallin myötä. Lisäksi niiden sijoittelua on jonkin verran muutettu. Alueiden sijoituksessa selvästi olemassa olevien taajamien yhteyteen, ei joukkoliikennereittien muuttamiseen ole juuri tarvetta.

2.5 Liikennevirasto (entinen Ratahallintokeskus)

Kaavoittajan tulee huomioida Toijala – Turku rataosan liikennekapasiteetin lisäykseen liittyvät selvitykset sekä merkitä kaksoisraide kaavaan.

Liedon kaupungin alueella sijaitsee yksi kevyen liikenteen tasoristeys, jonka poistoon tulee varautua. Tasoristeystä ei ole osoitettu kaavassa, mutta mitään korvaavaa yhteyttäkään ei ole suunniteltu.

Kaavoittaja on Turun puolella merkinnyt lyhyelle matkalle rautatiealueelle meluntorjuntatarpeen. Kaavoittajalla ei ole toimivaltaa määrätä meluntorjunnan rakentamisesta väylään kuuluvalla alueelle. Meluntorjuntamääräys tulee siirtää rautatiealueen ulkopuolelle.

Rautatiealueen läheisyyteen on nykyisen rakennuskannan lisäksi osoitettu asuinrakennukseen tarkoitettuja alueita. Uudisrakentamisen osalta tulee selvittää miten nykyiset meluun, tärinäan ja runkomeluun liittyvät vaatimukset täyttyvät. Melun osalta uutta asuinrakentamista tulee osoittaa vain paikkoihin, joissa melutason ohjearvot ovat saavutettavissa sekä sisätiloissa että piha- ja oleskelualueilla. Lisäksi radan ja asuinalueiden väliin tulee merkitä ympäristöön sopiva suojavyöhyke. Rakennettaessa lähelle rautatietä on aina huomioitava tärinän mahdollinen vaikutus rakenteisiin ja asumismukavuuteen. Suunnitteluperusteissa on kiinnitettävä huomiota rakennusten tärinäalittiusluokan lisäksi tärinän häiritsevyyteen. Tärinän ja runkomelun osalta tulee huomioida VTT:n tekemät selvitykset sekä niissä annetut suositukset.

Vastine:

Kaksoisraide huomioidaan riittävän leveänä rautatiealueena (LR-alue).

Liedon puoleisella kaava-alueella ei ole kevyen liikenteen tasoristeystä.

Rautatiealueella oleva kaavamerkintä oli melualueen raja, ei meluntorjuntatarve. Melu- ja tärinäasioita ei toisaalta tarvitse tässä kohtaa tutkia enempää, koska radan eteläpuolinen A-alue on poistettu kaavasta.

2.6 Varsinais-Suomen ELY-keskus

...Varkaantie on syytä kaavoituksessa vielä huomioida.

Kaavaselostukseen on listattu aluetta koskevat luontoselvitykset ja lähtötiedot. Selostuksen täydennyksessä tulee esittää perustelut käytetyistä suojelumerkinnöistä sekä lisätä kaavaan luontokohteita koskeva liitekartta ja tarvittava kohdeluettelo. Luontoselvitykset kuuluvat mukaan kaavan tausta-aineistoon.

Asuntorakentamiseen suunnitellut alueet ovat hieman maakuntakaavan taajamatoimintojen aluetta laajempia erityisesti Liedon puolella. Asiasta tulee esittää perustelut.

Liitekartalla esitettyä väestötavoitetta ja mitoitusta tulee käsitellä myös selostuksessa. Kaavan res/merkinnän tarkoitusta on syytä tarkentaa. Koska asuinalueet on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi, on kaavan yleismääräyksenä oleva rakennuspaikkojen muodostamista koskeva pinta-alaperusteinen määräys tarpeeton.

Kaavaselostuksen täydennyksessä tulee käsitellä kaavamerkintöjä tarvittavine määräyksineen ja liittää kaavaan siitä vielä puuttuva vaikutusarviointi.

Yleiskaavoitusta voidaan täydennystarpeet huomioiden jatkaa luonnoksen pohjalta. ELY-keskus pitää osayleiskaavaa tärkeänä alueen asemakaavoituksen ja taajamarakenteen ohjauksen kannalta.

Vastine:

Varkaantie on huomioitu kaavaehdotuksessa RKY-kohteena.

Luontokohteet ja niiden suojelumerkinnyt on esitetty selostuksessa. Luontoselvitykset ovat selostuksen liitteinä.

Kaavaehdotuksessa asuntorakentamiseen ajatellut alueet on keskitetty taajamien yhteyteen ja siten niiden sijoittelu vastaa aiempaa paremmin maakuntakaavaa.

Väestötavoitteita on mietitty työn edetessä ja kaavassa on päädytty käyttämään Rakennemallin mukaisia väestötavoitteita. Res-merkinnät on poistettu koko kaavan alueelta. Rakennuspaikkoja koskeva pinta-alaperusteinen määräys on poistettu kaavasta.

Selostusta on täydennetty kaavamerkintöjen osalta ja sinne on lisätty kaavan vaikutusarvioinnit.

2.7 Turun ja Liedon perusopetus ja varhaiskasvatus

Lausunnossa todetaan mm. miten lausuntoa ovat olleet valmistelemissa sekä Turun että Liedon opetustoimen ja varhaiskasvatuksen viranhaltijat yhteisesti kunnanhallitusten osayleiskaavaluonnoksen päätösesityksen mukaisesti. Lausunnossa kerrotaan minkälainen tilanne koulu- ja päiväkotitilojen sekä asukasmäärien suhteen alueilla nyt vallitsee ja miten ne mahdollisesti tulevat kehittymään. Lisäksi todetaan, miten asian tiimoilta oli tärkeää tehdä yhteistyötä ja että yhteistyötä tulisi jatkaa. Lausunnossa ei kuitenkaan oteta juurikaan kantaa mihinkään konkreettisiin toimiin. Lausunto on rakennemallityön ja sen myötä tapahtuneiden muutosten johdosta osittain vanhentunut. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tietoja pitää päivittää ja tätä tehtiinkin jo loppuvuonna 2013 yhteisellä keskustelutilaisuudella, jonka asiat on esitelty myöhemmin tässä raportissa.

2.8 Turun museokeskus

1. Kaava-alueen tarkastelua vaikeuttaa pohjakartan epätarkkuus.
2. Muinaisjäännösten osalta edellytetään, että puuttuvat muinaisjäännökset lisätään ja virheelliset sijaintimerkinnyt korjataan kaavakartalle. Lisäksi kaavan selostusosassa on oltava muinaisjäännösluettelo, josta kaavaan merkityn muinaisjäännöksen nimi ja laji käyvät ilmi. Yhtenäisyyden vuoksi muinaisjäännösten numeroinnissa olisi hyvä käyttää muinaisjäännösrekisterin numerointia tai jotain muuta yhtenäistä numerointitapaa.
3. Paikallishistoriallisesti merkittävät rakennuskohteet on merkittävä kaavakartalle.
4. Varkaantien linjaus tulee merkitä kaavaan historiallisesti merkittäväksi tielinjaksi, jonka linjaus tulee säilyttää.
5. Myllytorpan alueella ei tule sallia uudisrakentamista. Mikäli vanha torppa puretaan, alue jää luonnontilaiseksi.
6. Maarian altaan itäistä metsäaluetta ei tule supistaa esitetyn kaltaisella asuinrakentamislaajuudella. Läpikulkuliikennettä lisäävää tieyhteyttä ei tule rakentaa.

Vastine:

1. Kyseessä ei ole pohjakartta vaan pelkistetty versio Maanmittauslaitoksen peruskartasta. Kaupungin omaa pohjakarttaa ei ole mahdollista käyttää osayleiskaavan mittakaavassa.
2. Muinaisjäännökset on huomioitu kaavaehdotuksessa niin kuin Turun museokeskus on esittänyt. Selostuksen liitteenä on muinaisjäännösten kohdeluettelo.
3. Paikallishistoriallisesti merkittävät rakennuskohteet on merkitty kaavakartalle rakennussuojelukohteina muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Selostuksen liitteenä on rakennussuojelukohteiden kohdeluettelo.
4. Varkaantien linjaus on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetun kulttuuriympäristön seututieksi/pääkaduksi.

5. Lausunnosta ei käynyt ilmi, miksi Myllytorpan alueelle ei saisi rakentaa. Myöhemmin Museokeskuksen kanssa käydyn keskustelun perusteella selvisi, että he vastustavat sitä, että alueelle rakennettaisiin yksityiseen käyttöön asuinrakennus. Näin ei olla menettelemässä, vaan alueen on tarkoitus jäädä julkiseen käyttöön. Myllytorpan alue on Maarian altaan pohjoisimmassa päässä luonteva paikka sijoittaa vapaa-aikaan liittyviä erityistoimintoja, jos sellaisille löytyy toteuttajia. Pienimuotoista julkiseen käyttöön tarkoitettua rakentamista museo-keskus ei vastusta.
6. Maarian altaan itäpuolinen metsäalue jää ennalleen, sillä asuinaluevaraukset keskitetään taajamien yhteyteen.

2.9 Turun ja Liedon kirjastopalvelut

Tässäkin lausunnossa todetaan, miten lausunto on valmisteltu yhteistyössä. Lausunnossa kerrotaan kirjastopalveluiden nykytilanne kaava-alueella ja miten Yli-Maariaan mahdollisesti toteutettavan uuden koulun yhteyteen sijoitettu uusi kirjasto korvaisi Turussa Moision ja Jäkärän nykyiset kirjastot. Suunnitelman toteutuessa alueen kirjastopalvelut siirtyisivät kauemmaksi Maaria-Ilmaristen osayleiskaava-alueen luoteispuolelle.

Tavoitteena on järjestää osayleiskaava-alueen kirjastopalvelut yli kuntarajan niin, että ne ovat sekä turkulaisten että lietolaisten asukkaiden helposti saavutettavissa. Näin Ilmaristen, Jäkärän ja Yli-Maarian kirjastopalvelut tulee suunnitella uudelleen kokonaisuutena ottaen huomioon tuleva asukasmäärien kehitys ja osayleiskaavan toteutuminen.

Ilmaristen alueen asutuksen laajetessa osayleiskaavan toteuttamisen seurauksena Ilmaristen koulukirjaston palveluprofiili tulee arvioida uudelleen. Kirjastoa tulee kehittää niin, että se palvelee laajasti alueen koko väestöä. Tästä syystä kirjaston sijainti, aukiolo ja aineisto otetaan uudelleen tarkasteluun osana alueen kirjastopalvelujen tarkastelua.

Kirjastoautoreitin suunnittelu edellyttää toimivia tie- ja liikennejärjestelyjä. Pysäkkipaikkojen varaukset tulee tehdä yhtäaikaaisesti kaavoituksen edetessä. Turun ja Liedon kirjastoautojen reitit suunnitellaan ylikunnallisesti niin, että ne palvelevat joustavasti nykyisiä ja alueelle muuttavia uusia asukkaita.

Vastine:

On hienoa, että kuntien kirjastopalvelut ovat perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tapaan tehneet ylikunnallista yhteistyötä. Hyvälle yhteistyölle on jatkossakin tarvetta, sillä kaavatyössä tapahuneiden muutosten johdosta kirjastopalveluihin liittyviä tietoja on syytä päivittää.

Pysäkkipaikkojen varauksia voidaan tutkia periaatetasolla osayleiskaavan yhteydessä, mutta yksityiskohtaisemmin ne ratkaistaan asemakaavavaiheessa.

2.10 Kiinteistöliikelaitoksen Katu- ja viheralueet

Suunniteltaessa alueelle erilaisia liikunta-aktiviteettejä kannattaa huomioida jo olemassa olevat mahdollisuudet harrastamiseen esimerkiksi Jäkärän urheilupuiston alueella.

Alueelle rakennettaviksi suunnitellut polut, kulkuväylät sekä muut rakennelmat tulisi jo tässä vaiheessa miettiä niin, että ne ovat realistisesti toteutettavissa eikä niiden alle jää esimerkiksi suojeltavaa kasvillisuutta tai muinaismuistoalueita.

Alueelle on syytä jättää mahdollisimman paljon myös koskematonta luontoa.

Vastine:

Olemassa olevat liikuntamahdollisuudet on huomioitu kaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa.

Reitit on pyritty linjaamaan siten, että niiden perustaminen, kunnossapito ja käyttö eivät aiheuta haittaa luontoarvoille tai uhkaa muinaismuistoalueita. Useimmiten reitit eivät kulje arvokkaiden luontokohteiden kautta. Luontokohteiden kautta kulkevat reitinosat on tutkittu yhdessä Turun kaupungin ympäristönsuojelun kanssa. Jos arvokkaiden luontokohteiden kautta kulkevia polkuja on tarvetta leventää tai muuten kohentaa, hankkeista tulee neuvotella kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa. Samoin menetellään toteutettaessa uusia reitinosia ja levähdyspaikkarakenteita. Jos muinaisjäännösten läheisyyteen aiotaan toteuttaa rakennettu ulkoilureitti tai levähdyspaikkoihin liittyviä rakenteita, on oltava yhteydessä Turun museokeskukseen.

Ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavia levähdyspaikkoja on osoitettu neljä. Ne sijoittuvat Turun kaupungin omistamalle maalle. Alueet on mitoitettu väljästi, jotta mahdolliset rakenteet pystytään sijoittamaan paikalle tarkoituksenmukaisesti. Ulkoilureittisuunnitelma ei velvoita levähdyspaikkojen toteuttamiseen. Toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä.

Täysin koskematonta luontoa ei tällaisella alueella juuri ole nykyisinkään, mutta Ilmaristen ja Jäkärän taajamien väliset metsät ovat jäämässä suureksi, rakentamisesta vapaaksi virkistysalueeksi sekä maa- ja metsätalousalueeksi.

2.11 Varsinais-Suomen liitto

Maaria-Ilmaristen osayleiskaava toteuttaa ja tarkentaa vahvistunutta maakuntakaavaa. Osayleiskaavan yhteydessä laadittu Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelma mahdollistaa vetovoimaisen ja toimivan ulkoilualueen toteuttamisen.

3. Mielenpitoet, jotka on jätetty pian vuodenvaihteessa 2009/2010 hyväksytyn luonnoksen hyväksymisen jälkeen

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat mielenpitoet. Mielenpitoita on jätetty tässä vaiheessa 54 kpl.

Mielenpitoet koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman vuodenvaihteessa 2009/2010 hyväksytyjä luonnoksia, joiden jälkeen on tehty vuonna 2017 hyväksytyt uudet luonnokset sekä 7.2.2022 hyväksytyt osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset. Näiden jälkeen käsitellyissä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Mielenpitoisiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

3.1 Asukas Haaganpolulta, 14.1.2010**Vaatimukset ja perustelut:**

Mielenpitoen jättäjän omistaman asuinkiinteistön rajalla kulkeva ravi- ja ratsastusreitti on poistettava. Reitti aiheuttaa levottomuutta, häiritsee ja on vaarallinen. Suurin osa asukkaista ei ole hevostilallisia.

Vastine:

Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

3.2 Turun kaupungin ympäristö- ja kaavoituslautakunta, 16.2.2010

Toive (kirjannut ylös silloinen asemakaavapäällikkö Timo Hintsanen):

Virkistysalue- ja/tai ulkoilureittiyhteys kahden eri virkistysalueen välille ns. Jäkärän Kailan alueelta Pihlavantien itäpuolelle.

Vastine:

Kulkuyhteys on huomioitu kaavaehdotuksessa. Haihuntien ja Pihlavantien rakennetut kiinteistöt sijaitsevat niin lähellä toisiaan, että kunnan virkistysalueyhteyttä ei ole mahdollista muodostaa virkistysalueiden välille, mutta alueelle osoitetaan ulkoilureitti yhdistämään nämä kaksi virkistysaluetta toisiinsa.

3.3 Maanomistaja, kiinteistö Kuusamo 423-436-2-73, 26.2.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Vastustan kaavasuunnitelmaa uuden asuinalueen ja tielinjan osalta.
- 2) Maaomistajia ei myöskään ole tiedotettu suunnitelmasta, eikä kuultu.

Vastine:

- 1) Asuinalue ja tielinjaus on poistettu kaavasta.
- 2) Yleiskaavallisissa hankkeissa on tyypillisesti niin paljon osallisia, ettei ole mahdollista lähettää kaikille henkilökohtaista kirjettä. Ainoastaan ulkopaikkakuntalaisille maanomistajille lähetetään kirje, koska heillä ei ole samanlaista mahdollisuutta seurata kunnallisia uutisia ja keskustelua kuin paikallisilla. Yleiskaavallisista hankkeista tiedotetaan siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan (kuulutus kunnan virallisella ilmoitustaululla, paikallislehdissä ja internetissä). Maanomistajilla, niin kuin muillakin osallisilla, on ja on ollut mahdollisuus ilmaista mielipiteensä kaavaprosessin aikana. Mielipiteen esittäminen ei tarkoita sitä, että se automaattisesti otetaan sellaisenaan huomioon. Jos esimerkiksi toive tai vaade on ristiriidassa sitä tärkeämmän asian kanssa, ei mielipidettä voida ottaa huomioon ainakaan sellaisenaan.

3.4 Maanomistajat, Pahka, 26.2.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Kaavaluonnoksessa Tampereen moottoritien eteläpuoleinen leveä EV-alue (suojaviheralue) rajoittaa rakentamista ja metsänhoidollisia toimenpiteitä. Yksityiset maanomistajat eivät ole rakentaneet moottoritietä, eikä heillä ole osuutta meluongelman syntymiseen. Sen vuoksi meluongelman hoitamiseksi ehdotettu suoja-alue johtaa maanomistajien näkökulmasta kohtuuttomaan lopputulokseen, jossa tienpitäjän puuttuvat toimenpiteet korvataan leveällä suojavyöhykkeellä ja työnnetään yksityisten maanomistajien haitaksi. Tienpitäjän pitäisi ratkaista meluntorjunta ongelman hoitamiseksi ja suojaviheraluevaraus voitaisiin pienentää.
- 2) Pyydämme, että meille varattaisiin tilaisuus etukäteen tulla kuulluksi ja saada tieto, miten tämä huomautus tulee huomioiduksi kaavassa.

Vastine:

- 1) Alue on poistettu kaavasta ja alueen maankäyttö ratkaistaan Kanta-Liedon 2025 osayleiskaavassa. Suojaviheralue olisi ollut perusteltu merkintä, jos alueelle olisi luonnoksen kaltainen pientaloalue toteutunut. Koska sellaista ei voida rakennemallista johdun esittää, alueelle jää voimaan nykystatuksen mukainen maa- ja metsätalousalue-merkintä (M).
- 2) Ko. maanomistajat eivät omista maa-alueita enää kaava-alueelta. Vuorovaikutusraportti on julkaistu muun kaavamateriaalin yhteydessä, joten asianomaiset voivat annettuihin vastauksiin käydä tutustumassa joko kunnissa tai lukea materiaalin internetistä.

3.5 Maanomistaja, kiinteistö Haihun puutarha 853-410-1-25, 1.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Tilan Haihun puutarha 853-410-1-25 kautta kulkeva ulkoilureitti on poistettava, koska se kulkee liian läheltä hallia, haittaa pihalla työskentelyä ja on vaarallinen käyttäjille, koska alueella liikutaan työkoneilla.

Vastine:

Ks. vastine saman mielipiteen jättäjän aiempaan mielipiteeseen (mielipide 1.4).

3.6 Maanomistajat, kiinteistö Metsola 423-437-1-21, 4.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Maanomistajan tilasta on lohkottu kiinteistöt omistajan lapsille Liedon voimassa olevan yleiskaavan AP-alueen mukaisesti. Osayleiskaavaluonnoksessa alueet onkin osoitettu osin VL-alueeksi ja siten rajoittaa lohkottujen kiinteistöjen käyttöä rakentamiseen. Kaava tulee palauttaa voimassa olevan yleiskaavan mukaiseksi.

Vastine:

AP-aluerajaus on muutettu vastaamaan ko. kiinteistöjä ja voimassa olevaa yleiskaavaa.

3.7 Asukas / maanomistaja, kiinteistöt Kielorinne 423-405-2-102, Pitkäsmäki 423-405-2-13, Anttila 423-405-2-77, 8.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Ravi- ja ratsastusreitti poistettava Liedon Harviaistenkylässä sijaitsevien kiinteistöjen Pitkäsmäki 2:13, Anttila 2:77 ja Kielorinne 2:102 alueelta. Reitti aiheuttaa häiriötä Kielorinteen asuinkiinteistölle. Reitti vaikeuttaa maataloutta tilojen Pitkäsmäki ja Anttila alueella. Reitin kulku alueen läpi haittaa viljelijän työtä.

Vastine:

Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

3.8 Maanomistaja, kiinteistö Mäkiperä II 853-465-17-2-R, 9.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Ulkoilureittiä ei pidä tehdä mielipiteen jättäjän tilan Mäkiperä II 853-465-17-2-R alueelle.
- 2) Toimenpidekielto hankaloittaa metsän normaalia ja järkevää hoitoa. Turun kaupungin tulisi tukea yrittäjiä eikä hankaloittaa yritystoimintaa toimenpidekielloilla.
- 3) Metsää on otettu käyttöön luvottomasti. Kaupungin on saatettava mielipiteen jättäjän metsä mahdollisimman nopeasti alkuperäiseen kuntoonsa mm. siivoamalla roskat ja poistamalla puihin hakatut naulat.

Vastine:

- 1) Kiinteistön Mäkiperä II länsirajan tuntumassa kulkenut reitinosa on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Kiinteistön alueelle ei sijoitu reittejä.
- 2) Rakennuskielto ja toimenpiderajoitus ovat olleet alueella tarpeen, koska muutoin alueella olisi voinut tapahtua sellaisia rakennustoimenpiteitä sekä maisemaa muuttavia maanrakennustöitä ja puunkaatoja, jotka saattaisivat huomattavasti vaikeuttaa osayleiskaavan laatimista ja asutuksen muutakin järjestelyä. Rakennuskielto on antanut kaavoitusviranomaiselle paremmat mahdollisuudet ohjata ja suunnata rakentamista poikkeamispäätöksellä sellaisille alueille, jotka tulevassa kaavoituksessa on tarkoitus osoittaa rakennuspaikoiksi.
- 3) Kaupunki ei ole tehnyt Kivikauden polkua eikä ole vastuussa mainituista haitoista. Kun jokin ulkoilureitti toteutetaan ulkoilulain mukaisen ulkoilureittisuunnitelman ja ulkoilureittitoimituksen perusteella, kaupunki ottaa vastuun sen kunnossapidosta.

3.9 Maanomistajan edustaja, kiinteistöt Metsäranta 853-487-10-4, Metsäranta I 853-447-6-8 ja Metsäranta 853-411-6-0, 9.3.2010

Huom. Kiinteistö Metsäranta 853-487-10-4 on mielipiteen jättämisen jälkeen lohkottu useaan osaan. Merkittävä osa alueesta on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen ja on nyt osa kiinteistöä Maarianmetsä 853-475-1-41. Osa Metsärannasta on nyt kiinteistöä Metso-Metsäranta 853-411-6-1.

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) AP-2 = hevostila ei hyvä.
- 2) Ratsastusreitti pois.
- 3) Kokoojatie mahdollista osoittaa rajalle.
- 4) Uimapaikka tms. tilan Metsäranta 853-411-6-0 alueelle.

Vastine:

- 1) Lauseesta ei käy kunnolla ilmi mikä ei ole hyvä. Tarkoitetaanko, että AP-merkintä hevostilalle ei ole hyvä tai että hevoset eivät ole yleensäkkään alueella hyvä asia? Joka tapauksessa kaavaehdotuksessa AP-2-merkintä on korvattu AM-merkinnällä. AM-merkintä tähtää siihen, että sen alueella olevat toiminnot voivat säilyä, mutta alueelle ei tuoda uusia toimintoja kuten esim. merkittävästi uusia asuntoja. AM-alueen ympäriltä on poistettu kaavaluonnoksissa olleita AP-alueita yleispiirteisempiin suunnitelmiin sekä lentomeluun pohjautuen.
- 2) Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 3) Tieyhteyttä Pahkalaukkaantieltä Tastontielle ei enää tavoille ja se on poistettu kaavasta.
- 4) Mielipiteestä sai sen käsityksen, että tilan Metsäranta 853-411-6-0 alueelle haluttaisiin uimapaikka tms. Ulkoilureittisuunnitelman 1.9.2021 päivätyssä ehdotuksessa kyseisen tilan rantaan esitettiin ulkoilureitistöön liittyvä levähdyspaikaksi varattava alue. Ajatuksena oli, että levähdyspaikalle olisi mahdollista toteuttaa esim. uimalaituri. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta saatiin kuitenkin em. tilan omistajien jättämä muistutus (ks. muistutus 14.12), jossa vastustettiin levähdyspaikkaa ja sille johtanutta uutta ulkoilureittiä. Tästä syystä levähdyspaikka ja sille johtanut reitinosa on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.

3.10 Kaksi sisällöltään lähes yhtenevää mielipidettä:

Asukkaat Pitkäsmäentieltä, 9.3.2010

Asukkaat Pitkäsmäentieltä, 10.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Pitkäsmäen kiertävä ravi- ja ratsastusreitti on poistettava. Reitti ei ole yleisen ulkoilutoiminnan kannalta tärkeä, se häiritsisi asukkaita, aiheuttaisi vaaratilanteita ja vaikeuttaisi maatalouden harjoittamista.
- 2) Topinojan vartta seuraileva ratsastusreitti, joka risteäisi Pitkäsmäentien kanssa, ei ole yleisen ulkoilutoiminnan kannalta tärkeä. Kyseinen ratsastusreitti on vaarallinen ylittäessään Pitkäsmäentien ja haittaa maataloutta.
- 3) Ravi- ja ratsastusreitit on syytä pitää ulkoilureittisuunnitelmassa näkyvän hevosurheilukeskus-ympyrän sisäpuolella.

Vastine:

- 1) Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Ks. kohta 1.
- 3) Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa näytetään olemassa olevat ravireitit, jotka sijaitsevat Haagantien länsipuolisilla alueilla Metsämäen raviradan läheisyydessä.

3.11 Asukkaat Pitkäsmäentieltä, 10.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Pitkäsmäen kiertävä ravi- ja ratsastusreitti häiritsee asukkaita, on vaarallinen, kulkee osin yksityistietä ja haittaa viljelyä.

Vastine:

Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

3.12 Maanomistaja, kiinteistö Wähä-Keto 423-446-2-3, 10.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Liitekartan kohdassa 1 on iso kivi, jonne on rakennettu polku ja pitkospuut maanomistajilta lupaa kysymättä. Polku ja pitkospuut on poistettava tai asia on käsiteltävä asiallisesti ja haitat korvattava.
- 2) Liitekartan kohdassa 2 vaadimme kevyen liikenteen tien siirtämistä jo olemassa olevan yksityistien viereen, jotta pienehkö pelto säilyisi viljelyskelpoisena. Pientä peltoa rasittavat jo ennestään vesijohtolinjat ja tuleva kaasuputki.

Vastine:

- 1) Kivi sijaitsee kiinteistön Metsäniuskala 853-480-3-10 alueella. Mielipiteen jättäjä tarkoittaa Kivikauden polkua, jonka on toteuttanut urheiluseura. Metsäniuskalan alueelle sijoittuvat reitinosat on osoitettu ulkoilureittisuunnitelmassa ulkoilureittitoimituksella mahdollistettaviksi ulkoilureiteiksi. Ne sijoittuvat olemassa oleville polku-urille. Ulkoilureittitoimituksen yhteydessä maanomistajalle maksetaan korvaus ulkoilureitin perustamis- ja ylläpito-oikeudesta sekä reitistä mahdollisesti koituvista vahingoista ja haitoista.
- 2) Kevyen liikenteen väylä / ulkoilureitti on poistettu kyseiseltä kohdalta kaavaehdotuksessa ja kaasuputkea ei ole enää tulossa alueelle.

3.13 Nimestä ei saa selvää (oyk) (Turku), 10.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Kanta-Haihuntien – Rojolantien alueen asukasmäärä on ylimitoitettu. Työtä tulisi jatkaa alustavan osayleiskaavaluonnoksen pohjalta.

Vastine:

Maaria-Ilmaristen asukasmäärätavoitteet ovat muuttuneet mielipiteen esittämisen jälkeen rakennemallityön seurauksena, ja niitä on muutenkin tarkasteltu paremmin vasta rakennemallityön jälkeen.

Jos taas mielipiteen esittäjä on tulkinnut asukasmääriä eri luonnosten aluevarausten koon perusteella, niin se johtaa helposti harhaan. Ensinnäkin alustavat luonnokset laati konsultti, joka käytti aluevarausten osoittamisessa lähes asemakaavataso tarkkuutta. Myöhemmissä luonnoksissa, jotka on laadittu kuntien omasta toimesta, aluevaraukset ovat yleispiirteisempiä ja laaja-alaisempia. Tällaisten laaja-alaisempien aluevarausten on kuitenkin tarkoitus sisältää myös esimerkiksi pienialaisempia alueen sisäisiä virkistysalueita. Tällöin rakentamisen piiriin tulevien alueiden koot voisivat todellisuudessa ollakin lähellä toisiaan. Toiseksi aluevarauksen koko yhdessä käyttötarkoituksen kanssa antaa vain suuruusluokan mahdollisesta asukasmäärästä. Tarkempiin asukasmäärävertailuihin päästään vasta asemakaavavaiheessa, kun aluevaraukset tarkentuvat ja alueelle määritellään yksityiskohtaisemmin rakentamisen tehokkuus.

3.14 Yrittäjä, kiinteistö Kotikulma 853-470-1-29, 10.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Topinojan vartha kulkeva ravireitti on poistettava ainakin osittain, mieluiten kokonaan. Ravireitti häittäisi pihalla olevia koiria ja houkuttelisi lapsia lähtemään pihasta. Jos reitti kuitenkin rakennetaan, se on siirrettävä joen eteläpuolelle.
- 2) Hevosten ulosteet ovat ongelma Haagantiellä ja Vanhan Tampereentien kevyen liikenteen väylällä.
- 3) Uusien ulkoilureittien on oltava kaikkien käyttöön, ei vain hevoskäyttöön.
- 4) Aktiivisempaa kommunikointia maanomistajien kanssa toivotaan.

Vastine:

- 1) Uudet ravireitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Asiaan yritettiin vaikuttaa ulkoilureittisuunnitelman valmistelun avulla osoittamalla reittejä ratsastukseen. Ratsastukseen tarkoitettujen reittien toteuttaminen vähentäisi pyöräteillä ja ajoradoilla ratsastamista. Ratsastusreittiehdotuksista kuitenkin luovuttiin mm. muistutusten ja haastavan maanomistustilanteen perusteella.
- 3) Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Kaikki esitetyt reitit on tarkoitettu ulkoiluun.
- 4) Ulkoilureittisuunnitelman valmistelusta on tiedotettu laajasti. Kaikille kiinnostuneille on järjestetty yleisötilaisuuksia (kaksi tilaisuutta marraskuussa 2008, useita vuoden 2009 aikana ja kaksi kesäkuussa 2013) ja työpajoja (15 tilaisuutta marras-joulukuussa 2008 ja kaksi syyskuussa 2013). Yleisötilaisuuksista ja työpajoista tiedotettiin alueen lehdissä ja internetissä. Niihin osallistui runsaasti ihmisiä. Ulkoilureittisuunnitelman alustavia luonnoksia on esitelty yleisölle useissa tilaisuuksissa vuosina 2009 ja 2013. Lisäksi luonnoksia ja muuta valmisteluaineistoa on ollut suunnittelutyön alusta alkaen esillä internetissä (www.turku.fi/maailma). Kun ulkoilureittisuunnitelman uusi luonnos valmistui keväällä 2017, maanomistajia, joiden kiinteistöjen kautta ulkoilureittitoimituksella mahdollistettavat reitit tulevat mahdollisesti kulkemaan, lähestyttiin kirjeitse. Samoin on tehty sen jälkeen, kun ulkoilureittisuunnitelmaehdotus on valmistunut.

3.15 Asukas, kiinteistö Gretala 423-446-3-19, 11.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Liedon kunta ei ole lähettänyt ilmoitusta allekirjoittaneille ulkoilureittisuunnitelman valmistelusta eikä näin ollen ole toiminut ulkoilureittisuunnitelman laatimisvaiheiden mukaisesti.
- 2) Ratsastus- ja ravireitit on poistettava Gretala-tilan ympäristöstä ja tieosuudelta. Alueella sijaitsee muinaiskalmisto, ratsastusreitti kulkee liian läheltä asutusta, vie yksityisyyden, aiheuttaa vaikeuksia tienhoidolle ja on turvallisuusriski lapsille ja kotieläimille.

Vastine:

- 1) Mielipiteen jättäjälle ei ole lähetetty ilmoitusta ulkoilureittisuunnitelman valmistelusta. Syyt ovat seuraavat: Ulkoilureittisuunnitelma tuli vireille vuonna 2008. Osayleiskaavan / ulkoilureittisuunnitelman kohdealuetta laajennettiin suunnittelutyön aikana kahdesti. Haagantien ja Metsämäen raviradan seutu otettiin mukaan suunnittelualueeseen vuonna 2009. Vuonna 2013 suunnittelualue laajeni käsittämään Ilmaristen taajaman ja Palovuoren alueen. Suunnittelualueen laajentaminen johtui osayleiskaavoituksen tarpeista. Osayleiskaavojen vireiltulosta ei lähetetä kirjeitä paikkakuntalaisille. Ulkoilureittisuunnitelman valmistelun alkamisesta lähetettiin kuitenkin kirjeet alkuperäisen kohdealueen maanomistajille. Laajennusalueiden maanomistajia ei enää lähestytty kirjeellä, koska maanomistajien määrä kasvoi niin suureksi. Ulkoilureittisuunnitelman laadinnasta on kuitenkin tiedotettu laajasti alueen lehdissä ja internetissä. Ulkoilureittisuunnitelmasta on pidetty lukuisia yleisötilaisuuksia (kaksi tilaisuutta marraskuussa 2008, useita vuoden 2009 aikana ja kaksi kesäkuussa 2013) ja työpajoja (15 tilaisuutta marras-joulukuussa 2008 ja kaksi syyskuussa 2013). Kun ulkoilureittisuunnitelman uusi luonnos valmistui keväällä 2017, maanomistajia, joiden kiinteistöjen

kautta ulkoilureittitoimituksella mahdollistettavat reitit tulevat mahdollisesti kulkemaan, lähestyttiin kirjeitse. Samoin on tehty sen jälkeen, kun ulkoilureittisuunnitelmaehdotus on valmistunut.

- 2) Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

3.16 Kiinteistö Oy Vairankulma, 11.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Liedon kunta myi Gretala-tilan vuonna 2009. Kunnan edustajat vakuuttivat myyntineuvotte- luissa, ettei minkäänlaisia suunnitelmia ole alueella meneillään eikä käynnistymässä. Myyjä on salannut ostajalta tietoja.
- 2) Liedon kunta ei ole lähettänyt allekirjoittaneelle ilmoitusta ulkoilureittisuunnitelman valmiste- lusta. Ulkoilureittisuunnitelma on pidetty salassa. Liedon kunta ei ole toiminut ulkoilureitti- suunnitelman laatimisvaiheiden mukaisesti. Ulkoilureittisuunnitelma on pidetty salassa.
- 3) Ratsastus- ja ravireitit on poistettava Gretala-tilan ympäristöstä ja yksityistieosuudelta.

Vastine:

- 1) Kunnalla ei ole ollut tarvetta salata hanketta. Ostajien kanssa käytiin 20.5.2009 haastattelu, jossa asioita käsiteltiin. Kaavaluonnos ja ulkoilureittisuunnitelman luonnos valmistui vasta syksyllä 2009, joten ko. hankkeiden tarkempi sisältö, kuten esim. ratsastusreittien sijainti, ei ollut tilaisuudessa vielä tiedossa. Osayleiskaavan rakennemallissa 19.11.2008 hevosreit- tejä ei vielä ollut mukana, vaan niiden tarve tuli esille vasta myöhemmässä vaiheessa alu- een toimijoiden esityksestä.
- 2) Mielenpitemättä jättäjälle ei ole lähetetty ilmoitusta ulkoilureittisuunnitelman valmistelusta. Syyt ovat seuraavat: Ulkoilureittisuunnitelma tuli vireille vuonna 2008. Osayleiskaavan/ulkoilu- reittisuunnitelman kohdealuetta laajennettiin suunnittelutyön aikana kahdesti. Haagantien ja Metsämäen raviradan seutu, Rauhakylä ja Jäkärän Kaila otettiin mukaan suunnittelualuee- seen vuonna 2009. Vuonna 2013 suunnittelualue laajeni käsittämään Jäkärän ja Ilmaristen taajamat sekä Palovuoren alueen. Suunnittelualueen laajentaminen johtui osayleiskaavoit- tuksen tarpeista. Osayleiskaavojen vireilletulosta ei lähetetä kirjeitä paikkakuntalaisille. Ul- koilureittisuunnitelman valmistelun alkamisesta lähetettiin kuitenkin kirjeet alkuperäisen kohdealueen maanomistajille. Laajennusalueiden maanomistajia ei enää lähestytty kir- jeellä, koska maanomistajien määrä kasvoi niin suureksi. Ulkoilureittisuunnitelman laadin- nasta on kuitenkin tiedotettu laajasti alueen lehdissä ja internetissä. Ulkoilureittisuunnitel- masta on pidetty lukuisia yleisötilaisuuksia (kaksi tilaisuutta marraskuussa 2008, useita vuoden 2009 aikana ja kaksi kesäkuussa 2013) ja työpajoja (15 tilaisuutta marras-joulu- kuussa 2008 ja kaksi syyskuussa 2013). Kun ulkoilureittisuunnitelman uusi luonnos valmis- tui keväällä 2017, maanomistajia, joiden kiinteistöjen kautta ulkoilureittitoimituksella mah- dollistettavat reitit tulevat mahdollisesti kulkemaan, lähestyttiin kirjeitse. Samoin on tehty sen jälkeen, kun ulkoilureittisuunnitelmaehdotus on valmistunut.
- 3) Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

3.17 Asukas / maanomistaja, kiinteistöt Niinimäki 423-405-2-118 ja Lontinen 423-405-2-191, 11.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Vastustaa ehdottomasti esitettyä ratsutietä kiinteistönsä alueella/läheisyydessä. Perusteluina kor- vaamattomat jokimaisemat sekä läheiset luontoarvot. Lapsille on varattu ratsutiehen rajautuvalta alueelta tontit (2 kpl). Pelko reittien asiaankuulumattomasta käytöstä esim. mopot. Reittien joh- dosta syntyvä yleinen rauhattomuus. Hevoset levittävät hukkakauraa. Reitti alentaa pellon arvoa.

Vastine:

Ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Nykyisellään em. kiinteistön koko ei mahdol- lista muita (haja)rakennuspaikkoja kiinteistöstä. Kyseiset tontit ratkaistaan asemakaavavaiheessa,

kuten myös alueen muu maankäyttö. Ratsastusreitit ja uudet ravireitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta, joten suunnitelma ei lisää hukkakauran leviämistä suhteessa nykytilanteeseen.

3.18 Asukas Haagantieltä, 11.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Hevosreittejä ei saa rakentaa lisää. Hevosreitti kulkisi mielipiteen jättäjän talon vierestä.
- 2) Asumisviihtyvyyteni on jo nyt raviradan melu- ja valohaittojen takia kohtuutonta.
- 3) Haagantien liikenne koostuu 90-prosenttisesti hevosharrastusliikenteestä.
- 4) Hevosreiteistä ei ole kerrottu oikeilla nimillä. Mielipiteen jättäjä ei ole ollut suunnitelmista tietoinen.

Vastine:

- 1) Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Raviradan melu- ja valohaitat voivat heikentää asumisviihtyvyyttä, mutta kohtuuttomiksi haittoja on vaikea kuvitella, jos ravipäiviä on vuodessa vain joitakin kymmeniä ja ravit sijoituvat vain päivä- ja ilta-aikaan. Lisäksi ravirata-alue sijaitsee huomattavan kaukana, yli 500 metrin päässä kiinteistöstä ja asuinrakennus sijaitsee suuren kasvihuonerakennuksen takana, jonne ravirata-alue ei kunnolla näy.
- 3) Haagantien hevosiin liittyvä liikenne osoittaa, että alue on merkittävä hevosurheilukeskittymä. Hevosurheiluun liittyviä toimintoja on järkevää keskittää raviradan tuntumaan, jolloin harjoittelupaikat, eläinlääkäri ym. toiminnot ovat hyvin saavutettavissa ja tarve kuljettaa hevosia vähenee. Haagantien varsi on siksi osoitettu kaavaehdotuksessa merkinnällä *AM Maatilojen talouskeskusten alue*, joka käytännössä tarkoittaa, että alueella saa toteuttaa lisää hevosiin liittyvää toimintaa.
- 4) Ulkoilureittisuunnitelman valmistelusta on tiedotettu laajasti. Kaikille kiinnostuneille on järjestetty yleisötilaisuuksia (kaksi tilaisuutta marraskuussa 2008, useita vuoden 2009 aikana ja kaksi kesäkuussa 2013) ja työpajoja (15 tilaisuutta marras-joulukuussa 2008 ja kaksi syyskuussa 2013). Yleisötilaisuuksista ja työpajoista tiedotettiin alueen lehdissä ja internetissä. Niihin osallistui runsaasti ihmisiä. Ulkoilureittisuunnitelman alustavia luonnoksia on esitelty yleisölle useissa tilaisuuksissa vuosina 2009 ja 2013. Lisäksi luonnoksia ja muuta valmisteluaineistoa on ollut suunnittelutyön alusta alkaen esillä internetissä (www.turku.fi/maailma). Kun ulkoilureittisuunnitelman uusi luonnos valmistui keväällä 2017, maanomistajia, joiden kiinteistöjen kautta ulkoilureittitoimituksella mahdollistettavat reitit tulevat mahdollisesti kulkemaan, lähestyttiin kirjeitse. Samoin on tehty sen jälkeen, kun ulkoilureittisuunnitelmaehdotus on valmistunut.

3.19 Asukas, osoite ei tiedossa (Turku), 11.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Ulkoilureittisuunnitelman selostuksessa ei pidä rinnastaa maastopyöräilyä ja mopoilua. Jokamiehenoikeuksiin kuuluvan maastossa tapahtuvan pyöräilyn rajoittamiseen tarvitaan erityisiä perusteita, kun taas moottoriajoneuvolla ei saa kulkea maastossa ilman maanomistajan lupaa. Tutkimusten mukaan maastopyöräilyn vaikutus maaston kulumiseen on patikoinnin luokkaa ja huomattavasti pienempi kuin ratsastuksen.
- 2) Pyöräilijät tuskin aiheuttavat erityisiä ristiriitatilanteita ulkoilureiteillä.
- 3) Koska jokamiehenoikeus antaa oikeuden pyöräillä luonnossa, Turun ei tarvitse käyttää varoja osoittaakseen maastopyöräilyyn erityisiä alueita.

Vastine:

- 1) Ks. vastine mielipiteeseen 3.39.
- 2) Ulkoilureittisuunnitelman selostusta on muotoiltu uudestaan.
- 3) Ks. vastine mielipiteeseen 3.39.

3.20 Asukkaat Pihlavantieltä, 11.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Vastustamme alueellemme kaavailtua tiehanketta sen aiheuttaman häiritsevän läpiajoliikenteen vuoksi.
- 2) Toivomme yhteydenottoa.

Vastine:

- 1) Tielinjaus on poistettu kaavasta.
- 2) Yleiskaavatasolla vuoropuhelu osallisten kanssa usein on nähtävillä olon aikaista mielipiteiden keräämistä. Yksittäisiin osallisiin on näin laajaa hanketta valmistellessa ajankäytöllisesti mahdotonta ottaa suoraan yhteyttä. Kaavaa valmistellessa on järjestetty useita tiedotustilaisuuksia Jäkärlässä ja Ilmarisissa sekä tiedotettu paikallislehdissä, internetissä ja Liedon puolella jokaiseen talouteen jaettavassa kaavoituskatsauksessa vuosittain vuodesta 2007 lähtien.

3.21 Yrittäjä Tastontieltä, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Tallin ja lähialueen kaavamerkintä muutetaan (hevos)käyttötarkoitusta vastaavaksi ja aluetta suurennetaan huomattavasti.
- 2) Tallin ympärillä olevat asuntoalueet jätetään kaavasta pois tai muutetaan suunnitelmaa niin, ettei tallin ja tulevien asukkaiden välille pääse syntymään konflikteja.
- 3) Uutta tietä ei tehdä lainkaan tai tie siirretään kulkemaan muualta.

Vastine:

- 1) Käyttötarkoituserkintä on kaavaehdotuksessa muutettu vastaamaan hevosten pitämistä (AM). AM-alue on sijoitettu olevien pihapiirien alueelle.
- 2) Tallin välittömässä läheisyydessä olleet AP-alueet on jätetty kaavasta pois. Poisjättämiseen on ensisijaisesti vaikuttanut lentoliikenteen aiheuttama lentomelu ja vasta toissijaisesti mahdolliset konfliktit hevostoiminnan ja uusien asukkaiden välillä.
- 3) Pakkalaukkaantieltä ei ole enää suoraa tieyhteyttä Tastontielle.

3.22 Yrittäjä Tastontieltä, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Kisan tallin läheisyyteen tarvitaan lisää erilaisia, eripituisia ja mieluiten rengasmaisia reittejä erilaisissa maastoissa.
- 2) Ulkoilureittisuunnitelman hevosreitit eivät riitä vastaamaan tarpeisiin, jos Metsämäen alueelle tulee huomattavasti nykyistä enemmän talleja ja hevostoimintaa.
- 3) Osan reiteistä tulisi olla valaistuja.

Vastine:

- 1) Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta, koska niiden linjaaminen tarkoituksenmukaisella tavalla ei onnistunut. Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välistä osuutta reitistä käsitellään vastineessa muistutukseen 14.8. Nähtävillä olleessa ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa oli osoitettu ratsastusreitti Vanhalta Tampereentieltä kohti pohjoista. Koska Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen osuus jouduttiin myöhemmin poistamaan suunnitelmaehdotuksesta, Korkiakallion ja Maarian uimapaikan välinen osuus ei enää yhdistynyt Metsämäkeen eikä sen säilyttämiseen nähty perusteita. Tallinpitäjä voi edelleen sopia tallin lähireittien käyttämisestä maanomistajien kanssa, kuten tähänkin asti. Yksittäisen tallin käytössä olevien reittien perustaminen ja kunnossapito ei ole kaupungin tehtävä.

- 2) Ratsastuksen edellytysten parantamista voidaan tutkia asemakaavoituksen myötä. Asemakaavoituksen yhteydessä maanomistus ja kiinteistörajat muuttuvat, jolloin ratsastusreitin muodostaminen voi onnistua nykyistä helpommin.
- 3) Valaistusasiaa tutkitaan, jos reittejä lähdetään toteuttamaan asemakaavoituksen keinoin.

3.23 Asukas, osoite ei tiedossa (Rusko), 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

P-paikka on poistettava Tastontieltä ja sijoitettava se jo pysäköintialueena toimivan Ilmaristen tanssilavan yhteyteen.

Vastine:

Osayleiskaavassa ei osoiteta pysäköintialueiden paikkoja, vaan ne osoitetaan vain ulkoilureittisuunnitelmassa. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa on osoitettu pysäköintialueet Tastontien varteen sekä Pahkalaukkaantien varteen Ilmaristen tanssilavan pohjoispuolelle. Molemmat näistä pysäköintialueista sijoittuvat Liedon kaupungin omistamalle maalle. Ne voidaan toteuttaa ulkoilureittien toteuttamisen yhteydessä. Tastontien varren pysäköintialue on perusteltu, koska alueella on jo nykyään ulkoiluun liittyvää pysäköintitarvetta ja pysäköintiin osoitettu alue ehkäisee ohjaamattoman pysäköinnin mahdollisesti aiheuttamia haittoja.

3.24 Maanomistajat, kiinteistöt Välikkälä 423-436-2-55 ja Pajamäki 423-436-2-60, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Tiejheyden välttämättömyys perikunnan alueelta tulee tutkia. Toivomuksena esitetään, että tienlinjaus noudattaisi olevaa Pihlavantietä. Toivotaan mielipiteen huomioimista.
- 2) Lisäksi tuo tiedoksi, että omistamallaan metsäalueella asuu harmaapäätikka sekä Haaganmäen kallioalue on kehrääjän elinpiiriä. Molemmat kuuluvat EU:n lintudirektiivin liitteen 1 lajeihin.

Vastine:

- 1) Kyseessä oleva tieyhteys on poistettu kaavasta.
- 2) Alueen läheisyydestä löytyi harmaapäätikan pesäkolo ja alueen metsiköstä useita vanhempia pesäkoloja, joten laji pesii alueella. Asialla ei ole kaavallisesti merkitystä, koska merkittävimmät metsäalueet kiinteistöjen pohjoispuoliselta alueelta on rajattu kaavasta pois. Sen sijaan kehrääjää ei luontoselvityksen perusteella Haaganmäessä esiinny.

3.25 Maanomistajat, kiinteistö Tapiola 423-437-1-71, kolme palstaa, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Pysäkkien ja Pihlavantien risteyksen palvelualueella tulee korjata niin, että olevaa tielinjausta voidaan hyödyntää. Esitetty uusi tie pilkkoo peltoalueen vaikeasti hyödynnettäviin tilkkuihin.
- 2) Tielinjaukset tulee osoittaa mahdollisimman lähellä tilojen rajoja, jolloin pinta-alamenetykset jäisivät pienemmiksi.

Vastine:

- 1) P-aluevaraus ja tielinjoukset on poistettu ja kaava muutettu vastaamaan olevaa tilannetta. Kaavan kevennyttyä runsaasti alueella, ei P-aluevaraukselle ole tarvetta.
- 2) Tiet on osoitettu nykyisen mukaisina.

3.26 Maanomistaja, kiinteistö Hamaron rajamaa 853-412-1-56, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Vastustan kaavasuunnitelmaa uuden asuinalueen ja tielinjan osalta. Asuinalue on tarpeeton, maanomistajat eivät aio myydä. Alueella myös on jo suurempi tie rautatieltä moottoritielle, eli Pysäkkitie-Pahkalaukkaantie-Pahkantie.
- 2) Maaomistajia ei myöskään ole tiedotettu suunnitelmasta, eikä kuultu.

Vastine:

- 1) Asuinalue ja tielinjaus on poistettu kaavasta.
- 2) Ks. vastine mielipiteeseen 3.3.

3.27 Maanomistaja, kiinteistö Pihlava, 423-436-2-74, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Vastustan kaavasuunnitelmaa uuden asuinalueen ja tielinjan osalta. Asuinalue on tarpeeton, maanomistajat eivät aio myydä. Alueella myös on jo suurempi tie rautatieltä moottoritielle, eli Pysäkkitie-Pahkalaukkaantie-Pahkantie.
- 2) Maaomistajia ei myöskään ole tiedotettu suunnitelmasta, eikä kuultu.

Vastine:

- 1) Asuinalue ja tielinjaus on poistettu kaavasta.
- 2) Ks. vastine mielipiteeseen 3.3.

3.28 Haagan yksityistien hoitokunta, 12.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Hevosten harjoittelureitistö ja tallitoiminta on syytä keskittää Haagantien länsipuolelle. Tien ylitykset ovat vaaranpaikkoja. Keitä Topinojan vartta seuraileva hevosreitti palvelisi? Vään-
teläntien varrella näyttäisi kartan mukaan olevan vain yksi hevostila. Varsinkin Sakarin
mäen kiertävä hevosreitti ihmetyttää. Keitä se palvelisi?
- 2) Varat olisi viisainta käyttää kaikkien asukkaiden hyvinvointia palvelevien aktiviteettien suunnitteluun ja rakentamiseen.

Vastine:

- 1) Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Ulkoilureittisuunnitelma-
ehdotuksessa näytetään olemassa olevat ravireitit, jotka sijaitsevat Haagantien länsipuoli-
silla alueilla Metsämäen raviradan läheisyydessä.
- 2) Kaikki uudet esitetyt reitit on tarkoitettu ulkoiluun.

3.29 Maanomistaja, kiinteistö Ylijunnila 853-487-1-193, 12.3.2010

Huom. Määräala kiinteistöstä Ylijunnila on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen. Siitä on muodostettu kiinteistö Retkimetsä 487-1-222.

Vaatimukset ja perustelut:

Ulkoilureitti ja pyörätie on suunniteltu kulkevaksi mielipiteen jättäjän metsäalueen poikki. Mielipiteen jättäjällä ei ole sinällään mitään suunnitelmaa vastaan. Metsää on kuitenkin pystyttävä hoitamaan ulkoilureitistä huolimatta. Talvella on päästävä kulkemaan traktorilla metsässä. Se on mahdollista joko rakentamalla tieyhteys läheiseen metsätien silmukkaan tai takaamalla lupa ajaa traktorilla polkua pitkin. Pyydetään kirjallista varmistusta asiasta kotiin tai sähköpostiin.

Vastine:

Kyseinen metsäalue ei ole enää mielipiteen jättäjän omistuksessa. Ulkoilureitin perustamisessa huomioidaan metsänhoidon tarpeet. Ks. vastine mielipiteeseen 3.35.

3.30 Maanomistaja, kiinteistö Ylijunnila 853-487-1-193, 13.3.2010

Huom. Määräala kiinteistöstä Ylijunnila on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen. Siitä on muodostettu kiinteistö Retkimetsä 487-1-222.

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Osayleiskaava on maakuntakaavan vastainen.
- 2) Kivikauden polku ei ole virallinen. Se on tehty ilman maanomistajien lupaa.
- 3) Kaava ei ole tasapuolinen. Kaupungin omistamat maat on ajateltu asumiseen ja yksityisten maat VL-alueiksi.

Vastine:

- 1) Mieliapiteessä ei tuoda esiin, miten tai miltä osin osayleiskaava olisi maakuntakaavan vastainen. Vuonna 2009/2010 hyväksytyssä luonnoksessa oli asuinaluevarauksia hieman laajemmassa mitassa kuin maakuntakaavassa, mutta periaatteeltaan aluevarausten sijoittelu pohjautui maakuntakaavaan. On myös hyvä muistaa, että laajempialaisena maakuntakaavan aluevaraukset ovat suurpiirteisempiä kuin osayleiskaavassa. Yksityiskohtaisempien kaavojen kuuluu tarkentaa yleispiirteisemmissä kaavoissa esitettyjä asioita. Kaupunkiseudun rakennemallin myötä aluevarauksia on jatkosuunnittelussa keskitetty vain olevien taajamien yhteyteen ja siten kaavaratkaisu on maakuntakaavan mukainen.
- 2) Kivikauden polun on tehnyt paikallinen urheiluseura. Reitin perustamiseen ja käyttöön liittyvistä asioista on epäselvyyttä ja eriäviä mielipiteitä. Turun kaupunki ei ole vastuussa mahdollisista luvattomuuksista. Ulkoilureittejä ei kannattaisi perustaa esim. suullisten sopimusten perusteella, vaan ulkoilulain tarkoittaman ulkoilureittisuunnitelman ja ulkoilureittitoimitusten avulla, kuten Maaria-Ilmarisissa on tarkoitus tehdä. Kun ulkoilureittejä perustetaan ulkoilureittitoimitusten avulla, reittien käytöstä, linjauksista jne. sovitaan yksityiskohtaisesti ja maanomistaja saa korvausta maan käyttöoikeuden luovuttamisesta ulkoilureittiä varten sekä mahdollisista haitoista ja vahingoista. Kun reittejä perustetaan, kaupunki ottaa vastuun niiden toteuttamisesta ja kunnossapidosta.
- 3) Maankäyttö- ja rakennuslaissa, joka säätelee kaavoitusprosessia ja kaavojen sisällön laillisuutta, ei ole nimenomaisesti säädetty maanomistajien yhdenmukaisesta kohtelusta. Maanomistajien yhdenmukaisen kohtelun vaatimus johdetaan perustuslain perusoikeussäännöksistä sekä yleisestä hallinto-oikeudellisesta yhdenvertaisuusperiaatteesta. Näiden säännösten ja periaatteen sisältö ei ole yksiselitteinen, eivätkä ne ole yksinkertaisesti siirrettävissä osaksi kaavoitusta. Maaria-Ilmaristen tapauksessa alueiden sijoittelua ohjaa kunnanvaltuustojen hyväksymä Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035 sekä juridinen Turun kaupunkiseudun maakuntakaava. Näissä molemmissa asumista ohjataan keskittämään Jäkärlän ja Ilmaristen olevien taajamien yhteyteen ja niiden välialue jää rakentamisesta vapaaksi.

Järkevän kaavakokonaisuuden luomisessa ei käytetä lähtökohtana maanomistusolosuhteita. Maaria-Ilmarisissa saattaa näyttää siltä, että kunta saa asumisalueet ja yksityiset maanomistajat virkistysalueet, mutta aluevarausten sijoittelu pohjautuu yleispiirteisimpien kaavojen toteuttamiseen, niin kuin yllä on kerrottu. Toisaalta se, että kunnan alueille osoitetaan kaavassa esimerkiksi juuri asuinaluevarauksia, on myös pitkäjänteisen työn tulos. Kunnat pyrkivät määrätietoisesti hankkimaan omistukseensa maa-alueita ns. raakamaana sellaisilta alueilta, jotka ovat maakuntakaavassa sekä erityisesti kuntien omissa yleiskaavoissa osoitettu tulevaisuuden asumis- tai työpaikka-alueiksi. Näin kunnat pystyvät pitkällä tähtäimellä harjoittamaan järkevää maapolitiikkaa hankkimalla strategisesti tärkeitä maa-alueita omistukseensa ennen niiden asemakaavoitusta ja luomalla näin pohjan kunnan keskeiselle ja suunnitelmalliselle kehittämiselle. Toisaalta voidaan myös todeta, että Turun kaupunki on hankkinut omistukseensa sellaisia alueita Maarian altaan itäpuolelta jo nyt, jotka kaavan myötä tulevat virkistys- tai maa- ja metsätalousalueeksi.

3.31 Maarian ratsastusseura, 13.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Toivotaan, että Kaisan tallille jätetään asianmukainen toimintatila.
- 2) Ratsastusreittejä pitäisi lisätä, jotta seuran jäsenistö pääsisi jatkossakin nauttimaan maastoratsastuksesta.

Vastine:

- 1) Tastontien päähän on osoitettu AM-alue, jolla Kaisan tallikin sijaitsee. AM-merkintä mahdollistaa hevosten pitämisen alueella ja turvaa näiltä osin toiminnan jatkamisen myös tulevaisuudessa.
- 2) Ks. vastine mielipiteeseen 3.22.

3.32 Asukas Tastontieltä, 13.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Haagantien seudulle suunniteltu ulkoilu- ja hevosreitti on poistettava. Reitti haittaa viljelyä, peltolohkot pirstoutuvat.
- 2) Hukkakauran leviämisen riski lisääntyy hevosten lannan kautta.
- 3) Arkaa hevosta ei sovi viedä moottorikulkuneuvojen lähelle, ja siksi hevostoiminta pitäisi ohjata erilleen teistä. Haagantiekkin on vilkkaasti liikennöity.

Vastine:

- 1) Reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.
- 2) Ratsastusreitit ja uudet ravireitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta, joten suunnitelma ei lisää hukkakauran leviämistä suhteessa nykytilanteeseen.
- 3) Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa näytetään olemassa olevat ravireitit, jotka sijaitsevat Haagantien länsipuolisilla alueilla irrallaan Haagantiestä.

3.33 Asukkaat Tastontieltä, 14.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Esittävät, että iso osa Koivulehto-nimisestä tilasta tulisi osoittaa AP-alueeksi.

Vastine:

Tila Koivulehdon ympäristössä jo olevien ympärivuotisten asuinkiinteistöjen johdosta tila on tarkoitus sisällyttää osaksi AP-aluetta. Tastontien pään alueella AP-alueita ei ole kuitenkaan tarkoitus merkittävästi lisätä tai kasvattaa, koska alue sijaitsee lentoliikenteen laskeutumislinjalla.

3.34 Asukas Haagantieltä, 14.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Mielipiteen jättäjän omistaman asuinkiinteistön rajalla kulkeva ravi- ja ratsastusreitti on poistettava. Reitti aiheuttaa vaaratilanteita ja rauhattomuutta, rikkoo perinnemaisemaa, häiritsee kulkemista ja voi vaikuttaa kiinteistön arvoon. Suurin osa asukkaista ei ole hevostilallisia.

Vastine:

Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

3.35 Maanomistajat / metsäyhtymä / maatalousyhtymä, kiinteistöt Metsätalo 853-411-1-1, Karhunoja 853-505-20-0, Pikku-Prusi 853-505-2-37, Laakkari 853-505-2-24, Mäkipirtti II 853-412-1-55 ja Lehtimäki II 853-412-1-54, 14.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Suunnittelutyön aloittamisesta ei ole maanomistajille tiedotettu kirjallisesti.
- 2) Maanomistajat ovat jääneet työpajoissa "paitsioon". Maanomistajille ei ole esitelty ulkoilureittisuunnitelman luonnosta ennen virallista julkistamista.
- 3) Luvaton käyttö (Kivikauden polku) on ollut vaikuttamassa siihen, että alueelle suunnitellaan ulkoilutoimintaa.
- 4) Ulkoilureittisuunnitelmaluonnoksessa ei ole huomioitu louhintahanketta tilan Metsätalo 411-1-1 alueella.
- 5) Suunnitellut reitit vaikeuttavat metsätalouden hakkuita ja puunkuljetuksia.
- 6) Pitkänomaisissa palstoissa poikkisuuntaan kulkevat reitit estävät kulkemista palstan suunnasta.

Vastine:

- 1) Mieliapteen jättäjille, kuten muillekin alkuperäisen suunnittelualueen maanomistajille, on lähetetty kirjeitse ilmoitus ulkoilureittisuunnitelman valmistelusta 12.11.2008. Kirje sisälsi myös hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelman.
- 2) Ulkoilureittisuunnitelmaa valmisteltaessa on pidetty kaikille avoimia työpajoja (marras-joulukuussa 2008 sekä viimeisimmät Ilmarisissa 17.9.2013 ja Jäkärlässä 18.9.2013). Ulkoilureittisuunnitelman alustavia luonnoksia on esitelty yleisötilaisuuksissa 13.5.2009, 26.5.2009 ja 12.11.2009 sekä viimeksi 17.9.2013 ja 18.9.2013.
- 3) Perusteita siihen, että ulkoilureittejä suunnitellaan tälle alueelle, on monia: Maarian altaan itäpuolinen metsäalue on yksi laajimmista yhtenäisistä metsistä Turun kaupunkiseudulla, joten sillä on seudullista virkistysarvoa. Alueen arvoa lisää Maarian allas. Turun seudun metsät vähenevät entisestään, kun lentokentän ja Saramäen suunnalle tulee uusia teollisuus- ja logistiikka-alueita. Maarian altaan ympäristön virkistyksellinen merkitys lisääntyy Ilmaristen ja Jäkärän taajamien kasvun myötä. Osa ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa esitetyistä reiteistä noudattelee Kivikauden polun linjausta, koska Kivikauden polku on kulkemisen kannalta luontevassa paikassa. Olemassa olevia polkuja kannattaa hyödyntää, jolloin uusia polku-uria ei tarvitse avata tarpeettomasti.
- 4) Maa-aineksen ottamislupahakemuksen ja ympäristölupahakemuksen jättäjät ovat 18.12.2006 pyytäneet Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimistolta lupahakemusten käsittelyn keskeyttämistä toistaiseksi. Turun kaupunki ja Liedon kunta eivät puoltaneet louhintahanketta. Turun kaupungin asemakaavatoimisto totesi lausunnossaan 8.5.2006 seuraavaa: *"Vaikka alue on yleispiirteisemmissä kaavoissa maa- ja metsätalousaluetta, tullaan Maarian altaan itäpuolista aluetta kokonaisuudessaan muuttamaan asunto- ja maankäyttöohjelman mukaisesti ajan myötä pientalovaltaisiksi asuinalueiksi sekä asuinalueiden tarvitsemiksi virkistys-, katu-, yms. alueiksi. Koska ottamisalue sijaitsee tällaisella lähitulevaisuudessa asemakaavoitettavalla alueella ja louhinta on pahasti ristiriidassa alueen ajatellun maankäytön kanssa, asemakaavatoimisto katsoo, että lupaa maa-ainesten ottoon ja ympäristölupaan ei tule myöntää."* Liedon kunta totesi lausuntonaan 6.3.2006) seuraavaa: *"[...] Turun kaupungin ja Liedon kunnan yhdessä teettämän maankäyttötarkastelun perusteella Ilmaristen taajaman länsi- ja pohjoispuoliset alueet soveltuvat erittäin hyvin pientalorakentamiseen ja ulkoilukäyttöön. [...] Pientaloasumisen ja yleisen virkistyskäytön yhteensovittaminen olisi suunniteltua louhintaa paljon paremmin perusteltavissa oleva maankäyttö myös näille alueille. Liedon kunta esittää Turun kaupungille alueen asemakaavoituksen käynnistämistä aiemmin laadittuun maankäyttötarkasteluun tukeutuen ja alueen määräämistä rakennus- ja toimenpidekieltoon suunnittelun ajaksi."*
- 5) Reittien linjaamisessa ja perustamisessa huomioidaan metsänhoidon tarpeet. Maanomistajat ovat voineet neuvotella ulkoilureittisuunnitelman yksityiskohdista kaupungin edustajien kanssa ulkoilureittisuunnitelman valmistelun aikana. Metsänhoidon tarpeiden huomioimisesta keskustellaan tarvittaessa ulkoilureittitoimituksessa tai jo ennen sitä. Maanomistajalle

voidaan turvata oikeus reitin käyttämiseen metsäkoneilla ajoin ja metsätalouden kuljetuksiin, kunhan asiasta ilmoitetaan ulkoilureitin pitäjälle. Sovitut käytännöt vahvistetaan ulkoilu-reittitoimituksessa.

- 6) Maarian altaan itäpuolella monet palstoista ovat pitkänomaisia, joten reitit on usein pakko linjata palstojen poikki. Maanomistajalle voidaan kuitenkin turvata oikeus reitin ylittämiseen metsänhoidon tai metsätalouden kuljetusten niin vaatiessa.

3.36 Maanomistajat / metsäyhtymä /maatalousyhtymä, kiinteistöt Metsätalo 853-411-1-1, Karhunoja 853-505-20-0, Pikku-Prusi 853-505-2-37, Laakkari 853-505-2-24, Mäkipirtti II 853-412-1-55 ja Lehtimäki II 853-412-1-54, 14.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Rakennuslain yleisohjeen mukainen tasapuolisuus ei toteudu, koska virkistys- ja ulkoilualueet on sijoitettu vain osalle aluetta.
- 2) Kaavoitustyön aloittamisesta ei ole maanomistajille tiedotettu kirjallisesti. Maanomistajien mielipiteitä ei ole pyydetty ja maanomistajan yhteydenotot eivät ole vaikuttaneet luonnokseen.
- 3) Maa-alueen käyttö on ollut luvatonta.
- 4) Toteavat, että kaasuputkivaraus tulee todennäköisesti purkautumaan ja se helpottaa siten alueen suunnittelua ja käyttöä.
- 5) Osayleiskaavaluonnos ei vastaa maakuntakaavaa.
- 6) Metsätalouden harjoittaminen tulee turvata alueilla, jotka jäävät rakentamistoiminnan ulkopuolelle.
- 7) Osayleiskaavaluonnoksessa ei ole huomioitu maanomistajien louhintahanketta.

Vastine:

- 1) Ks. vastine mielipiteeseen 3.30.
- 2) Yleiskaavallisissa hankkeissa on tyypillisesti niin paljon osallisia, ettei ole mahdollista lähettää kaikille henkilökohtaista kirjettä. Yleiskaavallisista hankkeista tiedotetaan siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan (Turun osalta kuulutus kunnan virallisella ilmoitustaululla, Turun Sanomissa, Åbo Underrättelserissä ja internetissä). Maanomistajilla, niin kuin muillakin osallisilla, on ja on ollut mahdollisuus ilmaista mielipiteensä kaavaprosessin aikana. Mielipiteen esittäminen ei tarkoita sitä, että se automaattisesti otetaan sellaisenaan huomioon. Jos esimerkiksi toive tai vaade on ristiriidassa sitä tärkeämmän asian kanssa, ei mielipidettä voida ottaa huomioon ainakaan sellaisenaan. Tästä on esimerkkinä maanomistajien toive louhintahankkeesta, jota ei ole yhteiskunnan näkökulmasta mahdollista toteuttaa tälle alueelle. Toteutettuna hanke katkaisisi ihmisten ja eläinten kulkumahdollisuudet täysin pohjois-eteläsuunnassa n. 800 metrin leveydeltä alueella, jonka virkistyskäyttöä ja -arvoa on tarkoitus tulevaisuudessa lisätä. Lisäksi louhinnan päätyttyä louhosalue jäisi maisemaa rumentavaksi elementiksi keskelle laajaa metsäaluetta.
- 3) Mielipiteen esittäjä tarkoittaa ns. Kivikauden polkua ja siihen liittyviä mahdollisia epäselvyyksiä. Kivikauden polun osalta ks. vastine mielipiteeseen 3.30.
- 4) Kaasuyhtiö Gasum on luopunut ns. länsilajennuksen toteuttamisesta ja siihen liittyvistä aluevarauksista. Kaasuputkelle aikanaan varattu itä-länsisuuntainen johtovaraus pidetään yleisvarauksena edelleen osayleiskaavassa mukana.
- 5) Vuonna 2009/2010 hyväksytyssä luonnoksessa oli asuinaluevarauksia hieman laajemmalla mitassa kuin maakuntakaavassa, mutta periaatteeltaan aluevarausten sijoittelu pohjautui maakuntakaavaan. On myös hyvä muistaa, että laajempialaisena maakuntakaavan aluevaraukset ovat suurpiirteisempiä kuin osayleiskaavassa. Yksityiskohtaisempien kaavojen kuuluu tarkentaa yleispiirteisemmissä kaavoissa esitettyjä asioita. Kaupunkiseudun rakennemallin myötä aluevarauksia on jatkosuunnittelussa keskitetty vain olevien taajamien yhteyteen ja siten kaavaratkaisu on maakuntakaavan mukainen.
- 6) Metsätalouden harjoittaminen on mahdollista rakentamistoiminnan ulkopuolelle jäävillä alueilla jatkossakin, mutta kaavan V-alueilla osittain rajoitettuna. Esimerkiksi avohakkuita ei lähtökohtaisesti tulla sallimaan (toimenpiderajoitus, MRL 128 §).

- 7) Katso vastaukset kohdista 1 ja 2. Lisäksi voidaan yleisesti todeta, että Turku alkaa olla vähintäänkin Paattisten tasalle asti sen tyyppistä kaupunkialuetta, jonne ei voi toteuttaa merkittäviä maa-ainestenottohankkeita kuin aivan erityisistä syistä. Tällaisia ovat lähinnä yhteiskunnallista merkitystä omaavat hankkeet, kuten esimerkiksi Finavian tilaama ja NCC Roadsin toteuttama lentoturvallisuutta parantava louhintahanke valtatie 9:n kupeessa sekä Turun kaupungin mittava maa-ainesaluehanke Saramäkeen.

3.37 Asukas Pihlavantieltä, 14.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Vastustan kaavasuunnitelmaa uuden asuinalueen ja tielinjan osalta. Asuinalue on tarpeeton, maanomistajat eivät aio myydä. Alueella myös on jo suurempi tie rautatieltä moottoritiele, eli Pysäkkitie – Pahkalaukkaantie – Pahkantie.
- 2) Maaomistajia ei myöskään ole tiedotettu suunnitelmasta, eikä kuultu.

Vastine:

- 1) Asuinalue ja tielinjaus on poistettu kaavasta.
- 2) Ks. vastine mielipiteeseen 3.3.

3.38 Asukas Rojolantieltä, 15.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Tuleeko Tampereentielle uusi kokoojatie?
- 2) Mitä aluetta on kiinteistön Pihlajamäki 470-1-34 itäkulma?
- 3) Toivon, että tontin osalta viemäröinti tulisi samasta suunnasta missä on kaupungin runkovesijohto.

Vastine:

- 1) Osayleiskaavaluonnoksessa Rojolantien ympäristöön asettava AP-alue tulee tarvitsemaan kokoojakadun/pääntonttikadun sekä pieniä yksittäisiä tonttikatuja, mutta niiden paikkoja ei määritetä osayleiskaavassa vaan vasta asemakaavavaiheessa.
- 2) Kiinteistö Pihlajamäki kuuluu kokonaisuudessaan AP-alueeseen eli pientalovaltaiseen asuntoalueeseen.
- 3) Osayleiskaavavaiheessa ei vielä oteta kantaa, miten yksittäisten osa-alueiden vesihuolto järjestetään. Se ratkaistaan vasta asemakaavavaiheessa.

3.39 Turun alueen rekisteröidyt pyöräseurat, 15.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Pyöräilyn ja ratsastuksen rinnastaminen polkujen liejuuntumisen aiheuttajina on perusteeton. Myös rinnastus mopoiluun on väärä. Tutkimusten mukaan patikointi ja pyöräily kuluttavat maata ja kasvillisuutta yhtä paljon.
- 2) Maastopyöräilyä ei pidä siirtää Turussa vain tietyille alueille.

Vastine:

- 1) Ulkoilureittisuunnitelmaan liittyvää selostusta on tarkennettu. Maastopyöräilyä ja mopoilua käsitellään erillisissä kappaleissa eikä ratsastuksen ja maastopyöräilyn vaikutuksia verrata toisiinsa. Myös patikoinnin haitoista kerrotaan. Vaikka maastopyöräilyn aiheuttama maaston kuluminen ei olisi patikoinnin aiheuttamaa kulumista pahempaa, vaikutukset voivat kuitenkin olla suuret, jos pyöräilyä harrastetaan polkujen ulkopuolella. Yksi ulkoilureittisuunnitelman laatimisen tavoitteista on tarjota virkistyskäyttöä varten toimivia, merkittyjä reittejä, jolloin lisääntyvä, virkistyskäytöstä johtuva kulutus – oli se sitten patikointia tai pyöräilyä – ohjautuu pääosin näille reiteille. Silloin karujen tai luonoltaan herkkien alueiden kuten kallioiden tai lehtojen kasvillisuus säilyy paremmin ja myös metsänkasvatukselle koituvat haitat kuten juuriston paljastuminen ovat vähäisemmät.

- 2) Maastopyöräilyä ei olla siirtämässä tietyille alueille. Maastopyöräily ulkoilureittitoimituksien mahdollistettavilla reiteillä sallitaan. Maastopyöräilijöiden tulee kuitenkin tuntea vastuunsa ja käyttää pyöräilyyn ainoastaan olemassa olevia polkuja.

3.40 Asukas Pihlavantieltä, 15.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Uusi Asematien ja Pysäkkien risteyksestä alkava Turku–Tampere-moottoritiele ulottuva tie tulisi tehdä Jäkärän kautta. Tielle ei ole suunnitellulla alueella tarvetta.
- 2) Maaomistajia ei myöskään ole tiedotettu asiasta.

Vastine:

- 1) Asuinalue ja tielinjaus on poistettu kaavasta.
- 2) Yleiskaavallisissa hankkeissa on tyypillisesti niin paljon osallisia, ettei ole mahdollista lähettää kaikille henkilökohtaista kirjettä. Yleiskaavallisista hankkeista tiedotetaan siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan (kuulutus kunnan virallisella ilmoitustaululla, paikallislehdissä ja internetissä). Maanomistajilla niin kuin muillakin osallisilla on ja on ollut mahdollisuus ilmaista mielipiteensä kaavaprosessin aikana. Mielipiteen esittäminen ei tarkoita sitä, että se automaattisesti otetaan sellaisenaan huomioon. Jos esimerkiksi toive tai vaade on ristiriidassa sitä tärkeämmän asian kanssa, ei mielipidettä voida ottaa huomioon ainaakaan sellaisenaan.

3.41 Asukas Sysimäenkujalta, 15.3.2010, täydennetty 11.6.2013

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Millä aikataululla hanke etenee?
- 2) Miten infra ja palvelut riittävät, vuonna 2007 Ilmarisissa oli 1100 asukasta?
- 3) Aiemmin toteutetut liikenneturvallisuusratkaisut Vanhalla Tampereentiellä ja Pahkalaukkaantiellä vesitetään suunnittelemalla ”oikotie” Pahkalaukkaantieltä Vanhalle Tampereentielle. Ko. yhdystielle ei tule sallia läpiajoa.
- 4) Tastontie ei kestä nykyistäkään liikennekuormaa, miten jatkossa?
- 5) Kaavassa ei ole otettu kantaa, miten Tastontien yksityistien loppuosa hyödynnetään.
- 6) Tastontien pysäköintialue on tarpeeton.
- 7) Taston pohjoispuolelle on lisättävä viheralueita.
- 8) Tastontien uudet asuinalueet voisi sijoittaa 2 km pohjoisempana olevan metsätien varteen.
- 9) Voimassa olevassa kaavassa Taston alueen pohjoispuolen alueet ovat VL-alueita, luonnoksessa AP. Alueet pitää palauttaa nykykaavan mukaisiksi.
- 10) Milloin Liedon yleiskaava 2020 on rakennettu valmiiksi?

Vastine:

- 1) Tavoitteellinen aikataulu työn valmiiksi saattamiseen on vuoden 2025 aikana.
- 2) Liedossa yleiskaavan toteuttamiseen liittyy kaavoitusohjelma sekä tontinluovutusohjelma. Näissä ohjelmissa otetaan kantaa taajamien kasvutarpeisiin kolmen vuoden aikajaksolla. Ko. ohjelmat ovat osa kunnan talousarviota, ja ne tarkistetaan vuosittain vastaamaan esim. palveluiden osalta olevaa tilannetta. Palveluiden riittävydestä keskustellaan palveluntuottajien kanssa kaavatyön edetessä. Yleiskaavassa taas tarkastellaan koko alueen kehitystä ajallisesti pidemmällä välillä, joten oletettu kasvu jakautuu tasaisesti koko yleiskaavan ohjelmakaudelle.
- 3) Tien tarkempi linjaus selvitetään asemakaavoituksella, ja tien profiililla ja teknisillä ratkaisuilla voidaan vaikuttaa väylän houkuttelevuuteen ”oikotienä”.
- 4) Kyseistä ongelmaa ei ole aiemmin tuotu kuntaan ilmi. Tastontie on kaavoitettu ja toteutettu kokoojaväyläksi, joten välityskykyä pitäisi löytyä.
- 5) Tastontie on kaavaehdotuksessa osoitettu päättyväksi yhdystieksi tai kokoojakaduksi.

- 6) Tastontien varren pysäköintialue on tarpeen, koska alueella on jo nykyään ulkoiluun liittyvää pysäköintitarvetta ja pysäköintiin osoitettu alue ehkäisee ohjaamattoman pysäköinnin mahdollisesti aiheuttamia haittoja. Pysäköintialue sijoittuu Liedon kaupungin omistamalle maalle. Pysäköintialuetta ei osoiteta osayleiskaavassa vaan pelkästään ulkoilureittisuunnitelmassa.
- 7) Taston alueen maankäytön tehokkuus on perusteltua, Liedon puolelle on seudullisessa rakennemallissa osoitettu uusi 200 asukkaan asuinalue. Turun puolella Taston ja Metsämäen-Haihun alueilla tavoite on 1400 asukasta. Yleiskaavassa pyritään varmistamaan taajaman reuna-alueille jäävien virkistysalueiden saavutettavuus alueen sisäisillä väylillä ja viheryhteyksillä. AP-aluevaraukset sisältävät alueen sisäiset lähivirkistysalueet.
- 8) Rakennemallin periaatteista johtuen ainakaan tämän yleiskaavan ohjelmakaudella kyseistä ehdotusta ei voida esittää.
- 9) Yleiskaavassa on haettu taajamalle luonnollisia laajenemissuuntia, joista Taston alue sijoittuu keskeiselle paikalle muodostaen Turun alueiden kanssa yhtenäisen kokonaisuuden.
- 10) Yleiskaavoja ei ”rakenneta valmiiksi”, vaan yleiskaavoituksen tulisi olla jatkuva prosessi. Yleiskaava on strateginen asiakirja, jossa kunnan kasvu eri taajamissa osoitetaan. Nykyinen Liedon yleiskaavan ohjevuosi on 2020, ja kaava alkaa olla sisällöltään vanhentunut. Tällä Maaria-Ilmaristen osayleiskaavalla esitetään Ilmaristen kehitys vuoteen 2035 asti, samalla otetaan myös kantaa taajaman uusiin laajenemisalueisiin ja tarkistetaan mitoitus vastaamaan rakennemallia.

3.42 Härkätien ympäristönsuojeluyhdistys, 15.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Osayleiskaavaluonnosta ei Ilmaristen ja Jäkärän väliseltä osalta voi pitää valtakunnallisten maankäyttötavoitteiden tai maakuntakaavan mukaisina. Esitetään poistettavaksi useita AP- ja AP/res-alueita osayleiskaavasta sekä muutamien aluevarausten leikkaamista tai kaventamista.

Vastine:

Kaavaehdotusta on muutettu rakennemallityön jälkeen niin, että uusien asuinaluevarausten sijoittelu keskittyy vain taajamien yhteyteen ja siten kaavaratkaisu vastaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja maakuntakaavaa. Kaavaehdotuksesta on poistettu kaikki AP/res-alueet ja jäljelle jääneet AP-alueet on keskitetty olevien taajamien ympärille.

3.43 Maanomistaja Tastonkulmalta, mielipide saapunut 15.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Hyväksytyssä luonnoksessa oli yleismääräyksenä maininta, miten uusien rakennuspaikkojen muodostaminen A-alueilla voidaan sallia pinta-alaperusteisesti. Tämä on hyvä. Huolta aiheuttaa kuitenkin vuosien varrella rakennuspaikkamielessä hankitut yli 1 ha tilat. Tämän johdosta esitetäänkin, että kaavakarttaan voisi erikseen merkitä tällaiset alueet mahdollisiksi rakennuspaikoiksi ja/tai kirjata selityksensä maininnan, että ennen vuoden 2006 rakennuskiellon asettamista ostetut/muodostetut yli 1 ha:n tilat olisivat A-alueella sallittavia rakennuspaikkoja.

Vastine:

Hyväksytyssä luonnoksessa esitetty rakennuspaikkojen pinta-alaperusteinen muodostaminen oli tarkoitettu ohjaavaksi tekijäksi suunnittelutarveratkaisujen myöntämiseen. Esitettyssä muodossaan sitä ei enää sisällytetä kaavaan, koska kaikkien uusien ns. hajarakennuspaikkojen muodostamisen edellytykset ratkaistaan kuitenkin hakemuksesta suunnittelutarveratkaisuin. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan Turun kaupungin tapauksessa yleiskaavaa ei voi myöskään käyttää suoraan uuden rakennuspaikan muodostamiseen tähtäävien rakennuslupien myöntämisessä.

ns. haja-asutusalueella saada suunnittelutarveratkaisu uudisrakentamiseen ennen varsinaisen rakennusluvan myöntämistä. Jos maanomistaja kokee, ettei hän saa kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen aluettaan, hän voi vaatia kuntaa lunastamaan maa-alueen tai suorittamaan haitasta korvausta (MRL 101 §).

Gasum Oy on luopunut kaasuputken toteutuksesta sekä siihen liittyvistä maa-alueiden lunastusluvista.

3.46 Viljelijä Paappalantieltä, 16.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Pellolle suunniteltu ratsastusreitistö on tarpeeton.
- 2) Pellolle suunniteltu ratsastusreitistö haittaa peltoviljelyä. Koneilla työskentely vaikeutuu lohkojen pirstoutumisesta. Ratsastus aiheuttaa haittaa ja vaaroja koneilla työskenneltäessä. Pellolle suunniteltu reitistö on syytä poistaa.

Vastine:

- 1) Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Ks. kohta 1.

3.47 Yrittäjä, kiinteistö Kotikulma 853-470-1-29, mielipide saapunut 16.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Hevosreitit on poistettava Haagantien itäpuolelta. Jos reittiä ei poisteta, ulkoilureitti on osoitettava kaikkien käyttöön.

Vastine:

Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa näytetään olemassa olevat ravireitit, jotka sijaitsevat Haagantien länsipuolisilla alueilla Metsämäen raviradan läheisyydessä.

3.48 Asukas Paattistentieltä, mielipide saapunut 16.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Maaria – Ilmaristen osayleiskaavassa ja ulkoilureittesityksessä ei ole otettu riittävästi huomioon:

- 1) Alueen historiallista merkitystä. Asia koskee erityisesti Jäkärän ja Sipilänhaan keramiikkaa. Keramiikan löytöpaikkojen vuoksi tulisi aluetta suojella laajemmin. Asiasta on hankittava Museoviraston lausunto.
- 2) Alueen luontoarvoja. Taston metsä ja Laakkarin metsä on säilytettävä mm. suunnistuksen vuoksi.
- 3) Maarian altaan suojelua. Ei ole huomioitu Lounais-Suomen ympäristökeskuksen monistetta 19/2003 *Luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma* (Anni Karhunen & Mikko Jaakkola). Monisteessa annetaan tiettyjä suosituksia kaava-alueelle.
- 4) Kaava on ylimitoitettu. Reservialueet on otettava pois.
- 5) Alueesta tehdyt selvitykset eivät ole riittävät.
- 6) Myllytorppa olisi korjattava.
- 7) Yksityisten omistamat kaavat saisi kaavoittaa vain, jos asiassa on saatu aikaiseksi kaavoitussopimus.
- 8) Kaava on ylimitoitettu ja on siksi Turun kaupungin yleiskaavan ja maakuntakaavan vastainen.

Vastine:

- 1) Museovirastolta saadut ajantasaiset tiedot muinaisjäännöksistä on merkitty osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan. Osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman aiemmista luonnoksista pyydettiin aikanaan lausunto paikalliselta vastuumuseolta eli Turun museokeskukselta. Lausunnossa todetaan mm. seuraavaa: *”Ulkoilureittisuunnitelmassa on yleisesti ottaen otettu hyvin huomioon alueella olevat kiinteät muinaisjäännökset ja niiden liittäminen reitistöön. [...] olisi hyvä kuitenkin lisätä, että ....museokeskukseen on oltava hyvissä ajoin, mieluummin vuotta aikaisemmin, yhteydessä, tutkimustarpeen ja niiden kustannusten selvittämisen sekä tutkimusten suorittamisen vuoksi.”* Tämä lisäys on tehty ulkoilureittisuunnitelman selostukseen.
- 2) Kaava-alueelta on laadittu yleiskaavatason tarkkuutta vastaavat luontoselvitykset. Kaavaehdotuksessa taajamien välinen rakentamisesta vapaa alue on entistä suurempi. Lisäksi se on Turun puolella osoitettu kokonaan virkistysalueeksi (V). Suunnistusseuroja on kuultu.
- 3) Maarian allas on toiminut v. 1980 perustamisestaan asti Turun varavesilähteenä. Tämän johdosta vesioikeuden päätöksellä altaalle on asetettu lähi- ja kaukosuojavyöhykkeet sekä annettu erityisiä suoja-alueääräyksiä. Suoja-alueääräyksissä annetuilla rajoituksilla on haluttu estää veden pilaantumista. Tällaisia rajoituksia ovat mm. pyykinpesukielto altaalla sekä polttomootorilla varustettujen moottoriveneiden käyttökielto muuhun kuin pelastustointintaan. Suoja-alueääräyksistä huolimatta allasta on ollut mahdollista käyttää virkistykseen koko sen olemassaolon ajan, mutta jostain syystä virkistyskäyttö on jäänyt ilmeisen vähäiseksi. Nyt laadittavalla kaavalla ja ulkoilureittisuunnitelmalla ei olla heikentämässä altaan virkistyskäyttömahdollisuuksia, vaan päinvastoin niillä yritetään tukea altaan aktiivisempää virkistyskäyttöä.
- 4) Kaavaehdotuksessa reservialueet on jätetty pois.
- 5) Alueesta on olemassa kattavat selvitykset, ja eri alojen asiantuntijoita on kuultu jo ensimmäisen luonnoskäsittelyn yhteydessä.
- 6) Maarian altaan pohjoispäässä sijainnut Myllytorppa on purettu.
- 7) Osayleiskaavan jälkeen alueelle tullaan laatimaan asemakaavoja. Niiltä osin kuin asemakaavoissa on yksityisten maanomistajien maita ja jos näille maille tullaan osoittamaan merkittävästi uutta rakennusoikeutta, tullaan kaupungin ja maanomistajien välille laatimaan maankäyttösopimuksia. Maankäyttösopimuksissa veloitetaan maanomistajia ottamaan osaa alueen toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.
- 8) Kaavaa on työstetty Turun kaupungin yleiskaavan ja maakuntakaavan suuntaan jättämällä res-alueet pois ja sijoittamalla uudet asuinaluevaraukset vain taajamien yhteyteen.

3.49 Yrittäjä, kiinteistö Kullanpelto 853-470-1-63, 17.3.2010**Vaatus ja perustelut:**

- 1) Mielipiteen esittäjän omistuksessa olevan tilan alue tulisi osoittaa palvelujen ja hallinnon alueeksi. Tilalla on nyt teollisuus- ja asuinrakennus.
- 2) Koska alueelle saadaan kunnallistekniikka?

Vastine:

- 1) Alue on kaavaehdotuksessa osoitettu pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP). Tämä tarkoittaa, että alueen pääkäyttötarkoitus tulee olla asuminen. Tyypillisesti tällaisiin alueisiin kuuluvat kuitenkin myös mm. kadut, alueen tarvitsemat teknisen huollon alueet sekä alueen sisäiset pienialaiset virkistysalueet. Näiden lisäksi asuinalueilla voi olla sinne sopivia pienialaisia työpaikka-alueita. Koska yleiskaava on tarkkuustasoltaan yleispiirteinen, Kullanpelto on osa tällaista AP-aluetta. Tilan ja sen ympäristön yksityiskohtaisempi maankäyttö ratkaistaan vasta asemakaavavaiheessa.
- 2) Alueelle tuodaan kunnallistekniikka siinä vaiheessa, kun alue on asemakaavoitettu ja sitä aletaan toteuttaa.

3.50 Asukas Karhunojantieltä, 20.3.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Ns. Kivikauden polku ei kulje ulkoilureittisuunnitelmaluonnoksessa esitetyn mukaisesti. Todellinen reitti esitetty liitekartassa.

Vastine:

Ulkoilureitin linjaus on tarkistettu esitetyn tiedon mukaiseksi gps-paikannusta hyödyntäen.

3.51 Asukas Kotimäenkujalta, 10.4.2010

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Alster-järvi Hampurissa on padottu jo 1200-luvulla ja toimii suurkaupungin keskustassa ihanteellisena soutu-, melonta- sekä kohtauspaikkana, jonka rannalla nautitaan ja lenkkeillään. Voisiko Maarian altaallakin soudella ja meloa?
- 2) Wienissä voi pienen peltojen poikki tehdyn patikkamatkan jälkeen (Leopold Figl Promenade – 2 kuvaa eri vuodenaikoina) pistäytyä nauttimaan paikallisista ruokaerkuista ja vaikka lasilliselle viiniä. (<http://www.heuriger-zum38er.at>). Liedossakin olisi mahdollista ehkä myöhemmässä vaiheessa hyödyntää paikallisia tuottajia ja palveluiden tarjoajia sekä upeita peltomaisemia niin, että esim. Ilmarisista voisi lähteä vaikka illastamaan Liedon Linnavuoren suuntaan tai päinvastoin. Tämä edellyttäisi Liedon Linnavuoren kohdalta suoraa kevyenliikenteen kulkuyhteyttä Ilmarisiin eli pientä siltää Aurajoen yli. Nykyiset siltayhteydet eivät tällaisen kehityksen kannalta mielestäni ole riittäviä ja paremmat länsi-itä-kevyenliikenteen yhteydet palvelisivat myös uusia ulkoilureittialueita.
- 3) Uutta aluetta suunniteltaessa voisi miettiä, että lenkkipolku (1–3 km) voisi kulkea myös asutuksen lähistöllä, jossa pimeinä talvi-iltoinakin olisi mukavampi yksinään lenkkeillä. Lenkkipolun tulisi olla pehmeäpohjainen, koska kovat päällysteet aiheuttavat helposti pitkäaikaisia jalkaongelmia.
- 4) Kevyenliikenteen pinnat olisi hyvä saada sileiksi, jotta rullaluistelua olisi miellyttävämpi harastaa.
- 5) Hevosten jätteet olisi hyvä saada pois kevyenliikenteenväyliltä. (Wienissä on hevosillakin ollut kaupungilla pusseja hännän alla.)
- 6) Kevyenliikenteenväylän reunaan voisi ehkä liittää noin puoli metriä leveän väylän, jossa olisi pehmeä (vaikka hiekkapinnoite) ja jota voisi käyttää lenkkeilyyn. Uskoisin, että Ilmarinen – Metsämäki välille tämä väylä tulisi tarpeeseen.
- 7) Virkistysalueelle olisi tarpeellista suunnitella myös muutama koiranjätöksille tarkoitettu roskis, joiden tyhjennyskin pitäisi organisoida.
- 8) Alueella voisi myös olla sekä isoille, että pienille koirille tarkoitettua aidattua koirapuistoa, joissa koiria voisi vapaana ulkoiluttaa.
- 9) Alueella voisi toimia myös nurmikenttä pelailua ja vaikka ulkojumppia varten, mutta sitäkin pitäisi hoitaa.
- 10) Maauimala + näköalaravintola mahdollisuuttakin tuli mietittyä, koska Maarian altaan vettä olisi voinut tähän ehkä käyttää, mutta onhan Turku nyt saamassa ensi kesäksi vesipuiston, jota lähikunnatkin voivat hyödyntää.
- 11) Mikäli kulkuyhteyksiäkin mietitään olisikohan kestävä kehityksen kannalta hyvä, jos Turun kaupunkibussit kulkisivat Ilmaristen Siwa:lle asti?

Vastine:

- 1) Maarian altaan raakavesialtaalle annetut suoja-alueääräykset eivät estä soutelua tai melontaa. Ihmisillä onkin altaalla soutuveneitä ja kanootteja. Mikäli Turun kaupunki tai jokin yksityinen toimija haluaa järjestää altaalla veneiden ja kanoottien vuokrausta, edellytykset siihen ovat hyvät niin altaan eteläpäässä kuin pohjoiskärjessäkin entisen Myllytorpan paikoilla. Mm. nämä paikat on merkitty ulkoilureittisuunnitelmaan merkinnällä ”keskeinen kohde”.

- 2) Ulkoilureittisuunnitelmassa on osoitettu mahdollisen kävelysillan paikka Vanhalinnan kohdalle. Merkintä tuo esille sen, että Aurajoen ylitysmahdollisuudelle olisi alueella tarvetta. Ehdotettu silta ei kuitenkaan kuulu ulkoilureittitoimituksilla mahdollistettavaan reitistöön eikä sen toteuttamista ratkaista Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmalla. Sillan toteuttaminen vaatisi erillisen suunnitteluprosessin investointipäätöksineen.
- 3) Ulkoilureittisuunnitelmassa esitetyt reitit sijoittuvat pääosin etäämmälle asutuksesta metsäisiin ympäristöihin tai rantojen läheisyyteen. Suunnitelmassa ei määritellä, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina reitteinä. Todennäköisesti suurin osa reiteistä toteutetaan ainakin aluksi polkumaisina. Asemakaavoitettaville asuinalueille sijoittuvien reittien tarve ja sijainti ratkaistaan asemakaavaa laadittaessa. Ulkoilureittisuunnitelmassa asemakaavoitettavien alueiden reitit on osoitettu ohjeellisina, eikä niitä vahvisteta ulkoilureittisuunnitelman avulla. Rakennettaville alueille sijoittuvien reittien ratkaisuihin voi vaikuttaa asemakaavoituksen aikana.
- 4) Osayleiskaava tai ulkoilureittisuunnitelma eivät ohjaa kävely- ja pyöräteiden kunnossapitoa. Asiassa kannattaa olla yhteydessä katujen ja teiden kunnossapidosta vastaaviin tahoihin.
- 5) Ks. vastine muistutukseen 3.14.
- 6) Vanhan Tampereentien varteen sijoittuva pyörätie on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen vastuulla, joten asiassa kannattaa lähestyä sitä.
- 7) Kysyjä tarkoittanee Maarian altaan itäpuolista aluetta. Kun ulkoilureittisuunnitelma on hyväksytty, Turun ja Liedon kaupungit voivat ulkoilureittitoimitusten ja toteutussuunnittelun jälkeen perustaa alueelle reittejä. Reitteihin liittyvät mahdolliset varusteet ratkaistaan reittien toteutussuunnittelun aikana. Reittien perustaminen edellyttää erillisiä investointipäätöksiä.
- 8) Turun Jäkärään on vuonna 2018 valmistunut kaksiosainen koira-aitaus, joka sijaitsee Karhunojantien varrella. Liedon osalta koirapuistoa koskevassa asiassa kannattaa lähestyä viheralueiden käytöstä ja hoidosta vastaavaa tahoa.
- 9) Liikuntapaikoista vastaavat Turussa ja Liedossa liikuntapalvelut. Turun liikuntapalveluita voi lähestyä esim. palautepalvelun kautta (www.turku.fi/paikalla). Ulkoilureittisuunnitelmassa esitetyt ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat reitit sijoittuvat luontoympäristöihin ja viljelymaisemiin pääosin etäämmälle asutuksesta, eikä pelikenttiä ole ajateltu sijoittaa niiden yhteyteen. Asemakaavoitettaville alueille mahdollisesti sijoitettavien pelikenttien sijainti ratkaistaan asemakaavassa.
- 10) Maauimalat ovat erittäin kalliita investointeja, joten Maarian altaan suuntaan niitä tuskin voidaan toteuttaa.
- 11) Turun seudun joukkoliikenteen linja-autoja kulkee Turusta Ilmarisiin ja osa Liedon asemalle asti.

3.52 Asukkaat Junnilantieltä, 23.5.2010

Vaatimukset ja perustelut:

Nykyisessä suunnitteluluonnoksessa Tastontieltä erkaneva tielinja tulisi kulkemaan tonttimme lounaisosan lävitse ja lounaisin osa tontistamme jäisi tien toiselle puolelle. Suunnitelma tien paikasta on kohtuuton ja se tulisi siirtää kauemmas.

Vastine:

Tieyhteys on poistettu. Asemakaavavaiheessa jää kuitenkin ratkaistavaksi, miten Junnilantien kohdalle osoitetulle isolle AP-alueelle järjestetään kadut. On todennäköistä, että joku katulinjaus tulisi tukeutumaan nykyiseen Junnilantiehen.

3.53 Maanomistaja / viljelijä, tarkka päiväys puuttuu, mutta mielipide on jätetty vuoden 2010 luonnoksesta

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Ns. Laitionmäen kiertävä hevosreitti on poistettava. Ratsastusreitti Metsämäen raviradalta Väänteläntien varteen on poistettava. Reitti kulkisi mielipiteen jättäjän viljelemän peltolohkon reunassa. Viljelyala pienenesi. Hevoset säikkyvät maatalouskoneita. Ajojie Laitionmäkeen risteää suunnitellun reitin kanssa. Hukkakauran leviämisen riski kasvaa hevosten jätösten myötä.
- 2) Liedossa sijaitsevan Paarmaniittu-nimisen tilan alueelle on suunniteltu ulkoilureittiä. Reitti voi vaikeuttaa hakkuita.

Vastine:

- 1) Uudet ravi- ja ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Parmaniityn reitin linjaus on siirretty hieman etelämmäs viereiselle kiinteistölle. Ko. kiinteistölle osoitetaan myös AP-aluetta, joten linjauksen siirto on siten perusteltua. Reitti on määriteltä ohjeelliseksi ulkoilureitiksi, eikä sen toteuttamista ratkaista Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmassa. Reitin tarve ja tarkempi linjaus ratkaistaan asemakaavoituksen myötä.

3.54 Maanomistaja / viljelijä, kiinteistö Ylirihko 423-437-2-313, tarkka päiväys puuttuu, mutta mielipide on jätetty vuoden 2010 luonnoksesta

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Metsämäen-Haihun alue kaavoitetaan liian tiheäksi.
- 2) Reservi-merkintä pois omistamaltaan alueelta, alue sopii hyvin asuinalueeksi. Samalla se kompensoi muita ammatinharjoittamiselle aiheutuvia haittoja. Ko. alue tukeutuu Jäkärään ja mahdolliseen Jäkärän tulevaan junapysäkkiin.

Vastine:

- 1) Rakennemallissa 2035 väestötavoite alueella on Tastonkulma mukaan lukien 1600 uutta asukasta. Kaavan varauksilla pyritään mahdollistamaan väestönkasvu. Alueelle on osoitettu laajat varaukset merkinnällä AM maatilojen talouskeskusten alue. Niiden toteutus tulee olemaan tavanomaista pientaloasutusta väljempää.
- 2) Kyseinen tila koostuu jopa neljästä eri palstasta, joista vain yksi sijaitsee lähellä Jäkärää. Mutta tekstin perusteella omistaja tarkoittaa juuri tuota Jäkärän lähellä olevaa palstaa. Rakennemallityöstä johtuen osayleiskaavan sisältöä jouduttiin tarkastelemaan uudelleen, jolloin kaikista res-aluevarauksista jouduttiin luopumaan. Tämän jälkeen todettiin, että kaavaa pitää edelleen keventää, jotta pysyttäisiin Rakennemallin tarkoittamissa asukasmäärissä. Tämän myötä Jäkärän eteläpuolella olevista isoista A- ja AP-alueista luovuttiin.

4. Mielenpitoet, jotka on jätetty vuoden 2013 yleisötilaisuuksien aikoihin tai sen jälkeen

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat mielenpitoet. Mielenpitoita on jätetty tässä vaiheessa 12 kpl.

Mielenpitoet koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman alustavia uusia luonnoksia vuodelta 2013. Niiden jälkeen on tehty vuonna 2017 hyväksytyt uudet luonnokset sekä 7.2.2022 hyväksytyt osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset. Näiden jälkeen käsittelyssä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Mielenpitoisiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

4.1 Maanomistaja, kiinteistöt 423-461-2-132 Uotila, 423-407-1-41 Hiisi ja 423-461-2-45 Vaihela, 18.6.2013

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Maanomistajien alueille osoitetut asuinalueet ja kaavatiet tulee poistaa ja maatila tulee osoittaa M-alueena. Uusille asuinalueille tulee osoittaa ”suoja-alueet” metsätalousalueiden reunoille kunnan maan puolelle.
- 2) Palovuoren laella olevaa MU-aluetta ei tule ulottaa tilan metsäalueille.
- 3) ”Ydinkaupunkialuerajaus” tulee poistaa tilan alueelta.
- 4) Tilan halki kulkevaa metsätietä ei saa käyttää ulkoreittinä, vaan liikkuminen on ohjattava Palovuoren lakialueelle. Alueelle ei tule sallia nuotiopaikkoja.
- 5) Sumentalo-nimisellä kunnan tilalla on maanomistajilla tierasite, joka tulee huomioida.

Vastine:

- 1) Asuinalueet ja tiet on poistettu ja alue on osoitettu M-alueena. Alueen tarkempi maankäyttö ratkaistaan asemakaavassa ja siinä osoitetaan uusien korttelialueiden ja jäävän metsätalousalueen väliset etäisyydet.
- 2) MU-alue on poistettu ja vuoren laki osoitettu tilan alueelta M-alueena.
- 3) Kyseessä on rakennemallin yleispiirteinen rajaus, ei ole yleiskaavallinen asia.
- 4) Metsätietä ei osoiteta ulkoilureittinä. Ulkoilureitti on osoitettu Palovuoren lakialueen kautta. Reitti on lähinnä patikkareitti, eikä sen varteen osoiteta toimintoja.
- 5) Asia ratkaistaan asemakaavassa.

4.2. Maanomistaja, kiinteistö 423-436-2-43, 28.6.2013

Vaatimukset ja perustelut:

Pyydetään kaavoittamaan kiinteistö pientaloalueeksi.

Vastine:

Alue on poistettu Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta, ja alueen maankäyttö ratkaistaan Kanta-Liedon 2025 osayleiskaavassa. Rakennemallista johtuen ei alueelle voida osoittaa 3.12.2009 luonnoksen mukaisia asuinalueita.

4.3 Maanomistajat, kiinteistöt Seppälä 423-422-4-54, Vaihtomaa 423-461-2-65, Jukola 423-461-1-171 ja Kantola 423-422-2-21, 1.7.2013

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Maanomistajien mailta pyydetään poistamaan MU-merkintä sekä ulkoilureittilinjaus.
- 2) Maanomistajien yhdenvertaisuuden vuoksi olisi suotavaa, että rakennuspaikkoja saavat myös tarjoaisivat virkistys- ja ulkoilumahdollisuuksia omilta alueiltaan.

Vastine:

- 1) Merkintä on muutettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Kiinteistöjen alueelle ei ole osoitettu ulkoilureittiä.
- 2) Kaavoissa pyritään saamaan aikaan toimivia ja kokonaisvaltaisia maankäyttöratkaisuja, jolloin maanomistus ja kiinteistöjaotus ovat usein toissijaista. Niinpä esim. rakennuspaikat ja virkistysalueet sijoitetaan yhdyskuntarakenteen kannalta järkeviin paikkoihin eikä niin, että kaikki jakaantuisi ikään kuin tasan riippumatta kiinteistöjen maantieteellisestä sijainnista. Tällainen periaatteellinen tasan jakaminen johtaisi hyvin sekavaan ja sirpaleiseen yhdyskuntarakenteeseen. Ks. lisäksi aiempi vastine maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta kohdasta 3.30. On myös hyvä muistaa, että taajamarakenteen sisälle jäävien alueiden suhde määritellään vasta asemakaavavaiheessa. Yleiskaavassa esitetyt rakentamiselle osoitetut alueet pitävät sisällään myös alueen sisäiset virkistysalueet.

4.4 Maanomistaja, kiinteistö Kotimetsä 423-436-1-14, 8.8.2013

Vaatimukset ja perustelut:

Pyydetään kaavoittamaan kiinteistö pientaloalueeksi.

Vastine:

Liedon kunta osti kyseisen kiinteistön loppuvuonna 2014. Alue sijaitsee aivan lentoaseman laskeutumislinjalla, joten siihen ei voi osoittaa vaatimusten mukaista maankäyttöä.

4.5 Maanomistaja, kiinteistö Peltohaka 423-436-4-118, 7.9.2013

Vaatimukset ja perustelut:

Pyydetään kaavoittamaan kiinteistö pientaloalueeksi.

Vastine:

Kiinteistö muutetaan pientaloalueeksi muun ympäristön mukaisesti. Virkistysaluevarauksiin otetaan kantaa asemakaavavaiheessa.

4.6 Härkätien ympäristönsuojeluyhdistys, 1.10.2013

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Härkätien ympäristönsuojeluyhdistys toteaa aiemmin toimittamansa mielipiteen olevan edelleen voimassa.
- 2) Uudesta luonnoksesta (17.9.2013 Liedossa esitelty luonnos) todetaan: Haaganmäen etelä- ja kaakkoispuolella oleva asuntoalue on kallioista ja luonnotaan arvokasta aluetta. Alueen luontoselvitykset ovat vanhentuneet eivätkä esim. sisällä alueelta myöhemmin havaittuja uhanalaislajeja (kehrääjä, kangaskiuru). Alueen luontoselvitys tulisi päivittää ja tarkentaa näiltä osin. Alueen käyttöä asumiseen ei voi sen luonnonarvojen vuoksi pitää tarkoituksenmukaisena eikä ehkä mahdollisenakaan. Myöskään alueen sijainti muusta yhdyskuntarakenteesta irrallisena tai kallioisuuden aiheuttamien vaikeus ja kalleus eivät puolla alueen käyttöä rakentamiseen.
- 3) Ilmaristen lavalta ja Halmelasta pohjoiseen johtavia metsäkaistoja tulisi merkittävästi laajentaa, jotta ne voisivat toimia viher- ja ulkoiluyhteytenä laajemmalle luontoalueelle. Ilmaristen lavalta johtava yhteys on osoitettu niin, että sillä oleva ulkoilureitti osuu arvokkaalle ja suojeltavalle jyrkänne- ja louhikkoalueelle.
- 4) Viheryhteyksien poikki osoitetut tieyhteydet tulisi poistaa sekä luonnon että ulkoilun kannalta haitallisina.
- 5) Lausteenojan itäpuolelta tulisi poistaa kaikki uusi asuminen. Alue on luonnonmaastoltaan arvokasta ja sen käyttöönotto kallista ja tarpeetonta. Alueesta myös muodostuisi muusta yhdyskuntarakenteesta irrallinen ja epätaloudellinen alue.

Vastine:

- 1) Vastine annettu kohdassa 3.42.
- 2) Alueen maankäyttö voisi voimassa olevan maakuntakaavan sekä rakennemalli 2035 mukaan olla sellaista kuin luonnoksessa esitettiin. Kaavaa on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi keventää ja Jäkärän alueella kaikki muut Toijalan radan eteläpuoliset A- ja AP-alueet on poistettu, paitsi olemassa oleva Haaganmäki.
- 3) Kaavaehdotuksessa on poistettu/kavennettu Ilmaristen lavan pohjoispuolelta asuin-aluevarauksia, joten viheryhteys on huomattavasti aiempaa laajempi. Jyrkänne- ja louhikkoalue ei myöskään kuulu enää rakentamisalueisiin ja lisäksi sille on osoitettu luomerkintä. Pahkalaukkaantieltä länteen lähtevä ulkoilureitti kulkee arvokkaan kallio- ja jyrkännealueen kautta. Kyseessä on metsälain mukainen metsäluonnon arvokas elinympäristö. Ulkoilureitti sijoittuu olemassa olevalle paljon käytetylle polulle. Linjaus on tarkistettu GPS-paikannuksen avulla, jotta kasvillisuuteen kohdistuvat haitat pystytäisiin minimoimaan. Ulkoilureittisuunnitelmassa mainitaan, että ulkoilureittiin liittyvistä toimenpiteistä tulee neuvotella Liedon kaupungin ympäristönsuojelun kanssa.
- 4) Yleiskaavan ratkaisu perustuu kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja esitetyt tiet tukevat yhdyskuntarakennetta.
- 5) Alueen maankäyttö on maakuntakaavan mukaista ja yleiskaavatason maankäyttö on ratkaistu jo Liedon yleiskaavassa 2020. Nyt esillä ollut luonnos noudattaa perusratkaisultaan sitä. Voimassa olevaan yleiskaavaan verrattuna oleellimmat muutokset ovat: esitystapa on pelkistetympi, aluevarauksia on tarkistettu sekä liikenteellisiä ratkaisuja on muutettu.

4.7 Maanomistaja, kiinteistöt Ylirihko 423-437-2-313 ja Parmaniittu 423-405-1-153, 11.11.2013

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Ylirihkon tilan alue osoitettava rakennusalueena. Vaatii maanomistajien tasapuolista kohtelua.
- 2) Vaatii ulkoilu- ja hevosreittien poistamista Ylirihkon tilan alueelta sekä Metsärinne 3:n alueelta Turun Paimalassa, jolla toimii vuokralaisena.
- 3) Parmaniitun tilan alueelta poistettava ulkoilureitti.

Vastine:

- 1) Ylirihkon tila muodostuu neljästä erillisestä palstasta. Huomautus käsittää palstan, joka sijaitsee Vanhan Tampereentien eteläpuolella ns. Pakurlan alueella. Ko. palsta on luonnoksessa osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (MA). Aluetta ei voi osoittaa rakentamiseen maisemallisen roolinsa takia, mutta merkittävä rajoite tulee myös aluetta vastapäätä olevan teollisuusrakennuksen johdosta. Rakentamista ei voi osoittaa kovin kauaksi tiestä, mutta teollisuuslaitoksen ja vilkasliikenteisen tien yhteisvaikutuksena aiheuttama melu asettaa alueen käytölle rajoitteita. Maanomistajan pohjoisempi palsta taas sijaitsee suoraan kiitotien jatkeen alla, jonne ei olla lentoliikenteen aiheuttaman meluhäiriön takia osoittamassa uusia asuinalueita. Maanomistajien tasapuolisen kohtelun osalta ks. vastine mielipiteeseen 3.30.
- 2) Ulkoilu- ja hevosreitit on poistettu Ylirihkon tilan alueelta. Metsärinne III:n osalta ks. vastine mielipiteeseen 4.10.
- 3) Parmaniitun reitin linjaus on siirretty hieman etelämmäs viereiselle kiinteistölle. Ko. kiinteistölle osoitetaan myös AP-aluetta, joten linjauksen siirto on siten perusteltua. Reitti on määritelty ohjeelliseksi ulkoilureitiksi, eikä sen toteuttamista ratkaista Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmassa. Reitin tarve ja tarkempi linjaus ratkaistaan asemakaavoituksen myötä.

4.8 Asukas Kanta-Haihuntieltä, 15.11.2013

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Alkuperäinen luonnos (2008) oli oikeanlainen -> olevan asutuksen välittömään läheisyyteen riittävät puistokaistat.
- 2) Toivotaan Kanta-Haihuntien kohdalla olevan AP-alueen merkitsemistä pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi, jolla ympäristö säilytetään (AP/s).

Vastine:

- 1) Alustavat luonnokset laati konsultti, joka käytti aluevarausten osoittamisessa lähes asemakaavatason tarkkuutta. Näin laajan yleiskaavan tehtävä ei kuitenkaan ole tutkia maankäyttöä niin yksityiskohtaisesti. Myöhemmissä luonnoksissa, jotka on laadittu kuntien omasta toimesta, aluevaraukset ovat yleispiirteisempiä ja laaja-alaisempia. Tällaisten laaja-alaisempien aluevarausten on kuitenkin tarkoitus esimerkiksi asuinalueen tapauksessa sisältää myös pienialaisempia alueen sisäisiä virkistysalueita. Tarkkuustason muutos yleispiirteisemmäksi on tässä tapauksessa aiheuttanut hämäännystä.
- 2) Kanta-Haihuntiellä ei ole katsottu olevan sellaista rakennuskantaa pihapiireineen, että se tulisi varustaa /s-merkinnällä.

4.9 Asukkaat Tastontieltä, 12.1.2014

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Tilan Saunakallio 853-487-9-18 kautta kulkeva ratsastusyhteys tulee poistaa, koska se kulkee pihapiirin läheisyydestä ja pitkin yksityistä tonttitietä.
- 2) Tilojen Hakala 853-487-9-27 ja Hakala II 853-487-6-42 peltojen halki kulkeva ratsastuspolku vaikeuttaisi viljelyä.
- 3) Ratsastuspolkujen merkitseminen kaavaluonnokseen hyödyttäisi yksittäistä toimijaa eikä palvelisi yleistä etua.

Vastine:

- 1) Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Ks. kohta 1.
- 3) Ks. kohta 1.

4.10 Asukkaat Junnilantieltä, 26.1.2014

Huom. Kaksi määräalaa kiinteistöstä Metsärinne III on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen vuonna 2018. Niistä on muodostettu kiinteistö 487-1-223 Metsämaaria.

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Ulkoilu- ja ratsastusreittejä ei saa linjata seuraavien tilojen kautta: Metsärinne III 853-487-1-205, Metsärinne II 1:117, Metsäpirtti 853-487-1-199, Metsärinne 853-487-1-201.
- 2) Ratsastajat ovat omavaltaisesti ratsastaneet esim. oraspelloilla.
- 3) Jos reitti vedetään peltojen halki, siitä kuljetaan rantaan peltoja vahingoittaen.
- 4) Ulkoilureitti tuo mukanaan mopot ja mönkijät.
- 5) Miten taataan, että kulkijat pysyvät merkityillä reiteillä?
- 6) Miksi yhtä elinkeinoa, ts. ratsastustallitoimintaa, tuetaan maa- ja metsätalouden kustannuksella?
- 7) Maarian alue on ollut perinteisesti maa- ja metsätalousaluetta, ei hevostalouseluetta.
- 8) Tilan jatkamisen on oltava mahdollista.
- 9) Omakotiasukkaat käyttävät metsiä omavaltaisesti, tekevät lainvastaisesti uusia polkuja ja haittaavat kasvillisuuden uusiutumista.
- 10) Hevosten aiheuttamat vahingot ovat paljon tuhoisammat.

Vastine:

- 1) Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksen reitit eivät kulje mainittujen tilojen kautta. Osa Metsärinne III -nimisestä tilasta on myyty mielipiteen jättämisen jälkeen Turun kaupungille ja on nyt tilaa Metsämaaria. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.
- 2) Peltojen luvaton käyttö ei ole kaavoituksen asia.
- 3) Viljelyalueille esitetyt reitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Peltoalue, jota mielipide koskee, on myyty mielipiteen jättämisen jälkeen Turun kaupungille.
- 4) Ulkoilureittisuunnitelmassa ei määritellä, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina reiteinä. Reittien tyyppi määritellään toteutussuunnittelun aikana. Todennäköisesti suurin osa reiteistä toteutetaan ainakin aluksi polkumaisina. Polku mahdollistaa kävelyn muttei houkuttele luvattomia mopoilijoita yhtä paljon kuin rakennettu reitti. Maaria–Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmassa osoitetut ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat reitit on tarkoitettu jalkaisin, hiihtäen ja maastopyörällä kulkemiseen. Moottoriajoneuvoilla ajaminen reiteillä on kielletty.
- 5) Ulkoilureittitoimituksin virallistettavat reitit on pyritty suunnittelemaan luonteviksi, houkutteleviksi ja kävelijöille helppokulkuisiksi, jotta poikkeamiselle reitiltä ei olisi tarvetta. Suurin osa reiteistä noudattelee olemassa olevia paljon käytettyjä polkuja. Kulkeminen myös reittien ulkopuolella on kuitenkin edelleen sallittua jokamiehenoikeuden nojalla.

- 6) Ulkoilureitistö ei estä metsätaloutta. Metsätalouden huomioimisen osalta ks. esim. vastineet mielipiteeseen 3.35 sekä Metsäkeskuksen lausuntoon kohdassa 13.11. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.
- 7) Metsämäki on nykyisinkin Varsinais-Suomen raviurheilun keskus. Maaria-Ilmaristen osayleiskaava-alue sopii hevostoiminnan kehittämiseen, koska alue on vielä varsin maa-seutumaista ja talleille on enemmän tilaa kuin tiiviimmin rakennetulla kaupunkialueella.
- 8) Ks. kohta 1.
- 9) Alueen virkistyskäyttö on nykyisinkin suurta ja polkuverkosto siksi tiheä. Merkittyjen ulkoilureittien avulla kulutusta voidaan kanavoida ja siten vähentää maaston kulumista muualla metsässä.
- 10) Ks. kohta 1.

4.11 Maanomistaja, kiinteistö Kalliorinne 423-436-4-47, 30.3.2016

Vaatimukset ja perustelut:

Pyydetään muuttamaan kiinteistön kaavamerkintä V:stä M:ksi. Alue on luonteeltaan maa- ja metsätalousaluetta.

Vastine:

Alue on muutettu maa- ja metsätalousalueeksi.

4.12 Asukkaat Maariantieltä, 5.11.2016

Vaatimukset ja perustelut:

Ulkoilureittisuunnitelmassa (ja kaavassa) on osoitettu pyörätie menemään aivan tonttimme ja talomme reunalta. Maariantie on todella lähellä taloamme ja lisäksi tie on korkeammalla kuin tonttimme. Jos pyörätie rakennetaan tien ja talon väliin, emme pääse poistumaan omalta pihaltamme, koska pihatie muuttuu liian jyräksi. Pihatietä ei voi myöskään enempää korottaa talon kohdalta, sillä alakerran ikkunat ovat maan tasalla. Pelkona on myös se, että vesi alkaa valua talomme sisään, koska talo on kalliorinteen alapuolella ja tämä on ainoa suunta, jonne vesi valuu. Kaivuutyöt voivat myös vaurioittaa taloa, koska se on perustettu suoraan saven päälle.

Toivomme, että pyörätie rakennettaisiin tien toiselta puolelta.

Vastine:

Kevyen liikenteen reitin varaus on poistettu kaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.

5. Yleisötilaisuus 11.6.2013, Lieto

Kysymyksiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksissa.

Lentomelu

- Lentokoneet lentävät jo Tastontien yli (kommentti liittyen asuinalueen täydentämiseen lentoreitin kohdalle).
- Lentomelu valtava: itse olemme jo siihen tottuneet, mutta esimerkiksi vieraita se häiritsee. ”Täällä on hyvä liikenne: lentokoneet menee yli.”

Tiestö ja liikenne

- Eikö Turun bussilinja voisi jatkaa kunnanrajalta Ilmarisiin saakka?

Vastine: Nykyisen Fölin myötä joukkoliikennetarjontaa on Ilmarisiin saakka.

- Pahkalaukkaantie on kapea, huonokuntoinen eikä sitä ole valaistu. Kahden lapsen äitinä huolestuttaa, että liikenne kasvaisi sillä edelleen. Muuten lapsiperheiden asiat huomioitu hyvin Liedossa.

Vastine: Jäkärän ja Ilmaristen taajamia on tarkoitus kehittää toisistaan erillään ja tukeutuen kumpikin omiin palveluihin. Tällöin niiden välille ei synny nykyistä suurempaa liikennöintitarvetta.

- Pahkalaukkaantien turvallisuutta parantaisi jo pelkkä valaistus. Onko valtion tehtävä?

Vastine: Kyllä. Pahkalaukkaantie on valtion maantie.

- Käsin tehdyn luonnoksen perusteella Jäkärän suunnasta ohjattaisiin oikoliikenne Pahkalaukkaantielle. Unohdetaanko nyt kaikki tehdyt liikenneturvallisuusasiat?

Vastine: Jäkärä tukeutuu pääosin omiin palveluihinsa ja liikenteellisesti Tampereen valtatiehen ja Paimalantiehen. Jäkärästä on minimaalinen liikennöintitarve Ilmarisiin ja muuallekin Liedon suuntaan. Yhteys Karhunojantieltä Maariantielle ja sieltä edelleen Pahkalaukkaantielle oli kaavassa ensisijaisesti joukkoliikennettä varten. Jäkärän eteläpuoliset asuinaluevaraukset on kuitenkin jouduttu poistamaan, joten myöskään tie/katuyhteyttä ei enää ole.

- Olen kuullut, että Sammontien jatketta suunnitellaan. Tulevatko liikennemäärät lisääntymään? Tie menee päiväkodin ja koulun vierestä, otettava huomioon ylityksissä. Onko hankkeelle aikataulua?

Vastine: Sammontie on läpiajettava voimassa olevassa yleiskaavassa ja siltä osin kaavaan esitetään muutosta. Asemakaavahanke, jossa tien puuttuva pätkä on mukana, on lainvoimainen. Kyseisessä asemakaavassa Sammontie on puuttuvalta osalta merkitty pääkäyttötarkoitukseltaan jalankulku ja pyöräilyväyläksi. Puuttuva osa on jo toteutettu jalankulku ja pyöräilyväylänä.

- Asun Sammontien vieressä. Tie on joiltakin kohdin liian kapea luonnoksen mukaiselle liikenteelle, koulun kohdalla leveys ehkä riittää.

Vastine: Sammontien läntisellä osalla on tienpätkä, jolla katualuevaraus on 14 metriä n. 130 metrin matkalta. Tältä osin toteutusta tutkitaan reunakivellisenä kevyen liikenteen väylänä. Koulun kohdalla leveys riittää, ja vielä toteutumattoman tien osalta tilavaraukset ratkaistaan asemakaavalla.

- Jos Liedon palvelut halutaan kuntoon, täytyy ensin saada Pahkalaukkaantie ja Hakulantie kuntoon.
- Miten Turun ja Liedon välisen tien huono kunto nähdään Turussa: haitta vai etu?

Vastine: Molemmat mainitut tiet ovat valtion teitä. Jäkärän ja Ilmaristen taajamien välillä ei ole merkittävää yhteystarvetta. Näin ollen teiden kunnolla ei ole tähän asiaan suurta vaikutusta. Turun suunnasta ei noin yleensä ole merkittävää yhteystarvetta Lietoon, mutta nykyisen kuntarakenteen ja palvelutarjonnan myötä Liedon puolen Ilmarisista on yhteystarve Liedon keskustaan. Tällöin Hakulantien huonolla kunnolla on toki merkitystä, jolloin se jossain määrin haittaa esim. palveluiden hakemista Liedon keskustasta.

Maa- ja metsätalous

- Miten turvataan maa- ja metsätalouden asema? Miten varmistetaan maanomistajien tasapuolinen kohtelu?

Vastine: Kaavan laatimisen ensisijaisiin tavoitteisiin ei kuulu maa- ja metsätalouden huomiointi. Kaavan laatimisella tähdätään mm. nykyisten taajamien kehittämiseen lisäämällä niiden yhteyteen uusia asuinalueita. Nykyisiä maa- ja metsätalousalueita on siis tarkoitus muuttaa enemmän kaupunkiympäristöksi sekä virkistysalueiksi.

Kaupunki/kunta asettaa kaavalle tavoitteet ja maankäyttö- ja rakennuslaki kaavalle ja sen laatimiselle sisältövaatimukset. Näistä voi seurata se, että eri maanomistajien maa-alueille on laadittavassa kaavassa osoitettu eri käyttötarkoituksia ja/tai eri määrä rakennusoikeutta. Kaavojen kuuluu yleensä ensisijaisesti tuottaa kaupungille/kunnalle mm. toimivaa, terveellistä ja kaunista kaupunkiympäristöä, ei yksityisille maanomistajille taloudellista hyötyä. Toisaalta, jos teoriassa kahdella eri maanomistajalla olisi ominaisuuksiltaan identtiset maa-alueet, niin tällöin maanomistajia tulisi kohdella absoluuttisen tasa-arvoisesti.

- Meillä on aktiivitala Vääntelän–Palovuoren alueella. A-alueet veisivät 95-prosenttisesti tilan metsät. Tällä hetkellä tila on elinkelpoinen. Jos luonnos toteutuu, tila on elinkelpoton.

Vastine: A-alueet on poistettu maanomistajan alueelta ja muutettu maa- ja metsätalousalueeksi.

- Maa- ja metsätalousmaa on katoava luonnonvara, nytkin 1 000 hehtaaria häviää.

Vastine: Kaavaa on kevennetty huomattavasti, joten ihan noin laajaa aluetta ei kaavoiteta taajamatoiminnoille. On luontevaa osoittaa laajennusalueet taajamien läheisyyteen, ja siten ne osuvat taajaman välittömään läheisyyteen sijoituville maa- ja metsätalousalueille, joten esitetty huomautus on siltä osin paikkansapitävä. Uusien laajennusalueiden osoittaminen on välitön edellytys taajaman elinvoimaisena pitämiselle.

Virkistysalueet ja ulkoilureitit

- Liedon kunta ottanut asukkaat hyvin huomioon viheralueita suunniteltaessa. Tastonmet-
sän pohjoispuolinen metsäalue monipuolisessa käytössä (koululaiset, partiolaiset jne.)
- Pohjalla vuosikymmeniä sitten rakennettu ulkoilureitistö, esim. kävelysilta päättyy ei-mi-
hinkään. Käytetäänkö olemassa olevaa reittiä ulkoilureittisuunnitelman pohjana? Tuleeko
aiempaa parempitasoinen?

Vastine: Olemassa oleva, epävirallinen ns. Kivikauden polku on ulkoilureittisuunnitelman reitistön lähtökohta. Kun reitti ja sille johtavat yhdysreitit vahvistetaan ulkoilureittitoimituk-
sella, Turun ja Liedon kaupungit voivat parantaa ja ylläpitää reittiä. Ulkoilureittitoimituksien
mahdollistettavista reiteistä laaditaan tarkemmat toteutussuunnitelmat. Niissä määritel-
lään, toteutetaanko reitinosat polkumaisina vai rakennettuina ulkoilureitteinä. Reittien to-
teutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä.

- Turun ympäristössä kesäaikana hyvät mahdollisuudet liikkua, talvella lähes kaikki reitit
pyhitetään hiihdolle.
- Liedossa ei ole aiemmin tarvittu pakkokeinolakeja. Ennen reittejä on voitu vaihdella esim.
hakkuiden vuoksi, nyt naulataan loppuun. Tähän mennessä toiminut hyvin. Valituksia
varmaankin tulee ja pitkittyy. Kuka korvaa, jos esim. tielle on kaatunut puita? Tuleeko
metsäpaloista korvauksia, jos tulentekopaikka rakennetaan? Miten haitat minimoidaan?
Aurajoen pyöräreitistölle nostan hattua, kunta hoitanut sitä pitkälti. Miten käy jatkossa,
kun tulee muitakin reittejä?

Vastine: Hankkeen tavoitteena on, että edelleenkin ei tarvitsisi turvautua lunastusmenet-
telyihin. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotusta valmisteltaessa maanomistajat ovat voineet neu-
votella reittien yksityiskohtaisista linjauksista sekä ulkoilureitin ja metsätalouden yhteen so-
vittamisesta kaupungin edustajien kanssa. Metsätalouden huomioimisen osalta ks. myös
vastine mielipiteeseen 3.35. Sovitut käytännöt vahvistetaan ulkoilureittitoimituksessa. Myös
vastuukysymyksistä sovitaan. Liedon puolella ensisijaisena tavoitteena on rakennettavien
ulkoilureittien osalta toteutus asemakaavoituksen kautta ja kunnan maalle.

- Voitaisiinko tehdä ensin teiden kuntoon liittyvät turvallisuustoimet ja vasta sitten tehtäisiin
hyvin ulkoilureittisuunnitelma hyvässä yhteistyössä maanomistajien kanssa?

Vastine: Alueen kulkuyhteyksiin liittyvät parannukset toteutuvat ja kohdentuvat sen mu-
kaan, kuka kulkuyhteyden omistaa. Alueella olevat kadut kuuluvat kaupungille, ja ne ovat
pääosin aika hyvässä kunnossa eikä niihin kohdistune suuria parannustarpeita. Vastaa-
vasti taas tiet ovat joko yksityisteitä tai kuuluvat valtiolle. Näiden parantamisesta siis vas-
taa eri taho kuin kaupunki, ja tällöin toimenpiteiden aikataulu ei ole kaupungin päätettä-
vissä. Ulkoilureittisuunnitelman toteutus taas kuuluu kaupungin vastuulle, jolloin toteutus-
aikataulu on sen päätettävissä. Eri omistaja- ja vastuutahojen takia esitetty toimenpitei-
den aikataullinen järjestely on hyvin vaikeaa.

- Reitti Ilmarisista Maarian uimarannalle olisi hyvä erityisesti lapsiperheille.

Vastine: Sekä kaavassa että ulkoilureittisuunnitelmassa on osoitettu ulkoilureitti Ilmaris-
ten ja Maarian uimarannan välille. Reitti noudattelee pitkälti ns. Kivikauden polun lin-
jausta. Ulkoilureittisuunnitelmassa ei määritellä, toteutetaanko reitit polkumaisina vai ra-
kennettuina. Suunnitelmassa on kuitenkin kerrottu, että em. reitin laatutasoa olisi tarpeen
kohentaa. Ulkoilureittitoimituksien mahdollistettavista reiteistä laaditaan tarkemmat toteu-
tussuunnitelmat. Niissä määritellään, toteutetaanko reitinosat polkumaisina vai rakennet-
tuina ulkoilureitteinä. Reittien toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyt-
tävät erillisiä päätöksiä.

- Voisiko ulkoilureittisuunnitelman yhteydessä harrastaa maanvaihtoa? Kunta saisi tarvitsemansa maa-alan ja maanomistaja saisi toisaalta maata.

Vastine: Periaatteessa kyllä. Käytännössä asiaan kuitenkin liittyy haasteita löytää molempia osapuolia tyydyttävät sopimusehdot.

- Onko ulkoilureittisuunnitelmalla muita rahoittajia kuin Turun ja Liedon kunnat?

Vastine: Ei ole.

- Liedolla paljon kunnan omistamia maita, niille ulkoilureittisuunnitelma helpompi toteuttaa.

Vuorovaikutus suunnittelussa

- Tilaisuudessa sovittiin, että elokuussa järjestetään asukkaille työpajoja. Lisäksi ehdotettiin perustettavaksi sparrausryhmä.
- Maanviljelijöille elo–syyskuu huono ajankohta järjestää työpajoja.
- Onko käsin piirretty luonnos jossakin nähtävillä? Onko nettisivuja?

Vastine: Työpajat järjestettiin 17.9. ja 19.9.2013. Käsin piirretty luonnos on korvattu koneversiolla ja se on katsottavissa internetissä. Helpoin tapa löytää aineisto netistä on kirjoittaa suoraan otsikkoriville www.turku.fi/maailma.

Muuta

- Miten luonnoksen A-alueiden rajat menevät? Pururadan takaosaanko tulee asuntoja? Tietää vain, miten lähelle taloja on tulossa.

Vastine: Esitys A-alueiden osalta on suuripiirteinen, tarkempi toteutus ratkaistaan asemakaavalla. Pururadan vierusta jää virkistysalueeksi.

- Ihmisiä tulee paljon lisää. Missä on päiväkotien ja koulujen paikat?

Vastine: Osittain mennään Jäkärän ja Ilmaristen nykyisten koulujen ja päiväkotien kanssa, mutta uusiakin todennäköisesti tarvitaan. Ilmaristen koulun osalta tutkitaan ensisijaisesti laajennusmahdollisuudet nykyisellä tontilla. Päiväkodin osalta voidaan pienempi alueellinen yksikkö osoittaa asemakaavavaiheessakin, eikä se edellytä yleiskaavatasoa varauksia. Kaava-alueelle Ilmaristen puolelle osoitetaan palvelujen ja hallinnon alue Vanhan Tampereentien varteen, jos ilmenee myöhemmin tarvetta mahdolliselle uuden tilan toteuttamiselle.

- ”Hevoset mukaan suunnitteluun!” Nykyinen reitti oikeastaan ainut mahdollisuus ravihevosille, harrastehevoset ovat eri asia. Sekareiteillä voi tulla hevosille utoja asioita vastaan.

Vastine: Vuorovaikutusta eri hevostoimijoiden kanssa on käyty, ja hevostoiminnalle on osoitettu kaavassa uusia aluevarauksia toiminnan kehittämiseksi. Ratsastusreittien osoittaminen osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa on kuitenkin osoittautunut liian vaikeaksi. Ks. vastine muistutukseen 14.8.

- Milloin Liedon yleiskaava 2020 rakennettu valmiiksi, kun jo nyt ollaan tekemässä toista isoa kaavaa?

Vastine: Yleiskaavoja ei ”rakenneta valmiiksi”, vaan yleiskaavoituksen tulisi olla jatkuva prosessi. Yleiskaava on strateginen asiakirja, jossa kunnan kasvu eri taajamissa osoitetaan. Nykyinen Liedon yleiskaavan ohjevuosi on 2020 ja kaava alkaa olla sisällöltään

vanhentunut. Tällä Maaria-Ilmaristen osayleiskaavalla esitetään Ilmaristen kehitys vuoteen 2035 asti, samalla otetaan myös kantaa taajaman uusiin laajenemisalueisiin ja tarkistetaan mitoitus vastaamaan rakennemallia. Yleiskaavatyö on myös kuntien raja-alueen yhtenäisen maankäytön tarkastelun osalta järkevää.

- Miten muuttunut haja-asutusalueiden jätevesiasetus vaikuttaa? Pakotetaanko liittymään kunnan viemäriin?

Vastine: Lähtökohtaisesti kunnan vesi- ja viemäriverkosto tulee niille alueille, jotka on asemakaavoitettu. Tällainen alue voi sisältää niin uusia rakennuspaikkoja kuin olemassa oleviakin. Ensisijaisesti kaikki rakennuspaikat liitetään kunnan alueelle tuomiin verkostoihin, mutta olemassa olevien rakennuspaikkojen osalta liittymiseen voi hakea vapautusta. Vapautuksen voi saada, mikäli kiinteistöllä on uudehko kiinteistökohtainen jätevedenpuhdistusjärjestelmä ja se on puhdistusteholtaan riittävä.

- Paljonko kaava-alueella on valtion maita? Mitkä ovat valtion suunnitelmat? Onko kaasuhanke edelleen ajankohtainen?

Vastine: Turun kaupungin alueella valtio omistaa vain liikennealueita. Liedossa valtio omistaa liikennealueiden lisäksi kolme pientä palstaa Ilmaristen taajaman pohjoispuolelta. Valtio sai ko. palstat Greta Sakarin perinnöstä luonnonsuojelullisilla perusteilla. Valtiolta ei ole tullut ko. alueiden osalta ohjausta, joten alueet osoitetaan M- tai VL-alueina. Alueet eivät pidä sisällään sellaisia arvoja, että ne pitäisi osoittaa jollain muulla merkinnällä. Kaasuyhtiö Gasum on luopunut ns. länsilaajennuksen toteuttamisesta ja siihen liittyvistä aluevarauksista.

6. Yleisötilaisuus 12.6.2013, Turku

Kysymyksiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksissa.

Infrastruktuuuri

- Tarvitaan pyörätiet Pahkalaukkaantielle ja radan varrelle. Nyt ei ole turvallista ajaa pyörällä.

Vastine: Pahkalaukkaantie on valtion maantie, ja sen varrelle valtio tuskin investoi kevyen liikenteen väylää, koska sen ympäristö on niin harvaan asuttua ja lisäksi koska Jäkärän ja Ilmaristen taajamia yhdistävä kevyen liikenteen väylä ei kuulu suoraan tienpitäjän intresseihin. Radan varrelle Jäkärään Asematielle on osoitettu kevyen liikenteen reitin varaus.

- Omaa viemäriä ollaan uusimassa. Nyt Rojolantien ja Kanta-Haihuntien kohdalle on suunniteltu tulevan toistatuhatta asukasta. Tuleeko silloin liitöntäpakko kunnan viemäriverkoon?

Vastine: Lähtökohtaisesti kunnan vesi- ja viemäriverkosto tulee niille alueille, jotka on asemakaavoitettu. Tällainen alue voi sisältää niin uusia rakennuspaikkoja kuin olemassa oleviakin. Ensisijaisesti kaikki rakennuspaikat liitetään kunnan alueelle tuomiin verkostoihin, mutta olemassa olevien rakennuspaikkojen osalta liittymiseen voi hakea vapautusta. Vapautuksen voi saada, mikäli kiinteistöllä on uudehko kiinteistökohtainen jätevedenpuhdistusjärjestelmä ja se on puhdistusteholtaan riittävä.

- Mikä on liuskekaasuhankkeen tilanne?

Vastine: Mikä hanke tällainen on? Onkohan tässä kuitenkin tarkoitettu maakaasuputken ulottamista Länsi-/Lounais-Suomeen? Ks. vastine alla.

- 99,9 prosentin todennäköisyydellä kaasuputkihanketta ei tule. Vaihtoehto tulisi jättää huomiotta, jos siten saataisiin järkeviä ratkaisuja.

Vastine: Kaasuyhtiö Gasum on luopunut ns. länsilaaajennuksen toteuttamisesta ja siihen liittyvistä aluevarauksista.

- Mihin suuntaan jätevedet valuvat?

Vastine: Jäkärässä ne ohjataan Toijalan radan varteen, mistä ne pumpataan eteenpäin radan vartta pitkin kohti Kakolan keskuspuhdistamo. Ilmaristen suunnalla Turun kaupungin puoleisella osalla ei ole jätevesiviemäriä kuin pienellä alueella raviradan ympäristössä. Liedon puolella Ilmaristen alueen jätevedet ohjataan Lausteenojassa kulkevaa pääviemäriputkea pitkin, josta ne pumpataan Aurajoen alitse Loukinaisten pumppaamoon ja sieltä Loukinaisten läpi aina Littoisiin ja sieltä Kaarinan kautta kohti Kakolan keskuspuhdistamo.

- Kuka hoitaa moottoritien alla olevia karjatunneleita?

Vastine: Jos ne ovat nimenomaan moottoritien alla, niin silloin ne kuuluvat Suomen valtiolle (ELY-keskus) ja tällöin myös niiden ylläpito kuuluu valtiolle.

Jäkärälän täydentäminen

- Jäkärälän pohjoispuolelle tuleville ”käärmetaloille” (Kaila) koko paine kulkee Talolankadun kautta. Eikö voisi kulkea radan kautta mieluummin? Onko ratkaisu jo sinetöity?

Vastine: Radan suunnalla on Maarian kunnan aikaista kapeaa katuverkkoa, jonne ei voi ohjata uuden alueen ajoneuvoliikennettä. Lisäksi se aiheuttaisi turhan kiertolenkin, sillä pääasiallinen liikennöintisuunta Jäkärälään on moottoritien Jäkärälän eritasoliittymän kautta. Talolankadun yhteys on suurempi, sen katualue on leveämpi pitäen sisällään erillisen kevyen liikenteen väylän ja lisäksi sen varrella on vähemmän olevaa asutusta.

- Jäkärälästä täytyisi päästä pois myös Liedon kautta (Pahkalaukkaantie?). Ei voida tehdä työtä vain Turun sisällä: yhteistyö Liedon kanssa tärkeää, laajeneminen itään.

Vastine: Yhteistyö on tärkeää ja sitä myös tehdään. Esimerkiksi taajamien osalta käytännön yhteistyö on tarkoitus toteuttaa niin, että Jäkärälässä Liedon puolen alueet tukeutuvat Jäkärälään ja sen palveluihin ja vastaavasti Ilmarisissa Turun puolen alueet tukeutuvat Ilmarisiin. Sitä vastoin näiden kahden taajaman välinen yhteystarve ei ole merkittävä, ei edes osayleiskaavan toteuttamisen myötä.

- Yli-Maaria ja Koskennurmi eivät saa viedä Jäkärälän palveluita, varsinkin jos Jäkärälään on tulossa lisääkin asukkaita.

Vastine: Asukasmäärän lisäämisellä tähdätään palveluiden säilymiseen tai jopa niiden parantamiseen. Tiettyjen palveluiden osalta Turun kaupungilla on ollut halukkuutta niiden keskittämiseen, jolloin palvelun mahdollinen siirtyminen voi tuntua samalta kuin sen lopettaminen. Moision, Yli-Maarian ja Jäkärälän alueet muodostavat maantieteellisesti laajan kokonaisuuden, ja niiden välillä on aika pitkät välimatkat. Siksi olisi toki suotavaa, että alueiden nykyisetkin palvelut säilyisivät tai ne säilyisivät ainakin siihen asti, kunnes alueiden väliset liikenneyhteydet on saatu nykyistä huomattavasti paremmaksi ja joukko-liikennereitit kytkevät alueet yhteen.

- Miten Jäkärälässä on työpaikkoja? Esim. jos juna pysähtyisi, toisiko myös työntekijöitä Turun keskustasta?

Vastine: Jäkärälässä on nyt noin 200 työpaikkaa. Melkein kaikki työntekijät ovat Turun kaupungin palkkalistoilla liittyen joko kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuteen (koulut ja päiväkodit) tai hyvinvoinnin palvelukokonaisuuteen (terveys). Työpaikkojen määrä ei voi suuresti tästä lisääntyä, sillä pelkistäen sanottuna Jäkärälä on kaavoitettu asumiseen. Työpaikkamäärän ollessa näin pieni, ei keskustan suunnasta olisi kovin paljon tulijoita Jäkärälän suuntaan työpaikkojen takia. Pikemmin asia on toisin päin. Mikäli Jäkärälässä olisi junaseisake, se mahdollistaisi työmatkaliikenteen Turun keskustan suuntaan.

Virkistysalueet ja ulkoilureitit

- Onko tiedossa, että Maarian altaan virkistyskäytöstä on tehty opinnäytetyö? Toivon, että Maarian allas otettaisiin kokonaissuunnittelussa huomioon. Siitä voitaisiin saada yhtä hyvä kuin Aurajokilaaksosta.

Vastine: On tiedossa. Maarian altaan kehittämistä pyritään huomioimaan kaavassa ja erityisesti ulkoilureittisuunnitelmassa, mutta sen kehittäminen on mahdollista ilman näitäkin. Allas on ollut käytettävissä vain pienin rajoituksin virkistykseen koko ajan, mutta jos-tain syystä sen virkistyskäyttö on ollut vähäistä. Käytännössä altaan kehittäminen on kiinni lähinnä rahasta ja tahdosta.

- Maarian uimapaikan omisti aiemmin Kivikartio. Kun yritys meni konkurssiin, uimapaikka siirtyi kunnalle. Se on toiminut hyvin. Samoin Kivikauden polku on toimiva kokonaisuus. Hyvä, että tulisi kokonaan kunnan omistukseen. Työpajat varmasti hyvä asia, että saadaan kaikki kuntoon. Kaikkia ei tietenkään voi miellyttää, mutta tehtäisiin mahdollisimman hyvä.
- Miksei ulkoilureittisuunnitelmaa ole otettu käyttöön Satava–Kaks Kerrassa?

Vastine: Siellä ei ole ollut samanlaista tarvetta toteuttaa uusia reittejä tai vahvistaa olemassa olevia.

Vuorovaikutus suunnittelussa

- Tilaisuudessa sovittiin, että elokuussa järjestetään asukkaille työpajoja. Lisäksi ehdotettiin perustettavaksi sparrausryhmä
- Puutarhakadun auditoriossa oli esitys vuorovaikutussuunnittelusta. Siinä tuli hyvin esille vuorovaikutuksen tärkeys: Helsingissä on vuosittain noin 300 kaavaa ja niistä vain kolmesta prosentista valitetaan. Ihmisten mukaanotto oleellinen asia, mutta se velvoittaa myös asukkaita olemaan mukana.
- Kyläyhdistyksen puheenjohtajana olen iloinen yhteistyöstä ja olen aina käytettävissä.
- Tiedottamisessa voisi hyödyntää Itellan postinumeropohjaista järjestelmää.

Vastine: Työpajat järjestettiin 17.9. ja 18.9.2013.

Osayleiskaavan suhde maakuntakaavaan

- Onko tehty aloite maakuntakaavaan tämän alueen osalta? Kirjelmä koskee mielestäni vain Satava–Kaks kertaa.
- On tehty päätös, että maakuntakaavaa päivitetään. Yleiskaavan tarkistus on myös käynnissä.
- Tehdäänkö maakuntakaavaa ja osayleiskaavaa yhdessä vai viedäänkö ensin maakuntakaava eteenpäin?

Vastine: Maakuntakaavan päivitys ja osayleiskaava pohjautuvat molemmat Rakennemalliin, jolloin molempien hankkeiden kaavallinen ratkaisumalli tulee olemaan samantyyppinen. Tällöin näiden hankkeiden aikataulullisella järjestyksellä ei ole niin suurta väliä.

Muuta

- Eikö osayleiskaavaluonnos ollut jo hyväksytty? Eikö siinä selvitetty lentomelua?

Vastine: Ensimmäinen osayleiskaavaluonnos hyväksyttiin kunnissa vuodenvaihteessa 2009–2010. Rakennemallin myötä lähtökohdat muuttuivat niin paljon, että katsottiin aiheelliseksi laatia uusi luonnos. Lentomelutiedot ovat olleet käytettävissä molempien luonnosten valmistelussa, mutta Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöstä saatujen kokemusten perusteella nyt halutaan olla entistä varovaisempia uusien asuinalueiden sijoittelussa suhteessa lentomeluun.

- Koulunkäyntikysymykset hankalia.
- Millaisia oletuksia kaavoituksen pohjalla on? Esimerkiksi, onko Turku muuttovoittoinen alue?

Vastine: Asuinalueiden määrään ja kokoon liittyy oletuksia. Ensimmäiset oletukset ovat ne, että Turku on muuttovoittoinen, asumisväljyys jatkaa kasvuaan ja toisaalta Turku tavoittelee määrätietoisesti lisää asukkaita. Nämä oletukset luovat pohjan sille, että pitää

kaavoittaa eri kaavatasoilla uusia asuinalueita ja/tai mahdollistaa täydennysrakentaminen. Maaria-Ilmaristen osalta Rakennemalli (kuten myös maakuntakaava ja kaupungin oma yleiskaava) antaa suuntaviivat, minne asuinalueet tulee sijoittaa ja väestömääräta-voitteellaan ohjaa niiden määrää ja kokoa. Kun tiedetään, mikä tai mitkä asuntotyypit ovat kullakin alueella vallitsevia ja mahdollisia, voidaan tiettyjen oletuskertoimien kautta laskea teoreettinen pinta-alarave uusille asuinalueille. Osayleiskaavan tapauksessa las- kennallinen pinta-alarave pitää sisällään myös mm. katualueet sekä pienet alueen sisäi- set virkistysalueet.

7. Työpaja 17.9.2013, Lieto

Kysymyksiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksissa.

Virkistyskäyttö

- Allasta käytetään mm. luisteluun, hiihtoon ja melontaan.
- Maarian altaan itäpuolinen metsäalue on ainutlaatuinen ja maastoltaan vaihteleva.
- Turku on toteuttanut pitkospuita kaupungin maille Rajakalliolta länteen. Työkeskus on teh- nnyt upeaa työtä. Puutavaraa jäi yli. Siitä kannattaisi tehdä pitkospuut yksityisen mailla ole- valle osuudelle (Ks. myös Jäkärän koululla kirjattu kommentti).
- Maarian Mahti on aiemmin tehnyt latuja altaalle ja sen itäpuolisiin metsiin.
- Liedon Luja on saanut rahaa latukoneeseen.
- Altaalle pitäisi saada hiihtoreitti.
- Altaalle pitäisi päästä Ilmaristen suunnalta varsinkin talvella, kun altaalla hiihdetään.

Vastine: Reittejä Ilmarisista altaan suuntaan osoitetaan kaavassa ja ulkoilureittisuunnitel- massa, mutta niiden toteutus on kiinni kaupunkien rahoituksesta.

- Maastopyöräily sotkee polut kuten ratsastus.
- Maastopyöräilyä voisi harrastaa latu-urilla.
- Hiekkakuoppa on ainutlaatuinen uimapaikka.

Ratsastus

- Pohjois–eteläsuuntainen ratsastusyhteys on hyvä, samoin Topinojan vartta kulkeva reitti. Väänteläntien kaltaiset hiekkatiet ovat hyviä ratsastukseen.
- Kisan talli kaipaa lisää mahdollisuuksia lenkkimäisiin reitteihin altaan itäpuolen metsissä. U-käännöksen tekeminen ratsain on vaarallista. Lenkkimäisyys tai ainakin silmukka reitin loppupäässä voi parantaa turvallisuutta. Nykyisin tallilta ratsastetaan esim. uimapaikan ym- päri.
- Onko Topinojan vartta kulkevalle ratsastusreitille tarvetta? Keitä se palvelisi? Sinänsä reitti on järkevässä paikassa kulkiessaan ojan vartta.
- Ruskeasuolla on toteutettu onnistuneita reittejä niin, että ihmisille on pyörätien levyinen reitti ja parin metrin päässä metsässä kavioura hevosille.

Vastine: Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta saatujen mielipiteiden sekä reittien linjaamiseen liittyvien haasteiden takia. Ks. vastine muistutukseen 14.8.

- Ratsastus on sallittava Tastontien ja Vanhan Tampereentien pyöräteillä.

Vastine: Vanhan Tampereentien pyörätiestä vastaa Ely-keskus. Ely-keskukselta pyydettiin kannanottoa asiasta. Ely-keskus vastasi seuraavasti: *Kantamme on sama kuin aikaisemminkin, eli emme salli ratsastamista eli hevosliikennettä kevyen liikenteen väylällä. Perustelu: tieliikennelaki ja puhtaanapidon vaikeus (hevosen ulosteiden poisto).*

Reittien linjaukset ja pysäköinti

- Luonnos on mennyt parempaan suuntaan.
- Reitit on linjattu järkevämmiin kuin aiemmassa luonnoksessa.
- Ulkoilureittejä voisi tehdä lähemmäs rantaa.

Vastine: Näin on pyritty mahdollisuuksien mukaan tekemään. Saadun palautteen perusteella osa rantareiteistä on kuitenkin jouduttu poistamaan ja ne on korvattu yhteystarvemerkinneillä. Lisäksi monin paikoin altaan itäreunalla maasto on niin jyrkkää, ettei reittejä ole mahdollista toteuttaa lähelle rantaa. Altaan itäpuolella on myös olemassa olevia, paljon käytettyjä polkuja, joita on haluttu hyödyntää ulkoilureittisuunnitelmassa. Uusien polku-urien tarpeetonta avaamista metsään on pyritty välttämään.

- Ulkoilu- ja ratsastusreitit pitää siirtää Haihun ja Korkiakallion välisellä peltoalueella rantaan. Kaasuputken linjausta noudatteleva linjaus pirstoisi viljelyalueen. Rantaan sijoittuvat reitit ovat osuudella ok. Rannassa on joka tapauksessa 25 m levyinen suojavyöhyke.

Vastine: Haihun ja Korkiakallion välinen ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta ja korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

- Ratsastajilla ja ulkoilijoilla pitää olla erilliset reitit.

Vastine: Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta, koska niiden linjaaminen tarkoituksenmukaisella tavalla ei onnistunut, ks. vastine muistutukseen 14.8.

- Ilmaristen Metsäpirtin parkkipaikka on hyvä paikka jättää auto.

Vastine: Tällä viitataan varmaankin Ilmaristen tanssilavan alueeseen. Alue ei ole kunnan omistuksessa, joten on maanomistajasta kiinni, voiko alueelle pysäköidä ulkoilutarkoituksissa. Ilmaristen tanssilavan pohjoispuolelle on ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa osoitettu pysäköintialue, joka sijoittuu Liedon kaupungin omistamalle maalle.

- Tastontien ja Sammontien risteyksen tuntumassa on tontti, joka on tarkoitettu pysäköintiin. Se oli merkitty aiempaan osayleiskaavaluonnokseenkin.

Vastine: Osayleiskaavassa ei oteta kantaa pysäköinnin järjestelyihin. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa on osoitettu pysäköintialue Tastontien varteen Liedon kaupungin omistamalle maalle. Se voidaan toteuttaa ulkoilureittien toteuttamisen yhteydessä.

Reitistön etapit

- Taukopaikat kannattaa sijoitella siten, että ne ovat patikkareitin puolivälissä. Ilmarisista lähdettäessä Rajakallio on hyvä tauon paikka. Jäkärästä lähdettäessä Rajakallio on liian lähellä ja taukopaikka tarvitaan muualla.

Vastine: Levähdyspaikoiksi varattavia alueita on ulkoilureittisuunnitelmassa osoitettu neljä: Rajakallio, Ojaranta, Maarianmetsä ja Korkiakallio. Kun reitille tullaan Jäkärästä, hyviä levähdyspaikkoja ovat Korkiakallio ja Maarianmetsä.

- Nykyisin ainoa tulentekopaikka on Rajakalliolla.
- Tulentekopaikat on turvallisinta sijoittaa veden ääreen. Puiden vienti onnistuu talvella jäätä pitkin.
- Silta tehtiin aikoinaan hiihtäjille ja suunnistajille Mahdin majan ja altaan itäpuolen maastojen välille.

Reittien toteuttaminen

- Milloin reitit toteutuvat?

Vastine: Riippuu reitistä. Ulkoilureittitoimituksilla mahdollistettavien reittien toteuttamiselle ei ole määritelty aikataulua. Toteutusaikataulu riippuu reittien tarpeesta ja käytettävissä olevasta rahoituksesta. Reittien toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä. Ulkoilureittisuunnitelmassa on osoitettu myös ohjeellisia ulkoilureittejä. Niitä on tarkoitus toteuttaa tarpeen mukaan asemakaavojen kautta, ja tällöin aikataulu riippuu asemakaavojen toteutusaikatauluista.

Paikallistuntemus

- Altaan ja Paimalan kedon lähetyvillä on uhrilähteeksi kutsuttu kohde.
- Kivikauden polun tuntumassa on Susisuo.

Liikenne

- Pohjoista puhkaisua Pahkalaukkaantieltä Tastontielle ei pidetty hyvänä.

Vastine: Ajoyhteys on poistettu.

- Sammontien Tastontien puoleista osaa pidettiin hankalana kehittää mm. sen kapeuden vuoksi.

Vastine: Tiessä on n. 130 metrin mittainen osuus, jolla katualue on leveydeltään n. 14 metriä, muilta osin katualuetta pystytään leventämään asemakaavalla. Tältä osin kevyen liikenteen väylää tutkitaan reunakivellisenä ratkaisuna.

- Kunnan bussiyhteyttä kaivattiin Ilmarisiin.

Vastine: Nykyisen Fölin myötä joukkoliikennetarjontaa on Ilmarisiin.

- Yleisesti toivottiin kattavasti erillisiä kevyen liikenteen väyliä.

Vastine: Erilliset kevyen liikenteen väylät ovat ilman muuta hyviä ja suositeltavia, mutta erillisinä hankkeina niiden toteuttamiseen on vaikea saada rahoitusta. Useimmiten niitä pystytään toteuttamaan (vain) asemakaavojen toteuttamisen myötä kuntien oman rahoituksen kautta.

- Pahkalaukkaantien kevyen liikenteen väylä (+ valaistus) nähtiin erittäin tarpeellisena.

Vastine: Taajamat yhdistävä kevyen liikenteen väylä olisi toivottava, vaikka taajamien välillä ei suurta liikennöintitarvetta olekaan. Niin kauan kuin Pahkalaukkaantien varsi pysyy ”asumattomana” ja lisäksi vielä valtion maantienä, on vaikea kuvitella, että valtiolta löytyisi rahaa kevyen liikenteen väylän toteuttamiseen.

- Liikennemäärät Vanhalla Tampereentiellä koettiin jo nyt haitallisiksi mm. melun takia.

Vastine: Liikennemäärä on Vanhalla Tampereentiellä tällä hetkellä n. 5150 ajoneuvoa/arkivuorokausi Paimalantiestä Ilmarisiin päin. Kaavassa ajatellun väestömäärän lisäyksen myötä liikennemäärä kasvaisi n. 3700 ajoneuvolla/arkivuorokausi, joten autoliikenne lisääntyisi n. 80 %. Tämäkään ei tee Vanhasta Tampereentiestä vielä erityisen vilkasta, mutta liikennemäärä on jo merkittävä. Kunnat ovat kuitenkin valmiit hyväksymään liikennemäärän lisääntymisen, koska tavoittelevat Ilmarisiin ja Vanhan Tampereentien varteen uusia asuinalueita.

- Maariantien, Pahkalaukkaantien ja Hakulantien risteykseen ei toivottu oikaisua.

Vastine: Oikaisu on poistettu.

Aluevaraukset ja käyttötarkoituserkinnät

- Jäkärän eteläpuolen uuden asuinaluevarauksen koettiin pilaavan alueen hienon kalimaaston.

Vastine: Alueeseen liittyy suuri täydennysrakentamispotentiaali Jäkärän kehittämiseksi. Alueen luontoarvojen ja laadukkaan metsän takia aluevaraus kuitenkin poistetaan.

- Vanhan Tampereentien pohjoispuolelle ei enää lisää hevosia mahdollistavia alueita.

Vastine: Vanhan Tampereentien pohjoispuolella on jo nyt hevostoimintaa. Tätä olevaa toimintaa ei haluta kaavalla sulkea pois, vaan se halutaan säilyttää ja samalla luoda Vanhan Tampereentien lähimmille alueille mahdollisuus myös hevostoiminnan kehittämiseen.

- Palovuoren alueen maankäyttö tuhlailevaa, se on kasvusuuntana huono ja sen toteuttaminen toivottaman kallista.

Vastine: Alueen maankäyttö on maakuntakaavan mukaista, ja yleiskaavatason maankäyttö on ratkaistu jo Liedon yleiskaavassa 2020. Nyt esillä ollut luonnos noudattaa perusratkaisultaan sitä. Maankäyttö perustuu laaja-alaiseen kaavarunkosuunnitelmaan vuodelta 2002. Voimassa olevaan yleiskaavaan verrattuna oleellimmat muutokset ovat: esitystapa on pelkistetympi, aluevarauksia on tarkistettu sekä liikenteellisiä ratkaisuja on muutettu.

- Turun kaava-alueen eteläosaan kaivattiin koulua (”Taston koulu”). Kysyttiin myös, että miten koulu-, päiväkotij- ja terveystalvet tulisivat toimimaan ylikunnallisesti.

Vastine: Turun kaava-alueen eteläosan on tarkoitus tukeutua pääosin Ilmaristen palveluihin, mutta jossain vaiheessa Ilmaristen nykyisten koulujen kapasiteetti loppuu ja silloin kuntien pitää toteuttaa uusia koulutiloja. Ilmaristen osalta tutkitaan ensisijaisesti laajennusmahdollisuudet nykyisellä tontilla.

Palvelut toimisivat varmaankin samaan tapaan kuin tähänkin asti, sillä koulu-, päiväkotij- ja terveyspalveluita voi tälläkin hetkellä hakea toisen kunnan puolelta. Jotain käytännön parannuksia kenties tarvittaisiin, jotta palveluiden saaminen toisen kunnan puolelta olisi entistä sujuvampaa.

Muuta

- Metsämäkeen kaivattiin viemärointiä.

Vastine: Metsämäkeen tulee kunnallistekniikka siinä vaiheessa, kun alue on asemakaavoitettu ja asemakaavoja aletaan toteuttaa.

- Joku oli huolissaan, aikovatko kunnat pakkolunastaa yksityisten maita tai onko maitaan pakko myydä.

Vastine: Turku ja Lieto pyrkivät ensisijaisesti hankkimaan tarvitsemansa maa-alueet vapaaehtoisin kaupoin tai asemakaavavaiheessa vaihtoehtoisesti ns. maankäyttösopimuksen kautta. Pakkolunastus voi tulla kysymykseen, jos alueella olisi yleisen edun kannalta niin tärkeä kohde, että se pitäisi saada ehdottomasti toteutettua, eikä maanomistaja olisi halukas vapaaehtoiseen kauppoihin.

8. Työpaja 18.9.2013, Turku

Kysymyksiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksissa.

Virkistyskäyttö

- Kivikauden polku tehtiin kahden urheiluseuran talkoilla 1991. Nykyisin se on Maarian Ky- läyhdistyksen nimissä. Kaupunki uusi kahden kohdan pitkospuut viime kesänä. Pitkospuut tarvittaisiin myös yksityiselle maalle n. 200 m matkalle. Kaupungin pitäisi soittaa maanomistajalle ja laittaa osuudelle pitkospuut. (Ks. myös Ilmaristen koululla kirjattu kommentti)
- Toivottavasti Kivikauden polku säilyy.

Vastine: Sen asema on tarkoitus vahvistaa osayleiskaavalla ja ulkoilureittisuunnitelmalla.

- Mahti on tehnyt altaalle latuja, kun jäätä on ollut riittävästi. Parikymmentä vuotta sitten Mahdilla oli latuja altaan itäpuolisissa metsissä, mutta nykyään huono jäättilanne estää latukoneen pääsyn Mahdin majalta altaan yli.
- Luja on tehnyt latuja joka vuosi Ilmaristen kuntoradan suunnalle.
- Latukone vaatii n. kahden metrin levyisen tilan. Tuolloin saadaan aikaan yksi perinteisen tyylin latu (ei yhtä kumpaankin suuntaan).
- Latujen teko pelloille onnistuu lumitalvina. Jos pellolla viljellään kevätiljaa tai heinää, ladun teko latukoneellakaan ei aiheuta haittoja, mutta jos pellolle on kylvetty syysvilja, jääpolte voi vaurioittaa sitä.
- Hiekkakuopan vesi on puhdasta. Kaupunki tarkkailee veden laatua, koska hiekkakuoppa on kaupungin uimaranta.
- Maarian allastakin käytetään uintiin, rannalla on mökkejäkin. Haittana on savipohja.
- Sinilevää Maarian altaassa on viime vuosina ollut vähän, vain paikallisesti, ei esim. Haihun rannalla lainkaan. Altaan vesi tuntuu puhdistuneen viime vuosina varmaankin siksi, että Paattistenjoen varsilla on entistä paremmat suojavyöhykkeet.
- Kaupungin pitäisi ottaa Maarian uimapaikalle johtava tie haltuun, koska liikennettä on paljon.

Vastine: Vaikka Karhunojantie on yksityistie, sen ylläpito on kokonaan kaupungin vastuulla.

- Jäkärän ja uimapaikan välillä on käytössä oleva pyöräiltävä reitti.
- Tullaanko Maarian uimapaikalle Vakiniitun suunnalta uimaan? Millainen on yhteys moottoritien ali?

Vastine: Kyllä se on mahdollista. Tällä hetkellä alueelta on jo useampi yhteys Jäkärään ja uimapaikan suuntaan.

Ratsastus ja ravitoiminta

- Pohjois–eteläsuuntainen ratsastusreitti on ehdottoman hyvä. Se luo mahdollisuuksia ratsastusvaellusliiketoiminnalle. Samoin Topinojan vartta seuraileva reitti on hyvä.

Vastine: Ratsastusreittien osoittaminen osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa on osoittautunut liian vaikeaksi. Ne on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta saatujen mielipiteiden sekä reittien linjaamiseen liittyvien haasteiden takia. Ks. vastine muistutukseen 14.8.

- Yhteys raviradalle on todella hyvä. Hevosreitillä Haihusta raviradalle pitää sallia ravikärriillä ajaminen. Ravikärriillä ajaminen pyörätiellä on vaarallista.

Vastine: 1.9.2021 päivätyssä ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa Haihun ja raviradan välille oli osoitettu ratsastusreitti, jolla sallitaan ravikärriillä kulkeminen (ei raviharjoittelu). Ratsastusreitti poistettiin suunnitelmasta nähtävillä olon jälkeen, koska reitille ei ollut löydettävissä sopivaa linjausta. Ks. vastine muistutukseen 14.8.

- Hevoset voi opettaa käyttämään alikulkuu. Alikulku on hyvä mutta kallis ratkaisu. Ratsut vaativat korkean alikulun; ravikärriillä mahtuu matalammastakin. Halvempi ratkaisu olisi tehdä Vanhan Tampereentien pohjoispuolelle ympyrä, jota voi ajaa hevosella odottaessaan sopivaa ylitysaikaa. Vastaava ympyrä on jo raviradan puolella. Ympyrä on hyvä varsinkin nuorta hevosta opettaessa.

Vastine: Vanhan Tampereentien ylityksestä on esitetty hyviä toteutusvaihtoehtoja, mutta toteutusta ei ratkaista osayleiskaavalla eikä ulkoilureittisuunnitelmalla.

- Vanhan Tampereentien pohjoispuolisellekin AM-alueelle tulisi epäilemättä ravitalleja, koska ravirata on lähellä.

Reittien linjaukset

- Metsänhoito on mahdotonta, jos reittejä ei saa ylittää. Reitit katkaisevat pitkän kiinteistön monesta kohdasta. Jo nykyinen Kivikauden polku haittaa metsänhoitoa. Reitit haittaisivat vähemmän, jos ne sijoittuisivat rantaan. Ratkaisu olisi, että kaupunki ostaa maan altaan itäpuolelta. Kaupunki on ollutkin kiinnostunut, mutta tarjous on ollut liian alhainen.

Vastine: Maanomistajalle voidaan turvata oikeus reitin ylittämiseen metsänhoidon tai metsätalouden kuljetusten niin vaatiessa. Samoin voidaan turvata oikeus reitin käyttämiseen metsäkoneilla ajoon ja metsätalouden kuljetuksiin. Tällaisesta käytöstä tulee kuitenkin ilmoittaa ulkoilureitin pitäjälle, jotta tieto välittyisi ulkoilureitin käyttäjille. Reittien sijoittaminen rantaan olisi houkuttelevaa, mutta altaan itäreuna on liian jyrkkäpiirteistä reittien sijoittamiseen. Lisäksi tavoitteena on luoda myös rengasmaisia reittejä eikä pelkästään nauhamaisia.

Turun kaupunki on viime vuosien aikana ostanut maata Maarian altaan itäpuolelta virkistystarkoituksiin. On hyvä muistaa, että kaupunki ei maksa ns. raakamaasta kuin maa- ja metsätalousaluetta vastaavaa hintaa riippumatta siitä, mitä maankäyttöä alueelle on osayleiskaavassa osoitettu.

- Kivikauden polku ei haittaa metsänhoitoa. Ehdotetut uudetkaan reitit eivät haittaa, kunhan reittiä saa tarvittaessa ajaa traktorilla. Joissain maastoltaan vaikeissa kohdissa Kivikauden polku on ainoa kohta, jota pystyy ajamaan traktorilla.
- Haihun kohdalla ulkoilu- ja ratsastusreitit pitää siirtää metsäsaarekkeen itäpuolelle pois Kanta-Haihuntieltä. Haihussa on talli, ja reittien linjaaminen tallin pihan kautta aiheuttaisi vaaratilanteita. Haihun kohdalla rannassa on laidunta, joten reittejä ei pidä myöskään linjata rantaan.

Vastine: Haihun kohdalle esitetty ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

- Rauhakylän ulkoilureitti pitäisi yhdistää muihin reitteihin.

Vastine: Rauhakylän reittiin on muodostettu yhteys Pihlavantieltä.

- Jäkärälän kaakkoisosasta / Haaganmäen suunnasta, junaradan alituksen jälkeen, toivottiin viheryhteyttä Rauhakylän kuntoradalle.

Vastine: Kaavaehdotuksessa on osoitettu ulkoilureitti kuntoradalle junaradan alituksen jälkeen. Varsinaisesti viheryhteys se ei ole koko matkaltaan, koska alkuosa reitistä on Pysäkitietä.

Reitistön etapit

- Näkötorneja kaivattiin Korkiakalliolle ja Rajakalliolle.

Vastine: Korkeat ja avoimet paikat sekä näkötornit antavat mahdollisuuden ympäristön laaja-alaiseen havainnointiin. Korkiakallion ja Rajakallion tapauksessa tämä ei ole kunnolla mahdollista, sillä olemassa oleva puusto estää valitettavan tehokkaasti laajojen näkymien katselun. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa on osoitettu levähdyspaikoiksi varattavat alueet mm. Korkiakalliolle ja Rajakalliolle. Suunnitelmassa ei kuitenkaan määritellä, millaisia toimintoja tai rakenteita levähdyspaikoille tulisi, vaan niiden vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä. Näkötorrien rakentaminen vaatisi kuitenkin sen verran suuria investointeja, että sellaisten saaminen em. paikkoihin vaikuttaa epätodennäköiseltä. Korkiakallio ja Rajakallio ovat Turun kaupungin omistuksessa, ja kaupungilla on maanomistusta näiden mäkien ympäristössä. Harventamalla metsää – luontoarvot huomioiden – olisi ehkä mahdollista avata näkymiä ympäristöön.

Reittien toteuttaminen

- Kuka ylläpitää reittejä?

Vastine: Kun ulkoilureittitoimituksella vahvistettu reitti perustetaan, sen ylläpito kuuluu Turun tai Liedon kaupungille reitin sijainnista riippuen.

- Esitettiin kysymys ulkoilureittien valaistusmahdollisuudesta ainakin joillekin osille. Mikä olisi sopiva valaisuaika?

Vastine: Ulkoilureittisuunnitelmassa ei oteta kantaa valaistuksen tarpeeseen tai sen järjestämiseen. Ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavista reiteistä laaditaan tarkemmat toteutus suunnitelmat. Niissä määritellään toteutettavien reittien tyyppi ja mahdolliset reitteihin tai levähdyspaikkoihin liittyvät rakenteet. Mahdollisen valaistuksen tarvetta mietitään toteutus suunnitteluvaiheessa. Reittien toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä.

Paikallistuntemus

- Kivikauden polun varrella on iso jättiläiskivi.
- Rajakalliolta näkyi aikanaan Paimion parantola, mutta puut ovat kasvaneet.
- Jäkärälässä radan ali pääsee vanhan taimistoalueen läpi lähellä Maarian altaan reunaa kulkevalle reitille.

Liikenne

- Haaganmäestä toivottiin kevyen liikenteen yhteyttä radan vartta Karhunojantielle.

Vastine: Suunnitelmissa, joissa on ollut radan eteläpuolella suuri A-alue Haaganmäen yhteydessä, olisi voinut tarvittaessa järjestää kevyen liikenteen yhteyden A-alueen sisällä ilman erillistä yhteys-merkintääkin. Toisaalta yhteys-merkinnän olisi voinut lisätäkin. Nyt osayleiskaavaa on kuitenkin kevennetty niin, että radan eteläpuoliset aluevaraukset, A-alue mukaan lukien, on jätetty tästä kaavasta pois.

Radan eteläpuolisten aluevarausmerkintöjen poistamisen myötä ei jää perusteita osoittaa esitettyä kevyen liikenteen yhteyttä.

- Bussireittien osalta esitettiin muutostarvetta liikennöitäessä Allaistenkadulta eteenpäin. Ainakin Haihuntien alkuosuuden käyttö bussireittinä nähtiin ongelmallisena.

Vastine: Tämä ei ole osayleiskaavallinen asia, mutta siitä on tiedotettu seudullista joukkoliikennettä. Toisaalta Haihuntiellä ei ajeta kuin muutama vuoro tunnissa.

Muuta

- Paimalan vanhan koulun luona Kukonmäessä on kaatunut puita. Kukonmäkeen tarvittaisiin pitkospuita. Kukonmäessä parkkipaikka on huonossa kunnossa.
- Kukonmäkeen ehdotettiin teatteria ja hyppymäkeä.

Vastine (yhteisesti kahteen yllä olevaan): Ulkoilureittisuunnitelmassa on nostettu esiin joitakin ulkoilun ja virkistyskäyttöpotentiaalin kannalta keskeisiä paikkoja, jotka soveltuvat hyvin virkistykseen liittyvien toimintojen sijoituspaikoiksi. Kukonmäkeen ei kuitenkaan ole osoitettu ulkoilureittisuunnitelmassa levähdyspaikaksi varattavaa aluetta, koska levähdyspaikat on osoitettu ulkoilureitistön varrelle eikä lähtöpisteisiin, joista Kukonmäki on yksi.

- Myllyojan uoman yhteyteen toivottiin hulevesien pidätysjärjestelmiä, jotta se ei tulvisi ja aiheuttaisi ongelmia Myllyojan varren kiinteistöille. Asiassa viitattiin myös lumenkaatoon, jolla ilmeisesti tarkoitetaan läheisen tulevan maankaatopaikan toimimista myös auratun lumen vastaanottoaikkana.

Vastine: Jäi hieman epäselväksi, minkälaista tulvimista Myllyojan varrella esiintyy ja tarkemmin missä. Tulvimisasiä kuulostaa siinä mielessä oudolta, että Myllyojan uoma on Niitykulmantiestä altaalle todella leveä ja syvä, eikä uoman yhteydessä näin ollen pitäisi esiintyä minkäänlaista tulvimista. Ainoat tekijät, jotka voisivat aiheuttaa padotusta ja siten tulvimista, on Niitykulmantien ja Paimalantien kohdilla olevat tierummut. Onkohan tässä tarkoitettu jotain muuta kohtaa, kuin minkä kaavan valmistelijat ymmärtävät Myllyojana?

Saramäkeen suunnitellun maankaatopaikan yhteyteen tulevalta lumenkaatopaikalta ohjataan lumien sulamisvedet Piipanojaan, ei Myllyojaan tai Maarian altaaseen. Lisäksi lumenkaatopaikoilla lumien sulamisvesiä muodostuu pääasiassa tasaisesti ja suhteellisen hitaasti.

9. Muistio Maaria–Ilmaristen osayleiskaavan keskustelutilaisuudesta liittyen terveystalouteihin

Huom! Osa muistiossa mainituista asioista on sittemmin muuttunut.

9.12.2013 klo 10–11.30 / Turun kaupunki, Ympäristötoimiala, Puolalankatu 5

Läsnä:

Tarja Miikkulainen, Sosiaali- ja terveystalout / Lieto

Sirpa Rantanen, Terveystalout / Lieto

Krista Korhonen, Terveystalout / Lieto

Markku Niemi, Tekniset ja ympäristöpalvelut / Lieto

Juha Mäki, Tekniset ja ympäristöpalvelut / Lieto

Katariina Korkeila, Hyvinvointitoimiala / Turku

Jani Eteläkoski, Ympäristötoimiala / Turku

Jimi Antikainen, Ympäristötoimiala / Turku

Maaria–Ilmaristen osayleiskaavan taustaa

- Osayleiskaavatyö aloitettiin 2007 ja osayleiskaavaluonnos hyväksyttiin kunnissa vuodenvaihteessa 2009–2010. Luonnos oli nähtävillä 2010, jolloin pyydettiin lausunnot myös sosiaali- ja terveystalouteilta.
- Koko kaupunkiseutua koskeva rakennemallityö käynnistyi 2010. Rakennemalli valmistui 2012 ja aiheutti muutostarpeita osayleiskaavaan. Osayleiskaavatyötä alettiin jatkaa vuoden 2012 loppupuolella. Työ aloitettiin osittain uudelleen:
  - kaava-alueita on muutettu,
  - valmistelija on Turun osalta vaihtunut,
  - luonnosvaiheen kuulemista on järjestetty uudestaan,
  - uutta luonnosta valmistellaan.

Osayleiskaavan tavoitteet:

- Oikeusvaikutteinen osayleiskaava
- Uudet asuinalueet taajamien yhteyteen
- (+ Jäkärän täydentäminen)
- Joukko- ja kevytliikenne
- Hevosurheilu ja -toiminta
- Virkistysalueiden kehittäminen (ulkoilureittisuunnitelma)
- Palveluiden järjestäminen unohtaen kuntaraja

Osayleiskaavan teoreettiset väestömäärät:

- Turun puolen väestö nyt n. 3 100 asukasta
→ uusia rakennemallin mukaan n. 2 800 / kaavasta arvioituna n. 4 500
- Liedon puolen väestö nyt n. 2 200 asukasta
→ uusia rakennemallin mukaan n. 1 400 / kaavasta arvioituna n. 3 600

Taajamittain (kuntaraja ylittäen):

- Jäkärän väestö nyt n. 3 000 asukasta
→ uusia rakennemallin mukaan n. 1 200 / kaavasta arvioituna n. 3 300
- Ilmaristen väestö nyt n. 2 300 asukasta
→ uusia rakennemallin mukaan n. 3 000 / kaavasta arvioituna n. 4 800

Keskustelutilaisuuden antia

Keskustelutilaisuuden tavoitteena oli saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Miten asukasmäärän lisäys tulee vaikuttamaan palveluiden tarjontaan?
- Miten alueiden pitkä toteutusaika vaikuttaa tähän?
- Miten kaavassa tulisi varautua palveluntarjonnan muutoksiin?

Ajoitus & mitoitus

- Aikajänne on tärkeää, esim. Liedon mahdollinen 3 600 asukkaan lisäys on suuri suhteessa koko Liedon väestöön. Kymmenvuotissuunnitelma olisi hyvin ”hanskattavissa”.
- Liedon koko kunnan yleiskaava on vireillä, kasvu suuntautuu pääasiassa keskustaan ja Ilmarisiin. Aika ottaa kantaa mitoitukseen.
- Vanhassa luonnoksessa Jäkärä ja Lieto yhdistyivät yhdeksi taajamaksi, nyt asetelma on erilainen: Liedon puolen pohjoisosaan ei juuri kaavoiteta uutta asumista.

Palvelupisteet

- Kunnanrajat häviävät terveystalouden osalta vuodenvaihteessa 2013–14, enää ei ajatella kunnittain vaan asiointialueittain.
- Ilmaristen kasvun myötä moni lietolainen siirtyy todennäköisesti käyttämään Turun terveystalouksia.
- Jäkärälässä sijaitsee Maarian lähipalvelupiste (keskusta 2:n alla). Terveystaloukseen kuuluvat tietyt osoitteet. Jos tulee vielä uusia asukkaita, tilanne on tarkasteltava uudelleen. Lisäksi rakennuksesta on aiheutunut terveydellisiä ongelmia, joten asia on muutenkin ajankohtainen.
- Maarian kirkon seudulla ei ole lähipalvelupistettä, lähimmät terveystaloukset Mullintie, Runosmäki ja Kirkkotie. Runosmäen terveystalousta ei rakennettu riittävän isoksi, jotta pohjoisturkulaiset voisivat sitä käyttää.
- Tulevaisuudessa on tärkeää, että palvelupiste on riittävän iso ja se on hyvin saavutettavissa, jotta se palvelee koko aluetta.
- Jos rakennettaisiin Turun ja Liedon yhteinen palvelupiste, se olisi järkevä sijoittaa solmupisteeseen, esim. Metsämäkeen. Tosin tällä hetkellä Metsämäki on hyvä ”solmupiste hevosille”.
- Tampereentien Prisman ympäristö voisi olla hyvä sijoituspaikka yhteiselle palvelupisteelle. Itse kaava-alueelle ei tule riittävästi asukkaita, mutta palvelupiste voisi palvella myös esim. Kastun ja Röntämäen asukkaita.
- Yhteisen palvelupisteen haasteena on Moision, Yli-Maarian ja Jäkärälän taajamien yhteen kuroutuminen asemakaavojen toteutuksen myötä: jos piste sijoitetaan Metsämäkeen, näiden alueiden asukkaat tuskin käyttävät sitä.
- Ratkaisevaa on, mikä on Turun osalta painopiste jatkossa: Jäkärälän seutu vai Ilmarinen–Metsämäki?
- Turussa rakennetaan palvelupiste 20 000 asukkaalle. Liedossa saatetaan rakentaa jo 10 000 asukkaalle, siellä asutus on hajaantuneempaa.

Joukkoliikenne

- Seudullisen joukkoliikenteen viesti: Liedon linja pysyy Vanhalla Tampereentiellä, ei tee haaroja tai lenkkejä.
- Kaikki kulminoituu busseihin. Pyöräily ja kävely sekä joukkoliikenne on nostettu keskeiseen asemaan eri sopimuksissa. Nyt kun Turulla ja Liedolla on yhteinen seudullinen joukkoliikenne, sitä kannattaa hyödyntää.
- Raideliikenteen mahdollisuus on osoitettu rakennemallissa, mutta toteutus on melko epätoivottava. Maankäyttö ei ole tarpeeksi tehokasta: Pohjois-Turussa menevät kaupaksi vain omakotitalot, mikä ei tue raideliikennettä.

Muuta

- Kiiteltiin, että kaikki ovat kokoontuneet saman pöydän ääreen, ennen kuin on tehty mitään valmiiksi.
- Luvut siitä, missä vaiheessa rakennetaan uusi palvelupiste, tulevat lähinnä empirian pohjalta. Taustalla on myös PARAS-laki sekä koulu- ja terveydenhuoltoasetus ja mitoitukset. Käytännössä, jos on 4 000 asukasta, tarvitaan kaksi terveydenhoitajaa, lääkärin vastaanottoaika 1–2 krt/vko, vastaanotto-tila ja sosiaalityö.

Yhteenveto

- Kaavaan ei ole terveystalouden osalta tarvetta tehdä varauksia. On kuitenkin hyvä tuoda esiin, mihin terveystalouteen alueet tukeutuvat.
- Terveystalouden lausuu luonnoksen lausuntokierroksella.
- Joukkoliikennepuolen mukanaoloa suunnittelussa on syytä tehostaa. Joukkoliikenne ei käänny palveluiden perusteella.
- Otetaan selvää mahdollisuudesta sijoittaa terveysasema Tampereentien Prisman ympäristöön. Jos näyttää mahdolliselta, täytyy miettiä Maarian terveysaseman tulevaisuutta, ainakin varaus sille on jätettävä.

10. Muistio Maaria–Ilmaristen osayleiskaavan keskustelutilaisuudesta liittyen koulu- ja päiväkotipalveluihin

Huom! Osa muistiossa mainituista asioista on sittemmin muuttunut.

11.12.2013 klo 10–11.30 / Turun kaupunki, Ympäristötoimiala, Puolalankatu 5

Läsnä:

Mika Närvi, Sivistyspalvelut / Lieto
 Reija Helenius, Sivistyspalvelut / Lieto
 Sanna Hirvola, Sivistyspalvelut / Lieto
 Elina Lindholm, Sivistyspalvelut / Lieto
 Laila Mäkela, Sivistyspalvelut / Lieto
 Juha Mäki, Tekniset ja ympäristöpalvelut / Lieto
 Tapio Alapaattikoski, Sivistystoimiala / Turku
 Jani Eteläkoski, Ympäristötoimiala / Turku
 Jimi Antikainen, Ympäristötoimiala / Turku

Maaria–Ilmaristen osayleiskaavan taustaa

- Osayleiskaavatyö aloitettiin 2007 ja osayleiskaavaluonnos hyväksyttiin kunnissa vuodenvaihteessa 2009–2010. Luonnos oli nähtävillä 2010, jolloin pyydettiin lausunnot myös koulu- ja päiväkotipuolelta.
- Koko kaupunkiseutua koskeva rakennemallityö käynnistyi 2010. Rakennemalli valmistui 2012 ja aiheutti muutostarpeita osayleiskaavaan. Osayleiskaavatyötä alettiin jatkaa vuoden 2012 loppupuolella. Työ aloitettiin osittain uudelleen:
  - kaava-alueita on muutettu,
  - valmistelija on Turun osalta vaihtunut,
  - luonnosvaiheen kuulemista on järjestetty uudestaan,
  - uutta luonnosta valmistellaan.

Osayleiskaavan tavoitteet:

- Oikeusvaikutteinen osayleiskaava
- Uudet asuinalueet taajamien yhteyteen
- (+ Jäkärän täydentäminen)
- Joukko- ja kevytliikenne
- Hevosurheilu ja -toiminta
- Virkistysalueiden kehittäminen (ulkoilureittisuunnitelma)
- Palveluiden järjestäminen unohtaen kuntaraja

Osayleiskaavan teoreettiset väestömäärät:

- Turun puolen väestö nyt n. 3 100 asukasta
→ uusia rakennemallin mukaan n. 2 800 / kaavasta arvioituna n. 4 500
- Liedon puolen väestö nyt n. 2 200 asukasta
→ uusia rakennemallin mukaan n. 1 400 / kaavasta arvioituna n. 3 600

Taajamittain (kuntaraja ylittäen):

- Jäkärän väestö nyt n. 3 000 asukasta
→ uusia Rakennemallin mukaan n. 1 200 / kaavasta arvioituna n. 3 300
- Ilmaristen väestö nyt n. 2 300 asukasta
→ uusia Rakennemallin mukaan n. 3 000 / kaavasta arvioituna n. 4 800

Keskustelutilaisuuden antia

Keskustelutilaisuuden tavoitteena oli saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- Miten asukasmäärän lisäys tulee vaikuttamaan palveluiden tarjontaan?
- Miten alueiden pitkä toteutusaika vaikuttaa tähän?
- Miten kaavassa tulisi varautua palveluntarjonnan muutoksiin?

Koulu ja päivähoito

- Liedon Ilmarisiin tulee arviolta 60–70 uutta asukasta/vuosi, tällöin varhaiskasvatuksen puolelle tarvitaan vuosittain n. 20 paikkaa lisää.
- Jos Ilmaristen alueelle tulee uusia asukkaita n. 4 800, tarvitaan 400-paikkainen alakoulu, yläkoulu voi olla hiukan pienempi.
- Turun osalta voisi laskea tarvittavan yksi päiväkotia 1 000 asukasta kohden. Alakoululla on vähän enemmän liikkumavaraa: Jäkärän koulun laajentaminen tai Jäkärän koulun lisäksi pienen alakoulun rakentaminen.
- Vain osan päivähoitosta on oltava kunnallista, sen lisäksi tarjotaan yksityistä päivähoitoa.
- Kannattaa varautua siihen, ettei Liedossa asuta ikuisesti. Liedossa on paljon ”nukkumalähiöitä”, joissa kasvatetaan lapset ja muutetaan sitten pois. Muuttaneiden tilalle tulee uudet lapsiperheet, joten tilantarve on koko ajan olemassa.
- Liedossa on tehty vuonna 2013 sivistyspalveluiden tilantarveselvitys. Siinä tilantarvetta on selvitetty vuoteen 2021 saakka.
- Kaava-alueella ei ole tällä hetkellä koulu- ja päiväkotipuolen osalta varauduttu suureen asukasmäärän lisäykseen kummassakaan kunnassa.
- On varauduttava siihen, että päiväkotia ja koulu ovat samassa yhteydessä.
- Kannattaisiko uusi yksikkö sijoittaa Liedon aseman ja Ilmaristen välille?
- Yli-Maarian koulu–päiväkotia on tulossa näillä näkymin vuonna 2018.
- Nykyisiin päiväkoteihin ja kouluihin ei mahdu enää lisää, uusia rakennuksia tarvitaan. Osayleiskaava olisi hyvä keino ratkaista asia.
- Suurempien koulu-päiväkotiyhdistelmien sijoitus on ratkaistava yleiskaavassa. Muutenkin kestävä kaupunkikehityksen kannalta asia olisi hyvä selvittää jo yleiskaavavaiheessa. Päiväkodin sijoitus voidaan tarpeen mukaan ratkaista vasta asemakaavavaiheessa.
- Päiväkotia- ja alakoulutarpeet ovat aina ensisijaisia.
- Ei ole ohjeistuksia siitä, minkä ikäisen koululaisen voi laittaa bussiin. Joskus jo esikouluikäinen liikkuu itse bussilla.

Osayleiskaava

- Osayleiskaavaluonnos on tarkoitus saada käsittelyyn alkuvuodesta 2014. Lausuntokierros on todennäköisesti maalisi–toukokuussa.
- Liedon Ilmaristen osalta laajennetaan ensin olemassa olevan taajaman ympärille, koulun ympäristöön. Pääpainopisteenä on Ilmaristen taajaman pohjoispuoli.
- Turun Ilmarisiin tukeutuvalla alueella toteutukseen otetaan todennäköisesti ensimmäisenä Metsämäen raviradan vierus, mutta se rakentuu hevosten ympärille.
- Kaava-alueen pohjoisosassa Lieto seuraa Turun Jäkärän ympäristön toteutusta. Turun pohjoisosa on haastava, sillä siellä menevät kaupaksi vain omakotitalot. Sen vuoksi ei näytä järkevältä osoittaa alueelle tehokkaampaa maankäyttöä, vaikka näin voitaisiin saada alueelle kattavammat palvelut.

Muuta

- Seudullisen joukkoliikenteen viesti: Liedon linja pysyy Vanhalla Tampereentiellä, ei tee haaroja tai lenkkejä.
- Joukkoliikenne ohjaa palveluiden kuten koulujen sijoittumista.
- Lieto ja Turku voisivat rakentaa yhdessä isomman liikuntahallin, koska valtio tukee yhteishankkeita.

Yhteenveto

- Koulu- ja päiväkotipuoli lausuu luonnoksen lausuntokierroksella.
- Mahdollisten suurempien koulu-päiväkotiyhdistelmien sijoitus pyritään ratkaisemaan osayleiskaavassa.
- Joukkoliikennepuolen mukanaoloa suunnittelussa on syytä tehostaa. Joukkoliikenne ei käänny palveluiden perusteella.

Kaikki ennen vuoden 2017 luonnoskäsittelyä saadut mielipiteet ja lausunnot on esitetty edellä. Ne ja niiden alkuperäiset vastineet on vuoden 2017 luonnoksien yhteydessä käsitelty kuntien kaavoittavissa lautakunnissa (Turku 28.3.2017 § 107 ja Lieto 21.3.2017 § 38 ja § 39) sekä kunnanhallituksissa (Turku 3.4.2017 § 151 ja Lieto 27.3.2017 § 129 ja § 130).

Tärkeää on huomata, että vuorovaikutusraportissa nyt näkyvät vastineet saattavat erota em. luonnoskäsittelyn yhteydessä esitetyistä vastineista, koska vastineet on päivitetty vastaamaan osayleiskaavaehdotuksessa ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa esitettyjä ratkaisuja.

11. Vuoden 2017 lausunnot:

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat lausunnot.

7.3.2017 päivätyistä uusista luonnoksista pyydettiin lausunnot yhteensä 75 taholta. Valtion ja kuntien tavanomaisena pidettävien lausunnonantajien lisäksi lausuntoa pyydettiin kattavasti myös kaava-alueeseen liittyviltä yhdistyksiltä. Kuntien osalta lausunnot oli tarkoitus toimittaa yhteisesti Turun ja Liedon viranomaisilta. Kattavasta jakelusta huolimatta lausunto saatiin vain 16 taholta ja kuntien yhteisiä lausuntoja ei saatu kunnanhallitusten edellyttämällä tavalla yhtäkään. Lisäksi Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:ltä sekä Liedon Vanhalinna -säätöiltä saatiin mielipiteet. Mielipiteet käsitellään lausuntoina, koska molemmat tahot olisivat kuuluneet lausuntopyyntölistalle, mutta ne olivat unohtuneet joukosta.

Lausunnot koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman keväällä 2017 hyväksytyjä uusia luonnoksia, joiden jälkeen on tehty 7.2.2022 hyväksytyt osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset. Näiden jälkeen käsittelyssä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Lausuntoihin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

11.1 Finavia

Maaria-Ilmarinen osayleiskaava-alueen osayleiskaava: Kaava-alue sijaitsee Turun lentoaseman itäpuolella lähimmillään n. 3,5 km:n etäisyydellä kiitotien itäpäästä. Lentoaseman lentokonemelunusteen 2027 Lden 55 dB ylittävä melualue ulottuu kaava-alueelle.

Luonnoksessa on osoitettu pientaloasumisen alueita kiitotien jatkeen vierelle kiitotietä lähimmän alueen sijaitessa Lden 55 dB melualueen läheisyydessä. Lentoasemaa lähestyvät ilma-alukset ovat tuolla etäisyydellä n. 200 metrin korkeudella. Finavian mielestä kiitoteiden jatkeille ja välittömään läheisyyteen ei pidä lentokonemelun aiheuttaman häiriön takia osoittaa mitään melulle herkkiä toimintoja, vaan jättää lentoreittien suunnassa riittävän pitkät vaimentumisvyöhykkeet melulle herkkien toimintojen sijoittamisessa. Olemassa olevien asuinrakennusten lisäksi ei melulle altistuville alueille tulisi sallia uusia rakennuspaikkoja. Lentoasemien läheisyydessä ja lentoreittien alueilla tulee kaavassa asettaa uudisrakennuksille ja peruskorjausrakentamiselle ääneneristysvaatimukset riittävän asumisviihtyvyyden saavuttamiseksi. Finavia katsoo, että Lden 55 dB lentokonemelualueen ulkopuolella, mutta sen läheisyydessä ääneneristävyys tulisi olla vähintään 32 dB.

Maaria-Ilmarinen ulkoilureittisuunnitelma: Suunniteltu ulkoilureittien alue sijaitsee Turun lentoaseman kiitotien 26 lähestymislinjan alueella, ainoastaan n. 3,5 km etäisyydellä kiitotien päästä. Suunnitelmassa on esitetty muun muassa kosteikkojen viihtyisyyden parantamista.

Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestön ICAO laatimien standardien perusteella annettu ilmailumääräys AGA M3-13 edellyttää Finaviaa lentoaseman pitäjänä toimimaan siten, ettei lentoasemien läheisyyteen perusteta tai muodosteta lintuja ja muita eläimiä houkuttelevia alueita tai toimintoja.

Ilmailumääräys AGA M3-13 muun muassa edellyttää, että lentoaseman pitäjän tulee mahdollisuuksien mukaan seurata lentoaseman ympäristön toimintaa ja suunnittelua ja pyrkiä vaikuttamaan kaavoitukseen, lupa-asioita käsitteleviin viranomaisiin ja asianomaisiin toiminnanharjoittajiin siten, että ruoanjätteille tarkoitettuja kaatopaikkoja, kompostointilaitoksia, turkistarhoja, kalanviljelylaitoksia, riistaruoaintapaikkoja, tekojärviä tai lampia ei perusteta alle 10 kilometrin etäisyydelle lentoasemasta. Sama koskee tätä kauempanakin olevia kohteita, joissa on tarjolla ravintoa ja jotka sijaitsevat siten, että lintujen päivittäiset lentoreitit huomattavilta pesimäalueilta kulkisivat yli tai läheltä lentoasemaa.

Finavia vastustaa vesistöjen muokkaamista lentoaseman läheisyydessä siten, että ne houkuttelisivat lisää ilmaliikenteelle vaaraa aiheuttavaa linnustoa lähelle lentoasemaa ja etenkin kiitoteiden lähestymis- ja noususektoreihin.

Vastine:

Asuinalueiden sijoittelussa on pyritty huomioimaan lentoliikenne, ja uudet asuinalueet on pyritty siirtämään kauemmas kiitotien jatkeen linjalta. Kiitotien jatkeen alla tai läheisyydessä olevat asuin- aluemerkinnot on ensisijaisesti osoitettu vain olemassa olevalle asutukselle.

Finavia ei ole ottanut kantaa siihen, mikä on riittävän pitkä vaimentumisvyöhyke, eikä ole toimittanut lausunnon mukana omaa näkemystään, mikä olisi riittävä etäisyys melulle herkille toiminnoille. Suoraan lausunnon pohjalta on haasteellista rajata maankäyttöä. Täten Ilmaristen taajaman maankäyttö esitetään osayleiskaavassa maakuntavaltuuston 11.6.2018 hyväksymän vaihemaakunta-kaavan mukaisena. Kyseisessä taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakunta-kaavassa poistettiin laajoja aluevarauksia kiitotien jatkeen linjalta ja osayleiskaava tarkistetaan vastaamaan maakuntakaavan sisältöä. Osayleiskaavassa poistetaan suoraan kiitotien jatkeen linjalla ja sen välittömässä läheisyydessä olevia uusia alueita n. 6 ha. Kokonaisuudessaan osayleiskaavan muutokset voimassa olevaan tilanteeseen (Liedon yleiskaava 2020) ovat lähinnä maltillisia laajennuksia ja tarkennuksia. Keskeisin muutos määrällisesti on Pahkalaukkaantien varren uusien alueiden siirtäminen tukeutumaan enemmän olevaan pientalorakenteeseen. Nykyinen Ilmaristen taajama ulottuu noin 700 metrin päähän kiitotien jatkeen linjasta ja osayleiskaavassa olevan taajaman pohjoispuoliselle alueelle osoitetaan uutta pientaloasutusta lisää n. 10 ha. Määrällisesti puhutaan n. 50 pientalosta. Keskeisin osa näistä alueista sijaitsee n. 6 kilometrin päässä kiitotien päästä. Palovuoren uusi asuinalue sijaitsee jo n. 1 kilometrin etäisyydellä kiitotien jatkeen linjasta ja matkallisesti n. 7 kilometrin päässä kiitotien päästä.

Ääneneristävyysvaatimus on lisätty lentokoneiden laskeutumissektorin mukaiselle alueelle ohjaamaan asemakaavoitusta ja mahdollisesti ilman asemakaavaa tapahtuvalle luvitukselle.

Osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman osalta alueella oleviin vesistöihin ei olla esittämässä muutoksia. Näissä suunnitelmissa ei olla esittämässä mitään sellaisia uusia elementtejä, jotka houkuttelisivat alueelle olennaisesti lisää linnustoa.

Osayleiskaavassa on osoitettu hulevesimerkintöjä, jotka on tarkoitettu ensisijaisesti ohjeiksi asemakaavavaiheeseen. Riippumatta toteutusvaiheesta, mahdolliset hulevesiratkaisut voisivat olla alueella mm. nykyisten ojien tulvimisherkkyyden vähentämistä sekä uusien pienialaisten hulevesiä viivyttävien altaiden rakentamista. Tällaiset ratkaisut eivät houkuttele paikalle linnustoa tavanomaisesti poikkeavasti.

Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmassa on todettu, että altaalla levähtää muuttavia lintuja. Ulkoilureittisuunnitelma ei vaikuta Maarian altaan vedenkorkeuteen, kasvillisuuteen tai muihin ominaisuuksiin, jotka voivat vaikuttaa siihen, houkutteleeko allas linnustoa.

Topinojan jätekeskuksen alue kehittyä edelleen siihen suuntaan, että yhdyskuntajätteen määrä vähenee ja alueen toiminta muuttuu enemmän kiertotalouteen painottuvaksi. Toiminta siirtyy myös entistä enemmän sisätiloihin, jolloin alueella oleilevan linnuston määrän oletetaan vähentyvän.

Osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman ulkopuolisena hankkeena on toteutettu Maarian altaaseen ja sen patoon liittyvä muutoshanke. Hankkeessa muutetaan Maarian altaaseen liittyvän padon patoturvallisuusluokitusta, ja tämän vuoksi altaan veden pintaa on alennettu. Altaan veden pinnan lasku ei näy merkittävästi altaan jyrkkäpiirteisessä pohjoispäässä, mutta tasaisemmassa altaan eteläpäässä rantaviiva on vetäytynyt paikoitellen useita kymmeniä metrejä. Tämä on kasvatanut jonkin verran rantaniittyjen määrää. Toisaalta altaalla on aina ollut vedenpinnan korkeusvai-

teluita, jolloin lietteisten rantaniittyjen määrä ja pinta-ala on ollut alituisessa muutoksessa. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden ympäristönsuojelun mukaan altaan veden pinnan lasku ei olennaisesti muuta lintujen esiintymistä altaan alueella.

11.2 Fingrid

Osayleiskaava-alueella sijaitsevat Fingridin 110 kV voimajohdot Lieto – Koroinen A ja Naantalin-salmi – Lieto B sekä Lieto – Koroinen B. Fingridin em. 110 kV voimajohdot sijoittuvat yhteiselle voimajohtoalueelle Turku Energia Sähköverkot Oy:n voimajohdon Lieto – Pääskyvuori kanssa. Voimajohtoja varten on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 64 metriä leveälle johtoalueelle.

Fingridillä ei ole varsinaisesti huomautettavaa osayleiskaavaluonnoksen sisällöstä. Lausunnossa tuodaan kuitenkin esiin useita seikkoja, jotka on otettava huomioon osayleiskaavan aluevarausten tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa.

Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Ulkoilureittisuunnitelmasta on hyvä pyytää risteämälausunto. Tässä kaavalausunnossa ei oteta kantaa sen sisältöön. Risteämälausunnossa esitetään annettua kaavalausuntoa yksityiskohtaisemmin ne seikat ja turvallisuuskohdat, jotka hankkeen suunnittelijan ja toteuttajan on voimajohdon kannalta otettava huomioon.

Lisäksi Fingrid pyytää lähettämään heille tietoa kaavan etenemisestä.

Vastine:

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n Topinpuiston kiertotaloushankkeelle varattavaksi aiotut alueet ulottuvat Fingridin voimajohtoalueelle. Kyseiselle alueelle on tullut vuonna 2021 voimaan uusi asemakaava ja asemakaavanmuutos, jossa on voitu osayleiskaavaa yksityiskohtaisemmin huomioida voimajohtoalueen vaatimukset. Yleiskaavoissa osoitetaan yleensä vain linjan sijainti, mutta asemakaavoissa voimajohtoalueille osoitetaan kaavallinen rasitealue. Lisäksi asemakaavoissa voidaan antaa tarvittaessa yksityiskohtaisia kaavamääräyksiä, joilla pyritään turvaamaan alueen sähköturvallisuus. Osayleiskaavaan on kuitenkin lisätty yleismääräys voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuvan toiminnan sähköturvallisuudesta.

Kaavaehdotuksesta sekä ulkoilureittisuunnitelmasta pyydetään Fingridiltä risteämälausunto ehdotusvaiheessa.

11.3 Härkätien Ympäristönsuojeluyhdistys ry

Yhdistys on perehtynyt osayleiskaavaluonnokseen sekä kartalla että maastossa ja esittää sen pohjalta osayleiskaavasta seuraavaa:

Osayleiskaavaluonnos on laadittu ammattitaidolla ja hyvien kaavoitusperiaatteiden mukaisesti ja täyttää suurimmalta osin hyvälle kaavoitukselle ja toimivalle yhdyskuntarakenteelle asetettavat vaatimukset. Ympäristön ja luonnon sekä luonnossa liikkumisen ja ulkoilun lähtökohdat on pääosin otettu hyvin huomioon.

Liedon kunnan alueen osalta yhdistys haluaa kuitenkin esittää mielipiteenä seuraavat ehdotukset:

- 1) Osayleiskaavan Lausteenojan kaksi uutta itäpuolista asuinalueita tulisi poistaa.
- 2) Lausteenojan itäpuolella Palovuoren pohjoispäässä oleva AP-alue tulisi siirtää pohjoisemmaksi Hiisintien – Isomoisiantien alueelle.
- 3) Metsäpirtin ja siihen liittyvän kuntopolun länsipuolella olevasta AP-alueesta tulisi rajata kokonaan pois kallioalue, joka on jyrkänteistä jyrkkäpiirteistä sekä kallio- ja lakialuetta.

- 4) Kehämäinen Tastosta alkava Lausteelle päättyvä tieyhteys tulisi tarpeettomana ja luontoyhteydet katkaisevana kokonaan poistaa.
- 5) Luonnonmaastoyhteydet Halmelan kentältä ja asuntoalueelta tulisi osoittaa leveämpinä ja sujuvampina.

Vastine:

- 1) Kyseiset alueet eivät ole kaavallisesti uusia vaan voimassa olevan yleiskaavan mukaisia, tarkistettulla rajauksella olevia varauksia. Ehdotuksessa aluevarauksia on hieman pelkistetty Liedon yleiskaava 2020:n esitystavasta sekä hieman laajennettu. Aluevarauksia on tarkennettu ehdotukseen siten, että maankäyttö Palovuoren laelta on jätetty pois sekä kallioiset lakialueet on jätetty rakentamisen ulkopuolelle. Lausteenojan viereistä AP-aluetta on pienennetty huomioiden hulevesi- ja maisema-alueet. Lisäksi alueiden välille on osoitettu uusia virkistysalueyhteyksiä. Toteutettavilla kevyen liikenteen ratkaisulla palveluiden sekä Vanhan Tampereentien joukkoliikennekäytävän saavutettavuus paranee. Alueen rakennettavuuteen on otettu kantaa jo vuoden 2002 kaavarunkosuunnitelmassa, jonka asiasisältö on huomioitu Liedon yleiskaava 2020:ssä, ja tässä osayleiskaavatyössä tehdään lähinnä tarkennuksia aiempiin ratkaisuihin. Palovuoren lakialue jää ehdotusvaiheen tarkennusten jälkeen nykyiseen luonnontilaan. Alueen luontokohteet on huomioitu luo-merkinnöillä ja maankäyttö on tarkistettu siten, että ne jäävät virkistysalueelle. Luontokohteiden osalta rajaukset ja asiasisällöt voidaan osoittaa tarkemmin alueen asemakaavoituksen yhteydessä.
- 2) Liitekartassa esitetty siirto pohjoisemmaksi osuiksi Aurajoen maisema-alueelle, joten aluetta ei siirretä. Alueelle tehtiin syksyllä 2018 luontoselvityksen täydennys, jonka mukaan alueelta löytyi metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Maankäyttö on tarkistettu siten, että ko. kohde on osoitettu luo-merkinnällä ja sen lähiympäristö muutettu virkistysalueeksi, samalla on pienennetty AP-aluetta Palovuoren laelta ja koillispuoliselta lakialueelta. Alueen tarkempi maastoon ja maisemaan sovittaminen jatkuu asemakaavavaiheessa. Palovuoren lakialue jää ehdotusvaiheen tarkennusten jälkeen nykyiseen luonnontilaan.
- 3) Kaavaa on tarkennettu kyseisen alueen kohdalta siten, että AP-aluetta on pienennetty ja kallioaluetta on osoitettu V-alueeksi. Kulkuyhteydet on huomioitu leveällä virkistysalue-merkinnällä.
- 4) Esitetyt kokoojakadut ovat varauksia, joita toteutetaan asemakaavoituksen kautta. Taston ja Pahkalaukkaantien välisestä kokoojakadusta on luovuttu ja jätetty voimaan olevan yleiskaavan mukainen Sammontien yhteys. Taston alueelle on esitetty maankäyttöä molempien kuntien alueelle; rakennemallissa Taston alueen kokonaiskasvutavoite on 1600 asukasta. Siksi on syytä ainakin yleiskaavatasolla varautua siihen, että alueen saavutettavuus mahdollistuisi joskus myös joukkoliikenteellä ja läpiajoyhteys voisi tukea sen toteutumista. Pahkalaukkaantien ja Vanhan Tampereentien yhdistävä kokoojakatu sijoittuu pääosin peltoalueelle. Tien profiiliin ja tien ylittämisen turvallisuuteen ja viheryhteyden jatkuvuuteen liittyvät tarkemmat asiat ratkaistaan asemakaavalla ja kunnallistekniikan suunnittelulla.
- 5) Kyse on asuinalueisiin tukeutuvista periaatteellisista viheryhteyksistä, joiden todellinen mitatakaava ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä. Yhteydet kuvaavat keskeisiä yhteyksiä tiiviisti rakennettavien pientaloalueiden väleissä.

11.4 Kiinteistöliikelaitos / Kiinteän omaisuuden kehittäminen

(Lausunto on lähetetty sisäisesti sähköpostilla)

Topinpuiston EJ aluetta toivotaan laajemmaksi jätteidenkäsittelytoimintoihin liittyvien kierrätysalan toimijoiden sijoittumisen turvaamiseksi. Välittömästi EJ alueeseen rajautuvaa suojaviheraluetta ei ole tarpeellista osoittaa yleiskaavatasoisessa suunnitelmassa, vaan eri toimintojen vaatima ”hajurako” voidaan määritellä kunkin asemakaavan yhteydessä.

Jäkärilän koulunalueen PY varaus on turhan laaja, koska alueella olevien asuinkäyttöisten rakennusten osalta on käynnissä kohteiden myynti. Yksityisen omistuksen toteutuessa pitäisi tällaiset kohteet asemakaavassa osoittaa muuhun kuin julkisen palvelun tarpeisiin.

Jäkärälän eteläpuolisen M alueen kohdalla oleva maininta vuoden 2035 jälkeisestä maankäytön muuttumisesta asumiseen turvaa toivottavasti tuon muutoksen. Liedon puolella olisi Ilmaristen eteläpuolisten asuntovarausten osalta kyllä aiheellista käyttää samaa merkintää, kun siellä on isoja varauksia tiettömissä maisemissa Lausteenojan ja Aurajoen välisten mäkien harjanteilla.

Vastine:

Topinojan jätekeskuksen muuttuminen Topinpuiston kiertotalouskeskukseksi vaati yksityiskohtaisempaa kaavallista tarkastelua. Tämä on tapahtunut erillisen asemakaavahankkeen kautta. Aluetta käsittelevä asemakaava ja asemakaavanmuutos on tullut voimaan v. 2021. Tämän lisäksi Topinojan jätekeskuksen alueen yleiskaavalliset asiat on ratkaistu Turun yleiskaava 2029:n yhteydessä.

PY-alueeseen kohdistuu erilaisia toiveita, joista yksi on alueella olevan rakennuskannan osittainen muutos muuhun kuin PY-käyttöön. Tästäkin muutoksesta ei ollut tarpeeksi tietoa luonnosvaiheessa, mutta toisaalta osayleiskaavan mittakaava ei mahdollista kovin yksityiskohtaisten rajoitusten osoittamista. PY-alueen aluevaraus säilytetään ennalleen, mutta sen määräys on laajennettu koskemaan myös asuminen. Näin PY-alueen yksityiskohtaiset asiat voidaan ratkaista asemakaavalla ja joka on jo toteutunut ns. Arkeologinkadun asemakaavahankkeen yhteydessä. Kyseinen kaava on tullut voimaan 30.11.2024.

Lausteenojan ja Aurajoen välisten mäkien harjanteille ei sinällään osoiteta uutta maankäyttöä, vaan esitetyt alueet ovat voimassa olevan yleiskaavan mukaisia, tarkistetulla rajauksella olevia varauksia. Aluevarauksia on hieman pelkistetty Liedon yleiskaava 2020:n esitystavasta sekä hieman laajennettu. Mitä tulee tiettömiin maisemiin, niin kunnan toimintamalli Ilmaristen tapaisilla alueilla, jossa toteutus on pientalovaltaista, ei pääsääntöisesti perustu täydennysrakentamiseen vaan raakamaan hankkimiseen asemakaavoitusta varten. Asemakaavan toteutusvaiheessa alueelle toteutetaan alueen edellyttämä infra, joka pitää myös sisällään tässäkin osayleiskaavassa esitettävät uudet kokoojakadut. Rakennemallissa Ilmaristen keskustaaajamaan tukeutuville alueille osoitettiin 1000 asukkaan lisäys ja osayleiskaavassa osoitetaan aluevaraukset tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Aluevaraukset ovat maakuntavaltuuston 11.6.2018 hyväksymän vaihemaakuntakaavan mukaisia.

11.5 Liedon Luja ry

Pidämme tärkeänä, että ulkoilureittisuunnitelmassa on tuotu esiin Ilmaristen kuntoradan merkitystä alueelle ja sen säilymistä virkistysalueena. Tärkeää on myös niin Metsäpirtin kuin sosiaalishistoriallisesti merkittävän Ilmaristen tanssilavan merkityksen korostaminen ja säilyminen eikä vaaranneta tanssilavan toimintaa. Suunnitelmassa on huomioitu myös yhteyden puuttuminen Ilmaristen kuntoradalta Maariaan. Tämän asian huomiointi ja korjaaminen on erittäin tärkeää niin hiihtoreitin kuin polkuja patikointiin käyttävien kannalta.

Lisäksi yhdistys esittää lausunnossa muutamia parannustoimenpiteitä Ilmaristen kuntoradalle sekä parkkialueen laajennusta tanssilavan takana Pahkalaukkaantien vieressä.

Asiakirjoissa on virhe Metsäpirtin ja tanssilavan omistussuhteiden suhteen. Liedon Luja ei ole omistaja vaan vuokraaja.

Vastine:

Esitetyt kuntoradan ja pysäköintialueen parannustoimenpiteet ovat hyviä, mutta kuntoradan osalta niitä ei ratkaista tai toteuteta osayleiskaavan kautta. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa on osoitettu pysäköintialue Pahkalaukkaantien varteen Ilmaristen tanssilavan pohjoispuolelle. Se sijoittuu Liedon kaupungin omistamalle maalle ja voidaan toteuttaa ulkoilureittien toteuttamisen yhteydessä.

Metsäpirtin ja tanssilavan omistusta koskeva virhe on korjattu ulkoilureittisuunnitelman selostukseen.

11.6 Liedon Vanhalinna -säätio

Liedon Vanhalinna -säätio omistaa Vanhalinnan kulttuurimiljööön sekä maata Aurajoen molemmin puolin linnavuoren ympäristössä. Säätion tavoitteena on kehittää Vanhalinnaa museo-, kulttuuri- ja seminaarikeskuksena. Säätion intresseissä on kehittää myös alueen virkistyskäyttöä. Säätio on ollut mukana toteuttamassa mm. 11,5 km pitkää Suomen sydän -kulttuurikuntoilureittiä.

Liedon Vanhalinna -säätio pitää ulkoilureittisuunnitelmassa esitettyjä uusia ulkoilureittejä erittäin tervetulleina. Vanhalinnan kohdalle sijoittuva kevyen liikenteen silta ja uudet ulkoilureitit edistäisivät säätion mukaan alueen saavutettavuutta ja ulkoilumahdollisuuksia merkittävästi.

Silta ja Lausteenojaa seuraileva reitti toisivat Vanhalinnan kasvavan Ilmaristen taajaman asukkaiden ulottuville. Linnavuori näkyy komeasti Lausteenojan suunnalta.

Liedon Vanhalinna -säätio haluaa kehittää Vanhalinnaa Ruissalon tyyppisenä ulkoilukohteena, jonne voidaan tulla kauempaakin autolla. Silta mahdollistaisi erimittaisten rengasmaisten ulkoilureittien toteuttamisen. Säätion mukaan erityisen toivottavia olisivat tunnissa tai puolessatoista kierrettävät reitit.

Vääntelässä ja Vanhalinnassa on paljon rautakautisia muinaisjäänköksiä, jotka ovat näköyhteyden päässä toisistaan. Niistä voisi rakentaa tarinan ulkoilureitin varrelle.

Silta

Liedon Vanhalinna -säätion mukaan paras sijainti kevyen liikenteen sillalle olisi linnavuoren pohjoispuolella, missä on pulkkamäki. Tällöin silta ei näkyisi linnavuoren laelta avautuvassa maisemassa. Tuolla osuudella joen eteläpuoli on säätion omistuksessa mutta pohjoispuoli on yksityistä maata. Jos siltahanketta aletaan edistää, säätio haluaa olla suunnittelussa mukana.

Reitit

Vanhalinnan Turunpellot -kiinteistölle sijoittuva jokirantareitti kannattaa sijoittaa suojavyöhykkeen jompaankumpaan reunaan. Luontevampi on joen puoleinen reuna, missä joki on enemmän läsnä. Sivu-uomien kohdille tarvitaan pieniä siltoja. Säätio pitää myös ratsastusreititajutusta hyvänä. Ulkoilureitti ja kavioura voidaan sijoittaa rinnakkain.

Ulkoilureittisuunnitelmassa ei ole esitetty ulkoilureittiä linnavuorelta koilliseen Liedon puolella. Säätion mukaan sinnekin voisi reitin toteuttaa. Maa on säätion omistuksessa, ja rannassa on suojavyöhyke.

Vastine:

Ehdotettua kävelysiltaa koskeva merkintä on siirretty Liedon Vanhalinna -säätion ehdotuksen mukaisesti linnavuoren pohjoispuolelle. Liedon Vanhalinna -säätion maille ei sijoitu enää ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavia reittejä, koska Haagaan esitetty ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta luonnonsuojelullisista syistä. Se on korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve-merkinnällä. Merkintä kertoo, että alueella on tarvetta ulkoilureitille mutta reitistä ei ole tarkoitus tehdä ulkoilureittitoimituksia tässä vaiheessa. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve-merkinnällä.

Uuden Liedon puolelle esitetyn ulkoilureitin osalta asiaa ei ratkaista ulkoilureittisuunnitelmassa. Alueella voimassa olevassa asemakaavassa on määräys: ”Alueen osa, joka toimii suojavyöhykkeenä vesistöä vastaan. Alueelle saa tehdä luontopolkuja. Aluetta on hoidettava avoimena niin, että peltomaiseman luonne ei oleellisesti muutu.” Näin ollen ajatus ko. reitistä on jo voimassa olevan asemakaavan mukainen.

11.7 Liikennevirasto

Lausunto annetaan rautateiden näkökulmasta. Liikennevirastolla ei ole huomautettavaa kaava-hankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

11.8 Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Topinojan jätekeskusta ja sen lähialuetta kehitetään Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n koordi-noimana Topinpuiston kiertotalouskeskukseksi. Tavoitteena on koota alueen nykyisten yritysten lisäksi sellaisia ympäristöalan yrityksiä, jotka haluavat yhdessä kehittää kiertotaloutta ja resurssivii-sautta.

Topinpuiston alueesta laaditaan parhaillaan kokonaissuunnitelmaa, johon sisältyy alueen nykyisten asemakaavojen mahdollisten muutostarpeiden selvittäminen sekä asemakaavan laajentaminen yleiskaavan 2020 mukaisesti jätekeskuksen itäpuolelle T-merkinnällä osoitetuille alueille. Vireillä olevassa Maaria – Ilmaristen osayleiskaavassa on Topinojan jätekeskuksen itäpuolella olevat alu-eet merkitty kaavamerkinnällä VU (urheilu- ja virkistyspalvelujen alue).

Esitetty muutos VU-alueeksi haittaa Topinpuiston kehittämistä merkittävästi, eikä tue Turun kau-pungin kestäväen kehityksen strategiaa eikä kaupungin kiertotalouden kärkihanketta, joita Topin-puisto vahvasti tukee.

Topinojan jätekeskuksen toimintojen painopistettä ollaan jo parhaillaan siirtämässä jätekeskuksen alueen sisällä nykyisen jätekeskuksen alueen itäosaan, aivan VU-alueeksi osoitetun alueen vie-reen. Alueelle louhitaan parhaillaan polttokelpoisen jätteen kalliovarastoa ja rakennetaan varasto-kenttiä lajittelutoimintoja varten. Mielestämme osayleiskaavassa esitettyä VU-merkintää eikä talli- ja maneesitoimintoja pitäisi yleiskaavassa osoittaa näin lähelle jätekeskusta mahdollisesti teolli-sesta toiminnasta aiheutuvien häiriötekijöiden vuoksi. Alue sopii paremmin yritystoiminnalle Topin-puiston kiertotalouskeskuksen tarpeisiin. Esitämme, että yleiskaavassa 2020 esitetyt T-alueet säi-lytetään myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavassa ennallaan T-alueena.

Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelman luonnoksessa esitetyt olemassa olevat pyöräily- ja ra-vi yhteydet pystytään huomioimaan ja turvaamaan myös Topinpuiston toimintojen rinnalla alueen kokonaissuunnittelussa muun muassa Topinpuiston suoja-alueiksi osoitetuilla alueille. Reitteihin voidaan tehdä tarvittavia parannuksia ja reittimuutoksia. Kokonaissuunnittelussa selvitetään myös käytöstä poistuvan kaatopaikan osan myöhempää käyttöä esimerkiksi hevosurheilun tarpeisiin tai muuhun virkistyskäyttöön.

Vastine:

Ajatus/tavoite Topinojan jätekeskuksen kehittämisestä Topinpuiston kiertotalouskeskukseksi on hyvä ja se on kaavoituksen tiedossa. Ennen osayleiskaavahankkeen ja ulkoilureittisuunnitelman luonnoskäsittelyjä ja lausuntokierrosta Topinpuiston hankkeesta ei kuitenkaan ollut vielä olemassa mitään konkreettisia suunnitelmia, joten kaavoitus päättyi pitämään luonnosvaiheen ratkaisun sel-laisena, jossa Topinpuiston mahdollisia laajennuksia ei ollut vielä huomioitu. Toisenlaisten alueeva-rausten osoittaminen olisikin ollut hankalaa, koska kaavoituksella ei ollut tietoa aluevarausten laa-juudesta eikä niiden tarkasta sijainnista. Topinpuistoa varten käynnistettiin asemakaavahanke vuonna 2018 ja se tuli voimaan vuonna 2021. Tässä hankkeessa Topinpuiston asiat voitiin tutkia yksityiskohtaisesti ja siirtää tarvittavilta osin yleiskaavoihin.

11.9 Maarian Mahti ry

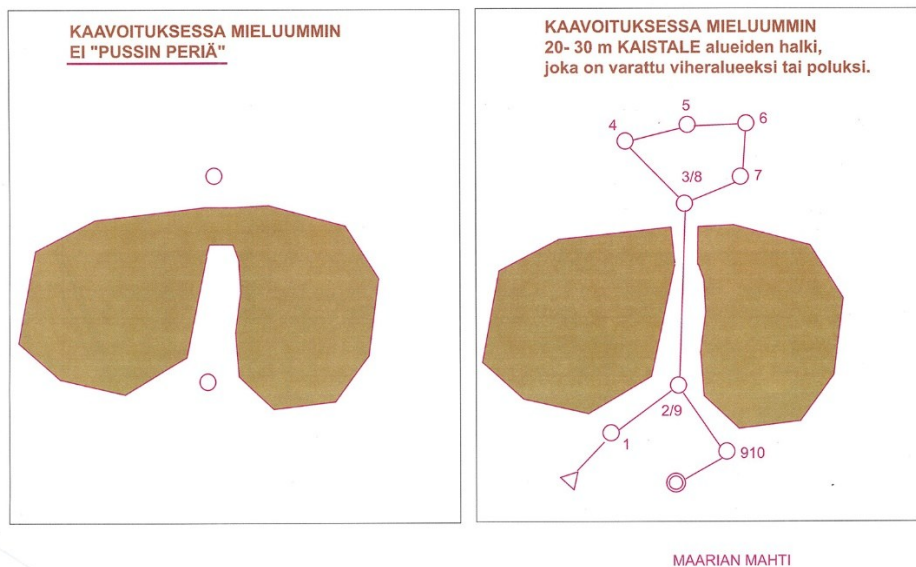
(Ulkoilureittisuunnitelman valmistelija otti vuonna 2017 sähköpostitse yhteyttä alueella toimiviin urheiluseuroihin ja pyysi päivitettyä tietoa urheiluseurojen toiminnasta, koska aiemmasta yhteydenpidosta oli jo aikaa. Alla tiivistelmä Maarian Mahdilta saadusta vastauksesta.)

Mahti tekee latu-urat nykyisin vain Maarian altaan jälle, mikä olosuhteet sen sallivat. Ladut tehdään kaupunkilaisten kuntohihtämistä ja koululaisten talviliikuntapäiviä varten. Suulliset sopimukset maanomistajien kanssa ovat tähän asti onnistuneet.

Maarian altaan itäpuolista aluetta käytetään suunnistukseen. Mahti järjestää vuosittain kolme kuntosuunnistustapahtumaa ja suunnistusviikon Jäkärälän koulun oppilaille sekä suunnistustapahtumia partiolaisille ja työyhteisöille. Alueella on myös kiintorastiverkosto. Liitteenä kaavoitustoive, joka palvelisi suunnistusta.

LIITE

Esitys suunnistusta palvelevasta kaavoituksesta

Liedon Parma järjestää alueella vuosittain kaksi kuntosuunnistustapahtumaa sekä suunnistusviikon Ilmaristen koulun oppilaille.

Mahti on järjestänyt Maaria Trail -polkujuoksutapahtuman vuodesta 2016 alkaen, ja se on edelleen jatkossa ohjelmassa.

Mahti on sopimuksen mukaisesti hoitanut Paavonpolku-reitin merkinnät ja muun hoidon.

Turun kaavoittajille tulee paineita, kun suurin yhtenäinen metsäalue häviää rakentamisen jalkoihin. Alue tulisi jättää kokonaan ulkoilualueeksi.

Vastine:

Mahdin esittämä kaavoitustoive on isossa mittakaavassa huomioitavissa myös yleiskaavassa, mutta yleiskaavaa paremmin asian voi ja kannattaa hoitaa asemakaavavaiheessa. Vasta asemakaavavaiheessa määritetään tarkasti eri maankäyttömuotojen alueet ja rajat sekä kevyen liikenteen väylät ja polut.

Nyt laadittavassa osayleiskaavassa Jäkärälän ja Ilmaristen välinen alue säilyy edelleen metsäisenä virkistys- tai maa- ja metsätalousalueena.

11.10 Turkuseura

Osayleiskaava on hyvin ja huolella suunniteltu ja perustuu riittäviin ja asiantunteviin selvityksiin. Lopputulos on hyvä ja tasapainoinen.

Erittäin hyvää on ulkoilureittisuunnitelman esittäminen osayleiskaavassa. Näin saadaan tämäkin osuus alueiden käytöstä päätettyä jo nyt siinä vaiheessa, kun siitä on hyvä päättää.

11.11 Turku Science Park Oy

Ei huomautettavaa.

11.12 Turun Vesihuolto Oy

Nykyisen jätevesiverkoston kapasiteetti ei riitä, jos alueelle tulee uusia asuinalueita. Lisäksi hulevesiverkoston nykyinen kapasiteetti voi osoittautua riittämättömäksi ja hulevesien osalta pitäisikin suosia viivyttyviä vaihtoehtoja.

Vastine:

Lausunto koskee ilmeisesti vain Turun puolta, koska kuntien vesihuollosta vastaavat tahot eivät ole laatineet yhteistä lausuntoa. Tarkoitus on ollut, etteivät uudet asuinalueet välttämättä noudata verkostoihin ja palveluihin tukeutuessaan kuntarajaa vaan niitä tarkasteltaisiin järkevinä kokonaisuuksina kuntaraja unohtaen. Tämän vuoksi yhteinen lausunto olisi ollut suotava.

Riittämätön kapasiteetti johtaisi oletettavasti lisäinvestointeihin, mutta tällaisenaan lausunto ei kuitenkaan kerro, mihin se käytännössä johtaisi ja miten asia pitäisi huomioida kaavassa.

11.13 Vapaa-aikatoimiala, liikuntapalvelut

Kiitämme hyvästä, kuntarajat ylittävästä ja poikkihallinnollisesta otteesta kaavatyön valmistelussa. Luonnokset ovat pääosin erittäin hyviä ja liikunnan mahdollistamisen sekä edistämisen kannalta suotuisia. Ulkoilureittisuunnitelmaa on tehty monipuolisesti, perusteellisesti ja kunnianhimoisesti. Valmistelun aikainen vuorovaikutus on ollut avointa ja rakentavaa.

Muutamia huomautuksen aiheita esitämme silti. Niistä kaksi ovat mielestämme merkittäviä: 1) Jäkärlän urheilupuiston osoittaminen edelleen virkistys- ja urheilualueeksi sekä 2) ulkoilureittisuunnitelman täsmentäminen asiakirjalaadultaan nimenomaan osaksi yleiskaavoitusta. Luonnos kurottaa nyt osin yksityiskohtaisen toteutus suunnittelun ja ylläpidon vastuiden määrittelemisen puolelle. Kolmantena osana esitämme joukon pienempiä ja vähemmän merkittäviä huomioita. Ne ovat luonteeltaan pikemminkin lähtötietojen muuttuneiden tilanteiden päivittämisiä ja ehdotuksia ilmaisutapojen täsmentämiseksi.

- 1) Jäkärlän urheilupuiston ytimen tulisi säilyä VU-alueena
- 2) Ulkoilureittisuunnitelman määräysten, selitteiden ja tekstin täsmentäminen yleiskaava-asiakirjojen muotoon: mahdollistaa, muttei mene yksityiskohtiin eikä ota kantaa toteuttamiseen.
- 3) Huomioita lähtötietojen päivittämiseksi ja täsmentämiseksi. Kolmantena huomioryhmänä esitämme joukon pienempiä, lähinnä päivitettäviä asioita, joiden lähtötiedot ovat prosessin aikana muuttuneet ja/tai joiden ilmaisutapaan ehdotetaan täsmennyksiä. Huomiot pohjautuvat pitkälti siihen, että työtä on tehty pitkään, hyvin ja perusteellisesti, mutta vuosien kuluessa monetkin asiat ovat jo ehtineet muuttua. Osallisten toiveet ja nykytilanteen kuvaukset toivottaisiin myös eroteltavan selvästi.

Vastine:

- 1) Liikuntapalvelukeskuksen lisäksi myös kaupungin tonttipalveluilla (ent. Kiinteistöliikelaitos) olisi halua osoittaa luonnoksen PY-alueelta joitakin kohtia eri käyttötarkoituserkinnällä. Osayleiskaavan mittakaava ei mahdollista järkevästi kovin yksityiskohtaisten rajausten esittämistä. Niinpä tarkemmat rajaukset ja asiasisällöt on tutkittu Maarian entisen kuntakeskuksen alueelle tehdyn asemakaavatyön kautta. PY-alueen kaavamerkintää on tarkennettu osayleiskaavaehdotukseen, ja kaavaselostuksessa todetaan, että urheilupuisto sekä tennis-/monitoimikenttä oheistoimintoihin tulee säilyttää.
- 2) Ulkoilureittisuunnitelman määräysten, selitteiden ja selostustekstin sanamuotoja on täsmennetty lausunnossa toivotun suuntaisesti. Selostuksessa kerrotaan mm. seuraavat asiat: Ulkoilureittitoimitus antaa oikeudet toteuttaa reittejä muttei velvoita niiden perustamiseen. Näin ollen reittien toteuttamiselle ei ole määritelty aikataulua. Ulkoilureittitoimitusta on haettava vuoden kuluessa suunnitelman tultua vahvistetuksi, vaikka reittien toteuttaminen ei olisi vielä ajankohtaista. Ulkoilureittisuunnitelmassa ei määritellä, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina. Reitien toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä.
- 3) Lähtötiedot on päivitetty ulkoilureittisuunnitelmaselostukseen. Sanamuodot, joita lausunnossa esitetään täsmennettäväksi, on korjattu lausunnon mukaisiksi.

11.14 Vapaa-aikatoimiala, Turun museokeskus

Ensimmäinen osayleiskaavaluonnos hyväksyttiin vuoden vaihteessa 2009–2010. Varsinais-Suomen maakuntamuseo on antanut ko. luonnoksesta lausunnon 12.5.2010. Kaava-aluetta on tämän jälkeen laajennettu ja nyt lausunnolla on hankkeen toinen, 7.3.2017 päivätty luonnos.

Kaava-alue on laajentunut siten, että pohjoisessa Jäkärän taajama-alue on mukana. Liedon puolella mukana on nyt myös laaja alue Vanhan Tampereentien eteläpuolelta.

Museon aiemmassa lausunnossa esiin nostamat epäkohdat on nyt pääosin korjattu: paikallishistoriallisesti merkittävät rakennuskohteet on merkitty kartalle ja niistä on selkeä lista liitteenä. Varakaantien linjaus on merkitty kaavaan merkinnällä rky-2 ja entinen Myllytorpan alue on merkitty puhtaasti virkistysalueeksi.

Muinaisjäännöskohteet on merkitty kaavakartalle asianmukaisin kohdemerkinnöin ja kaavamääräyksin sekä listattu liitteeseen 3. Museovirasto on päivittänyt netissä olevan muinaisjäännösrekisterin osaksi uutta Kulttuuriympäristön palveluikkunaa, joten liitteessä 3 oleva linkki tulee päivittää muotoon https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Rakennussuojelukohteista on selvityksissä oma listaus, josta löytyy kohteista tarkempia tietoja.

Seuraavien kohteiden osalta museo esittää lausuntonaan, että:

- 1) Metsämäen kartanon, Paimalan Kumpareen tilan ja Liedon Gretalan kohdekuvauksia tulee tarkentaa lausunnossa esitetyllä tavalla
- 2) Jäkärän seurakuntatalo tulee merkitä kaavaan suojelukohteeksi
- 3) tievaraus Aurajoen valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen ja RKY2009-alueen poikki tulee poistaa
- 4) AT/s- ja AP/s-merkintöjen käyttö ei ole täysin loogista ja sen vuoksi näitä tulee tarkastella uudestaan
- 5) avoin peltoalue Gretalan tilan lähialueella tulee säilyttää rakentamattomana
- 6) ulkoilureitti maisemallisesti merkittäväällä avoimella peltoaukealla (Pakurla) ja Aurajokirannassa vaarantaa alueen maisemallisia arvoja
- 7) siltaehdotus Aurajoen yli Liedon Vanhalinnan kohdalta tulee poistaa
- 8) uudet ulkoilureitit tulee toteuttaa ensisijaisesti polkumaisina

Vastine:

- 1) Kohteiden kuvaukset on tarkennettu.
- 2) Kaavoitus katsoo, ettei seurakuntatalo ole niin erityinen, että se tulisi merkitä suojelukohdeksi. Kuten lausunnossakin todetaan, kyseessä on tavanomainen rakennus. Se sijaitsee muista vanhan kuntakeskuksen rakennuksista erillisenä eikä se muodosta muun keskuksen kanssa ympäristöllistä kokonaisuutta. Seurakunnan historiallisen ja yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi kaikilla seurakunnan rakennuksilla on kulttuurihistoriallista arvoa riippumatta kohteiden arkkitehtonisista tai ympäristöllisistä arvoista, jotka nekin useissa kohteissa ovat merkittävät. Kaavoituksen näkökulmasta on kohtuullista ja vastuullista viranomaistoimintaa, että verovaroin ylläpidettävästä seurakunnan laajasta rakennuskannasta valikoituu suojelukohteiksi perustelluista syistä tärkeimmiksi osoittautuvat kohteet. Seurakunnan julkisista kiinteistöistä olisikin tarpeen laatia temaattinen inventointi tai muu kokonaisvaltainen selvitys erityisten kohteiden tunnistamiseksi.
- 3) Tievaraus on poistettu.
- 4) Ne kohteet, jotka voitaisiin rakennus- tai rakennuspaikkatypologisesti mieltää kartano- tai kyläalueiksi, ei ole suoraan sama asia kuin mitä on kaavamerkintöinä käytettävissä yleiskaavoissa. Yleiskaavojen tarkempia kaavamerkintöjä asumiselle ovat vain asuinkerrostalojen alue (AK), pientalovaltainen alue (AP) sekä kyläalue (AT). Jos on tarvetta kylä- tai maatalousalueella osoittaa erillisiä maatilojen talouskeskuksia, voidaan tällöin käyttää lisäksi asemakaavamerkintöihin sisältyvää AM-merkintää.
AP-merkinnällä osoitetaan asumisen käyttöön varattavat alueet, joiden asuinkerrosalasta pääosa sijoittuu pientaloihin. AT-merkinnällä osoitetaan kyläalueet, joihin voi sijoittua asutusta, maatalouden tilakeskuksia, palveluja ja työtiloja. Merkintöjä käytetään vastaamaan alueen pääasiallista käyttötarkoitusta.
Edellä kerrotun perusteella Hagan kartanon alueelle ei ole yleiskaavamerkinnöissä täysin istuvaa merkintää. Siellä on vähän asumista, ja lisäksi siellä on maatalouden tilakeskukseen sekä työtiloihin liittyviä piirteitä (hevokset ja maanviljely). Koska Hagan kartanon kohdalla pääasiallinen toiminta painottuu kuitenkin maatalouteen ja eläimiin ja koska siellä on vain yksi tilakeskus, muutetaan merkintä AT:stä AM:ksi. Kohteen merkittävyyden vuoksi merkinnän yhteydessä säilytetään /s-merkintä eli alue, jolla ympäristö säilytetään. Liedon Harviaisten kyläalue on tarkistettu AT/s-merkinnäksi.
- 5) Näkymää linnavuorelle kaventavat Vanhan Tampereentien ja Vanhalinnan linnavuoren välissä olevat metsäiset peltosaarekkeet. Matala pientalorakentaminen alueella, joka lähtökohtaisesti on matalammalla kuin tie, ei sinällään katkaise kaukonäkymää. Asemakaavassa voidaan määrittää etäisyys tiestä, jolloin tien ja rakennusten väliin jää väljyyttä ja kaukonäkymä avautuu kattojen ylitse. P-alueen kohdalla tien korko on n. +21,0 ja pellonpinta samassa kohdassa n. +17.4 – 18.6 ja maanpinta viettää alaspäin Topinojaa kohti aina n. +16 asti. Sama pätee myös linnavuoren suunnalta katsottuna, AP- ja P-aluevaraukset on rajattu siten, että keskeisin osa niistä jää olevien metsäisten peltosaarekkeiden taakse piiloon vuorelta katsottuna. Aluevaraus on seudullisen rakennemallin mukainen, ja maakuntavaltuuston 11.6.2018 hyväksymässä vaihemaakuntakaavassa alueen maankäyttö levittäytyy koko pellon alueelle. Osayleiskaavan aluevaraus perustuu mitoituksellisesti rakennemalliin, jossa alueen väestötavoite on 200. Näkymien kannalta keskeisin maisema-alue on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena (MA-1), jolla turvataan alueen säilyminen avoimena. AP-aluetta pienennetään sen verran, että muinaismuisto (sm-6) jää alueen ulkopuolelle, muut AP-alueella olevat muinaismuistot ovat kytköksissä olevaan jo rakennettuun ympäristöön. Gretalan tila sijaitsee Aurajoen maisema-alue-rajauksen sisällä, joten sen määräysten uskotaan riittävän turvaamaan alueen säilyvyys sr-merkinnän ohella.
- 6) Aurajoen ja Lausteenojan varteen esitetyt reitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Ne on korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Merkintä kertoo, että alueella on tarvetta ulkoilureitille, mutta reitistä ei ole tarkoitus tehdä ulkoilureittitoimintaa tässä vaiheessa. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Ulkoilureitti olisi mahdollista sijoittaa Aurajoen ja Lausteenojan varressa oleville viljelemättömille suojavyöhykkeille tai niiden reunaan. Kaavoitus ei jaa näkemystä maisemallisten arvojen vaarantumisesta, koska Aurajoen

itärannalle Vanhalinnan peltojen kohdalla on jo toteutettu kävelypolku, joka ei erotu häiritsevästi Vanhalinnan maisemassa. Reitit toisivat kulttuuriympäristön entistä paremmin ihmisten ulottuville ja syventäisivät maisemasta syntyvää kokemusta. Tämä voisi osaltaan lisätä Aurajokilaakson ja Vanhalinnan kulttuuriympäristöjen arvostusta.

- 7) Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksen viitteellinen *kävelysilta, ehdotettu* -merkintä osoittaa sillan tarvetta Vanhalinnan kohdalla. Mahdollisen kävelysillan rakentamista ei ratkaista Maaria-Ilmaristen osayleiskaavassa eikä ulkoilureittisuunnitelmassa. Paikka sijaitsee osayleiskaava-alueen ulkopuolella. Sillan toteuttaminen vaatisi erillisen suunnitteluprosessin investointipäätöksineen. Merkinnän sijaintia on muutettu Liedon Vanhalinna -säätöön lausunnon pohjalta: vuoden 2017 ulkoilureittisuunnitelmaluonnoksessa merkintä sijoittui linnavuoren länsipuolelle; ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa merkintä on osoitettu linnavuoren pohjois/koillispuolelle. Tällöin mahdollinen silta ei näkyisi Vanhan Härkätien museotieltä eikä myöskään linnavuoren laelta avautuvassa maisemassa. Sillan ja mahdollisten uusien reittien myötä Aurajokilaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue olisi uudella tavalla ihmisten saavutettavissa ja koettavissa. Liedossa on toteutettu siroja kevyen liikenteen siltoja Aurajoen yli niin Vääntelänkoskella kuin keskustan kohdallakin.
- 8) Ulkoilureittisuunnitelmassa ei määritellä, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina. Reittien toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä. Käytännössä reitit pyritään toteuttamaan jo taloudellisistakin syistä mahdollisimman keveinä. Rakennettuja reitinosia voi olla tarpeen perustaa, jos reitin käyttö on niin vilkasta, ettei polkumainen reitti riitä vastaamaan tarpeita. Näin on esim. sellaisessa tilanteessa, että haketus tai muut kevyet keinot eivät riitä pitämään reittiä kulkukelpoisena.

11.15 Varsinais-Suomen Aluepelastuslaitos

Ympäristöhäiriöissä on huomioitava suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat tuotantolaitokset. Alueelle sijoittuu Aurajoki Oy (Kaviokuva 4–6, TURKU), mille on osoitettu 1 km suuruinen konsultointivyyöhyke.

Turvatekniikakeskus on em. suuronnettomuusvaaran aiheuttavan yritysten valvova viranomainen kemikaaliturvallisuuden osalla. Turvatekniikakeskuksesta tulisi pyytää lausunto aiheuttavatko konsultointivyyöhykkeet lisäsuunnittelutarvetta konsultointivyyöhykkeen maankäytölle.

Lisäksi pelastusviranomainen katsoo, että suunnittelussa on selvítettävä, onko alueella tulvavaara-alueita (esim. Aurajokilaakso) ja soveltuuko vesistöjen läheisyyteen suunnitellut toiminnot alueille.

Maankäytössä suunniteltujen toimintojen ajotiet tulee pääsääntöisesti suunnitella pelastusajoneuvoille soveltuviksi (liite, ohje pelastusteistä 22.4.2015).

Pelastuslaitos antaa lausunnon kaavan ehdotusvaiheessa, mikäli suunnittelussa ilmenee henkilö- ja paloturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Vastine:

Turvatekniikakeskuksesta pyydetään lausunto ehdotusvaiheessa ja sen myötä tarkistetaan tarvittaessa maankäyttöratkaisua.

Aurajoki ja Maarian allas eivät voi tulla sillä tavalla, että siitä aiheutuisi vaaraa suunnittelualueen rakennetuille tai rakennettavaksi aiotuille alueille. Sitä vastoin Jäkärän taajaman takaa alkunsa saava Lausteenoja tulvii paikoin ja aiheuttaa ajoittain vahinkoa jo rakennetuilla alueilla. Tämän vuoksi osayleiskaavassa on esitetty alueita, joille tulisi sijoittaa hulevesien viivytysratkaisuja, jotta ongelma saataisiin kuriin.

Osayleiskaava on niin yleispiirteinen suunnitelma, ettei siinä määritellä teiden tai katujen soveltuvuutta pelastusajoneuvoille.

11.16 Varsinais-Suomen ELY-keskus

ELY-keskus antoi vuonna 2010 lausunnon 3.12.2009 päivätyyn aiempaan luonnokseen. Kaavaa ja sen selvityksiä on tämän jälkeen täydennetty ja tarkistettu. Kaavan tavoitteet ovat tarkentuneet mm. kaupunkiseudun rakennemallin myötä.

Kyseessä on yleiskaavan muutos. Muutos koskee Turun yleiskaavaa 2020 ja Liedon yleiskaavaa 2020. Muutoksen lähtökohtia on käsitelty aiemman luonnoksen yhteydessä.

ELY-keskus pitää yleiskaavoitusta tärkeänä alueen uuden asutuksen suuntaamiseksi sekä virkistyskäyttötarpeiden huomioimiseksi. Osayleiskaavatyö on yhteistyön kannalta merkityksellinen, koska on kyse kahden kunnan yhteisestä kaavoituksesta.

Maankäyttö

Yleiskaavamutosta ohjaa Turun kaupunkiseudun maakuntakaava. Vaihemaakuntakaavan laatiminen on vireillä.

Kaavoituksen taustaselvityksenä on kaupunkiseudulle laadittu rakennemalli RM35. ELY-keskus pitää hyvänä, että rakennemallin tavoitteita edistetään selvittämällä niiden toteutusta yleiskaavoituksella, jossa mm. vaikutukset voidaan arvioida kaavoitukseen kuuluvalla tavalla.

Yleiskaavaluonnoksessa on laajennettu jonkin verran nykyisiä asuinalueita. Kaavan aluevarauksia on vähennetty aiemmasta luonnoksesta. Selostuksen mukaan periaatteena kaavoituksessa on, että uudet asuinaluevaraukset sijoitetaan nykyisten taajamien yhteyteen ja taajamien välialueet jäävät virkistysalueeksi. ELY-keskus pitää periaatetta oikeana.

Luonnoksen Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta M-1 koskee määräys: "Alue varataan Jäkärän laajentumisalueeksi vuoden 2035 jälkeen". ELY-keskus katsoo, että merkintää määräyksineen on hyvä vielä täsmentää millä edellytyksillä alue voidaan asemakaavoittaa asumiseen.

Luonnoksessa on osoitettu muutamia palvelutoimintojen alueita, joista selostuksessa on tarkentavia karttoja. Selostuksessa on epäselvyyttä, kun sen mukaan vain Pakarlan P-alue on uusi, mutta kartoilta puuttuu kuitenkin Pahkalaukkaantien P-alueen palveluiden kuvaus. Kaavan palveluiden aluemarkintöjen tarkoitusta on vielä hyvä jaotella palvelun luonteen mukaan, jotta kaavassa voidaan arvioida palveluiden vaikutukset liikenteeseen, asutukseen ja ympäristöön.

Maaperä

Kaavaselostuksessa on käsitelty pilaantuneen maaperän kohteita Turun kaupungin alueen osalta. Selostuksen mukaan huomionarvoisin kohde on Karhunojantien varressa oleva alue, jossa on käytetty kreosoottia. Selostuksen mukaan alue ei ole nykyisellään sovelias asumiseen, joten kohde on syytä merkitä yleiskaavaan. Kohde sijaitsee M-1 -alueella.

Liedon puolelta vain yksi maaperän tilan tietojärjestelmän kohdemerkintä, jossa on tehty maaperän kunnostustoimenpiteitä (20003914). Tietojärjestelmän tiedot eivät kuitenkaan poista mahdollisuutta, että alueella on muita kohteita, joissa harjoitettu toiminta on voinut tai voi aiheuttaa maaperän pilaantumista. ELY-keskuksella ei ole muita kohteita tiedossaan.

Liikenne

Kaavassa olisi hyvä esittää tarkemmin Turku – Toijala radan läheisyydessä olemassa olevat ja tulevat liikennejärjestelyt sekä väylävaraukset kuten Paimalantien, Maariantie ja Pahkalaukkaantien alikulut sekä Jäkärän kohdalla radalla oleva yksi erillinen kevyen liikenteen alikulku. Asematielle/Maariantielle on tarpeellista osoittaa taajama-alueen osuudelle yhtenäinen kevyen liikenteen väylävaraus. Tiejakson molemmissa päissä on jo nykyisin kevytväyläjaksot.

Maantiemelu ja rataliikenteen tärinä tulevat selostuksen mukaan huomioitavaksi tarkemmin asemakaavoituksessa. Erityisesti valtatievarressa olevalle melualueelle on hyvä antaa asiasta yleiskaavamääräys asemakaavoitusta varten. Kaavaluonnokseen on merkitty Aurajoen yli Ilmarisista Loukinaisiin vievä "Yhdystien varaus". Selostuksen mukaan yhteys on tarkoitus selvittää Kanta-Liedon yleiskaavamuutoksessa. ELY-keskus suhtautuu epäillen ko. yhteyden tarpeellisuuteen ainakaan maantietasoisena.

Kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualueen eteläosa on Aurajokilaakson valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Yleiskaavaluonnoksessa on jo huomioitu valmisteilla oleva valtakunnallisen maisema-alueen rajauksen tarkistus.

Kaavan eteläosaan ulottuu myös valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY) kuuluva Liedon Vanhalinnan alue. Lisäksi alueen kautta Vanhan Tampereentien kohdalla kulkee valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristökohteeksi nimetty Varkaantie.

Alueelta tehdyn maisemaselvityksen perusteella Lausteenojan maisema-alue on katsottu alueellisesti tai paikallisesti arvokkaaksi. Selostuksen mukaan ehdotusvaiheessa selvitetään perusteita myös Maarian altaan alueen osoittamista maisema-alueeksi. Kaavoituksessa on myös syytä selvittää maakuntakaavassa oleva kohde SR 853044 (Tiensuun ja Veräjänkorvan kulttuurimaisema; Tiensuun ja Veräjänkorvan vanhojen talonpoikaistalojen yhdessä lammen ja vehmaan puuston kanssa muodostama kokonaisuus).

Kaavan maisema-alueille ja kulttuuriympäristöille on annettu määräyksiä alueen suunnittelusta ja käytöstä. Alueen maisema-arvoja turvataan myös peltoalueita koskevilla MA-varauksilla määräykseen. ELY-keskukselle ei ole aluerajauksen ja määräysten osalta huomautuksia.

Luonnoksessa on osoitettu rakennussuojelukohteita sr-merkinnöin. Kohteista on luettelo selostuksessa. Luettelo on vielä hyvä täydentää kohteiden arvoluokituksella, jos sellainen on tehty.

Edellä lausunnossa mainittu "Yhdystien varaus" sijoittuu Aurajokilaakson maisema-alueelle sekä Vanhalinnan RKY-alueelle. Merkinnän vaikutuksista tulee esittää arviointi kaavoituksen yhteydessä. Koska yhteyden vaikutuksia ei ole vielä arvioitu eikä perusteita vielä muutoinkaan käsitelty, ELY-keskus ei voi ottaa kantaa sen toteuttamismahdollisuuksiin. ELY-keskus ottaa kantaa asiaan yleiskaavojen ja niiden vaikutusarviointien edetessä.

Vesiasiat

Kaavaan on merkitty Maarian altaalle suojavyöhyke sv -merkinnällä. Selostuksen mukaan kyseessä on altaan lähisuojavyöhyke. Merkintään on hyvä liittää vyöhykkeen kuvaus/nimi sekä soveltuvin osin kaavamääräys.

ELY-keskus toteaa samalla asiaan liittyen, että Maarian altaan maapadon alueelle on valmistunut vuonna 2016 suunnitelma luonnonmukaisesta ohitusuomasta, joka kulkee padon kaakkoi- / eteläpuolelta ja korvaa altaan säännöstelyrakenteet. Suunnitelman mukaan Maarian altaan keskimääräiset vedenkorkeudet laskevat hieman toista metriä.

Luonnonympäristö

Alueen luontoarvojen taustatieto perustuu useampaan erilliseen selvitykseen eikä alueesta ole kattavaa yhtä ajantasaista selvitystä. Alueen luontoarvojen sisältöä ja vaikutuksia on siksi vaikea hahmottaa. Kaavan vaikutusten arviointia voidaan vielä selkeyttää, kun selvityksissä esiin nostetut luontoarvot listataan tai koostetaan yhdelle kartalle tai muutoin helpommin hahmotettavaksi kokonaisuudeksi.

Kaavassa on osoitettu maankäytön varauksina suojeltavia luontoarvoja luo-merkinnöin. Merkinnät eivät sisällä kaavamääräyksiä tai tarkentavia kuvauksia. Alueella on kuitenkin mm. liito-oravakohteita. Ympäristöministeriö on kirjeessään 6.2.2017 antanut ohjeita liito-oravan huomioon ottamisesta ja mahdollisista kaavamääräyksistä eri kaavatasoilla erilaisilla maankäyttöalueilla.

Kaavan luontoselvityksissä on mm. evästetty kaava-alueen koilliskulmassa sijaitsevan liito-oravareviirin kulkuyhteyden säilyttämisestä pohjoiseen päin, mikä on otettava huomioon EV-alueen määräyksessä.

Luontotyyppikohteiden luo-merkintöjä on syytä tarkentaa määräyksellä ja alueen luonteen tarkennuksella. Lähtökohtaisesti ls-lain mukaisten luontotyyppikohteiden ominaispiirteitä ei saa heikentää. Määräys astuu voimaan, kun ELY-keskus on rajannut alueen. Kaavamääräyksellä voidaan kieltää luo-merkinnällä osoitetun alueen osan luontoarvojen heikentäminen.

Luontovaikutusten arvioinnissa ei ole kuvattu miten luontoarvot on kaavassa otettu huomioon (esim. kaavamääräysten luonne ja rajaus). Luontoselvityksissä on esitetty ns. metsälain mukaisia kohteita, mutta näiden maankäytön varauksia ei ole käsitelty tai arvioitu. Arviointi ei kuvaa kaavan vaikutuksia alueella esiintyvän linnuston kannalta. Selvitysten mukaan alueella esiintyy myös uhanalaisia lajeja. Ko. lajien uhanalaisuus on vielä syytä päivittää.

Virkistys

Yleiskaavoitettava alue on suurelta osin maakuntakaavan mukaista virkistysaluetta ja alueella kulkee lisäksi maakuntakaavan ulkoilureittejä, joiden lopullinen sijainti on maakuntakaavamääräyksen mukaan tarkoitettu osoitettavaksi tarkemmassa suunnittelussa. Tämän takia virkistysalueiden riittävä laajuus ja alueen ulkoilureittien suunnittelu ovatkin tärkeitä.

Kaavoituksen yhteydessä laaditaan ulkoilureittisuunnitelmaa. Koska ulkoilureitit ovat osa yleiskaavaa, tulee niiden merkittävistä vaikutuksista esittää arvio yleiskaavan yhteydessä ja toisaalta antaa tarpeellisia kaavamääräyksiä reittisuunnitelmaa varten erityisesti alueilla, joille ei ole tarkoitus laatia asemakaavaa. ELY-keskus katsoo, että erityisesti yleiskaavoituksessa todettujen luontoarvojen kohdalla ulkoilureitin vaikutusarviointia tulee tarkentaa kaavaehdotukseen. Vaikutusarviossa voi hyödyntää ulkoilureittisuunnitelman yhteydessä tehtävää arviota.

Ulkoilureittisuunnitelma

Ulkoilureittisuunnitelma laaditaan pääosin alueelle, jolla on vireillä Turun kaupungin ja Liedon kunnan yhteinen Maaria–Ilmaristen osayleiskaava. Suunnitelman selostuksen mukaan em. osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta on tarkoitus päättää samanaikaisesti. Ulkoilureittisuunnitelmassa on katsottu tarpeelliseksi esittää joitakin toteutettavia reitinosia myös osayleiskaava-alueen ulkopuolelta ja selostuksen mukaan suunnitelman ehdotusvaiheessa on vielä tarkoitus selvittää laajennetaanko kaava-alue vai vahvistetaanko ulkoilureittisuunnitelma ELY-keskuksessa ainoastaan kaavan ulkopuolisten reittien osalta.

Suunnitelman kytkentä vireillä olevaan kaavaan on perusteltua alueen maankäytön kokonaisuuden hallinnan kannalta. Suunnitelmaluonnoksessa on esitetty varauksia ja huomioon otettavia seikkoja ulkoilureitin keskeisten kohteiden suunnittelemiseksi, ja luonnokseen on kirjattu, että ulkoilureittisuunnitelmaehdotusta varten laaditaan tarkemmassa mittakaavassa olevat kartat, joista reittien yksityiskohtaiset linjaukset ja mahdollisten toimintojen tarkka sijainti käyvät ilmi. Tämä onkin tarpeen, jotta luontoarvot voidaan suunnittelussa ottaa tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon ja myös vaikutukset voidaan arvioida riittävällä tavalla.

Lähtökohtaisesti suunnitelman mukaan reitin linjaamisessa on pyritty hyödyntämään olemassa olevia polkuja. Tämä osaltaan puskuroi reitin luontovaikutuksia. Luonnos sisältää reitin osia, jotka sijoittuvat arvokkaille luontokohteille, osayleiskaavan mukaisille luo-kohteille (suojeltavien luontotyyppien kriteerit täyttävälle kohteille ja liito-oravakohteille), jolloin tarkempi suunnittelu ja kuvaus reittien sijoittumisesta tarkentavat reitin vaikutusten arviointia näihin luontoarvoihin. Suunnitelma-

ehdotuksessa onkin perusteltua kuvata reitin vaikutukset eli miten reitissä on otettu huomioon kaavassa esitetyt luontoarvot ja muut mahdolliset suojeluarvot. Suunnitelman vaikutusten arviointi on osa reitin käyttöarvon turvaamisen suunnittelua.

ELY-keskus ei anna ulkoilureittisuunnitelmasta erikseen lausuntoa.

ELY-keskuksella ei ole luonnokseen muutoin lausuttavaa. ELY-keskus pitää osayleiskaavaa tärkeänä alueen asemakaavoituksen ja taajamarakenteen ohjauksen kannalta sekä alueen ympäristöarvojen ja virkistyskäyttötarpeiden huomioimiseksi.

Vastine:

Maankäyttö

M-1-merkintää on täsmennetty siten, että sen käyttöönotto tulee tutkia yleiskaavamuutoksen kautta tai asemakaavalla, jossa on huomioitu maankäyttö- ja rakennuslain 39 § mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset. (Uusimmassa kaavaehdotuksessa M-1 -alueet on poistettu.)

Asuin- ja palvelualueiden kuvaustapaa on muutettu kartalla. Olemassa olevat alueet kuvataan yhtenäisellä värillä ja uudet tai olennaisesti muuttuvat alueet kuvataan värillisellä kehyksellä, siten kuin ympäristöministeriön yleiskaavamerkinnot ja -määräykset oppaassa on osoitettu.

Ainut uusi palvelualuevaraus on Pakurlan P-alue. Se on ensisijaisesti tarkoitettu koulu- ja päiväkotitarpeisiin, mikäli Ilmaristen väestönkasvu edellyttää uuden rakennushankkeen toteuttamista.

Lausunnossa esiin nostettu Pakkalaukkaantien P-alue ei ole uusi, vaan alue on ollut jo Liedon yleiskaava 2020:ssä. Saadun palautteen perusteella merkintää on tarkennettu. Kyseisellä alueella sijaitsee Ilmaristen Metsäpirtti ja tanssilava. Kohteessa järjestetään erilaisia tilaisuuksia ympärivuotisesti.

Maaperä

Kreosoottialue on merkitty kaavakartalle ja siihen on liitetty kaavamääräys. Liedon kohde on lisätty selostukseen ja kohdeluetteloon.

Liikenne

Alikulut on merkitty kaavakartalle. Kaavaan on merkitty myös kehitettävänä/suunniteltuna kevyen liikenteen reittinä Asematielle väylävaraus.

Liikennemelun huomioinnista on annettu yleismääräys. Lisäksi valtatie 9:n viereinen EV-alue on varustettu indeksillä sekä erikseen todettu mahdollisuudesta toteuttaa alueelle meluväljejä. Vanhan Tampereentien vartta asemakaavoitettaessa edellytetään huomioimaan melun torjunta.

Yhdystien varaus on poistettu.

Kulttuuriympäristö ja maisema

Turun kaupungin kaavoitus on ottanut uusimmissa yleiskaavoissa käytännöksi jättää rakennussuojelukohteiden arvoluokittelu merkitsemättä kaava-asiakirjoihin. Valtakunnallisesti merkittävät kohteet on merkitty rky-kohteina, mutta jakoa paikallisesti ja seudullisesti tai arkkitehtonisesti, rakennushistoriallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaisiin kohteisiin ei ole esitetty, vaikka luokittelu olisi saatavilla lähtötietoaineistossa. Tarkemman suunnittelun ja päätöksenteon lähtökohtana tulee olla arvokohteiden säilyttäminen riippumatta luokituksista. Tavoitteena on, että luokittelemattomuus edesauttaa paikallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden kohteiden säilymistä ja lisää tapauskohtaisen harkinnan laatua ehkäisemällä ajattelutapaa, jossa tiettyyn luokkaan arvotut kohteet olisivat kategorisesti vähemmän tärkeitä kuin toiset kohteet.

Tienuun ja Veräjänkorvan kulttuurimaisemakohde on maakuntakaavassa merkitty virheellisellä sijainnilla. Kohde on osayleiskaava-alueen ulkopuolella Paattisilla (Säkyläntie 804–815). Kohteen arvot huomioidaan Maaria-Ilmaristen osayleiskaavan sijaan Turun Yleiskaava 2029:ssä.

Yhdystien varaus on poistettu.

Vesiasiat

Maarian altaan suojavyöhykemerkintää on tarkennettu. Vyöhykkeellä tulee noudattaa vesioikeuden asettamia lähisuojavyöhykkeelle asetettuja suoja-alue määräyksiä.

Kaavoitus on tietoinen maapadon alueelle laaditusta luonnonmukaisen ohitusuoman suunnitelmasta, mutta uoma ei nykytiedon valossa olla toteuttamassa. Siltä osin kuin uoman toteutus tulisi kaava-alueelle, se on mahdollista toteuttaa padon ja Paimalantien väliselle ET-alueelle.

Luonnonympäristö

Kaava-alueelta on tehty kattavasti luontoselvityksiä ja niiden tulokset on koostettu selostuksen kohtaan 3.2.10 Selvitykset. Kuvausten lisäksi kappaleesta löytyy kohteiden luokittelu taulukosta 1 ja kaikki kohteet koostettuna yhdelle kartalle, kuva 27 (päivitetyssä selostuksessa kuva 26).

Luo-kohteille on lisätty kaavakartalle osayleiskaavamääräys.

Luontovaikutusten arviointia on lisätty selostuksessa.

Virkistys

Maakuntakaavassa on osoitettu aika vähän reittejä suunnittelualueelle. Osayleiskaavassa on ollut mahdollista ja tarpeen osoittaa maakuntakaavaa enemmän ulkoilureittejä. Reittien luonnetta ja tarkoitusta on edelleen tarkennettu ulkoilureittisuunnitelmassa.

Ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat reitit on pyritty linjaamaan siten, että niiden perustaminen, kunnossapito ja käyttö eivät aiheuta haittaa luontoarvoille. Useimmiten reitit eivät kulje arvokkaiden luontokohteiden kautta.

Ulkoilureittisuunnitelman alueella on muutamia luontokohteita, joiden läpi ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat reitit kulkevat: Paimalan pähkinäpensaslehto, Rajakallio ja Ilmaristen kuntoradan luoteispuolella sijaitseva kallio. Lisäksi ulkoilureitti kulkee Maarian altaan rannassa olevan liito-oraveviirin reunaa pitkin n. 60 metrin matkalla. Kyseessä on Tastonranta-niminen ydinalue. Reitit sijoittuvat olemassa oleville poluille.

Reittien linjaukset ja mahdollisten levähdyspaikkojen alueet on tutkittu yhdessä Turun kaupungin ympäristönsuojelun kanssa. Pähkinäpensaslehtojen kautta tai reunaa pitkin kulkeville polkuosuuksille on tehty ympäristönsuojelun maastokäynti. Reittien parantaminen ja kunnossapito sekä levähdyspaikkojen toteuttaminen on mahdollista luontoarvojen kärsimättä.

Jos arvokkaiden luontokohteiden kautta kulkevia polkuja on tarvetta leventää tai muuten kohentaa, hankkeista tulee neuvotella kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa. Samoin menetelään toteutettaessa uusia reitinosia ja levähdyspaikkarakenteita. Kaikissa perustamis- ja kunnossapitotoimissa tulee huolehtia siitä, että maanrakentamisella ja kasvillisuuden raivauksella ei vaaranneta luontotyypin ominaispiirteiden säilymistä.

Ulkoilureittien vaikutusarviota on lisätty kaavaselostukseen sekä ulkoilureittisuunnitelman selostukseen.

Ulkoilureittisuunnitelma

Kanta-Liedon osayleiskaava-alueelle esitetyt ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat reitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Kaikki ulkoilureittitoimitusten kautta mahdollistettavat reitit sijaitsevat siten Maaria-Ilmaristen osayleiskaavan alueella. Suunnitelma toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen vahvistettavaksi. Ks. vastine ELY-keskuksen lausuntoon ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta (kohta 13.15).

Muilta osin ks. vastine kohdassa Virkistys.

11.17 Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen liitto toteaa, että Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaluonnos on huolellisesti ja havainnollisesti laadittu. Kaava-aineistossa on ansiokkaasti tunnistettu ja tuotu esiin alueen paikalliset kulttuuriset ja luonnon ominaispiirteet, joihin suunnitelma ja alueen kehittäminen nojautuu. Ulkoilureittisuunnitelman laatiminen osana yleiskaavaprosessia mahdollistaa reittien yhteensovittamisen luontevaksi osaksi muuta maankäyttöä.

Kaavaprosessin aikana on laadittu Varsinais-Suomen taajamien, palvelujen ja liikenteen vaihemaakuntakaava ehdotusvaiheeseen. Vaihemaakuntakaava on laadittu nojautuen Turun kaupunkiseudun rakennemalliin 2035. Osayleiskaavaluonnoksen kaavaratkaisu on rakennemalliin ohella toiminut vaihemaakuntakaavaehdotuksen alueen taajamatoimintojen ja muun aktiivisen maankäytön määrittelyn perusteluna. Varsinais-Suomen liitto katsoo, että kaavaluonnos perusteluineen on johdonmukainen osa tätä suunnitteluprosessia.

11.18 Ympäristötoimialan ympäristönsuojelu

Pohjavesialueet

ELY-keskuksessa on aloitettu pohjavesialueiden kartoituksen ja luokituksen tarkastaminen. Osayleiskaava-alueella tarkastelun kohteena on vanha jo aikaisemmista luokituksista poistettu Jäkärlän pohjavesialue. Mikäli pohjavesialueen luokitus muuttuu, tulee se ottaa huomioon kaavaehdotuksen laatimisessa.

Hulevedet

Hulevesiuomat ja hulevesien hallintaan tehtävät rakenteet muodostavat ja säilyttävät luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita ympäristöjä. Kaavamääräyksillä tulisi tarkentaa tätä edistäviä tavoitteita seuraavasti:

Ehdotus kaavamääräyksistä:

”Hulevesien alueelliselle hallintamenetelmälle varattava alue. Alueen rakentamisessa tulee lisäksi edistää luonnon monimuotoisuutta ja maisemansuojelua.”

”Hulevesien hallinnan kannalta tärkeä avoin ojauma. Ojauma ja sitä reunustavat pientareet tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina.”

Arvokkaat luontokohteet

Osayleiskaavaluonnoksen valmistelussa on kattavasti otettu huomioon eri luontoselvityksissä esitetyt luontokohteet ja niiden edellyttämät kaavamerkinnot. Luontokohteita ollaan tarkistamassa ja täydentämässä Turun yleiskaavatyön yhteydessä. Kaavaluonnoksen jatkovalmistelussa tulee myös tämän täydennystyön tulokset käyttää osayleiskaavan tausta-aineistona. Osayleiskaavaluonnoksen kaavamääräyksissä on luomerkinnällä osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet. Kaavamääräys on hyvin yleisluonteinen ja sitä tulisi tarkentaa selkeämmin maankäyttöä ohjaavaksi.

Ehdotus kaavamääräyksestä:

”Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen, kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttötöyt tai niihin verrattavat toimenpiteet ovat alueella luvanvaraisia kuten MRL:n 128§:ssä on säädetty. Alueella ei saa suorittaa sen luontoarvoja heikentäviä toimenpiteitä. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen luonnonarvojen säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Aluetta koskevista hankkeista tulee pyytää kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto. Luontodirektiivin IVa lajien esiintymisalueiksi luokiteltuja kohteita koskevista hankkeista tulee pyytää lausunto ELY-keskukselta.”

Metsälain mukaiset kohteet

Kaavaselostuksen sivulla 26 (päivitettyssä selostuksessa sivu 49), kappaleessa ”Luontoselvitykset” käsitellään metsälain mukaisen suojelun soveltamista yleiskaavan tarkasteluun. Tekstiä olisi hyvä näiltä osin tarkentaa ja todeta, että kaavan valmistelussa metsälaissa kuvatut metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt on kaavan suunnitteluaineistona ja kaavan vaikutusten arvioinnissa otettava huomioon samalla tavalla kuin muutkin luonnonympäristön osatekijät MRL:n edellyttämällä tavalla.

Vastine:

Pohjavesialueet

ELY-keskus on saanut pohjavesialueiden kartoituksen ja luokituksen tarkistamisen valmiiksi loppuvuodesta 2017. Tarkistuksessa Jäkärän poistettua pohjavesialuetta ei otettu takaisin luokituksen piiriin.

Hulevedet

Hulevesien hallinnalle varattaviin alueisiin on tehty ympäristönsuojelun ehdottama tarkennus. Ojauomankin määräystä on tarkennettu, mutta hieman toisella tavalla kuin ympäristönsuojelu esittää. Määräys on muutettu samantyyppiseksi kuin Hirvensalon osayleiskaavan kaavaehdotuksessa. Uomat on tarkoitus säilyttää avoimina ja nykyisen kaltaisina, mutta niitä voidaan tarvittaessa luonnonmukaistaa tai tehdä tulvanhallinnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä, kuten esim. tulvatasanteita. Taajamien yhteydessä on alueita, joissa on merkinnät sekä uomasta että alueellisista hallintamenetelmien alueista. Koska näillä alueilla nimenomaan osoitetaan, että uoman alueelle tulisi tehdä jotain rakenteita hulevesien hallintaan liittyen, niin määräykset olisivat ristiriidassa, jos toinen määräys velvoittaisi pitämään uoman luonnontilaisena.

Arvokkaat luontokohteet

Kaavamääräystä on tarkennettu ympäristönsuojelun esittämällä tavalla. Lisäksi kohteet on esitetty tarkemmin taulukon ja kartan avulla kaavaselostuksessa.

Metsälain mukaiset kohteet

Metsälakikohteiden rajaukset on lisätty kartalle ja ne on käsitelty luo-kohteina muiden arvokkaiden luontokohteiden kanssa.

12. Vuoden 2017 mielipiteet

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat mielipiteet. Mielipiteitä on jätetty tässä vaiheessa 24 kpl. Yhdeltä henkilöltä on voinut tulla erilliset mielipiteet osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta. Tässä vuorovaikutusraportissa ne kuitenkin käsitellään yhtenä kokonaisuutena.

Mielipiteet koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman keväällä 2017 hyväksytyjä uusia luonnoksia, joiden jälkeen on tehty 7.2.2022 hyväksytyt osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset. Näiden jälkeen käsittelyissä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Mielipiteisiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

12.1 Maanomistaja, kiinteistö Pihapelto 853-470-1-74, 24.4.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Maanomistaja toivoo, ettei ulkoilureittiä sijoitettaisi kiinteistön alueelle. Ei sinänsä vastusta ulkoilureittiä. Ehdottaa, että reitti sijoitettaisiin Rojolantien luoteispuolelle kaupungin maalle.

Vastine:

Kiinteistölle Pihapelto ei enää sijoitu reittiä. Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

Rojolantiellä on edelleen ohjeellinen ulkoilureitti -merkintä. Reitin osalta ei tehdä ulkoilureittitoimitusta, vaan merkintä on ohjeena asemakaavoitusta varten. Jonkinlainen jalankululle ja mahdollisesti myös pyöräilylle tarkoitettu väylä on tarpeen Maarian altaan padolta eteenpäin kohti koillista. Rojolantie on tähän sopiva. Se, minkälainen väylä tai reitti olisi, ei vielä ratkea osayleiskaavan perusteella. Rojolantien varren maankäytön perusteella näyttää kuitenkin siltä, että Rojolantie muuttuu joskus tulevaisuudessa yksityistiestä kaupungin kaduksi, ja tässä yhteydessä se myös rakennettaisiin kaupungin katustandardien mukaiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaisi hieman yli kymmenen metrin katualuetta, jossa olisi n. 5–6-metrinen ajorata sekä vähintäänkin ajoradan vieressä oleva jalkakäytävä. Ajoradasta välikaistalla erotettu kevyen liikenteen väylä voisi myös olla mahdollinen. Oli kadulla sitten jalkakäytävä tai kevyen liikenteen väylä, niin katu erotetaan kokonaisuudessaan omaksi alueekseen, eikä silloin tarvitse miettiä, minkä kiinteistön kautta ulkoilureitti kulkee.

12.2 Maanomistaja, kiinteistö Koivula 853-410-1-99, 25.4.2017 ja 3.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Maanomistaja ei missään tapauksessa hyväksy, että ulkoilureitti halkaisee Koivula-kiinteistön pelto-ohkon kulmasta kulmaan. Maanomistaja ehdottaa, että reitti kulkisi tilan rajoja pitkin. Yksi vaihtoehto on viedä reitti rannassa, missä on joka tapauksessa viljelemätön kaista. Toinen vaihtoehto on linjata reitti Maarian altaan lahden pohjukasta koilliseen Metsärinne III -tilan rajaa pitkin, siitä metsänreunaa kaakkoon ja siitä Koivula-tilan rajaa pitkin Haihun metsäsaarekkeeseen.

Myöhemmässä kannanotossa maanomistaja toteaa, että kiinteistön vuokraviljelijä vastustaa pelto-ohkon halkaisemista ulkoilureitillä. Sen sijaan reitin linjaaminen rantaa pitkin ja siitä Vuoriperkiö-tilan lounaislaitaa pitkin Rojolantielle voisi tulla kyseeseen. Viereisen Viihtylä-kiinteistön metsä varjostaa Vuoriperkiön pellon laitaa joka tapauksessa, joten reuna on viljelyyn huonommin sopivaa.

Vastine:

Kiinteistölle Koivula ei enää sijoitu reittiä. Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

12.3 Maanomistaja, kiinteistö Haihun puutarha 853-410-1-25 ja Haihun puutarha II 853-410-1-98, 25.4.2017 ja 12.5.2017

Huom. Mielipiteen jättämisen jälkeen tilasta Haihun puutarha II on lohkottu määräala ja siitä on muodostettu kiinteistö Peltomäki 410-1-132.

Vaatimukset ja perustelut:

Maanomistaja esittää, ettei ulkoilu- ja ratsastusreittiä sijoiteta kulkemaan kiinteistöllä olevan hallin ja kasvihuoneiden eteläpuolelta pellonreunaa muttei myöskään niiden pohjoispuolelta tietä pitkin, koska reitti haittaa viljelytoimintaa ja hevosten kanssa voisi tulla kolareita. Esittää, että reitti siirrettäisiin kulkemaan Rojolantieltä Viihtylä- ja Vuoriperkiö-nimisten tilojen rajaa pitkin Maarian altaan rantaan, missä on suojavyöhyke.

Myöhemmässä kannanotossaan maanomistaja tuo lisäksi esiin sen, että reitti, joka sijoittuisi kiinteistöjen Haihun puutarha II ja Takakallio rajalle, haittaisi rakentamista.

Vastine:

Em. kiinteistöille ei enää sijoitu reittiä. Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

12.4 Maanomistajat, kiinteistöt Metsätalo 853-411-1-1, Pikku-Prusi 853-505-2-37, Laakkari 853-505-2-24 ja Mäkipirtti II 853-412-1-55, 28.4.2017 (yhteinen tapaaminen) ja 31.5.2017 (sähköpostilla lähetetty mielipide)

Vaatimukset ja perustelut (yhteinen tapaaminen):

Maanomistajilla on ollut vireillä hakemus louhintahankkeeseen Metsätalo-nimisen kiinteistön alueella. Suunnitellut louhinta-alueet ovat kooltaan 3,1 ha ja 1,3 ha ja sijaitsevat tilan itäosissa metsäautotiestä länteen. Kaupunki hylkäsi hakemuksen v. 2002, mutta hallinto-oikeus palautti asian uutta käsittelyä varten. Uuden käsittelyn alkaessa v. 2006 Maarian altaan itäpuolinen alue asetettiin yleiskaavan laatimisen takia rakennuskieltoon ja alueelle annettiin MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. Luvan käsittely on keskeytetty omistajien 18.12.2006 tekemällä pyynnöllä.

Metsätalon itäosiin esitetty ulkoilureitti haittaa louhintahanketta. Maanomistajat esittävät, että itäisin ulkoilureitti noudattelisi olemassa olevaa metsäautotietä sekä traktoriuraa, joka sijaitsee tilojen Metsätalo ja Laitama 853-477-6-22 rajalinjalla. Länteen lähemmäs Maarian allasta osoitetuista reiteistä ei koidu haittaa.

Maanomistajien mukaan ulkoilureitit rasittavat Pikku-Prusin, Laakkarin ja Mäkipirtti II:n kiinteistöjä liikaa. Maanomistajat esittävät reitin linjaamista Liedon puolelta sekä kiinteistön Erkkilä 853-412-1-49 kautta ohittaen kiinteistöt Pikku-Prusi, Laakkari ja Mäkipirtti.

kaavamerkintää sekä haittaisivat olennaisesti alueen käyttämistä virkistysalueena. Lisäksi maanomistajilla ei ole voimassa olevia lupia louhintaan ja maa-ainestenottoon ja siten heillä ei myöskään ole syytä olettaa omaavansa maa-aineksista saatavaa myyntituloa.

Ulkoilureittien linjaamisen osalta ks. edellinen, yhteiseen tapaamiseen liittyvä vastine. Maarian altaan itäpuoliset metsät ovat jo nykyään käytettyjä virkistysalueita, joten polkujen virallistaminen tuskin lisää olennaisesti maaston roskaantumista, metsäpalon riskiä tai riistaeläinten häiriintymistä.

12.5 Maanomistaja / asukas, kiinteistöt Metsärinne III 853-487-1-205 ja Metsäpirtti 853-487-1-199, 3.5.2017

Huom. Kaksi määräalaa kiinteistöstä Metsärinne III on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen vuonna 2018. Niistä on muodostettu kiinteistö 487-1-223 Metsämaaria.

Vaatimukset ja perustelut:

Maanomistaja toivoo, että ulkoilu- ja ratsastusreitti kulkisi Metsärinne III:n kohdalla rannan suojavyöhykkeellä sekä pohjoisempaan tilan Sipilä 853-487-2-61 rajalla.

Tilan Ylijunnila 853-487-1-193 kohdalla reitti voisi sijoittua esitettyä lännemmäs lähemmäs Maarian allasta, koska pellon reunasta Korkiakallion suuntaan johtaa hyvä polku.

Hieman etelämpänä maanomistaja pitää ulkoilu- ja ratsastusreitit linjausta huonona mm. Haihun puutarha 853-410-1-25 -nimisen tilan kohdalla ja ehdottaa reitin linjaamista rantaan Vuoriperkiön, Haihun ja Koivulan kohdalla.

Metsärinne III:n ja Koivulan rajalla on lahti ja sen pohjukassa osmankäämiä kasvava paikka, johon purkaa kolme salaojaa. Maanomistaja ehdottaa, että lahden pohjukkaan tehtäisiin pato, jolloin salaojien vedet synnyttäisivät kosteikon. Kosteikko voisi pidättää oijen tuomaa kiintoainesta ja ravinteita.

Lisäksi maanomistaja toteaa, että virkistyskäyttöön liittyvä pysäköinti Tastonkulmalla on hallitsematonta.

Vastine:

Ulkoilureittisuunnitelman reitit eivät enää kulje Metsärinne III -kiinteistön kautta. Metsärinne III -niminen kiinteistö on mielipiteen jättämisen jälkeen lohkottu kahdeksi kiinteistöksi. Valtaosa alueesta on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen ja on nyt osa kiinteistöä 487-1-223 Metsämaaria.

Ylijunnilasta on lohkottu mielipiteen jättämisen jälkeen Retkimetsä-niminen kiinteistö. Retkimetsä on Turun kaupungin omistuksessa.

Maarian altaan suuntaiselle, Korkiakallion ja Metsämäen väliselle ulkoilu- ja ratsastusreitille on etsitty ulkoilureittisuunnitelman valmistelun aikana sopivaa linjausta, mutta koska kaikilla linjausvaihtoehdoilla oli omat haasteensa, reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Ks. vastine muistutukseen 14.8.

Kosteikkoajatus on erittäin hyvä. Vesiensuojeluun liittyviä asioita ei kuitenkaan ratkaista ulkoilureittisuunnitelmassa.

Virkistyskäyttöön liittyvän pysäköinnin ohjaamiseksi ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty pysäköintialuevaraus Tastontien varteen Liedon kaupungin omistamalle maalle.

12.6 Maanomistaja, kiinteistö Ylijunnila 853-487-1-193, 4.5.2017

Huom. Määräala kiinteistöstä Ylijunnila on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen. Siitä on muodostettu kiinteistö Retkimetsä 487-1-222.

Vaatimukset ja perustelut:

Maanomistaja ehdottaa, että esitetty reitti siirrettäisiin Ylijunnilan kiinteistön alueella lännemmäs, missä on jo nykyään kulkukelpoinen polku. Polku lähtee etelässä pellonreunasta ja yhdistyy ulkoilureittisuunnitelmassa esitettyyn olemassa olevaan reittiin, joka johtaa pohjoisen suunnalta Korkiakalliolle.

Vastine:

Ylijunnilasta on lohkottu mielipiteen jättämisen jälkeen Retkimetsä-niminen kiinteistö. Retkimetsän kohdalla reitti siirrettiin ensin mielipiteessä mainitulle polulle, mutta poistettiin myöhemmin ulkoilureittisuunnitelmasta. Reitti oli osa Korkiakallion ja Metsämäen välistä ulkoilu- ja ratsastusreittiä, joka on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Ks. vastine muistutukseen 14.8.

12.7. Asukas Ilmarisista, 12.5.2017

Liedon Ilmarisissa, Ilmaristen tanssilavan alueella Pahkalaukkaantien länsipuolella ei ole asemakaavaa ja alue tullaan asemakaavoittamaan vuosina 2018-2019 tai myöhemmin. Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa asemakaavoitusta ja lain tarkoituksena on taata se, että asuinalueet ovat viihtyisiä, turvallisia ja terveellisiä (MRL 1.5. § 1 mom. 1 kohta). Kaavoituksessa tuleekin ottaa huomioon, että tilanteen tanssilavan lähiympäristössä on annettu muuttua. Tanssilavan välittömään läheisyyteen on asemakaavoitettu omakotitaloalue. Tanssilavan alueella tapahtuvaa toimintaa ei ole Tanssijantien asemakaavaa laadittaessa pidetty maankäyttöä rajoittavana tekijänä, eikä meluntorjuntaan ole aiemmin kiinnitetty huomiota.

Tilanne on kuitenkin olennaisesti muuttunut, jonka takia osa Tanssijantien asukkaista on toimittanut Liedon kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle toimenpidepyynnön tanssilavan meluhaitan poistamiseksi. Kaavoitusviranomaisen tuleekin kiinnittää huomiota meluntorjuntaan ja tarkastella tilannetta yksityiskohtaisemmin ja vallitseva tilanne huomioiden. Melu on keskeisimpiä elinympäristön laatua heikentäviä tekijöitä, ja meluntorjunnan päämääränä on terveellinen, viihtyisä ja vähämeluinen elinympäristö. Ilmaristen tanssilava on kevytrakenteinen ja lämmöneristämätön vanha rakennus, jossa ei ole äänieristystä. Tanssilavaa ei voida pitää sisätilana siinä merkityksessä, että se eristäisi ääntä. Kaiken lisäksi tapahtumien aikana ovet ovat avoimia ja tilaisuudet eivät rajoitu vain sisätilaan. Äänentoistolaitteiden vahvistama musiikkimelu kantautuu esteettömästi ja häiritsevästi lähiympäristöön talojen pihalle ja talojen sisälle.

Nyt vireillä olevan Maaria-Ilmaristen osayleiskaavan luonnos on puutteellinen tanssilavan osalta, sillä yleiskaavassa ei ole annettu erillistä määräystä toiminnan laadulle. Osayleiskaavassa alueen käyttötarkoitus ja toiminnan rajaus tulee tarkastaa uudelleen kaikki olosuhteet huomioiden. Osayleiskaavaan tulee tehdä kaikki tarvittavat täsmennykset ja vaikutusten arvioinnit myös meluntorjunnan ja ympäristön viihtyisyyden osalta. Näin ollen osayleiskaavassa alueen käyttötarkoitusta ja rajauksia ei voida pitää voimassa olevan yleiskaavan mukaisena.

Vastine:

Kyse on alueesta, joka on toteuttanut Liedon yleiskaava 2020:ntä. Molemmat toiminnot, sekä tanssilava että uusi, jo toteutunut pientaloalue ovat olleet yleiskaavassa. Yleiskaavassa on tanssilavan osalta lähinnä todettu oleva tilanne sekä mahdollisuus alueen myöhempään kehittämiseen. Tästä johtuen ei tässäkin yleiskaavassa ole haluttu muuttaa käyttötarkoitusta, koska pidemmällä ajankänteellä alueen maankäyttö saattaa muuttua joksikin muuksi kuin nykyinen tanssilavatoiminta. Yleiskaavalla ratkaistaan alueen maankäyttö tähtäimenä pidempi ajallinen aikajänne ja mahdolliset muutokset alueen käytössä. Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta, ja liian tiukka käyttötarkoituksen rajoitus voi rajoittaa alueen kehittämistä joksikin muuksi. Toisaalta voimassa olevassa yleiskaavan

määräyksessä on mahdollisuus asuinrakentamiseen alueella. Tällöin määräyksen toteutuessa asemakaavatyössä se jo itsessään ohjaisi alueelle sijoitettavaa muuta toimintaa ja toiminnan ympäristövaikutuksia. Tanssilavan alueen asemakaava on vireillä ja asemakaavaehdotus oli nähtävillä huhtitoukokuussa 2023. Kaavatyön tavoitteellinen valmistumisaika on vuoden 2026 puolivälissä. Tanssilavan alueelle on annettu yksittäinen ympäristönsuojelulain 180§:n mukainen määräys, joka on lainvoimainen ja osaltaan ohjaa alueella harjoitettavaa toimintaa. Tosiasiallisesti kaavatyöllä voidaan toimintaa ohjata rajallisesti tilanteissa, joissa puhutaan ns. aikaprioriteettiperiaatteeseen kytkeytyvästä toiminnasta. Keskeistä olisi, jos alueen toimijat sekä asukkaat kävisivät keskenään vuoropuhelua ja sen myötä löytäisivät yhteisen näkemyksen, miten alueella voisi toimia ja elää so- vussa. Liedon kaavoitustoimi on aikanaan antanut lausunnossaan kannanoton omaehtoisesta ongelmanratkaisusta. Yleiskaavan määräykseen on lisätty seuraava tarkennus: *Pääasiallisesti yksityisiä ja julkisia palveluja sekä asumista varten varattava alue.*

12.8 Maanomistajat, kiinteistöt Metsäranta 853-487-10-4 ja Metsäranta I 853-447-6-8, 23.5.2017

Huom. Kiinteistö 853-487-10-4 Metsäranta on mielipiteen jättämisen jälkeen lohkottu useaan osaan. Merkittävä osa alueesta on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen ja on nyt osa kiinteistöä Maarianmetsä 853-475-1-41. Ulkoilureittisuunnitelman reitit eivät kulje enää Metsäranta-kiinteistön kautta. Yksi reitti kulkee kuitenkin Metsärannasta lohkotun alueen läpi. Tämä alue on osa kiinteistöä Metso-Metsäranta 853-411-6-1.

Vaatimukset ja perustelut:

Nyt esitettävällä kaavaluonnoksella kiinteistömme maapohja tulee menettämään rahallisen arvonsa. Mielestämme aikaisempi 12.1.2010 hyväksytty osayleiskaava kohteli maanomistajaa oikeudenmukaisemmin ja oli tarkoituksenmukaisempi. Vaadimme aikaisemman 12.1.2010 hyväksytyn osayleiskaavan voimassapitämistä kiinteistöjemme osalta. Lisäksi vaadimme poistettavaksi kiinteistöillemme suunnitellut ulkoilu- ja ratsastusreitit.

Vastine:

Maanomistajien kiinteistöjen kohdalla ei ole asemakaavaa, ja tämänhetkisen yleiskaavan mukaan kiinteistöjen alueet on osoitettu virkistykseen sekä maa- ja metsätalouteen. Myös kiinteistöjen tosiasiallinen käyttö on tällä hetkellä pääasiassa maa- ja metsätalous. Vireillä olevan hankkeen myötä kiinteistö osoitetaan virkistysalueeksi lukuun ottamatta rakennusten aluetta, joka osoitetaan maati- lojen talouskeskusten alueeksi (AM). Kaavallinen virkistysalue-merkintä rajoittaa jonkin verran tapaa, jolla metsiä voi käsitellä, mutta muutoin metsäisiä alueita voi edelleen käyttää metsätalouteen. AM-alue on isompi kuin tämän hetken rakennettu pihapiiri, jolloin kaava luo mahdollisuuden toiminnan laajentamiseen. Näiden edellä mainittujen seikkojen valossa kiinteistön maapohjan rahallinen arvo ei ole olennaisesti muuttumassa tämänhetkisestä tilanteesta. Vertailu kaavan aiempiin versioihin ei ole merkityksellistä, koska prosessi on kesken ja valmisteluun voi tulla sellaisia uusia tietoja, joiden vuoksi kaavaratkaisua pitää muuttaa, ks. alla.

Maanomistajien kiinteistöille sekä niiden ympäristöön kohdistuva lentomelu sekä varautuminen lentoliikenteen asumiselle aiheuttamiin häiriöihin ovat sanelleet sen, että asuinaluevarauksia on pienennetty ja poistettu verrattuna aiempaan versioon. Pienennykset ja poistamiset on tehty alueelta, jolla lentoliikenteen operointi on voimakkainta. Tällä halutaan estää uusille asunnoille ja asukkaille mahdollisesti aiheutuvat melu- ja terveyshaitat sekä toisaalta ennaltaehkäistä sitä, että tällaiselle alueelle tulisi ihmisiä, jotka mahdollisten haittojen ilmettyä vastustaisivat Turun lentoaseman kehittämistä. Vaikka lentoaseman alue ei ole tässä kaavassa mukana, on Turulla ja Turun seudulla kuitenkin tavoitteena mahdollistaa Turun lentoaseman ja sen toiminnan kehittäminen. Täten yleiskaavan sisältövaatimukset terveellisestä ja turvallisesta elinympäristöstä (MRL 39 §) menee maanomistajien tasapuolisen kohtelun edelle. Toinen syy asuinaluevarausten pienentämiseen ja poistamiseen johtuu tarpeesta noudattaa tarkemmin maakuntakaavaa (MRL 32 §) sekä Rakennemallia.

Ilmaristen ja Jäkärän välisestä laajasta metsäalueesta ei tavoitella vain Jäkärän ja Ilmaristen lähivirkistysaluetta, vaan myös seudullisesti merkittävää virkistysaluetta. Tällöin tällaiselle alueelle on tarpeen osoittaa myös reittejä. Reitit kanavoivat kulkemista tietyille polku-urille.

Metsäranta oli mielipiteen jättämisen aikaan pitkänomainen tila, joka ulottui Liedon rajalta miltei Maarian altaan rantaan asti. Mielipiteen jättämisen jälkeen valtaosa alueesta on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen ja toinen aluetta halkovista reitinosista sijoittuu tälle kaupungin maalle. Ulkoilureitit sijoittuvat olemassa oleville polku-urille. Ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.

12.9 Maanomistaja / asukas, kiinteistöt 423-405-2-118 ja 423-405-2-191, 23.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Katson, että haara Väanteläntieltä on luonnon kannalta huono ratkaisu. Ranta-alue on lintujen pesimäaluetta ja jatkuva häirintä tuhoisaa. Rauhattomuus kasvaa ja tonttini on liian lähellä suunnitelmaa. Lausteenoja on kaunis ja säilytettävä ehdottomasti koskemattomana eli tästä varmaan selviää ehdoton kieltoni suunnitelmaan.

Vastine:

Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Ks. vastine muistutukseen 14.10.

12.10 Maanomistajat / asukkaat, kiinteistöt Viihtylä 853-487-10-49 ja Vuoriperkiö 853-487-10-42, 24.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Ulkoilureittisuunnitelmaluonnoksessa on esitetty ulkoilu- ja ratsastusreitti, joka tulee etelästä Peltomäki-nimisen kiinteistön kautta Rojolantielle, seuraa Rojolantietä koilliseen ja kulkee sitten Haihun puutarha -nimisen kiinteistön kautta jatkuen Haihun mäen itäpuolitse.

Maanomistajien mielestä reittiä ei tule linjata Rojolantielle, joka on yksityistie, eikä sen jatkeena olevalle pihatielle, joka johtaa kiinteistöille Vuoriperkiö ja Viihtylä. Heidän mukaansa yksityistie loppuu Pihapelto-nimisen kiinteistön kohdalla.

Maanomistajat toteavat, että Rojolantie on aikoinaan jatkunut Haihun suuntaan Haihun puutarha II -kiinteistön kohdalla, mutta tienpohja on otettu viljelykäyttöön.

Maanomistajien käydessä Turun kaupunkisuunnittelussa kertomassa mielipiteensä keskusteltiin mahdollisuudesta linjata reitti toisella tapaa: Tällöin reitti kulkisi Peltomäki-nimisen kiinteistön itäreunaa pitkin, Pihapelto-nimisen kiinteistön itäpuolitse, Haihun puutarha II:n rajan tuntumassa koilliseen ja siitä Viihtylän ja tilan 853-487-4-12 Vuoriperkiö (Vuoriperkkiö) rajan tuntumassa metsänreunaa seuraillen Maarian altaan rantaan. Rannassa reitti kulkisi altaan suojavyöhykkeen jommasakummassa reunassa koilliseen.

Maanomistajien mielestä tämä uusi linjaus olisi järkevä. Heidän mielestään tässäkin tapauksessa reittiä ei saisi linjata Rojolantien jatkeena olevalle pihatielle, vaan sekä ratsastus- että ulkoilureitti tulisi sijoittaa pellon puolelle kiinteistölle Haihun puutarha II.

(Huom. mielipiteen jättäjien omistama Vuoriperkiö 853-487-10-42 ja em. Vuoriperkiö 853-487-4-12 ovat kaksi eri tilaa, joilla on eri omistajat. Jälkimmäisen tilan nimi on kirjoitettu joissakin lähteissä Vuoriperkiö, toisissa Vuoriperkkiö.)

Vastine:

Kiinteistöille Viihtylä ja Vuoriperkiö ei enää sijoitu reittiä. Vanhan Tampereentien ja Korhokallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan. Maarian altaan suuntaisen ulkoilureitin tarve on osoitettu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

Rojolantiella on edelleen ohjeellinen ulkoilureitti -merkintä. Reitin osalta ei tehdä ulkoilureittitoimistusta, vaan merkintä on ohjeena asemakaavoitusta varten. Jonkinlainen jalankululle ja mahdollisesti myös pyöräilylle tarkoitettu väylä on tarpeen Maarian altaan padolta eteenpäin kohti koillista. Rojolantie on tähän sopiva. Se, minkälainen väylä tai reitti olisi, ei vielä ratkea osayleiskaavan perusteella. Rojolantien varren maankäytön perusteella näyttää kuitenkin siltä, että Rojolantie muuttuu joskus tulevaisuudessa yksityistiestä kaupungin kaduksi ja tässä yhteydessä se myös rakennettaisiin kaupungin katustandardien mukaiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaisi hieman yli kymmen metrin katualuetta, jossa olisi n. 5–6-metrinen ajorata sekä vähintäänkin ajoradan vieressä oleva jalkakäytävä. Ajoradasta välikaistalla erotettu kevyen liikenteen väylä voisi myös olla mahdollinen. Oli kadulla sitten jalkakäytävä tai kevyen liikenteen väylä, niin katu erotetaan kokonaisuudessaan omaksi alueekseen, eikä silloin tarvitse miettiä kenen kiinteistön kautta ulkoilureitti kulkee.

Huom. Mielenpitemien jättämisen jälkeen tilasta Haihun puutarha II on lohkottu määräala ja siitä on muodostettu kiinteistö Peltomäki 410-1-132. (Kyseessä on eri tila kuin mielenpitemissä mainittu kiinteistö Peltomäki 470-1-76, joka on Turun kaupungin omistuksessa.)

12.11 Maanomistaja / asukas, kiinteistöt 423-405-2-105, 423-405-2-106 ja 423-405-2-178, 24.5.2017

Vaativukset ja perustelut:

Kiinteistömme alueelle suunniteltu ulkoilureitti vaikeuttaa alueella harjoitettavaa maanviljelyä pienentämällä viljelyalaa. Ulkoilijoiden, koirien ja erityisesti hevosten liikkuminen maatalouskoneiden ja alueen autoliikenteen seassa aiheuttaa vaaratilanteita.

Verovarojen käytön kannalta kiinnostaisi tietää tulisiko alueelle talvikunnossapito. Omasta kokemuksesta tiedämme, että talvella peltoaukean halki kulkeva tie on haasteellinen ja kallis ylläpidettävä. Mikäli ulkoilureitille tulee talvikunnossapito, niin se on verovarojen väärinkäyttöä.

Edellä kuvatuista syistä suunnitelmasta tulisi mielestämme luopua kokonaan.

Vastine:

Topinojan vartta seuraileva ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta, joten mielenpitemissä mainittujen kiinteistöjen alueelle ei sijoitu enää reittejä. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan.

Ulkoilureittisuunnitelmassa ei ratkaista reittien talvikunnossapitoa. Reittien toteuttamisen ja kunnossapidon investoinneista päätetään erikseen. Tuossa vaiheessa ratkaistaan mm. se, toteutetaanko reitinosa polkumaisena vai rakennettuna. Mahdollisen valaistuksen tarvetta mietitään toteutussuunnittelussa.

12.12 Maanomistaja / viljelijä / asukas, kiinteistöt 423-437-2-313, 423-405-1-137, 423-446-1-67, 423-436-1-13, 423-436-4-141, 423-405-1-153, 28.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Vaadin Vanhan Tampereentien eteläpuolisia hevos- ja ulkoilureittejä poistettavaksi kaavaehdotuksesta. Maatalouskoneiden ja hevosten kohtaaminen aiheuttaa kokemuksieni mukaan vaaratilanteita. Lisäksi pelkään, että ulkoilureitti lisää alueen roskaamista ja peltokasvustojen talleamista. Reiteillä saatettaisiin ajaa myös mopoilla ja mönkijöillä. Myös salaojien yms. kunnostus vaikeutuu.

Vanhan Tampereentien pohjoispuolisten ulkoilureittien osalta esitän, että jos ko. reittejä ei ole mahdollista poistaa, niin reitit siirrettäisiin lähteväksi raviradan parkkipaikan kohdalta, Heikan konepajan luona oleva alikulun luota tai eläinhoitolan alikulun luota. Siitä reitti voisi suuntautua Rojolan tielle tai vaikka altaan rantaan. Olen vuokrannut Metsärinne III, Koivula, Haihun puutarha I ja Haihun puutarha II sekä Peltomäki tilat viljelytarkoitukseen. Suunnitellut reitit halkoisivat edellä mainitut peltolohkot osittain, haitaten pahasti viljelytöitä. Olen salaojittanut ja väliojia putkittamalla yhdistänyt edellä mainittujen tilojen lohkoja peltotöiden helpottamiseksi, ulkoilureittien toteutuessa suunnitellulla tavalla tekemäni investoinnit olisivat osittain turhia.

Vastine:

Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta kokonaan. Myöskään uusia ravireittejä ei esitetä.

Topinojan, Lausteenojan ja Aurajoen varsille osoitetut ulkoilureitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Vanhan Tampereentien eteläpuolisille alueille ei enää osoiteta ulkoilureittitoimituksilla mahdollistettavia reittejä. Ks. vastine muistutukseen 14.18.

Huom. Mielipiteen jättämisen jälkeen tilasta 853-410-1-98 Haihun puutarha II on lohkottu määräala ja siitä on muodostettu kiinteistö Peltomäki 410-1-132. (Kyseessä on eri tila kuin mielipiteessä mainittu kiinteistö Peltomäki 470-1-76, joka on Turun kaupungin omistuksessa.) Kaksi määräalaa kiinteistöstä Metsärinne III on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen vuonna 2018. Niistä on muodostettu kiinteistö 487-1-223 Metsämaaria.

12.13 Maanomistaja / viljelijä / asukas, kiinteistöt 423-437-2-313, 423-405-1-137, 423-446-1-67, 423-436-1-13, 423-436-4-141, 423-405-1-153, 29.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Toiveena olisi, että rakennustiheys Vanhan Tampereentien varteen suunnitelluilla asuntoalueilla kuntarajan molemmin puolin olisi väljä.

Ehdotan P-alueen poistamista Sakarin alueelta. Lisäksi ehdotan Sakarin naapurissa sijaitsevan Yli-Rihko-tilani kaavamerkinnän MA-1 vaihtamista maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi.

Lisäksi ehdotan Yli-Rihko -tilan metsäaluetta, joka sijaitsee Haagamäen suunnalla, uudeksi AP-alueeksi.

Vastine:

Osayleiskaavassa ei oteta suoraan kantaa rakentamiseen osoitettujen alueiden rakentamistiheyteen, vaan se ratkaistaan vasta asemakaavavaiheessa. Toisaalta Vanhan Tampereentien varteen osoitetut asuinalueet on merkitty pientalovaltaisiksi tai maatilojen talouskeskusten alueeksi, joilla rakentamistiheys tulee melkein väistämättä olemaan väljempi, kuin jos alueet olisi osoitettu esim. kerrostalovaltaisiksi alueiksi.

P-aluevaraus on kaavassa mukana siltä varalta, että alueella tapahtuu molemmilla puolilla kuntarajaa sellaista yhtäaikaista kasvua, joka edellyttää yhteisen palvelutuotannon järjestämistä, ja jolle ei Ilmaristen taajamassa oleva kapasiteetti riitä. P-aluevaraus jätetään kaavaan seuraavalla tarkennetulla määräyksellä: *Pääasiallisesti yksityisiä ja julkisia palveluja sekä asumista varten varattava*

alue. Tällöin alueen käyttötärpeesta johtuen voidaan alueelle osoittaa joustavasti myös muuta maankäyttöä kuin mahdollisia julkisia palveluja.

Sakaran naapurissa sijaitseva osa Yli-Rihkon tilasta on maisemallisista syistä tarpeen säilyttää avoimena. Merkintä mahdollistaa sen nykyisen viljelyskäytön myös jatkossa. Viljelyn jatkuminen alueella on nimenomaan toivottavaa.

Yli-Rihkon metsäalueelle Haaganmäen suunnassa osoitetaan pieni AP-alueen laajennus voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti Haaganmäen alueen laajennusalueena Maariantiehen tukeutuen. Muilta osin tila osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi.

12.14 Maanomistaja, kiinteistöt Anttila 423-405-2-178 ja Pitkäsmäki 423-405-2-106, 29.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Liittyen seuraaviin kiinteistöihin, Anttila 2-178 ja Pitkäsmäki 2-106, emme hyväksy ulkoilureittisuunnitelman mukaista ulkoilu- ja ratsastusreittien sijoittamista kyseisten kiinteistöjen alueelle. Suunnitelmasta aiheutuva haitta maanviljelykselle on huomattavasti suurempi kuin sen tuottama arvo virkistystoiminnalle. On erittäin kyseenalaista, kuka tarvitsee kyseessä olevaa ulkoilureittiä koska Vanhan Tampereentien varrella on jo hyvä kevyenliikenteen väylä. Suunnitellun ulkoilureitin virkistysmerkitys on varsin kyseenalainen. Lisäksi maatalouskoneiden liikkuminen ratsastusreitillä varrella saattaa aiheuttaa vaaratilanteita ratsukoille. Suunnitelma aiheuttaa vain haittaa Liedon puolella sijaiseville maatalouskiinteistöille, ja ilmeisesti myös vain turhia kustannuksia Liedon kunnalle.

Vastine:

Topinojan vartta seuraileva ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta, joten Anttilan ja Pitkäsmäen kiinteistöjen alueelle ei sijoitu enää reittejä. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan.

12.15 Maanomistajat / asukkaat, kiinteistöt 423-446-8-1 ja 423-405-2-98, 29.5.2017

Huom. Kiinteistöt ovat vaihtaneet omistajaa mielipiteen jättämisen jälkeen.

Vaatimukset ja perustelut:

Koskien Väänteläntien kävelyreitistöä Lausteenojan vartta pitkin:

- Meillä on vedenottamo kyseisellä alueella ja pelkona on epäsiällinen käyttäytyminen vedenotamon lähetyvillä.
- Alue on perinnebiotooppialuetta ja kärsii ja kuluu liiallisesti kulkemisesta.
- Väänteläntie on nykyisellään vilkas ja aiheuttaa vaaratilanteita pysäköinnissä.
- Koirien ulkoiluttamisesta johtuvat jätökset aiheuttavat ympäristöhaittaa.
- Vastustamme ehdottomasti suunnitelman toteuttamista.

Vastine:

Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.

12.16 Maanomistajat / asukkaat / yrittäjät Väänteläntieltä, 29.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Huomioita koskien Ilmaristen Väänteläntien alueen tie- ja reitistösuunnittelua.

Reitistö koskien Väänteläntie 45 kohtaa, grillikota aluetta ja siitä eteenpäin:

- Alueella mahdotonta suunnitella reitistöä, parkkipaikka puuttuu. Meidän yrityksen maalla olevaa yksityistä parkkipaikkaa ei voi käyttää, koska yritysvieraat tarvitsevat sitä.
- Grillikota alue on ainoa luontokohde rauhassa yrityksemme mailla. Mikäli reitistö kulkisi sen läpi, se estäisi yritystoimintaa ko. alueella.
- Vastustamme hanketta.

Muita huomioita:

- Liikennemäärä kasvaa Vääntelän kylätiellä, mikä kulkee yrityksemme pihapiirin halki.
- Liikennettä on nykyisinkin jo "liikaa", koska rakennuksia on molemmin puolin tietä.
- Tie on vaarallinen jo nyt, koska yrityksellämme on jatkuvasti vieraita ja tulevaisuudessa meillä on tarkoitus laajentaa yritystoimintaa.
- Sukupolven vaihdos on tehty viime vuonna.
- Vastustamme liikennemäärien lisääystä Väänteläntiellä.

Ehdotamme, että Väänteläntien korvaavaksi tieksi rakennetaan yhteys Ilmaristen tien jatkoksi Lausteenojan yli tuleville asuinalueille Väänteläntien varressa. Näin myös koulutie lyhenisi ja olisi turvallisempi.

Väänteläntie pysyköön kylätienä, arvokasta vanhaa rakennuskantaa ja yritystoimintaa ei pidä tukahduttaa kunnan toimesta.

Vastine:

Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.

Liikenteellisenä vaihtoehtona Ilmaristentien jatkeelle esitetään kaavaehdotuksessa Väänteläntien mutkan oikaisua Lausteenojan yli siten, että tie kulkisi nykyisen parkkipaikan ja maatalousrakennusten itäpuolelta. Tämä rauhoittaisi läpikulun ottaen huomioon liikenteen kasvun, ja matkailutilaa pystyisi kehittämään yhtenä kokonaisuutena paremmin. Koululiikenteen turvaamiseksi alueelle on suunniteltu useita erilaisia kevyenliikenteen ratkaisuja.

12.17 Maanomistaja, kiinteistö Tuulensuu 853-487-2-86, 30.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Tastonkulmassa sijaitsevasta Koivulehdon tilasta myytiin kymmenisen vuotta sitten lohoktaviksi kolme hehtaarin suuruista tilaa, joille oli myyjän hakemuksesta myönnetty suunnittelutarveratkaisut. Em. kiinteistöt Pilvilinna, Tuulensuu ja Lumienkeli sijaitsevat vierekkäin Tastonkulma-nimisen yksityistien varrella. Pilvilinna-kiinteistölle on rakennettu; Tuulensuu ja Lumienkeli ovat vielä rakentamattomia.

Ulkoilureittisuunnitelman luonnoksessa on esitetty ulkoilureitti Taston tien yksityistieltä Tastonkulman yksityistielle 150 metrin matkan, josta siirryttäisiin Tuulensuu ja Lumienkeli -kiinteistöjä rajavalle/toisiaan erottavalle vanhalle "peltotielle", johon molemmilla kiinteistöillä on tieoikeus. Reitti johtaa Taston yksityistieltä Maarian altaan itäpuolen ulkoilureiteille.

Reittiä ei saa linjata Tastonkulman yksityistietä eikä etenkään vanhaa peltotietä pitkin. Yksitystietä käyttää ja ylläpitää 3-4 kiinteistöä, peltotien rajatessa keskileveydeltään 60 metriä leveää Tuulensuun tonttia 160 metrin matkalta.

- Ulkoilureitin linjaaminen yksityistietä ja peltotietä pitkin ohjaisi arviolta satoja lähialueen talouksia ja lukuisia kauempaa reitistölle tulevia harvaan asutulle päättyvälle yksityistiealueelle
  - huom. yksityistien hoitovastuu on muutamalla osakkaalla, se ei ole kohtuullisessa suhteessa ohjattavan ulkoiluliikenteen määrään
- Tie on hyvin kapea, jossa jalankulkijan ja henkilöauton kohtaaminen on nykyiselläkin kevyenliikenteen määrällä riski
  - huom. yleinen turvallisuusnäkökulma ja vakituisilta käyttäjiltä ja tienpitäjiltä odotettava erityisvarovaisuus ja/tai vaarojen poisto (kustannukset)
- Muita vaikutuksia olisivat lähes varmuudella paikoitusongelmat, roskaaminen ja muu häiritseväksi koettava, jopa laittomaksi luettava toiminta
  - huom. yksityishenkilöiden ohjaus- ja puuttumismahdollisuudet virallisella reitillä kulkeviin ovat lähes olemattomat
- Tontin yhtenä hankintaperusteena on ollut rauhallinen, jopa syrjäinen sijainti, niin kuin se Turun kaupungissa on mahdollista, olisi osin ”menetetty”
  - huom. tontin käytön rajoitus- ja viihtyvyyshaitta

Ulkoilureitti aiheuttaisi suunnitellussa muodossaan edellä olevien seikkojen valossa huomattavaa haittaa ja rasitetta vaikutuspiirinsä kiinteistöille, erityisesti Tuulensuun kiinteistölle.

Vastine:

Pääsyä Tastontieltä Maarian altaan itäpuolen ulkoilureiteille on tutkittu suunnittelun aikana useaan otteeseen, viimeksi syksyllä 2017 myös gps-laitteen avulla. On tutkittu mm. läntisempää vaihtoehtoa, joka yhdistyisi Junnilantiehen. Tämän vaihtoehtoon ongelmia olivat vetisyys, vaikeakulkuisuus ja asutuksen läheisyys.

Tuulensuu- ja Lumienkeli-kiinteistöjen rajaa noudatteleva peltotie on erittäin luonteva ja käytetty yhteys ja sijoittuu helppokulkuiseen maastonkohtaan. Ulkoilureittisuunnitelmassa osoitettu reitinosia sijoittuu olemassa olevalle rasiitelle (yksityistielain mukainen oikeus), joka johtaa Turun kaupungin omistamalle Koivulehto II -kiinteistölle.

Jos Tuulensuu- tai Lumienkeli-kiinteistöille rakennetaan, ulkoilureitin läheisyys pystytään hyvällä suunnittelulla huomioimaan niin rakennussuunnittelussa kuin pihankin ratkaisussa.

Tastontien varrella on runsaasti asutusta, joten reittiä on vaikea linjata siten, ettei se olisi minkään olemassa olevan pihapiirin läheisyydessä tai kulkisi yksityistietä pitkin. Kaikkia osapuolia tyydyttävän ratkaisun löytäminen on erittäin vaikeaa.

Ulkoilureittitoimitus antaa oikeudet toteuttaa reittejä muttei velvoita niiden perustamiseen. Toteutuksen ja kunnossapidon vaatimat investoinnit edellyttävät erillisiä päätöksiä. Jos ulkoilureittitoimituksella mahdollistettava ulkoilureitti perustetaan kulkemaan yksityistietä pitkin, kaupunki osallistuu yksityistien kunnossapitoon.

Virkistyskäyttöön liittyvän pysäköinnin ohjaamiseksi ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty pysäköintialuevaraus Tastontien varteen Liedon kaupungin omistamalle maalle.

Kehittyvässä kaupungissa ei pystytä takaamaan, että joskus rauhalliseksi tai syrjäiseksi mielletty paikka pysyisi sellaisena aina. Osayleiskaavan ensimmäinen ja tärkein tavoite on ollut asuinaluevarausten lisääminen alueelle ja siten juuri asutuksen lisääminen.

12.18 Maanomistaja, kiinteistö Innamaa I 853-487-4-81, 30.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Omistan maa-alueen kiinteistötunnus 853-487-4-81 Innamaan Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelman alueella. Suunnitelmassa ulkoilu/ratsastusreitti pirstoaa alueeni kohtuuttomasti, joka haittaa merkittävästi maa-alueen käyttöä jatkossa. Ehdotankin, että ulkoilu- ja ratsastusreitti siirrettäisiin kulkemaan lähemmäksi altaan rantaa, jolloin haittaa ei syntyisi näin merkittävästi.

Olen myös kiinnostunut tässä tilanteessa kuulemaan mahdollisen ostotarjouksenne maa-alueestani.

Vastine: Innamaan halki pohjois-eteläsuunnassa kulkenut reitti on siirretty toiveen mukaisesti lähemmäs altaan rantaa. Reitti noudattelee olemassa olevaa polku-uraa. Reittiä ei osoiteta enää myös ratsastukseen vaan pelkästään ulkoiluun. Myös Innamaan pohjoisosiin sijoittuva ulkoilureitin osuus noudattelee olemassa olevaa polkua.

12.19 Maanomistaja / asukas Tastontieltä, 30.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Vastustan Vanhan Tampereentien eteläpuolisten ulkoilu- ja hevosreittien tekemistä seuraavista syistä:

- luonnoneläimillekin on jätettävä rauhallisia paikkoja, joihin ei johdeta ihmisiä
- salaojien huolto ja korjaus vaikeutuu ja niiden jäätymisvaara suurenee
- metsästys alueella vaikeutuu
- mopoilu helpottuu, todennäköisesti roskaaminen ja muu häiriö lisääntyy
- haitta peltoille
- arat hevoset pelästyvät maatalouskoneita

Vastine:

Topinojan, Lausteenojan ja Aurajoen varsille osoitetut ulkoilureitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Vanhan Tampereentien eteläpuolisille alueille ei enää osoiteta ulkoilureittitoimiuksilla mahdollistettavia reittejä.

12.20 Maanomistaja / asukas Pitkäsmäentieltä, 30.5.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Pitkäsmäentien asukkaina esitämme oheiseen karttaan punaisella ympyröidyn ulkoilu-/ratsastusreitit poistamista suunnitelmasta.

Perustelut: Ulkoilulaki mahdollistaa ulkoilureitin perustamisen kiinteistön kautta kulkevaksi, mikäli se on yleisen ulkoilutoiminnan kannalta tärkeää, eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa kyseiselle kiinteistölle.

Ko. reitti ei ole mitenkään välttämätön tai tärkeä ja siitä aiheutuu haittaa kiinteistöille, jonka läpi se kulkee ja myös lähistöllä asuville. Suunniteltu reitti vaikeuttaa maanviljelyä pienentämällä viljelyalaa. Haja-asutus alueille muuttavat useimmiten hakeutuvat kauemmaksi muusta asutuksesta juuri siitä syystä, että olisi rauhallisempaa. Kaikki eivät rakasta hevosia niin suuresti, että haluavat ne lähes takapihalleen kuljeksimaan. Ulkoilureitin toteutuessa ratsastajat ja muut ulkoilijat tuovat ylimääräistä liikennettä rauhalliselle asuinalueellemme.

Suunniteltu reitti, jonka haluamme poistettavaksi suunnitelmasta, lähtee Haagantieltä ja palaa Haagantielle. Haagantien varrella asuu paljon hevostoimintaa harrastavia ja sillä alueelle on jo ennestään reittejä ja aluetta hevostoiminnan harrastamiseen. Koko Ilmaristen aluetta ei pidä osoittaa ratsastusalueeksi.

Vastine:

Topinojan vartta seuraileva ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta kokonaan.

12.21 Maanomistaja, kiinteistöt 423-446-1-60, 423-446-1-62 ja 423-461-1-106, 30.5.2017

Huom. Kiinteistö 423-446-1-60 ja määräalat kiinteistöistä 423-446-1-62 ja 423-461-1-106 Vääteläntien pohjoispuolisilta osin ovat siirtyneet Liedon kunnan omistukseen. Niistä on muodostettu kiinteistö Vessuo 423-446-1-70.

Vaativukset ja perustelut:

Lausteen-Palovuoren metsikön osalta kartassa esitetty pyörätieverkosto on tiiviiseen asuinrakentamiseen tähtäävän maankäytön kannalta paremmin järjestettävissä.

Määrityspäruusteet kaavaan merkitylle ”merkittäväälle luontokohteelle” Sauvolantien ja Aholantien haarakohdassa olisi syytä tarkistaa. Mielipiteen esittäjän mielestä kohteessa ei ole tunnistettavissa mitään erityistä, jonka perusteella em. status olisi perusteltu.

Vastine:

Liedon kunta osti joulukuussa 2018 maanomistajalta Vääteläntien pohjoispuoliset kiinteistöt ja määräalat, joita tämä huomautus koskee. Kaavassa esitetyt pyörätieratkaisut suunnitellaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä ja toteutus kaavan kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä. Pyörätieväylät on osoitettu kokoojakaduiksi osoitettavien katujen varsille sekä yksi asuinalueen läpi kulkeva yhteys, jonka kautta pääsee Ilmaristen keskustan palveluihin ja joukkoliikenteelle kevyen liikenteen välinein. Kyseinen väylä on maastossa kävelty ja todettu toteutettavuudeltaan parhaimmaksi.

Sauvolantien ja Aholantien risteyksessä ollut merkittävä luontokohde -merkintä on poistettu. Kyseessä oli virhe (Ristinpellossa sijaitsevan merkittävän luontokohteen rajausta oli vahingossa kahdentunut.)

12.22 Asukas Sysimäenkujalta, 31.5.2017

Vaativukset ja perustelut:

Maaria-Ilmarinen osayleiskaavan yleisötilaisuuksissa 2010 ja 2013 pidettiin muistiota. Olin molemmissa tilaisuuksissa paikalla ja olen jättänyt myös kirjallisesti huomautuksia ja huomioita osayleiskaavan luonnoksesta sekä Tastonmetsä 2 asemakaavaluonnokseen. Totean, että yleisötilaisuudessa virkamiesten esittämät asiat ja muistioissa mainitut ehdotukset eivät ole toteutuneet ja siirtyneet osayleiskaavaluonnokseen itseäni tyydyttävällä tavalla.

Liedon kunta on kaavoituksessa ottanut asukkaat hyvin huomioon mm. järjestämällä asuinalueiden väliin ja alueiden sisälläkin laajoja lähivirkistysalueita, VL-alueita. Näin kesällä 2013 yleisötilaisuudessaakin myös tässä hankkeessa luvattiin toimia. Lisäksi 18.5.2017 Turun Tienoosta: Ilmaristen taajaman yhteydessä olevat uudet ja olemassa olevat asuinalueet on erotettu toisistaan lähivirkistysalueilla.

Uudessa luonnoksessa AP-tontit ovat kiinni nykyisessä kaavassa. Nykyisille Taston alueen asukkaille pitäisi olla luonnollinen tie viheralueiden kautta metsään. Edellä mainittu asia olen esittänyt jo

2014 miten pienellä muutoksella asia on järjestettävissä esim. siten, että kaavassa oleva Tastonmetsäntien alku siirretään pohjoisemmaksi ja sen eteläpuolelle jää VL-alueita.

Yleisötilaisuudessa ja muistioissa esitettiin, että läpikulkuliikenne Pahkalaukkaantieltä Tastontielle estetään. Tämä pitää ilmetä jo nyt tässä kaavassa, jotta asia muistetaan jatkokaavoituksessa. Lisäksi lentomelun vaikutuksista alueelle luvattiin tehdä selvitys: Tätä ei ole selvitetty.

Nykyinen Sammontiestä ei ole kokoojakaduksi, vielä kun sen viereen pitäisi laittaa pyörätie. Tämänkin asia tuli esille yleisötilaisuudessa 2013.

Tonttien myynnin ja asukasviihtyvyyden kannalta aluetta ollaan suunnittelemassa liian tiiviiksi ja alueelle on tulossa liian paljon tontteja. Parannusehdotuksena on lisätä em. viheralueiden lisäksi viheralueita niin Tastontien tonttien kuin Tastonlähteentien tonttien väliin sekä vähentää tuntuvasti tonttimäärää.

Vastine:

Taston alueen maankäyttöä on Liedon puolella tarkennettu siten, että kaavaehdotuksessa virkistysalueiden määrää on lisätty ja huomioitu paremmin olevat kallioiset lakialueet sekä luonnonympäristö. Rakennemallin mukainen tavoiteltu kasvu on vielä toteutettavissa alueelle, tarkempi maankäyttö ratkaistaan asemakaavassa. Kokoojakadusta Tastontieltä Pahkalaukkaantielle on luovuttu sekä siihen tukeutuvasta maankäytöstä, näin asuinalueiden välille jää leveä virkistysalue, joka pohjoisessa kytkeytyy Maarian altaan laajempaan aluekokonaisuuteen. Sammontien varaus pidetään voimassa. Ottaen huomioon Taston alueelle tavoitellun kasvun kuntarajan molemmin puolin ja alueiden tukeutumisen Ilmaristen keskustan palveluihin, palveluiden saavutettavuus varmistetaan. Ajatus läpiajettavasta Sammontiestä ei ole uusi, se on ollut kunnan kaikissa yleiskaavoissa vuodesta 1972 asti ja pidetään voimassa tässäkin. Alueelle on laadittu asemakaava, jossa on otettu kantaa Sammontie läpiajoon ja tuolta puuttuvalta osalta se on merkitty pääkäyttötarkoitukseltaan kevyen liikenteenväyläksi. Sammontien kevyenliikenteenväylä joudutaan toteuttamaan reunakivellisenä n. 130 metrin matkalta. Olevan asutuksen ja uuden Tastonlähteentien väliset viher yhteydet on ratkaistu ko. asemakaavassa, yleiskaavassa esitystapa on pelkistetympi, AP-aluevaraus sisältää myös lähivirkistysalueet.

Lentomelun vaikutuksista alueen suunnitteluun on selvitetty ja asiassa on pyydetty apua lentoliikenteen asiantuntijalta Finavialta. Finavian uudesta luonnoksesta antaman lausunnon mukaan kiihoteiden jatkeille ja välittömään läheisyyteen ei pidä lentokonemelun aiheuttaman häiriön takia osoittaa mitään melulle herkkiä toimintoja, vaan jättää lentoreittien suunnassa riittävän pitkät vaihtumismelulle herkkien toimintojen sijoittamisessa. Olemassa olevien asuinrakennusten lisäksi melulle altistuvilla alueilla ei tulisi sallia uusia rakennuspaikkoja. Kaavaehdotusvaiheessa on tarkennettu lentomelun vaikutusta suunnitelmiin lisäämällä lentokoneiden laskeutumis-sektorin määräykseen ääneneristävyysvaatimus.

12.23 Asukas Ilmarisista, 31.5.2017

(mielipide erikseen kaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta)

Vaatimukset ja perustelut:

Pururadan takana / Ilmaristen alueen upeissa metsissä on olemassa jo hyvät polut kävelemiseen ja vaeltamiseen. Mitään varsinaista uutta reitistöä ei tarvittaisi. Ratsastusreitit on turha tehdä, sillä ne olisivat nopeasti maastopyöräisten ja mopojen valtaamia.

Mikäli alueen uudet tontit ovat tarpeen kaavoittaa niin pitää turvata, että polut ja reitit säilyvät. Tonttien ns. viheralueen otetaan nopeasti alueen omistajien omaan käyttöön ja enää ei pääsekään lenkkeilemään kuten ennen. Viheralueet pitää siis jättää tarpeeksi suuriksi ja selvästi merkityiksi.

Lausteenojan rannat ovat upeat kasvustoineen, lintuineen ja eläimineen. Niitä pitää suojella kaikin keinoin. Ainoa mitä kunnan puolesta toivoisin tehtävän, on Herrasen alueen kohdalla Lausteenojan

ylittävän sillan tekemisen ja sekin olisi vain kävelysilta. Sitä on moni toivonut ja sinne yksityishenkilöiden tekemä silta on rikottu. Sillan pitää olla lujaa tekoa, jotta se kestäisi mahdolliset hajottamisyrittäykset.

Vastine:

Maarian altaan itäpuolisiin metsiin osoitetut ulkoilureitit ovat enimmäkseen juuri näitä olemassa olevia polkuja. Ulkoilureittisuunnitelman laadinnan tarkoitus on turvata reittien pysyvyys ja mahdollistaa niiden kunnossapito. Ulkoilureittitoimitusten jälkeen Turun ja Liedon kaupungit voivat halutesaan perustaa merkittyjä reittejä ja ottavat myös vastuun perustamiensa reittien kunnossapidosta. Ilmaristen ja Jäkärän asukasmäärän kasvaessa myös virkistyskäyttö seudun metsissä lisääntyy. Merkityt ulkoilureitit auttavat kanavoimaan kulutusta polku-urille, jolloin metsänpohjan kulumista reittien ulkopuolella voidaan ehkäistä. Ratsastusreitit on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.

Pururadan ympäristön AP-alueita on pienennetty ja alueelle on esitetty leveä virkistysyhteys. Tarkemmat asuinalueiden sisäiset yhteydet ratkaistaan asemakaavassa. Ongelma alueiden omimisesta on tunnistettu kunnassa, ja tulevissa asemakaavatoissa pyritään tekemään riittävän leveät viheralueet, ettei houkutusta ottaa niitä osaksi tonttia pääsisi syntymään.

Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta ja osayleiskaavaehdotuksesta. Lausteenojan rannat on osoitettu V-alueina ja sen lisäksi erillisellä maisema-alueerajauksella, joten alueen säilyvyys on myös kaavoittajien aikomus. Lausteenojaan tukeutuvia AP-alueita on pienennetty ja alueen maankäyttöä tarkennettu. Herrasen alueelle on osoitettu rakennettavaksi kevyen liikenteen väylä, jonka myötä myös rakennetaan kunnan siltakin. Alempana oleva kohta on yksityisomistuksessa olevaa maata, joten alueen kehittämiseen paikallisesti virkistykseen otetaan kantaa, jos kunta joskus saa maa-alueet haltuunsa.

12.24 Maanomistaja, kiinteistöt Anttila 423-405-2-178 ja Pitkäsmäki 423-405-2-106, 24.8.2017

Vaatimukset ja perustelut:

Emme hyväksy suunnitteilla olevia reittejä koskien Pitkäsmäen ja Anttilan tiloja. Ulkoilureitti haittaa maatalouden toimintaa. Kävelyreitit tarve kyseenalainen. Kevyenliikenteen väylä on jo olemassa. Hevosratsastusrata aiheuttaa vaaratilanteita Pitkäsmäentien ja Laitiontien ylityksissä. Tiet ovat runsasliikenteisiä missä liikutaan myös maatalouskalustolla.

Vastine:

Topinojan vartta seuraileva ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta, joten Anttilan ja Pitkäsmäen kiinteistöjen alueelle ei sijoitu enää reittejä.

13. Vuoden 2022 lausunnot

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat lausunnot.

1.9.2021 päivätyistä ehdotuksista pyydettiin lausunnot yhteensä 58 taholta. Valtion ja kuntien ta-
vanomaisena pidettävien lausunnonantajien lisäksi lausuntoa pyydettiin kattavasti myös kaava-
alueeseen liittyviltä yhdistyksiltä. Lausuntoja saatiin yhteensä 16 kappaletta.

Lausunnot koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman 7.2.2022 hyväksytyjä ehdotuksia.
Näiden jälkeen käsittelyissä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut
osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun
puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Lausuntoihin vastataan tässä sen mu-
kaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

13.1 Finavia Oyj, 1.4.2022

Turun kaupunki ja Liedon kunta ovat pyytäneet Finavia Oyj:ltä lausuntoa Maaria – Ilmaristen
osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksista.

Kaava-alue sijoittuu pääosin Jäkärän ja Ilmaristen taajamien ympärille Turun ja Liedon kuntarajan
molemmiin puolin. Tarkoituksena on saada aikaan oikeusvaikutteinen yleiskaava, jonka avulla voi-
daan mm. kehittää Jäkärän ja Ilmaristen taajamia sekä hevostointia erityisesti Metsämäen ravi-
radan ympäristössä. Rinnan osayleiskaavan kanssa alueelle laaditaan ulkoilureittisuunnitelma.

Kaava-alueelle suunnitellaan asuinalueita noin 3200 uudelle asukkaalle. Suurin osa uusista asuin-
alueista sijoittuu kaava-alueen etelä- ja keskiosaan.

Kaavakarttaan on merkitty Turun lentoaseman vuoden 2027 ennusteen Lden 55 dB ylittävä lento-
konemelualue (Finavia Oyj, 2007). Merkintään ei ole osoitettu suunnittelumääräystä. Lisäksi kaa-
vakarttaan on merkitty lentokonemelualueella laajempi lentokoneiden laskeutumissektori, jolle on
osoitettu uudisrakentamista tai siihen verrattavissa olevaa korjausrakentamista koskeva asuinra-
kennusten ulkokuoren ääneneristävyyden vähimmäistasoksi 32 dB.

Finavia lausuu seuraavaa. Osayleiskaavan alue sijaitsee Turun lentoaseman itäpuolella lähimmil-
lään noin 3,5 km etäisyydellä kiitotien päästä. Kaava-alueen keskiosa sijoittuu kiitotien jatkeelle.
Turun lentoasemalle laskeutuvat lentokoneet lähestyvät lentoasemaa useammin idästä kuin län-
nestä. Tämän vuoksi osayleiskaavan keskiosan alueella lentokonemelu on toistuvaa ja päivittäistä.

Finavia on laatinut Turun lentoasemalle uuden meluselvityksen vuonna 2020. Uuden meluselvityk-
sen ennustetilanteen 2030 siviili- ja sotilasliikenteen lentokonemelualueen Lden 55 dB ylittävä len-
tokonemelualue ulottuu itään pidemmälle kuin vuoden 2027 ennusteen lentokonemelualue. Finavia
katsoo, että kaavan laatimisen tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja tämän perusteella tulee uusi
Lden 55 dB ylittävä lentokonemelualue päivittää kaavaehdotukseen.

Lisäksi Finavia katsoo, että lentokonemelualueelle tulee asettaa suunnittelumääräys, jonka perus-
teella Lden 55 dB ylittävälle lentokonemelualueelle ei tule sallia uusien asuinalueiden sijoittamista,
mutta voidaan sallia vähäistä täydennysrakentamista. Finavia katsoo, että korvausrakentaminen
tulee myös sallia, mikäli nykyinen asuinrakennus tuhoutuu esimerkiksi tulipalon seurauksena.

Kaavaehdotuksessa on esitetty lentokoneiden laskeutumissektori, jonka suunnittelumääräyksessä
asetetaan 32 dB ääneneristävyytsvaatimus asuinrakennuksille. Finavia muistuttaa, että ääniympä-
ristöasetuksen muutoksen (360/2019) mukaan uusien asuinrakennusten ulkovaipan äänieristävyyden
tulee olla jo vähintään 30 dB. Esimerkiksi Tampereen keskisten alueiden osayleiskaavaan on Fina-
vian esityksestä merkitty tässä kaavassa esitettyä kapeampi laskeutumisyvyöhyke, jolle on asetettu
35 dB ääneneristävyytsvaatimus. Finavia suosittelee laskeutumisyvyöhykkeen rajaamista Finavian

esitystavan mukaisesti ja 35 dB ääneneristävyysvaatimusta. Uusi rajausta laskeutumisyvyöhykkeelle on saatavilla Finavialta.

Lisäksi Finavian toteaa, että kaavassa tulee huomioida myös lentoaseman esterajoituspinnaat. Estepinnaat ovat saatavilla Finavialta.

Vastine:

Toimenpiteet

- *Kaavaan on päivitetty uusi, vuoden 2030 ennustetilanteen mukainen lentokonemelualue. Sen sijaan ehdotettua suunnittelumääräystä ei tarvita, sillä uusia asuinalueita ei olla sijoittamassa päivitetylle melualuerajaukselle.*
- *Kaavaan on päivitetty Finavian esitystavan mukainen laskeutumisyvyöhyke ja samalla ääneneristävyysvaatimus on nostettu aiemmasta 32 dB:stä 35 dB:iin.*

13.2 Fingrid Oyj, 25.3.2022

Kiitämme yhteydenotosta. Olemme lausuneet osayleiskaavan luonnoksesta 2.6.2017. Osayleiskaavan alueella sijaitsevat Fingridin 110 kV voimajohdot Lieto - Koroinen A (1476A) ja Naantalinsalmi - Lieto B (1476B) sekä Lieto - Koroinen B (1932B).

Voimajohdot on huomioitu yleismääräyksessä: ”Sähkönjakelun suurjännitelinjosten alueella tai niiden läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa suurjännitelinjosten käytölle tai kunnossa pysymiselle”. Muutoin osayleiskaavan ehdotus ei ole muuttunut voimajohtosten kannalta luonnosvaiheesta merkittävästi. Meillä ei ole huomautettavaa materiaalista.

Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämäläusunto. **Huomatkaa, että ulkoilureittisuunnitelmasta on hyvä pyytää risteämäläusunto. Tässä kaavaläusunnossa ei oteta kantaa ulkoilureittisuunnitelman sisältöön eikä muutoinkaan tekniseen suunnitteluun.** Risteämä voi olla myös esimerkiksi tie, katu, maanmuokkaustoimenpide, rakennelma tai rakennus, joka sijoittuu voimajohdon läheisyyteen. Risteämäläusuntopyynnön voi lähettää osoitteeseen Fingrid Oyj, Risteämäläusunnot, PL 530, 00101 Helsinki tai sähköpostilla risteamaläusunnot@fingrid.fi.

Fingridin voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja. **Tämä läusunto koskee Fingrid Oyj:n voimajohtoja.**

Pyydämme lähettämään meille tietoa kaavan etenemisestä.

Vastine:

Toimenpiteet

- *Ulkoilureittisuunnitelmasta pyydetään erillinen risteämäläusunto Fingridiltä, kun suunnitelma laitetaan uudestaan nähtäville.*

13.3 Ilmaristen koulun vanhempainyhdistys, 30.3.2022

Turun kaavoitus ja Liedon kaavoitustoimi ovat pyytäneet lausuntoa 1.9.2021 päivätyistä Maaria-Ilmarisen osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksista Ilmaristen koulun vanhempainyhdistykseltä. Olemme tutustuneet suunnitelmiin ja kiinnittäneet huomiota alla kuvattuihin asioihin.

Valtakunnallisina alueidenkäyttötavoitteina (Kaavaselostus 3.2.1) mainitaan, että alueidenkäyttötavoitteiden tulee luoda osaltaan edellytyksiä hyvälle elinympäristölle sekä edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Kestävän kehityksen edistämisen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Tätä taustaa vasten vanhempainyhdistys kokee, että koulun lähiympäristössä sijaitsevien luontokohteiden merkittävä supistuminen heikentäisi edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista. Virkistysalueen ja ulkoilureitistön merkitys on suuri erityisesti Lintukodon päiväkodille, mutta myös Ilmaristen koulu ja esikoulu käyttävät metsäreittejä aktiivisesti. Onko Tastontien itäpuolelle suunnitellun alueen todella oltava niin laaja? Ulkoilureittisuunnitelmassa Tastontien itäpuolen alue näyttää ulottuvan vielä laajemmin jopa kuntoradalle saakka. Miten kestävä kehitys ja edellytykset hyvälle elämälle toteutuvat, jos alueen asukkaiden lähiulkoilumahdollisuudet supistuvat vain rakennettuun ympäristöön?

Jo nyt Ilmaristen koulun tilat ovat paikoin riittämättömät. Tämä koskee erityisesti liikuntasalia, minkä vuoksi myös lähiympäristöä käytetään opetustiloina. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, miten Ilmaristen seudulle suunniteltu väestön tuplaantuva asukasluku on otettu huomioon koulun kannalta. Uusilla pientalovaltaisilla alueilla suurin osa asukkaista on lapsiperheitä. Koulua on juuri laajennettu kahden luokkahuoneen verran, mutta kaikki tilat ovat koulun edustajan mukaan jo nyt jatkuvassa käytössä. Oppilasmäärän lisääntyessä suurin ongelma koskee erityistiloja (esim. liikuntasali, kotitalousluokka ja teknisen työn tilat), joita ei ole tarpeeksi. Miten julkisten palveluiden riittävyys tulevaisuudessa on otettu suunnitelmassa huomioon? Koulurakennuksessa on varaus vielä kahdelle lisäluokkahuoneelle, mutta se ei ratkaise erityistilojen puutetta.

Aluetta kehitettäessä painopisteen tulisi vanhempainyhdistyksen mielestä olla turvallisessa jalankulku- ja pyöräilyliikenteessä. Valaistukseen, pyöräteihin ja koulualueen suunnitteluun on panostettava väestön lisääntyessä. Ensisijaisen tärkeää on siksi huolehtia ensin, että alueen nykyisten asukkaiden koululiikenne on turvallista ja sujuvaa. Ennen alueen laajentumista on esimerkiksi tärkeää saada pyörätie Pahkalaukkaantielle Rauhakylään saakka. Vaikka liikenne ei ole valtavan vilkasta, tuolla tieosuudella autojen nopeudet ovat usein liian korkeat ja näkyvyys tien mutkaisuuden takia huono. Lihasvoimin liikkumisen mahdollistaminen edistää niin ilmastotavoitteiden saavuttamista, kestävää kehitystä kuin asukkaiden hyvinvointiakin.

Ulkoilureittisuunnitelmassa näkyy kehämäinen pyörätie Pahkalaukkaantieltä Tastontielle. Miksi sitä ei näy osayleiskaavassa? Miten pyörätie vaikuttaa liikkumiseen ulkoilureitistöllä? Kuinka paljon luonnontilaista ympäristöä häviää pyörätien lähistöltä? Yleisesti vanhempainyhdistys kannattaa ajatusta eri asuinalueita yhdistävistä pyöräteistä, ja toivoo, että autoliikenne alueiden välillä ohjataan kulkemaan Vanhan Tampereentien kautta, kuten tähänkin asti.

Vanhempainyhdistys näkee hyvänä, että Ilmaristen aluetta kehitetään. Koska Ilmarisissa ei ole rakennettua virkistysaluetta, alueen vahvuutena ja vetovoimana on ollut luonnonläheisyys. Se on poikkeuksellinen etu myös koulun kannalta. Jalan saavutettavat luontokohteet ovat merkittävä hyvinvoinnin lähde koululaisille ja alueen asukkaille. Niitä on kuitenkin jatkuvasti supistettu. Riittävän laajojen luonnonalueiden säilyttäminen lähiympäristössä ylläpitää alueen houkuttelevuutta ja edistää kestävää kehitystä niin nykyisille kuin tulevillekin sukupolville.

Vastine:

Kestävän kehityksen näkökulmasta on perusteltua osoittaa maankäyttö tukeutuen olevaan taajaan ja palveluihin. Koulun ja päiväkodin läheisyyden maankäyttö on sijoitettu siten, että se sijoittuu luonnonarvoiltaan vaatimattomalle vesakkoalueelle, johon ei nykytilanteen mukaan osu virkistyskäyttöä alueen umpinaisen luonteen vuoksi. Alueen keskeisimmät virkistyskohteet jäävät edelleen nykyisen käytön mukaisiksi.

Taston alueelle osoitettu maankäyttö sijoittuu tosiasiallisesti luontoarvoiltaan heikolle, taimikoituvalle koivikkoalueelle. Nykyisellään alue ei ole virkistyskäytössä johtuen alueen pusikoituneesta ja umpeenkasvaneesta kasvustosta. Maankäyttö ei osu alueelle, jolla on oleva polkuverkosto sekä virkistyskäyttö, näin ollen alueen nykyinen virkistyskäyttö ei kaavan myötä heikkene. Alueen asemakaava on lainvoimainen ja siinä ilmenee alueen tarkempi maankäyttö. Ko. asemakaavassa asukas-tavoite on pudotettu rakennemallin 200:sta n. 150:n, joten tehokkuutta on pienennetty tavoitteesta reilusti. Vanhan ja uuden alueen väliin on jätetty selkeä viherkäytävä ja merkittävin osa (n. 70%) asemakaava-alueesta on virkistys- ja retkeily/ulkoilualueita.

Lausunnossa sanotaan: ”Ulkoilureittisuunnitelmassa Tastontien itäpuolen alue näyttää ulottuvan vielä laajemmin jopa kuntoradalle saakka.” Jää epäselväksi, mitä tällä tarkoitetaan. Asuinalueiksi osoitettavien alueiden rajaukset ovat samat osayleiskaavassa ja ulkoilureittisuunnitelmassa.

Koulun alueelta on suora kevyen liikenteen yhteys pururadan alueelle ja sieltä laajemmin saavutettaville alueille, jotka on jo osin asemakaavoituksessakin osoitettu virkistysalueina. Lisäksi Palovuoren aluetta kehitetään luonnontilaisena virkistyskäyttöalueena, jolle Lieto perusti 26 hehtaarin luonnonsuojelualueen. Koululta alue sijaitsee n. 1 kilometrin päässä, joten se on vielä hyvin saavutettavissa jalan.

Liedossa yleiskaavan toteuttamiseen liittyvät kaavoitusohjelma sekä tontinluovutusohjelma. Näissä ohjelmissa otetaan kantaa taajamien kasvutarpeisiin kolmen vuoden aikajaksolla. Ko. ohjelmat ovat osa kunnan talousarviota, ja ne tarkistetaan vuosittain vastaamaan esim. palveluiden osalta olevaa tilannetta. Palveluiden riittävydestä keskustellaan palveluntuottajien kanssa asemakaavatoimien edetessä. Yleiskaavassa taas tarkastellaan koko alueen kehitystä ajallisesti pidemmällä välillä, joten oletettu kasvu jakautuu tasaisesti koko yleiskaavan ohjelmakaudelle. Rakennemallissa on esitetty kasvu vuositasolla, mutta tosiasiallisesti toteutus on alue kerrallaan ja siten kyse onkin keskiarvoisesta määrästä. Hallittua kasvua tarvitaan myös Ilmarisiin (sekä Asemanseudulle, josta oppilaat tulevat Ilmarisiin yläkouluun), koska ns. luonnollinen kasvu ei sitä juurikaan alueelle tuo. Ilmaristen koulun osalta tutkitaan ensisijaisesti laajenusmahdollisuudet nykyisellä tontilla, jos sellaista tarvetta ilmenee.

Yleiskaava ei suoraan osoita palveluihin kohdistuvaa painetta, vaan keskeisessä asemassa ovat toteutusohjelmat. Yleiskaavassa osoitetaan yleispiirteisesti uusien laajenemisalueiden sijainti ja ohjeellinen laajuus sekä liikennejärjestelyt, kuin myös keskeisimmät virkistysyhteydet ja -alueet. AP-aluevaraukset sisältävät alueen sisäiset lähivirkistysalueet. Keskeistä on tavoitevuosi sekä paljonko alueelle halutaan asukasluvun kasvua. Aluevaraukset itsellään eivät osoita suoraan kokonaiskasvua, vaan tässäkin osayleiskaavassa varaudutaan hieman tarvetta suurempiin aluevarauksiin. Tämä antaa maapoliittista liikkumavaraa. Osayleiskaavan aluevarausten mitoitus Liedon puolella kokonaisuudessaan on 1500 asukkaalle, rakennemallin tavoitteena oli 1400 asukasta.

Lieto on osaltaan toteuttanut uusille alueille jalankulku ja pyöräilyväylät niin suurempien liikenneväylien varteen kuin myös alueen sisäisesti. Pahkalaukkaantien kevyen liikenteen toteutus on ollut koko kaavaprosessin ajan esillä. Kaupunki on osaltaan toteuttanut kevyen liikenteen väylän kaava-alueisiin asti, mutta loppuosa Rauhakylään on valtion tieverkkoa ja kovin vähäliikenteinen, joten valtio ei ole valmis investoimaan sinne pyörätietä. Asiaa korostaa vielä se, ettei Pahkalaukkaantien varteen tai Rauhakylään olla tavoittelemassa uutta maankäyttöä, vaan alue pysyy edelleen harvaan asuttuna.

Lausunnossa sanotaan myös: ”Ulkoilureittisuunnitelmassa näkyy kehämäinen pyörätie Pahkalaukkaantieltä Tastontielle. Miksi sitä ei näy osayleiskaavassa?” Jää epäselväksi, mitä tällä tarkoitetaan. Osittain toteutumaton pyörätie Pahkalaukkaantien ja Tastontien välillä näkyy sekä osayleiskaavassa että ulkoilureittisuunnitelmassa.

On mahdollista, että lausunnon antaja on epähuomiossa katsonut ulkoilureittisuunnitelmaluonnosta (kh 3.4.2017) eikä ulkoilureittiehdotusta (kh 7.2.2022), joka oli nähtävillä 28.2.-29.3.2022.

Hyväksytyssä ulkoilureittisuunnitelmaluonnoksessa samoin kuin kaavaluonnoksessa asuinalueet ulottuivat lähemmäs kuntosrataa ja Pahkalaukkaantien ja Tastontien välille oli osoitettu toinenkin pyörätie. Ulkoilureittisuunnitelma- ja kaavaehdotuksissa asuinalueita on pienennetty ja pohjoisempi pyörätievaraus on poistettu.

Yleiskaavassa on osoitettu sekä olevat, että alueita yhdistävät, vanhat ja uudet jalankulku ja polku-pyöräilyä tukevat väylät.

13.4 Liedon kunta / koulutoimi, varhaiskasvatus sekä liikunta- ja nuorisotoimi, 24.2.2022

Maaria-Ilmarinen alueen kasvaessa perus- ym. palvelujen tulee pysyä ns. tahdissa mukana.

Seuraavat Liedon kommentit on käyty yhdessä koulutoimen, varhaiskasvatuksen sekä liikunta- ja nuorisotoimen kanssa läpi;

- Koronapandemian aika osoitti virkistysalueiden, ulkoilureittien ja kevyen liikenteen reittien tärkeyden.
- Pahkalaukkaantie on kapea ja sen varteen kannattaisi tässä yhteydessä lisätä pyörätie tai leventää tietä Rauhakylään saakka. Vaikutus olisi koko alueen tulevan kasvun kannalta oleellinen ja turvallista liikkumista lisäävä kaikki ikäryhmät huomioiden koulu- ja vapaa-aikana.
- Kaavan viheraluetta on hyvä säilyttää suunnistuskäyttöön.
- Ulkoilureitistön toimiva yhteys Kuhankuonon ja Nautelankosken suuntaan on hyvä huomioida (rautatien ja moottoritien alitus kevyelle liikenteelle).
- Jokin keskeinen osa reitistöstä olisi hyvä varustaa valaistuksella.
- Maarian altaan saavutettavuus saisi olla nykyistä parempi myös autolla kulkeville, mutta myös esim. pyörillä ja jalan liikkujille.
- Maasto on monimuotoista ja kaunista ja sitä kannattaa hyödyntää monipuolisesti.
- Yhdessä toteutettavia muita mahdollisuuksia ko. alueella (Turku-Lieto):
  - alueelle soveltuisi kuntien yhteinen laadukas urheilukenttä sekä pienemmille lapsille ns. pienjalkapallokenttä
  - yhteinen isompi leikkipuisto
  - yhteistä latujen kunnossapitoa
  - yhteistä koulu- ja päiväkotipalvelua ja esim. luontopäiväkotia,
  - avointa päiväkotitoimintaa ja kirjastopalvelua
  - yhdessä toteutettavaa nuorten vapaa-aikapalvelua
  - hyvinvointialueen toimivia yhteisiä palveluja (yhdyspinta)
  - yhdessä mietittyjä kuljetuspalveluja mm. koulukuljetukset ja urheilualueiden saavutettavuus jne.

Vastine:

Pahkalaukkaantien varteen on esitetty monelta taholta toive saada pyörätie. Erillinen pyörätie olisi tietysti hieno asia, mutta tie on valtion omistama ja kovin vähäliikenteinen, joten valtio ei ole valmis investoimaan sinne pyörätietä. Asiaa korostaa vielä se, ettei Pahkalaukkaantien varteen tai Rauhakylään olla tavoittelemassa uutta maankäyttöä, vaan alue pysyy edelleen harvaan asuttuna.

Kaava-alueelle on osoitettu laajat virkistysalueet, joilla voi myös suunnistusta harrastaa. Myös laajoilla M-alueilla voi maanomistajan luvalla lajia harrastaa. Palovuoren alueen luonnonsuojelualueella voi harrastusmuotoista suunnistusta myös harjoittaa.

Kuhankuonon suuntaan on Paimalantien varressa jalankulun ja pyöräilyn väylä, jolta pääsee moottoritien (VT9) ali, rautatien alitse pääsee neljästä kohtaa, joista kaikissa on erillinen jalankulku ja pyöräilyväylä. Nautelankoskelle päästökseen ei välttämättä tarvitse alittaa kumpaakaan mainituista väylistä.

Ulkoilureittisuunnitelmassa osoitettujen reittien mahdollinen valaistustarve kuuluu asioihin, joita tarkastellaan reittien toteutussuunnittelussa. Ulkoilureittisuunnitelmassa ei oteta kantaa valaistuskysymyksiin.

Ulkoilureittisuunnitelman valmistelussa on kiinnitetty huomiota Maarian altaan hyödyntämiseen sekä altaan saavutettavuuteen eri suunnilta. Altaan tuntumaan on osoitettu kolme levähdyspaikkaa, jotka sijaitsevat Ojarannassa, Maarianmetsässä ja Korkiakalliolla. Neljäs levähdyspaikka on kauempana altaasta. Suunnitelmassa on osoitettu ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat reitit, jotka johtavat Tastontieltä ja Pahkalaukkaantieltä Maarian altaalle ja parantavat näin altaan saavutettavuutta Ilmaristen suunnalta.

Suunnitelmassa on esitetty kaksi uutta pysäköintialueen paikkaa, jotka toimivat lähtöpisteinä Maarian altaan itäpuolen reitistölle. Ne sijaitsevat Tastontien ja Pahkalaukkaantien varrella. Pysäköintialueiden toteuttaminen onnistuu ilman ulkoilureittitoimituksia, koska paikat sijoittuvat Liedon kaupungin omistamalle maalle. Maarian altaan reitistölle voi lähteä myös Maarian uimapaikalta sekä Kukonmäestä entisen Paimalan koulun kohdalta. Molemmissa paikoissa on pysäköintialue.

Muistutuksen loppuun kirjatut ajatukset kuntien yhteisesti tarjoamista palveluista tai toiminnoista ovat kannatettavia, mutta niitä ei ratkaista yleiskaavan kautta.

13.5 Liedon Luja 31.3.2022

Liedon Luja kannattaa ulkoilureittiyhteyden avaamista Ilmaristen Metsäpirtiltä Jäkärän suuntaan. Tiedustelemme, onko tarkoitus, että ulkoilureittia voi talviaikaan käyttää esim. laturetkipohjana?

Vastine:

Ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavat ulkoilureitit on tarkoitettu jalkaisin, hiihtäen ja maastopyörällä kulkemiseen. Moottoriajoneuvoilla ajaminen reiteillä on kielletty, joten latukoneita reiteillä ei saa käyttää.

Toimenpiteet

- *Ulkoilureittisuunnitelmaselostukseen on lisätty tarkennukset reittien käyttötavoista.*

13.6 Liedon Nuorisovaltuusto, 28.3.2022

Liedon Nuorisovaltuusto pitää Maaria-Ilmaristen alueen kehitystyötä tärkeänä. Nuorisovaltuusto toivoo, että alueen asukkaille suunnattujen palveluiden tarve pyritään huomioimaan paremmin ennen kaavan lopullista hyväksymistä.

Esitämme, että osayleiskaavaa tehdessä varmistetaan mahdollisuus kaikenikäisille suunnattujen liikunta- ja kokoontumispaikkojen, kuten skeittiparkkien sekä nuorisotilojen suunnitteluun asema-kaavavaiheessa. Monipuoliset ja helposti saavutettavat palvelut ovat hyvinvoinnin ydin. Ilmaristen kauniin luonnon tulee jatkossakin tarjota upeat puitteet retkeilylle ja ulkoilulle. Lisäksi Nuorisovaltuusto on huolissaan Ilmaristen koulun tilanteesta: yhtenäiskoulu on tälläkin hetkellä käytännössä

täynnä, ja oppilasmäärän nousua osayleiskaavan seurauksena on vaikea ennustaa. Tästä syystä ehdotamme, että Ilmaristen koulun laajennukselle osoitetaan jo yleiskaavavaiheessa tietty paikka, jotta odotettua nopeamman väkiluvun kasvun tapahtuessa voitaisiin ryhtyä toimiin mahdollisimman nopeasti. Vastaava tarve täytyy mielestämme huomioida myös varhaiskasvatuksen tilaratkaisuissa.

Vastine:

Ks. vastine lausuntoon 13.3. Esitetyt liikunta- ja kokoontumispaikkojen parannustoimenpiteet ovat hyviä, mutta niitä ei ratkaista tai toteuteta osayleiskaavan kautta, vaan juuri asemakaavoituksella. Joissain tapauksissa ei tarvita edes asemakaavaa, jos alue on kehitettävissä jo olevan kaavan pohjalta. Yleiskaavassa on varattu Pakurlan alueelle varaus palvelujen ja hallinnon alueelle, johon voidaan tilanteen niin edellyttäessä suunnitella uuden kouluyksikön toteuttamista edellyttäen, että koulua ei nykyisellä tontilla pystytä enää laajentamaan. Varhaiskasvatuksen osalta voidaan pienempi alueellinen yksikkö osoittaa asemakaavavaiheessakin, eikä edellytä yleiskaavatason varauksia. Ilmarisiin on kaavoitettu tontti yhdelle yksikölle Merenalhontien varteen ja lisäksi Taston metsän asemakaavassa on alueelle esitetty varaus yksikölle.

13.7 Liedon Omakotiyhdistys, 4.4.2022

Liedon Omakotiyhdistys LOY ry on käsitellyt Maaria-Ilmarinen osayleiskaava-ehdotusta ulkoilureitteineen 31.3. kokouksessaan. Tarkastelumme jälkeen toteamme: Ei poikkeavaa lausuttavaa

13.8 Liedon Parma, 27.3.2022

Liedon Parma ry liikuttaa satoja kuntoilijoita ja urheilijoita vuosittain mm. Satarastit-kuntosuunnistustapahtumissa. Kannamme erityistä huolta Liedon viimeisten vähänkään laajempien metsäalueiden säilymisen puolesta. Maaria-Ilmarinen osayleiskaavan alueelle osuvat Palovuoren ja Taston metsäalueet, jotka ovat kuntosuunnistuksen kannalta tärkeitä. Metsäalueiden kaventuessa suunnistukseen soveltuvia alueita on yhä vähemmän. Lisäksi alueen asukkaiden lähivirkistysalueina Palovuori ja Tasto ovat korvaamattomia.

Palovuoren eteläpuolelle kaavaillut uudet asuinalueet käytännössä pirstoisivat yhtenäisen metsäalueen puoleen nykyisestä. Taston puolella nykyisen kuntoradan länsipuolelle kaavaillut uudet asuinalueet puolestaan haukkaisivat leijonanosan nykyisestä metsäisestä alueesta, vaikka Tastonkulmalla nykyiselläänkin on harvakseltaan taloja. Jokainen uusi asuinalue metsän reunalla työntää lähivirkistysaluetta kauemmas nykyisiltä asukkailta sekä madalta tulevaisuudessa kynnystä kaavoittaa aina vähän lisää alueita metsän suuntaan.

Uudet asuinalueet tulisi kaavoittaa sellaisiin paikkoihin, joissa ne eivät kavenna tai pirsto jäljellä olevia metsäalueita. **Palovuoren ja Taston uusista pientaloaluesuunnitelmista nykyisten metsien alueilla tulisi kokonaan luopua.**

Palovuoren alueella tehty metsäalueiden siirto Metso -suojeluohjelmaan oli erittäin ilahduttava toimi, mutta se ei riitä. Viimeisiä jäljellä olevia metsiä tulisi suojella jo pelkästään niiden itsensä takia riippumatta siitä, omaavatko ne erityisen merkittäviä luontoarvoja.

Mielestämme Liedon kunta ei ole riittävästi kuullut ns. vanhojen kuntalaisten mielipiteitä. Uudet asukkaat varmasti mielellään ostavat tontin metsän laidalta tai kallioalueen reunalta, mutta samaan aikaan unohtetaan vanhojen asukkaiden viihtyvyys ja tarpeet lähivirkistysalueille. Urheiluseurana voimme osaltamme tarjota liikunta-aktiviteetteja kuntalaisille, mutta urheiluseuratoiminta ei voi koskaan korvata paljon laajempien massojen omatoimista marjastusta, sienestystä, koiran ulkoilutusta ja lenkkeilyä metsissä. Siihen tarvitaan lähimetsiä.

Vastine:

Maarian altaan itäpuoliset metsäalueet Ilmaristen ja Jäkärän taajamien välissä ovat jäämässä rakentamisen ulkopuolelle. Siten Taston suunnalla ja siitä pohjoiseen jää laajoja yhtenäisiä metsä-alueita.

Taston alueelle osoitettu maankäyttö sijoittuu tosiasiallisesti luontoarvoiltaan heikolle, taimikoituvalle koivikkoalueelle. Nykyisellään alue ei ole virkistyskäytössä johtuen alueen pusikoituneesta ja umpeenkasvaneesta kasvustosta. Maankäyttö ei osu alueelle, jolla on oleva polkuverkosto sekä virkistyskäyttö, näin ollen alueen nykyinen virkistyskäyttö ei kaavan myötä heikkene. Alueen asemakaava on lainvoimainen ja alue on jo osittain rakennettu. Ko. asemakaavassa asukastavoite on pu-dotettu rakennemallin 200:sta n. 150:n, joten tehokkuutta on pienennetty tavoitteesta reilusti. Vanhan ja uuden alueen väliin on jätetty selkeä viherkäytävä ja merkittävin osa (n. 70%) asemakaava-alueesta on virkistys- ja retkeily/ulkoilualueita.

Palovuoren aluetta kehitetään luonnontilaisena virkistyskäyttöalueena, jolle Lieto perusti 26 hehtaarisena luonnonsuojelualueen. Alueella on kuntosuunnistus sallittua. Alueelle jää laajoja virkistys-alueita ja uusien, muuttuvien alueiden väliin on jätetty leveitä viherkäytäviä. Lisäksi uudet A-alueet Väänteläntien ja Palovuoren välillä on sijoitettu täydentämään olevaa rakennuskantaa ja muilta osin peltoalueille, joten metsät jäävät pääsääntöisesti virkistysalueiksi. Palovuoren alueet ovat voimassa olevan yleiskaavan mukaisia varauksia. Alueiden rajauksia on tarkistettu vastaamaan paremmin olevaa luonnonympäristöä ja myös metsäalueiden säilyvyys huomioiden. Kaavassa on huomioitu laadullisesti arvokkaat metsät ja jätetty ne rakentamisen ulkopuolelle.

13.9 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, 23.3.2022

Turun kaavoitus ja Liedon kaavoitustoimi ovat pyytäneet Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta lausuntoa koskien Maaria-Ilmarinen, osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksista. Todetaan, että Traficomilla ei ole asiasta lausuttavaa.

13.10 Maataloustuottajain Liedon yhdistys MTK-Lieto ry, 27.3.2022

MTK Liedon johtokunta käsitteli Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaa ja ulkoilureittisuunnitelmaa maaja metsätaloustuottajien näkökulmasta kokouksessa 17.3.2022.

Johtokunta suhtautuu ulkoilureittisuunnitelmaan myönteisesti, mutta siinä pitää huomioida paremmin useita maanomistajien kannalta ongelmallisia asioita. Seuraavat asiat nousivat esille:

1. Ulkoilureitti ei saa rajoittaa maataloustöitä. Reitin lähistöllä olevien peltoteiden ja liittymien on pysyttävä vapaina maataloustöiden aikaan.
2. Ulkoilureitti ei saa rajoittaa hakkuutöitä. Reitti on tarvittaessa siirrettävä tai suljettava hakkuutöiden ajaksi. Virkistysalue rajoittaa hakkuutöitä automaattisesti, joten yksityisiä metsiä ei voi kaavoittaa virkistysalueeksi ilman maanomistajalta saatua lupaa.
3. Ulkoilureitin sijainti pitää suunnitella ensisijaisesti kiinteistöjen rajoille.
4. Jokamiehen oikeuteen kuuluvista ja kuulumattomista oikeuksista tulee tiedottaa mm. levähdyspaikoilla.
5. Mahdolliset väärinkäytökset ja ongelmatilanteet reitin käyttäjien ja maanomistajien välillä jäävät reitin ylläpitäjän / kunnan vastuulle ja korvattavaksi. Korvausvelvollisuuden tulee kattaa mm. polun ulkopuolella tapahtuneesta kulkemisesta aiheutuneet kasvustovauriot.
6. Reitille ei saa tehdä tulentekopaikkaa.

Vastine:

1. Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Merkintä kertoo, että alueella on tarvetta ulkoilureitille, mutta reitistä ei ole tarkoitus tehdä ulkoilureittitoimituksia tässä vaiheessa. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Muilta osin perustettava reitti ei kulje Liedon puolella kuin n. 40 metrin matkalta maatalousalueella Laakkarinkulmalla aivan kuntien rajalla. Kyseisessä kohdassa reitti osoitetaan kulkemaan aivan ojan reunaa eikä matkalla ole liittymiä.
2. Ulkoilureitti suljetaan hakkuiden ajaksi. Kunta voi perustellusta syystä kaavoittaa yksityisiä metsiä virkistysalueeksi. Alueella voi jatkossakin pienin rajoituksin harjoittaa maa- ja metsätaloutta, vaikka se kaavassa merkittäisiinkin virkistysalueeksi. Perustelut muutokselle on esitetty aiemmissa vastineissa esim. kohdassa 12.4.
3. Ulkoilureittien linjaaminen kiinteistöjen rajoille on monesta syystä vaikeaa. Maarian altaan itäpuolella on useita muodoltaan pitkänomaisia palstoja, jotka voivat ulottua esim. Maarian altaan tuntumasta Liedon rajalle saakka. Alueelle tavoitellaan rengasmaista ulkoilureittiä, koska sellainen on ulkoilun kannalta mielekkäämpi kuin se, että kulkija joutuu palaamaan samaa reittiä takaisin. Rengasmaisen reitin aikaansaaminen edellyttää kahta pohjois-eteläsuuntaista kulkuyhteyttä, jotka joudutaan väistämättä linjaamaan useiden kiinteistöjen poikki. Tilojen rajalinjoja on hyödynnetty useissa kohdissa. Kaikkialla reittien linjaaminen rajoja myöten ei ole kuitenkaan järkevää, koska ihmiset kulkevat mieluiten helppokulkuisia polkuja pitkin, jotka ovat syntyneet tavallisesti maaston perusteella, eivät kiinteistörajojen mukaan. Tilojen rajalinjojen tiukka noudattaminen johtaisi vaikeakulkuihin ja epätarkoitukseenmukaiseen ulkoilureitistöön. Ulkoilureittisuunnitelmassa on pyritty hyödyntämään olemassa olevia polku-uria, jotta tarpeettomalta uusien polku-urien avaamiselta vältyttäisiin ja haitat metsätaloudelle jäisivät mahdollisimman pieniksi.
4. Ajatus tiedottaa jokamiehen oikeuksista esim. levähdyspaikoilla on hyvä. Mahdollisten info- taulujen tarve ja sisältö ratkaistaan reittien toteutussuunnittelussa.
5. Kaupungit tulevat ulkoilureittitoimituksia tehtäessä esittämään, että polkuoikeus määritetään leveämpänä, kuin mikä todellinen tarve on. Korvausta maksetaan siis laajemmasta alueesta, kuin mikä tarvitaan reitin toteuttamiseen. Tämä kompensoi osaltaan sitä, jos varsinaisen polun ulkopuolella tapahtuneesta kulkemisesta aiheutuu kasvustovaurioita.
6. Tulentekopaikkojen sijoittamiseen liittyy riskejä ja rajoituksia, joten sellaisen osoittamisessa alueelle on käytettävä tarkkaa harkintaa. Tulentekopaikan tarvetta ja turvallisen toteuttamisen edellytyksiä voidaan tutkia ulkoilureittien toteutussuunnittelun aikana. Jos tulentekopaikka päätetään rakentaa, se sijoittuisi Turun kaupungin omistamalle alueelle. Todennäköisin sijoituspaikka olisi Maarianmetsän levähdyspaikka.

13.11 Suomen metsäkeskus, 1.4.2022*Yleistä*

Suomen metsäkeskuksen (myöhemmin Metsäkeskus) näkemyksen mukaan kaavamääräyksillä ei tule ohjata metsien maankäyttöä.

Virkistykseen varatut alueet: V-1, VL-1, VL-2

Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan virkistykseen varattuja alueita ei tule esittää yksityisessä omistuksessa oleville alueille, ellei näistä ole sovittu erikseen maanomistajien kanssa. Yksityisten maanomistajien alueilla voidaan virkistystä jokamiehen oikeuksien rajoissa. 1.9.2021 päivätyn kaavaselostuksen mukaan suurin osa alueesta on yksityisessä omistuksessa.

Kaavaselostuksen mukaan Turun kaupunki omistaa laajoja alueita kaava-alueen pohjois- ja eteläosista sekä yksittäisiä tiloja alueen keskivaiheilta. Liedon kunta omistaa alueita pääasiassa kaava-

alueen eteläosista Ilmaristen taajaman ympäriltä. Metsäkeskus huomauttaa, että mikäli virkistykseen varatuilla alueilla vaaditaan nyt esitettyjen osayleiskaavamääräysluonnosten mukaisesti lupaa puiden kaatamiseen, on kuntien haettava lupaa myös omilla maillaan tekemissä hakkuissa.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet: M, M-1

Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan M-alkuisia alueita tulee rajata kaavakartalle vain siltä osin kuin se on yleiskaavoituksen näkökulmasta tarpeellista. M-alkuiset alueet eivät sinällään vaikuta metsään perustuvien elinkeinojen harjoittamiseen, sillä näillä alueilla metsänomistajilla on mahdollisuus hyödyntää valtion rahoitustukia (kemera-tuet) ja myös metsätuholaki on voimassa.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet: luo

Sekä virkistykseen että metsätalouteen varatuille alueille on rajattu luo-merkinnällä varustettuja alueita. Kaavamääräysehdotuksen mukaan luonnonarvoja heikentävät toimenpiteet ovat alueella kiellettyjä ja MRL 128 §:n mukaiset maisemaa muuttavat toimenpiteet ovat alueella luvanvaraisia. Maisematyölupaa ei kuitenkaan edellytetä puiden kaatamiseen maa- ja metsätalousvaltaisilla yleiskaava-alueilla. Hoitotoimet, joilla alueiden luonnonarvoja pyritään säilyttämään tai palauttamaan, ovat sen sijaan sallittuja.

Aluetta koskevista hankkeista tulee pyytää ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto. Luontodirektiivin liitteen IVa lajien esiintymisalueiksi luokiteltuja luo-alueita koskevista hankkeista tulee pyytää lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan metsälakikohteiden (§10) merkintää tulee välttää yleiskaavojen M- ja V-alkuisilla alueilla eli niillä alueilla, joilla sovelletaan metsälakia. Alueiden rajaaminen on Metsäkeskuksen metsälain valvontaan perustuva tehtävä.

Metsäkeskus esittää, että myöskään liito-oravan elinympäristöjä ei tule merkitä kaavakarttaan. Alueet huomioidaan luonnonsuojelulailla ja ne muuttuvat ajassa. Metsänkäyttöilmoitusten yhteydessä Metsäkeskus tarkistaa liito-oravan mahdolliset esiintymiset ja ilmoittaa niihin kohdistuvista metsänkäyttöilmoituksista metsänomistajille ja paikalliselle ELY-keskukselle.

Yleiskaavaehdotuksen vaikutukset metsiin perustuviin elinkeinoin

Yleiskaavaehdotuksella on toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia alueen metsien hoitoon ja käyttöön.

Metsäkeskus esittää, että kaavaehdotuksen vaikutukset metsiin perustuviin elinkeinoin tule selvitteä. Tämä koskee erityisesti seuraavia kaavamerkintä- ja kaavamääräysehdotuksia: V-1, VL-1, VL-2, luo-alueet.

Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmaehdotus

Metsäkeskus näkee hyvänä, että alueen metsiin kohdistuvaa virkistyskäyttöpainetta ohjataan merkityille reiteille ja että suurin osa suunnitelluista ulkoilureiteistä tulisi kulkemaan olemassa olevia polkuja, teitä tai uria pitkin. On hyvä, että reittien tarkassa linjaamisessa on käyty neuvotteluja alueen maanomistajien kanssa heidän niin toivoessaan.

Ulkoilureittisuunnitelman selostuksessa todetaan, että merkittävä osa kaava-alue-ehdotuksen ja sen mukaisesti myös ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksen metsämaasta on yksityisessä omistuksessa. Ulkoilureittisuunnitelman avulla voidaan perustaa reittejä myös yksityiselle maalle.

Ulkoilureitit saattavat toteutuessaan vaikuttaa merkittävästi alueen metsien käyttöön ja hoitoon. Reitit voivat esimerkiksi pirstoa tiloja tai metsäkuviota tai vaikeuttaa niille pääsyä.

Metsäkeskus esittää, että yleiskaavaehdotuksen lisäksi myös ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksen vaikutukset metsään perustuviin elinkeinoiniin selvitetään.

Vastine:

Yleistä

Kuntien, valtakunnan ja jopa globaalien ilmastotavoitteiden myötä metsien maankäytöllä on tulevaisuudessa erittäin suuri merkitys ja siten niiden huomiointi kaavoissa on entistäkin tärkeämpää. Tämä edellyttää hyvin usein metsiä säästäviä kaavaratkaisuja, mutta myös esimerkiksi kaavamääräyksiä, jotka osaltaan turvaavat metsien säilyvyyttä.

Virkistykseen varatut alueet: V-1, VL-1 ja VL-2

Taajamien välisellä metsäalueella on niin suuri virkistysellinen merkitys erityisesti Turulle, mutta osin myös Liedolle, että sen käyttöä halutaan pitkällä aika välillä ohjata tavanomaisesta metsätaloustausta virkistyspainotteiseksi ulkoilumetsäksi. Tätä tavoitetta tukee ja toisaalta siihen velvoittaa voimassa oleva maakuntakaava.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet: M, M-1

Valitun kaava-alueen puitteissa tulee osoittaa koko alueelle jokin maankäyttömuoto. Jos esimerkiksi metsäiselle alueelle ei ole erityistä perustetta tai tarvetta osoittaa virkistysalueeksi, niin silloin luonnollisin vaihtoehto on maa- ja metsätalousvaltainen alue. Molemmissa kunnissa on koko kunnan kattava yleiskaava, joten alueella on voimassa oleva yleiskaava, jota nyt tarkennetaan.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet: luo

Erilaisten luo-kohteiden osoittaminen kaavakartalla on kuntien normaalia kaavoitustapaa, eikä tämän kaavan osalta ole perusteita poiketa tästä menettelystä.

Yleiskaavaehdotuksen vaikutukset metsiin perustuviin elinkeinoiniin

Valitulla kaavaratkaisulla on vaikutusta metsiin perustuviin elinkeinoiniin. Jos avohakkuita ei saa joillakin alueilla enää suorittaa, vaikuttaa se maanomistajan tulonmuodostukseen luonnollisesti siten, ettei päätehakkuita saatavaa suurempaa kertaluontoista korvausta voi enää saada. On kuitenkin tutkittu, että pidemmällä aikavälillä jatkuvalla metsänkasvatuksella voi saada metsästä jopa enemmän tuloja kuin jaksollisella kasvatuksella. Tällöin avohakkuiden kieltäminen ei kuitenkaan tarkoita maanomistajalle pieneneviä tuloja.

Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmaehdotus

Ulkoilureittisuunnitelman selostukseen on lisätty osuus, jossa arvioidaan reittien vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen (7.13. *Reittien vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen*). Selostukseen on lisätty myös tekstiä siitä, millä tavoin vaikutuksia on pyritty minimoimaan suunnittelun aikana (7.2. *Reittien linjaamisen yleisiä periaatteita*). Kohdassa 5.4 *Ulkoilureittitoimitus* kerrotaan reittien ja metsätalouden tarpeiden yhteen sovittamisesta.

Ulkoilureittien linjaaminen pelkästään kaupunkien omistamille maille ei olisi ollut maanomistusolojen vuoksi mahdollista. Maanomistajien toiveita linjausten suhteen on pyritty ottamaan huomioon. Esimerkiksi joissakin paikoissa reittejä on linjattu kiinteistöjen rajojen tuntumaan tai rajalinjalle maanomistajilta saadun palautteen perusteella. Kaikkien toiveiden huomioiminen ei kuitenkaan ole ollut mahdollista. Maarian altaan itäpuolisella metsäalueella kiinteistöt ovat usein itä-länsisuun-

nassa hyvin pitkiä ja saattavat ulottua altaan tuntumasta Liedon rajalle saakka. Tällaisessa maanomistustilanteessa kiinteistörajoja on vaikea hyödyntää. Rengasmaisen reitin aikaansaaminen alueelle edellyttää kahta pohjois-eteläsuuntaista kulkuyhteyttä, eikä pitkänomaisten kiinteistöjen hallomista pystytä siksi välttämään.

Reittien tarkemman suunnittelun lähtökohtana on ollut linjata metsiin sijoittuvat reitit olemassa olevien polkujen kohdille, kun se on ollut mahdollista. Ulkoilureittitoimituksin mahdollistettavista reiteistä yli 90 % sijoittuu olemassa oleville polku-urille. Tarpeetonta uusien polku-urien avaamista on vältetty, jotta kasvillisuuteen ja metsätalouteen kohdistuvat haitat jäisivät mahdollisimman pieniksi.

Reittiin kuuluvan alueen ylittäminen metsäkoneilla ja käyttö metsätalouden kuljetuksiin on mahdollista, jos tästä sovitaan reittitoimituksen yhteydessä. Kun reitin läheisyydessä tehdään hakkuita, reitti suljetaan käytöstä turvallisuussyistä hakkuiden ajaksi.

Maarian altaan itäpuolen nykyinen, käytön myötä syntynyt polkuverkosto on tiheä, mikä kertoo vilkkaasta virkistyskäytöstä. Kun alueelle perustetaan kaupunkien ylläpitämä ulkoilureitistö, virkistyskäyttö voi lisääntyä, mutta toisaalta virkistyskäyttö kanavoituu entistä selkeämmin tietyille reiteille, mikä voi vähentää kasvillisuuden kulumista merkittävien reittien ulkopuolella.

Toimenpiteet

- *Kaavaselostukseen on lisätty osio suunnitelman vaikutuksista metsätalouteen.*
- *Ulkoilureittisuunnitelman selostukseen on lisätty kohta Reittien vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen.*

13.12 Turun kaupunki / liikuntapalvelut, 31.3.2022

Kaavoitus on pyytänyt lausuntoa Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaehdotuksesta sekä kaavaan liittyvästä ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta. Osayleiskaavan keskeinen tavoite on virkistysalueiden sekä Maarian altaan kehittäminen, joita on konkreettisemmin kehitetty ulkoilureittisuunnitelmassa. Tavoitteena on muun muassa kehittää Jäkärän ja Ilmaristen taajamia ja osoittaa niiden yhteyteen uusia asuinalueita taajamien välialueen jäädessä virkistysalueeksi.

Liikuntapalvelut näkee ulkoilureittisuunnitelman edistämisen ja toteuttamisen tärkeänä ja kannatettavana investointihankkeena. Ulkoilureittisuunnitelman toteuttaminen tulee lisäämään kuntalaisten ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia, kevyen liikenteen verkostoja sekä kaava-alueen asuinalueiden houkuttelevuutta. Lisäksi ulkoilureittisuunnitelman toteutus mahdollistaa hevosurheilun ja -toiminnan kehittämisen osoittamalla uusia aluevarauksia ja reittejä hevostoimintaan. Ulkoilureitistöt ovat matalan kynnyksen liikuntapaikkoja, jotka liikuttavat monipuolisesti eri ikäisiä ja tasoisia liikkujia.

Reitistön toteuttamisen huolellinen suunnittelu on keskiössä hankkeen edistämisen kannalta. Suunnitteluun tulee sisällyttää myös reittien opasteet ja pysäköintimahdollisuuksien tarpeen arvioiminen. Osana suunnittelua tehdään lisäksi päätökset reittien toteutustavasta eli siitä toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina. Reitit on järkevää toteuttaa asteittain useamman vuoden aikana ja hankkeen toteutuksen voisi aloittaa esimerkiksi taajamien välisellä metsäalueella sijaitsevasta Kivi-kauden polku -nimisestä ulkoilureitistä. Hankkeelle tulee varata riittävät määrärahat suunnittelua ja toteutusta varten.

Vastine:

Ratsastusreitti on jouduttu poistamaan ulkoilureittiehdotuksesta. Ratsastusreitistä jätettiin useita muistutuksia. Jo luonnosvaiheessa oli tutkittu erilaisia linjauksia mm. Metsämäen raviradan ja Maarian altaan itäpuolen väliselle reitinosalle, mutta tuolloinkin linjaukset olivat herättäneet kritiikkiä. Muistutusten käsittelyn aikana linjausvaihtoehtoja tarkasteltiin lisää, mutta reitin linjaaminen osoittautui liian vaikeaksi nykyisissä maanomistusoloissa. Ks. myös vastine muistutukseen 14.8.

Reitistön toteutussuunnittelu ei ole vielä alkanut. Reittien toteutustapa ratkaistaan toteutussuunnitteluvaiheessa, samoin opasteisiin liittyvät asiat. Pysäköintimahdollisuuksia on jo tutkittu, ja tarpeelliset uudet pysäköintialueet on osoitettu ulkoilureittisuunnitelmassa. Pysäköintialueiden toteuttaminen onnistuu ilman ulkoilureittitoimitusta, koska alueet ovat Liedon kaupungin omistuksessa. Pysäköintialueiden tarkka rajautuminen ja pysäköintipaikkojen määrä ratkaistaan toteutussuunnittelussa.

Toimenpiteet

- *Ratsastukseen osoitettu reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.*

13.13 Turun kaupunki / vapaa-aika, museopalvelut, 25.3.2022

Turun kaavoitus ja Liedon kaavoitustoimi ovat pyytäneet Turun museokeskukselta/Varsinais-Suomen alueelliselta vastuumuseolta lausuntoa Maaria-Ilmarisen osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksista. Turun museokeskus on lausunut kaavatyön aiemmista vaiheista 12.5.2010 ja 9.6.2017.

Kaava-alue sijoittuu pääosin Jäkärän ja Ilmaristen taajamien ympärille Turun ja Liedon kuntarajan molemmin puolin. Tarkoituksena on saada aikaan oikeusvaikutteinen yleiskaava, jonka avulla kehitetään Jäkärän ja Ilmaristen taajamia sekä hevostoimintaa erityisesti Metsämäen raviradan ympäristössä. Kaavan tavoitteena mainitaan Jäkärän ja Ilmaristen palveluihin ja infrastruktuuriin tukeutuvan rakentamisen lisääminen suunnittelualueella. Tämä näkyy kaavassa muun muassa siten, että suunnittelualueelle on sijoitettu uusia rakentamisen alueita, jotka on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Osayleiskaavan kanssa samanaikaisesti suunnittelualueelle on laadittu ulkoilureittisuunnitelmaa.

Suunnittelualue sijoittuu osin Aurajokilaakson viljelymaiseman valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle sekä Liedon vanhalinnan ja Varkaantien RKY-alueille. Alue on myös arkeologisen kulttuuriperinnön ja tutkimushistorian kannalta merkittävää aluetta, jolta tunnetaan niin kivistä kuin rautakautisiaakin kohteita. Kaavaa varten suunnittelualueella on toteutettu arkeologinen inventointi vuonna 2008, minkä lisäksi alueella on tehty rakennuskannan inventointi.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Turun maakuntamuseo/Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo haluaa tuoda esille suunnittelualueen merkittävän arkeologisen potentiaalin. Vuoden 2008 inventoinnin jälkeen etenkin Ilmarisen alueelta on tullut esille metallinilmaharrastajien löytämiä rautakaudelle ajoittuvia esinelöytöjä. Osa löytöpaikoista ja tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä sijoittuu voimakkaasti muuttuville alueille, joille on myöhemmin tarkoitus laatia asemakaava. Kaavaehdotuksessa esitetyt uudet tielinjaukset sijoittuvat pääosin näille muuttuville alueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Tielinjausten suunnittelussa sekä asemakaavoituksessa tulee varautua toteuttamaan arkeologinen inventointi, jolla päivitetään vuoden 2008 inventointi ja jonka yhteydessä tarkastetaan asemakaavoitettavilla alueilla sijaitsevat löytöpaikat ja mahdolliset muut arkeologiset kohteet.

Vuonna 2019 Museovirasto aloitti valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventoinnin (VARK), joka valtioneuvoston hyväksynnän jälkeen on maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuva valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittama inventointi. Hanke on edelleen kesken, mutta osin suunnittelualueella sijaitsee muinaisjäännöskohde Ristinpelto (423010010), joka on valittu yhdeksi VARK-inventoinnin kohteeksi.

VARK-inventoinnin hyväksymisen jälkeen tulee näiden kohteiden säilyminen pyrkiä turvaamaan kaikissa olosuhteissa. Lisäksi maankäytön suunnittelun odotetaan tukevan näiden kohteiden suojelua. Turun museokeskus on Turun yleiskaava 2029 kaavaehdotukseen antamassaan lausunnossa esittänyt VARK-kohteiden huomioimista jo tässä vaiheessa, sillä on hyvin todennäköistä, että kohteet saavat VARK-statuksen. Esitämme samaa myös tässä kaavassa, jotta kaikissa yleiskaavoissa

ja osayleiskaavoissa huomioitaisiin yhtenäisesti samat asia. Turun museokeskus/Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo esittää, että VARK-kohteet huomioitaisiin erikseen sekä kartalla että liitteessä 3. Lisäksi on myös hyvä huomioida, että VARK-kohteen aluerajaus saattaa erota muinaisjäännöksen aluerajauksesta. Kohteiden yhteyteen tulisi liittää merkintä *VARK-inventointiin (Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde) valittu kohde. VARK-alue saattaa erota muinaisjäännöksen aluerajauksesta. Kohteen alueella tai sen läheisyydessä tapahtuvan maankäytön suunnittelussa on oltava yhteydessä Turun museokeskukseen.*

Turun museokeskus/Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo esittää myös kaavaehdotuksen yleismääräyksiin lisättäväksi arkeologisia kohteita koskevan yleismääräyksen, joka velvoittaa selvittämään arkeologisten tietojen ajantasaisuuden. Vastaava yleismääräys on myös Turun yleiskaavassa 2029. Ehdotettu määräys on:

Arkeologisia kohteita koskeva yleismääräys *Maata muokkaavien toimenpiteiden suunnitteluvaiheessa tulee selvittää museoviranomaiselta arkeologisten inventointien kattavuus ja ajantasaisuus. Alueen käytön tarkentuessa muinaisjäännöksen laajuus ja tarkat rajat voidaan joutua selvittämään ennen rakennusluvan myöntämistä.*

Kaavaehdotuksesta puuttuvat alla listatut kiinteät muinaisjäännökset, jotka tulee lisätä kaavakartalle ja liitteeseen 3. Samalla liitteeseen tulee päivittää muinaisjäännösten tyypit, sillä tyyppi muinaisjäännösryhmät ei enää ole käytössä.

Kaavasta puuttuvat muinaisjäännökset:

- Laurila (1000034187), Lieto
- Vanha-Jaakkola 2 (1000020423), Lieto
- Hahka (1000013175), Lieto
- Korkiakallio (1000013169), Turku

Kaavaehdotukseen on merkitty uusi tieyhteys Turun kehätien pohjoispuolelle Tähkäpään alueelta yli Vanhan Härkätien ja Aurajoen. Kaavasta ei käy selville tieyhteyden tarkoitus tai tarve, eikä se miten tieyhteys liittyy Maaria-Ilmarisen osayleiskaavaan. Tieyhteysmerkintä näyttää kulkevan samassa kohtaa kuin kuntien raja. Onko kyseessä virhe kaavakartalla vai suunniteltu tieyhteys? Koska tielinjamerkintä sijoittuu lähelle neljää tunnettua kiinteää muinaisjäännöstä ja toteutuessaan kulkisi maisemallisesti arvokkaan peltoalueen ja valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen läpi, tulee tielinjamerkintä ehdottomasti poistaa kaavasta.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Turun museokeskus/Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa edelleen, että Jäkärän seurakuntatalo tulee merkitä kaavaan suojelukohteeksi. Tyypillinen 1950-luvun rakennus on hyvin säilyttänyt ominaispiirteensä, ja se on olennainen osa entistä Maarian kuntakeskusta.

Osayleiskaavaa on valmisteltu pitkään, ja sen vuoksi osassa suojelukohteiksi merkityissä rakennuksissa on tapahtunut oleellisia muutoksia. Tämän johdosta rakennussuojelukohde sr21, joka on nimetty Maarian kirjasto, olisi hyvä nimetä uudestaan esimerkiksi nimellä Jäkärän talonpoikaistalo, sillä rakennuksessa ei toimi enää kirjasto. Kohteen sr14, Tastontie 132 kohdekuvauksesta voi poistaa lauseen ”Pihassa hirsisauna ja -navetta”, sillä kyseinen navetta on jo purettu. Museokeskus on myös tarkistanut ja arvioinut uudestaan kohteen sr17, Tastontie 200, ja toteaa nyt, että sen voi poistaa rakennussuojelukohdeista. Kohteen sr6, Sakarin kellari ja aitta, osalta on syytä huomioida, että aitan purkamiseen on haettu poikkeamislupaa. Aitta on syytä poistaa rakennussuojelukohdeiden listauksesta, mikäli sen purkaminen katsotaan lupakäsittelyn yhteydessä mahdolliseksi ja aitta puretaan.

Vastuumuseo on 9.6.2017 päivätyssä lausunnossaan edellyttänyt Gretalan tilan lähialueelle sijoituvan peltoalueen säilyttämistä rakentamattomana. Varkaantien (RKY) eteläpuolelle sijoittuva alue

on säilynyt avoimena pitkään, mikä on havaittavissa muun muassa vuoden 1786 kartasta. Yleiskaavassa Gretalan tilan pohjoispuolella on maa- ja metsätalousvaltainen alue, MY, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Vastuumuseo esittää edelleen, että peltoalueelta poistettaisiin uudet P-1 ja AP-1-alueet.

Ulkoilureittisuunnitelma

Ulkoilureittisuunnitelman selostusosiossa on hyvin tuotu esille alueen arkeologinen kulttuuriperintö ja sen merkitys osana alueen kerroksellisuutta. Selostuksessa on tuotu esille yhteistyötarve museokeskuksen kanssa selvitettäessä ulkoilureittien toteuttamiseen mahdollisesti liittyviä tutkimustarpeita. Reittien toteutuksessa on myös huomioitava muut alueen arkeologiset kohteet, jotka tarkemmissa tutkimuksissa saattavat osoittautua kiinteiksi muinaisjäänöksiksi; tällaisia kohteita ovat esimerkiksi tarkastamattomat löytöpaikat.

Ulkoilureittisuunnitelma ulottuu Aurajoen kaakkoispuolelle Vanhanlinnan ympäristöön. Tällä alueella reitit ovat jo olemassa.

Vanhalinnan yhteyteen suunniteltu silta on osoitettu 1.9.2021 päivätyssä ulkoilureittisuunnitelmassa linnavuoren pohjois/koillispuolelle. Aiemmin sen esitettiin sijoittuvan linnavuoren länsipuolelle. Pohjoispuolelle sijoitettuna sillan todetaan jäävän näkymättömiin Vanhalta Härkätieltä sekä linnavuoren laelta avautuvissa maisemissa. Mikäli sillan suunnittelu etenee, tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kiinnittää erityistä huomioita sillan sovittamiseen maisemaan.

Vastine:

Arkeologiset kohteet on huomioitu museon esittämällä tavalla.

Rakennettu kulttuuriympäristö:

Kaavoitus ei näe tarkoituksenmukaisena osoittaa Jäkärän seurakuntataloa suojelukohteeksi, ks. perusteet vuoden 2017 lausuntojen vastineista.

Kohdemerkintöjen muutokset on huomioitu museon esittämällä tavalla ja samalla numerointi on päivitetty.

Gretalan tilan peltojen ja aluevarausten osalta kaavoitus viittaa aiemmin annettuun vastineeseen koskien ko. kohdetta vastineessa 11.14 kohta 5. Maankäytön ratkaisu on maakuntakaavan ja rakennemallin mukainen. Maakuntakaava antaisi mahdollisuuden laajempaankin maankäyttövaraukseen, mutta tässä työssä aluevaraukset on laadittu siten, että keskeisimmät maisemakohtat jäävät avoimiksi niin Aurajoen suunnalta kuin myös Vanhalta Tampereentielle. Alueen maisemaan sopivuutta voidaan tarkemmin tarkastella asemakaavassa, jolla voidaan ohjata tonttikokoa, rakennusten korkeutta, sijoittumista ja ulkoasua.

Ulkoilureittisuunnitelman selostukseen on lisätty maininta siitä, että reittien toteutuksessa on huomioitava muut alueen arkeologiset kohteet, jotka tarkemmissa tutkimuksissa saattavat osoittautua kiinteiksi muinaisjäänöksiksi.

Toimenpiteet

- *VARK-kohde on huomioitu museon esittämällä tavalla.*
- *Arkeologisia kohteita koskeva yleismääräys on lisätty kaavaan.*
- *Puuttuneet muinaisjäänökset on lisätty kaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan. (Kohteita tuli lausunnon jälkeen vielä lisääkin ja myös nämä on huomioitu.)*
- *Tieyhteyttä kuvaava viivatyyppi oli kaavassa virhe ja se on nyt korjattu. Viiva kuvaa kunnarajaa.*

- *Rakennetun kulttuuriperinnön osalta kohdemerkintöjen muutokset on huomioitu museon esittämällä tavalla.*
- *Ulkoilureittisuunnitelman selostukseen on lisätty täydennys ”Vastaavalla tavalla on huomioitava myös muut arkeologiset kohteet, jotka tarkemmissa tutkimuksissa saattavat osoittautua kiinteiksi muinaisjäänöksiksi. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi tarkastamattomat löytöpaikat.”*

13.14 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 16.5.2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on vastaanottanut Turun kaavoitukselta ja Liedon kaavoitustoimelta lausuntopyynnön Maaria-Ilmarinen, osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksista. Lausuntopyyntö koskee Turun ja Liedon yhteistä oikeusvaikutteisena laadittavaa osayleiskaavaa sekä samanaikaisesti valmistettavaa ulkoilureittisuunnitelmaa. Osayleiskaavalla tarkastellaan Maarian altaan itäpuolen maankäyttöä. Tavoitteena on mm. kehittää Jäkärän ja Ilmaristen taajamia ja osoittaa niiden yhteyteen uusia asuinalueita taajamien välialueen jäädessä virkistysalueeksi.

Lausunto Suunnittelualue sijaitsee osittain Tukesin valvonnassa olevan Aurajoki Oy:n pintakäsittelylaitoksen (Kaviokuja 4-6, Turku) konsultaatiovyöhykkeellä. Aurajoki Oy on Seveso 11 I-direktiivin mukainen suuronnettomuusvaarallinen tuotantolaitos, jonka konsultaatiovyöhyke on 1,0 km. Laitos on laajuudeltaan toimintaperiaateasiakirjalaitos. Tukesilla ei ole varsinaisesti huomautettavaa kaavan osalta, mutta Tukes toivoo Turun ja Liedon kaupunkien kiinnittävän erityistä huomiota Aurajoki Oy:n läheisyyteen sijoitettavaan toimintaan. Aurajoki Oy:n turvallisuustiedotteessa on suuronnettomuusvaaran tunnistamisosuudessa määritetty syaanivedylle 300 m vaikutusalue. Esitämme, että alueelle ei suunniteltaisi kohteita, joista ihmisten omatoiminen ja nopea poistuminen edellyttää avustamista. Tällaisia kohteita olisi mm. sairaiden ja vanhusien tai vaikeavammaisten asuin- ja hoitolaitokset ja pienten lasten päiväkodit. Muutenkaan asukastiheyden kasvattaminen tai isoja asiakasvirtoja sisältävien kohteiden sijoittaminen alueelle ei ole Tukesin käsityksen mukaan toivottavaa. Ulkoalueilla turvallisuustoimenpiteillä ei ole vaikutusta.

Suunnittelualue sijaitsee osittain Tukesin valvonnassa oleva Gasum Oy:n biokaasua valmistava ja nesteyttävä laitoksen (Pitkäsaarenuja 7, Turku) konsultaatiovyöhykkeellä. Laitoksen konsultaatiovyöhyke on 1,5 km. Laitos on laajuudeltaan toimintaperiaateasiakirjalaitos. Biokaasulaitos sijaitsee alueella, johon on tullut kaavamerkintä t/kem, 01/2021 voimaan astuneen asemakaavan mukaan. Gasumin lupaprosessin aikana Tukesille esittämien seurausanalyysien perusteella onnettomuuksien vaikutukset pysyvät laitosalueen sisällä.

Tukesin näkemyksen mukaan esitetyn kaltaiseen osayleiskaavan- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksien mukaiseen toimintaan ei ole estettä.

Vastine:

Tukesin lausunnon pohjalta kaavakartalle on lisätty yleismääräys laitosten huomioinnista. Lisäksi kaavaselostusta on täydennetty lausunnossa mainittujen kahden toimintaperiaateasiakirjalaitoksen tietojen osalta.

13.15 Varsinais-Suomen ELY-keskus, 8.4.2022

Turun kaupunki ja Liedon kunta ovat pyytäneet Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa yllä mainitusta osayleiskaavaehdotuksesta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.

Lausuntopyyntö koskee 1.9.2021 päivättyä ehdotusta Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaksi. Ulkoilureittisuunnitelma on päivätty 1.9.2022.

ELY-keskus on antanut asiassa aikaisemmin lausunnon luonnosvaiheessa 2.5.2010 ja 12.6.2017. ELY-keskus antaa osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta yhteisen lausunnon.

Yleiskaavan muutos koskee Turun yleiskaavaa 2020 ja Liedon yleiskaavaa 2020. ELY-keskus pitää yleiskaavoitusta tärkeänä alueen uuden asutuksen suuntaamiseksi sekä virkistyskäyttötarpeiden huomioimiseksi. Osayleiskaavatyö on yhteistyön kannalta merkityksellinen, koska on kyse kahden kunnan yhteisestä kaavoituksesta.

ELY-keskuksen aikaisemmassa lausunnossa esitettyjä seikkoja on huomioitu kaavaehdotuksessa. ELY-keskus kiinnittää kaavaehdotuksessa huomiota vielä seuraaviin kohtiin:

Kulttuuriympäristö ja maisema

Rakennusinventoinneissa arvoluokituksen saaneet kohteet on tarpeen osoittaa kaavassa tasapuolisesti yhdenmukaisin merkinnöin. Mikäli inventoinnin perusteella suojelun tarpeen omaavia kohteita jätetään kaavassa huomioimatta, tulee se erikseen selvittää alueellisen vastuumuseon kanssa sekä esittää perusteet kaavaselostuksessa. Esimerkiksi alueellisen vastuumuseon esiin nostamalla paikallisesti merkittävällä Jäkärilän seurakuntatalolla on suojelun tarvetta. ELY-keskus ei ole käynyt kaikkia kohteita yksitellen läpi.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ELY-keskus viittaa alueellisen vastuumuseon lausuntoon.

Luonnonsuojelu, virkistysalueet ja ulkoilureittisuunnitelma

Luo-alueet on hyvin koottu ja dokumentoitu kaavaselostuksessa kuten ELY-keskuksen lausunnossa on esitetty täydennystarpeena. Samoin kohteille on annettu kaavamääräys. Luontoarvojen luokittelu suojeluarvojen perusteella on kuitenkin osin puutteellinen tai epäselvä. Luo-merkinnöillä viitataan useiden kohteiden osalta metsälain mukaisiin kohteisiin, mutta kohteen kuvaus/nimi herättää epäilyä, että edellä mainittu luokittelu on riittämätön, eikä oikealla tavalla tunnista kohteen luontoarvoa. Tällaisia ovat erityisesti korpikohteet, joihin kaikkiin viitataan metsälain mukaisena kohteena, ja tämän perusteella on epäselvää, voivatko kohteet olla uhanalaista luontotyyppiä. Uhanalaisten luontotyyppien päivitys on tehty vuonna 2018. Esimerkiksi korpikohteiden kuvaus Turun puolella perustuu Turun kaupungin metsäsuunnitelmaan 2001-2010, joten edellä mainittujen kohteiden tulkinta ei välttämättä vastaa nykyisten ohjeiden ja taustatietojen sisältöä. Tällä on olennaista merkitystä, kun arvioidaan maankäytön varauksia ja kaavan vaikutuksia. Pääosin tällaiset kohteet sijoittuvat maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, mutta ainakin kaavan pohjoisosassa AP-alueelle sijoittuu korpikohde. Alueen ainoa ketoalue on tunnistettu uhanalaiseksi luontotyyppiksi, mutta ulkoilureittiä on osoitettu osittain tälle alueella, jossa ei kuvauksen perusteella ole valmista polkua, ja tähän kohtaan on osoitettu reittisuunnitelmassa osittain levähdyspaikka.

Kaava-aineistossa ei ole annettu vastinetta ELY-keskuksen lausunnossa esitettyyn kommenttiin suojaviheralueiden (EV) kaavamääräyksestä.

Suomi on sitoutunut EU:n biodiversiteettistrategiaan, jonka tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Komissio edellyttää jäsenmailta kahta sitoumusta tämän vuoden 2022 loppuun mennessä ja sitoumusten sisältö on kansallisessa valmistelussa. Ensimmäinen sitoumus koskee suojeluverkoston täydennystä

ja toinen sitoumus edellyttää jäsenmailta muun muassa tarkastelua, millaisilla toimilla jäsenmaat aikovat pysäyttää luonto- ja lintudirektiivien liitteiden lajien ja luontotyyppien suojelutason heikkene-
misen sekä parantaa suojelutasoa 30 prosentilla lajeista ja luontotyypeistä. Vaikka strategia ei ole vielä edellä manituilta yksityiskohdiltaan konkretisoitu, Suomi on strategian hyväksynyt. Biodiversi-
teettistrategian tavoitteiden saavuttaminen tarkoittaa, että luontoarvojen säilyttämiseen ja erityisesti uhanalaiseksi arvioituihin luontoarvoihin on tarpeen kiinnittää enemmän huomiota. Esimerkiksi kor-
pien kaikki alatyypit on arvioitu uhanalaisiksi vuoden 2018 uhanalaisten luontotyyppien arvioin-
nissa. Tällaiset luontoarvot tulee tunnistaa tarkemmin, eikä niitä ole perusteltua hävittää ilman eri-
tyistä syytä. Perusteluissa tulee tunnistaa ja arvioida, onko kyseessä olevan luontoarvojen hävittä-
minen välttämätöntä vai voidaanko kaavan mukaiset rakentamistavoitteet saavuttaa kaava-alueella
muullakin tavoin. Hävitettävien uhanalaisten luontotyyppien osalta intressivertailussa on myös
syytä arvioida ja tunnistaa, mitä hävittäminen tarkoittaa alueellisesti esimerkiksi Turun kaupungin
alueella ja kaava-alueella. Tässä yhteydessä on myös syytä punnita ja arvioida tarkemmin ulkoilu-
reitin vaikutus ketoalueeseen.

ELY-keskus ei anna ulkoilureittisuunnitelmasta erikseen lausuntoa. Ulkoilulain 4 § mukaan ulkoilu-
reittisuunnitelman vahvistaminen kuuluu ELY-keskukselle.

Vesistöt

Maarian altaalle on lisätty suojavyöhyke asianmukaisella sv-merkinnällä. Kaavaselostuksen vaiku-
tusten arvioinnissa on hyvä käsitellä myös altaan vesialueen (W) rajojen muuttumista, mikäli alu-
een pato tulevaisuudessa puretaan. Padon purkamisen edellyttämä vesilain mukainen lupapro-
sessi huomioiden on hyvä käsitellä asiaa kaavaselostuksessa.

Pilaantuneet maat / Lieto

Liedon puolella kaavaehdotuksen alueelle sijoittuu yksi MATTI-järjestelmässä oleva kohde, joka on
huomioitu kaavaselostuksessa asianmukaisesti. Kyseessä olevaa kohdetta ei ole tarpeen merkitä
osayleiskaavan kaavakarttaan, kuten kaavaselostuksessa todetaan, mutta on hyvä, että sen si-
jainti on kuvattu selostuksessa ja se on mainittu liitteenä olevassa pilaantuneiden maa-alueiden
kohdeluettelossa. Kohdeluettelossa mukana oleva MATTI-järjestelmän kohderaportti on tulostettu
järjestelmästä 5.12.2019. Tämän jälkeen kohteen tietoja on päivitetty. Päivitetty kohderaportti on
lausunnon liitteenä. MATTI-järjestelmässä tehtyjen muutosten myötä kohteiden kohdenumerot ovat
muuttuneet, siksi numerointi poikkeaa selostuksesta esitetystä.

Kaavan vaikutukset Ilmastonmuutokseen

Kaavan vaikutusarviota on hyvä täydentää esittämällä arvio kaavan vaikutuksia ilmastonmuutok-
seen ja hyödyntää esimerkiksi yleiskaava 2029 yhteydessä tehtyä selvitystä. Vaikutusten arvioin-
nissa olisi hyvä kiinnittää huomiota kiertotalousnäkökulmaan, kaavan vaikutuksiin alueen metsien
hiilinieluihin ja luonnon hyötyihin hulevesien hallinnan ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kan-
nalta.

Liikenne

Kaava-aineisto on hyvä päivittää kevyen liikenteen termin osalta ja tilanteen mukaan tarkastella eri
kulkumuotoja, kuten kävely/jalankulku ja pyöräily, erikseen. Esimerkiksi tieliikennelaki ei enää tun-
nista termiä kevyen liikenteen väylä.

ELY-keskuksella ei ole toimialtaan muutoin lausuttavaa kaavaehdotukseen. Kaava on ollut pit-
kään vireillä, joten ELY-keskus toivoo, että se saadaan täydennettyä ja etenemään. Lausunto on
laadittu yhteistyössä ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön, vesiyksikön ja ympäristönsuojeluyksi-
kön sekä liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen kanssa.

Vastine:*Kulttuuriympäristö ja maisema*

Katso vastineet museokeskuksen lausunnon yhteydestä.

Luonnonsuojelu, virkistysalueet ja ulkoilureittisuunnitelma

Kaavoitus on konsultoinut luo-kohteiden luontoarvojen huomioisesta ympäristönsuojelua. Vaikka tämän hetken tietotaso ei välttämättä tunnista kaikkien luo-kohteiden erityisarvoja, ei kaavoitus näe tarpeellisena päivittää tietoja tässä kohtaa. Perusteena on yleiskaavatason tarkkuus ja se, että kohteet sijoittuvat sellaisille alueille, joihin ei kohdistu muutosta. Lausunnossa viitatus pohjoisosan AP-alueen rajausta on muutettu siten, ettei se enää ulotu metsään.

Kaavoitus ei ymmärrä mitä ELY tarkoittaa EV-alueen kaavamääräyksellä. Vuoden 2017 ELY:n lausunnossa mainitaan asian kytkeytyvän kaava-alueen koilliskulman liito-oravareviiriin ja sieltä kulku-yhteyden säilyttämisestä pohjoiseen. Tilanne alueella on kuitenkin se, että ensimmäisenä vastassa on valtatie 9:n leveä tiealue sekä sen jälkeen laajat ja avoimet peltoalueet. Valtatien pohjoispuolella ei ole liito-oravalle soveltuvaa aluetta, jonne siirtyä kaava-alueelta.

ELY-keskus nosti lausunnossaan esille Maarian altaan rannassa sijaitsevan Paimalan kedon, joka on tunnistettu uhanalaiseksi luontotyyppiä. Ulkoilureittisuunnitelmaa on tarkistettu lausunnon perusteella siten, että levähdyspaikka on siirretty Paimalan kedon alueelta pohjoisemmaksi.

ELY-keskus mainitsi lausunnossaan, että ulkoilulain 4 § mukaan ulkoilureittisuunnitelman vahvistaminen kuuluu ELY-keskukselle. ELY-keskuksen kanssa oli käyty keskustelu ennen ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksen hyväksymistä, ja tuolloin suunnitelman valmistelija oli saanut käsityksen, että ELY-keskuksen vahvistusta ei Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelman tapauksessa tarvittaisi, koska reitit, joista tehdään ulkoilureittitoimitukset, on käsitelty kaavassa ja kaavan lisäksi on tehty erillinen ulkoilureittisuunnitelma liitteenä olevine kiinteistökarttoineen. Asiasta keskusteltiin uudelleen ELY-keskuksen kanssa lausunnon saamisen jälkeen. ELY totesi 9.9.2022, että selkeintä tilanteessa olisi, jos Turun ja Liedon kaupungit toimittaisivat ELY-keskukseen vapaamuotoisen hakemuksen ulkoilureittisuunnitelman vahvistamiseksi. Vahvistettavaksi toimitetaan lopullinen ulkoilureittisuunnitelma. Suunnitelma asetetaan uudelleen nähtäville siihen tehtyjen muutosten vuoksi.

Toimenpiteet

- *Paimalan kedon alueelle osoitettu levähdyspaikka ja sille johtava reitinosa on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Turun ja Liedon kaupungit toimittavat ELY-keskukseen hakemukset ulkoilureittisuunnitelman vahvistamiseksi.*

Vesistöt

Maarian altaan ja sen padon tulevaisuudesta ei ole olemassa selvää näkemystä eikä aiheeseen liittyen ole tehty mitään päätöksiä. Tässä kohtaa kaavoitus käsittelee allasta nykyisenkaltaisena vesialueena ja siten asia on käsitelty myöskin Yleiskaava 2029:n puolella.

Pilaantuneet maat / Lieto

Alueelle on laadittu asemakaava, josta on saatu ELY-keskukselta lausunto ja siten huomioitu toteuttavassa suunnitelmassa riittävällä tasolla. Alueen puhdistaminen on parhaillaan käynnissä.

Toimenpiteet

- *Pima-kohteiden kohderaportit ja numeroinnit on päivitetty.*

Kaavan vaikutukset Ilmastonmuutokseen

Toimenpiteet

- *Kaavaselostukseen on lisätty arvio kaavan vaikutuksista ilmastonmuutokseen.*

Liikenne

Toimenpiteet

- *Kaavakartan ja selostuksen osalta terminologiaa on päivitetty. Vuorovaikutusraportin osalta terminologia on huomioitu uusimmassa teksteissä.*

13.16 Varsinais-Suomen liitto, 7.4.2022

Maaria-Ilmaristen osayleiskaavan ja siihen liittyvää ulkoilureittisuunnitelman laadinta on aloitettu jo vuonna 2007. Maankäyttöjaosto on antanut siitä lausunnot valmistelun aiemmissa vaiheissa vuonna 2010 ja 2017.

Varsinais-Suomen liitto toteaa, että Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaluonnos on huolellisesti ja havainnollisesti laadittu. Kaava-aineistossa on ansiokkaasti tunnistettu ja tuotu esiin alueen paikalliset kulttuuriset ja luonnon ominaispiirteet, joihin suunnitelma ja alueen kehittäminen nojautuu. Ulkoilureittisuunnitelman laatiminen osana yleiskaavaprosessia mahdollistaa reittien yhteensovittamisen luontevaksi osaksi muuta maankäyttöä. Kaavaprosessin aikana on tunnistettu hyvin Turun kaupunkiseudun rakennemallin 2035 tavoitteet sekä maakuntakaavassa osoitetut alueelle kohdistuvat merkinnät ja tavoitteet.

Alue on kokonaisuutenaan hyvin arvokas ja tärkeä lähivirkistysalueena on luo vahvan pohjan ja jatkumon Aurajokilaakson ulkoilureiteille. Nyt esitetty reittikokonaisuus on siis vaikutuksiltaan kaava-alueetta laajempi kokonaisuus ja luo viihtyisän elinympäristön mahdollisuuksia useille käyttäjille. Virkistysreittien jatkokehityksessä ja toteutuksessa on hyvä muistaa se, että ne ovat yhtenäisesti ja jatkuvina merkitty ja toteutettu koko alueella.

14. Vuoden 2022 muistutukset

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat muistutukset.
Muistutuksia jätettiin 20 kpl.

Muistutukset koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman 7.2.2022 hyväksytyjä ehdotuksia. Näiden jälkeen käsittelyissä oli 20.3.2023 päivätyt lausuntojen ja muistutusten johdosta muutetut osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset, mutta ne hyväksyttiin vain Liedossa. Turun puolella ehdotukset palautettiin uudelleen valmisteluun. **Muistutuksiin vastataan tässä sen mukaan, miten asiat on ratkaistu 1.9.2025 päivätyissä ehdotuksissa.**

14.1 Maanomistaja, kiinteistö Mäkiperä II 853-465-17-2, 2.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

- 1) Ratsastusreitti kääntyy tarpeettomasti Turun kaupungin omistamalta kiinteistöltä 465:17:4 (Penttilä I) kohti itää minun kiinteistöni 465:17:2 (Mäkiperä II) suuntaan. Turvallisempi ja halvempi reitti kulkisi suoraan luoteeseen kahden mäkinpyylän länsipuolelta.
- 2) Ratsastusreittiä tulee saada käyttää korvauksetta metsätalouden kuljetuksiin ja muihin tarpeisiin.
- 3) Kiinteistölläni 465:17:2 (Mäkiperä II) on esiintynyt vandalismia siten, että puihin on metallisilla kiinnikkeillä kiinnitetty jotakin. Kaupungin tulee ohjeistaa, että puihin ei saa kiinnittää mitään.
- 4) Kaupungin tulee huolehtia siitä, että luontoa ei roskata ulkoilureitin vaikutusalueella.
- 5) Kaupungin tulee selvittää, kuinka metsäpaloriski saadaan minimoitua ulkoilualueella.

Vastine:

- 1) Ratsastusreitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksesta.
- 2) Ks. kohta 1.
- 3) Muistutuksesta ei selviä, miksi puihin on kiinnitetty metallisin kiinnikkein jotakin ja ketkä näin olisivat tehneet. Kun tekijä ja syy eivät ole selvillä, ohjeistusta on mahdotonta kohdistaa keneenkään.
- 4) Kun kaupunki aikanaan toteuttaa alueelle ulkoilureittejä, se ohjeistaa reittien käyttäjiä tarpeen mukaan.
- 5) Ulkoilureittisuunnitelmassa ei määritellä reitteihin liitettäviä toimintoja tai rakennelmia, vaan niiden toteuttaminen edellyttää aina toteutussuunnittelua ja erillisiä investointipäätöksiä. Toteutussuunnittelussa ratkaistaan mm., tuleeko alueelle nuotiopaikkoja. Tulentekopaikkoihin liittyviä turvallisuuskysymyksiä pohditaan tuossa vaiheessa.

Toimenpiteet

- *Ratsastukseen osoitettu reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.*

14.2 Maanomistajat, kiinteistöt Hakala 853-487-9-27 ja Hakala II 853-487-6-42, 20.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

1. Virkistyskäyttövarausta ja ulkoilureittisuunnitelma

Osaomistamamme tilat on kaikilta osin merkitty virkistysalueiksi V-1, mikä tarkoittaisi sitä, että uusia rakentamiskohteita ei niiden alueelle voisi lainkaan muodostaa. Alueisiin sisältyy mm. laajat peltolohkot, jotka eivät tarjoa minkäänlaisia monipuolisia virkistysmahdollisuuksia. Niillä ei ole myöskään arvokkaita luontokohteita.

Maarian altaan puoleiselle rajalle on suunniteltu ratsastus- ja ulkoilureitti, joka toteutuessaan hankaloittaa ja rajoittaa merkittävästi nykyistä metsätaloukskäyttöä. Samalla se kuluttaa maastoa ja va-

hingoittaa mm. puiden oksistoa sekä juuristoa. Kiinteistörekisteriin merkittävänä pysyvänä rasitteena se tulee myös selvästi alentamaan tilan markkina-arvoa, mitä maanomistajalle maksettavat kertaluonteiset korvaukset haitasta ja vahingoista eivät riitä lainkaan korvaamaan.

Reittisuunnitelma ja virkistyskäyttövaraus, joka kieltää uudisrakentamisen kokonaan, aiheuttavat MRL 39,4 §:n vastaisesti ilmiselvää kohtuutonta haittaa.

Alue on ollut väliaikaisessa rakennuskiellossa jo 15 vuotta vuodesta 2007 eli yleiskaavan valmistelun alkamisesta lähtien. Näissä olosuhteissa pidämme päivän selvänä, että yleiskaavaa laadittaessa on toimittu kyseisen säännöksen vastaisesti ja aiheutettu meille maanomistajina kohtuutonta haittaa, joka on lisäksi kestänyt huomattavan pitkään.

2. Maa- ja metsätalouskäyttö

Emme voi hyväksyä sitä, että osayleiskaavaluonnoksessa tilat on kokonaisuudessaan merkitty virkistyskäyttöalueiksi. Lisäksi ulkoilu-/ratsastusreittisuunnitelmassa hyödynnetään tilojemme alueilla pääosin reittejä ja uria, jotka ovat muotoutuneet puun korjuu- ja kuljetustarpeita varten. Niiden ottaminen liikuntakäyttöön tulee estämään tämän alkuperäisen käytön tai ainakin vaikeuttamaan sitä kohtuuttomasti. MRL 39,4 §:ssä säädetään, että yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle kohtuutonta haittaa, mistä tässä mielestämme nyt ensisijaisesti on kysymys, kun kaavamerkinillä halutaan kieltää tiloilla vuosikymmeniä jatkunut maa- ja metsätalouskäyttö. Vaadimme kaavamerkinän muuttamista sellaiseksi, joka sallii osaomistamiemme tilojen käyttämisen siihen tarkoitukseen, jossa ne nykyäänkin ovat eli maa- ja metsätalouskäyttöön.

3. Yhdenvertaisuusperiaate

Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevää yhdenvertaisuusperiaatetta on sovellettava myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen kaavoitukseen. Katsomme, että osaomistamme tilat kokonaisuudessaan kattava virkistyskäyttövaraus rikkoo räikeästi tätä yhdenvertaisuusperiaatetta vastaan. Osaomistamiemme maita ei voida rakentamisen mitoituksen sekä kaavan sisällön suhteen asettaa tyystin erilaiseen ja käytännössä arvottomaan asemaan kuin muita yksityisten omistuksessa olevia maita Tastontien varrella. Katsomme, että ennen nyt esillä olevaa osayleiskaavaluonnosta osaomistamiemme kiinteistöillä on ollut vähintäänkin odotusarvoa, joka on voinut perustua odotuksiin siitä, että ainakin osa tilojen alueista tulisi tulevassa kaavoituksessa osoitetuksi rakennusmaaksi.

4. Turun pormestariohjelma 2021-2025

Pormestarihallinnon keskeisiin lupauksiin kuuluu mm. tonttien tarjonnan lisääminen houkuttelevilla alueilla. Maaria-Ilmaristen aluetta tulee ehdottomasti pitää tällaisena päinvastoin kuin esimerkiksi Jäkärälää tai Yli-Maariaa. Turun puolelle on esitetty suhteettoman suuria pelkästään virkistyskäyttöön varattavia alueita. Tarkoitus ei kai liene, että pääosin lietolaiset asukkaat tulisivat käyttämään niitä lähivirkistysalueinaan.

Vastine:

1. Virkistyskäyttövaraus ja ulkoilureittisuunnitelma

Maanomistajalla ei ole subjektiivista oikeutta saada aluettaan kaavoitetuksi rakennusmaaksi. Turun kaltaisessa kasvukeskuksessa rakentamisen mahdollisuus määräytyy ensisijaisesti vain asemakaavojen kautta, mutta toissijaisesti asemakaava-alueiden ulkopuolella suunnittelutarveratkaisujen kautta. Edes yleiskaavat eivät Turussa anna mahdollisuutta hakea suoraan rakennuslupaa.

Kiinteistölle Hakala (853-487-9-27) ei ole osoitettu ulkoilureittisuunnitelman reittejä. Kiinteistölle Hakala II (853-487-6-42) sijoittuu ulkoilureitin osa. Reitti kulkee lähellä kiinteistön länsirajaa. Ulkoilureittisuunnitelman muutetussa ehdotuksessa reittiä ei osoiteta enää ulkoilun lisäksi ratsastukseen vaan pelkästään ulkoiluun. Reitti noudattelee kiinteistön alueella olemassa olevaa, paljon käytettyä polkua. Polun virallistaminen ulkoilureittitoimituksen kautta ja ottaminen Turun kaupungin kunnossapidettäväksi ei olennaisesti lisää maaston ja puiden juuriston kulumista, vaan voi jopa vähentää sitä kunnossapitotoimien, kuten haketuksen ansiosta.

Kaupungit tulevat ulkoilureittitoimituksia tehtäessä esittämään, että polkuoikeus määritetään leveämpänä, kuin mikä todellinen tarve on. Korvausta maksetaan siis laajemmasta alueesta, kuin mikä tarvitaan reitin toteuttamiseen.

Osoittaessaan käyttötarkoitusmerkintöjä (esim. A tai V) yksityisen omistuksessa olevalle maalle, tulee sille myös tietty odotusarvo. Odotusarvoon sisältyy ajatus, että kunta on maa-alueesta yleisesti kiinnostunut yhdyskuntarakentamiseen ja sen oheistoimintoihin. Tällöin puhutaan markkina-arvon näkökulmasta ns. raakamaasta. Raakamaa on aluetta, jota kunnat hankkivat maankäyttöön varten ja siten se myös useimmin on käypää metsä-/maatalousmaata arvokkaampaa. Lisäksi metsätalousmaiden osalta maksetaan maapohjan päälle puuston arvo. Näin ollen osoittaessaan alueelle maankäyttömerkintöjä, joiden pohjalta voidaan todeta maa-alueen olevan raakamaata, tosiasiallisesti maan arvo nousee odotusarvosta johtuen ja siten normaaleilla maa- ja metsätalousmarkkinoilla toimivat ostajat harvemmin maksavat samaa kokoluokkaa olevaa hintaa.

Osayleiskaavan valmistelu on kieltämättä kestänyt pitkään ja sen myötä rakennus- ja toimenpidekieltoa on jatkettu niin pitkään kuin maankäyttö- ja rakennuslaki mahdollisti (38 §). Kiellot kuitenkin loppuivat lain salliman 15 vuoden jälkeen. Kieltojen aikana maanomistajalla olisi ollut mahdollisuus hakea poikkeuslupaa kielloista, mikäli hänellä olisi ollut jokin perusteltu toimenpide tai rakennushanke.

2. Maa- ja metsätalouskäyttö

Muistutuksessa todetaan, että ulkoilureittisuunnitelmassa hyödynnetään reittejä ja uria, jotka ovat vuosien saatossa muotoutuneet puun korjuu- ja kuljetustarpeita varten. Tämä pitää paikkansa. Suunnitelmassa on nimenomaan pyritty välttämään uusien polku-urien avaamista, jotta haitat metsätaloudelle jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Olemassa olevat reitit ovat jo nykyään vilkkaassa virkistyskäytössä, joten ulkoilureittien virallistaminen ei muuta tilannetta olennaisesti. Reittien ottaminen kaupungin ylläpidettäväksi ulkoilureiteiksi ei estä metsätalouskäyttöä. Ulkoilureittitoimituksen yhteydessä voidaan sopia reittien ja metsätalouden tarpeiden yhteensovittamisesta, kuten hakkuusiin ja kuljetuksiin liittyvistä asioista. Hakala II -kiinteistöllä kulkeva reitinosa sijoittuu kiinteistön län-sirajan tuntumaan, joten tarpeen ylittää reitti metsäkoneilla arvioidaan jäävän melko vähäiseksi.

Kaavan virkistysalumerkinnällä halutaan estää ei-toivottujen maankäyttömuotojen toteutuminen, kuten esimerkiksi maa-ainesten otto. Pitkällä tähtäimellä halutaan myös ohjata alueen metsien käyttöä jaksollisesta kasvatuksesta jatkuvaan kasvatukseen, jotta ikäviä avohakkuualueita ei synny ja alue olisi jatkuvasti metsäpeitteinen. Olennaista siis on, etteivät alueella suoritettavat hankkeet vaikeuta alueen käyttämistä pääkäyttötarkoitukseensa eli virkistykseen. Maanomistajat voivat kuitenkin edelleen käyttää alueitaan metsätalouteen, eikä käyttötarkoituksen muutos M-alueesta V-alueeksi ole siten kohtuuton.

3. Yhdenvertaisuusperiaate

Maanomistajien tasapuolinen kohtelu on noussut esiin jo valmistelun hyvin varhaisessa vaiheessa ja sitä on käsitelty pitkin matkaa. Vastineita voi katsoa mm. kohdista 3.30, 3.45 ja 12.8.

Yhdenvertaisuusperiaatetta kaupungit noudattavat ostaessaan alueelta raakamaata, jolloin kaikki maanomistajat ovat kaavamerkinnästä (A/V) riippumatta samanarvoisia. M-alueet ovat sellaisia, joihin kaupungeilla ei vastaavia intressejä ole, joten niillä maan arvo vastaa käypää markkinahintaa.

Tässä yhteydessä voidaan kuitenkin käsitellä vielä muistuttajan esiin nostamaa Tastontien maanomistusta suhteessa kaavaratkaisuun. Tastontien loppupään aluevaraukset kattavat ensisijaisesti vain nykyiset rakennetut pihapiirit ja käytännössä aluevaraukset kattavat vain muutamia täydennysrakennuspaikkoja nykyisten pihapiirien yhteyteen. Ratkaisuun on vaikuttanut voimakkaasti lentomelun sekä lentokoneiden laskeutumis sektorin huomiointi, joiden johdosta laajemmalla aluevaraukset asumiseen eivät ole tällä kohtaa mahdollisia. Kaavaratkaisulla on kuitenkin pyritty turvaa-

maan nykyisten pihapiirien olemassaolo. Muistuttajan on hyvä myös huomata, että AM-alueen eteläpuolista AP-aluetta on laajennettu hieman verrattuna vuoden 2017 kaavaluonnokseen, jotta kaavaratkaisu huomioi muistuttajan sukulaistahon hakemaa suunnittelutarveratkaisua uudelle omakotitalolle.

4. Turun pormestariohjelma 2021-2025

Riittävän tonttivarannon ylläpitäminen kuuluu kunnan perustehtäviin ilman erillisiä ohjelmakirjauksiakin. Omalta osaltaan tonttivarantoa turvaamaan on laadittu tätä Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaa. Osayleiskaava tarjoaa sellaiset aluelisäykset, jotka ovat mahdollisia tavoitevuoteen 2035 mennessä. Omat rajoitteensa lisäyksille ovat luoneet Rakennemalli 2035, Maakuntakaava sekä yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §). Sisältövaatimuksissa ovat korostuneet myös tätä yleiskaavaa laajemmat kysymykset, kuten mahdollisuudet liikenteen järjestämiseen (Turun lentoasema), mutta samaan aikaan mahdollisuus terveelliseen ympäristöön (ei asumista lentomelualueelle) sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Lentokentän, Saramäen ja Urusvuoren kaupunginosissa on odotettavissa sellaista maankäytön kehittymistä, joka poistaa näiltä alueilta huomattavan määrän virkistykseen soveltuvia alueita. Siten tällä kaavalla on tarpeen turvata Jäkärän ja Yli-Maarian eteläpuolisen Manner-Turun laajimman yhtenäisen metsäalueen säilyminen.

Toimenpiteet

- *Ratsastukseen osoitettu reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.*

14.3 Maanomistajat, kiinteistö Saunakallio 853-487-9-18, 20.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Omistamme pientalokiinteistön Tastontien loppupäässä. Se on merkitty kuuluvaksi AM-alueeseen eli maatilojen talouskeskusten alueeseen. Pidämme tätä merkintää ja rajausta täysin vääränä, sillä emme harjoita minkäänlaista maataloutta. Merkintä rikkoo räikeästi jo perustuslaissa olevaa yhdenvertaisuusperiaatetta vastaan. Osayleiskaavaluonnos ei miltään osin täytä maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta.

Kaikki Tastontien varrella olevat alueet ennen omistamaamme kiinteistöä ovat valtaosin saaneet merkinnät A-1 tai AP, jotka sallivat asuntorakentamisen. Vaadimme, että osayleiskaavaluonnokseen on tehtävä sellaisia muutoksia, jotka saattavat meidät yhdenvertaiseen asemaan alueen muiden yksityisten maanomistajien kanssa.

Vastine:

AM-merkintä johtuu alueella olevasta hevostilasta. Merkinnällä ei ollut tarkoitus rajoittaa tai poistaa tavallista pientaloasumista.

Ks. yhdenvertaisuuteen liittyvä vastine edellisestä vastineesta.

Toimenpiteet

- *Muistutuksen pohjalta kaavan yleismääräyksiin on lisätty teksti, jolla lavennetaan AM-merkinnän käyttötarkoitusta kattamaan maatilatoiminta, pientaloasuminen ja näiden yhdistelmät.*

14.4 Asukas Sysimäenkujalta, 22.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Tastonmetsä 2 asemakaava luonnokseen 2021 VARELY/3770/2021 hyvin perustein kehotti kuntaa pohtimaan tulisiko Sammontien läpiajo sallia vain kävellen ja pyörillä. Lisäksi olette saaneet jo silloin lukuisia kannanottoja hyvin perusteluin, ettei Sammontien jatketta tehdä. Kysynkin, miten asia on edennyt, kun kaavaehdotuksessa Sammontien jatke on edelleen merkitty kokoojakaduksi?

Tastonmetsä 2 / louheenpolku asemakaavaluonnoksessa 2021 Tastonmetsän ja Tastonmetsä 2 väliin on kaavoitettu VL alueita. Osayleiskaavaehdotuksessa VL alue ”vaihtunut” AP-alueeksi! Onko tähän perusteluita? Tässä kaavoituksen vaiheessa asia on helposti korjattavissa.

Ilmaristen koulua ja päiväkotia on vähitellen laajennettu. Onko kaavallisesti mietitty mikäli (kun) koulun ja päiväkodin tilat eivät riitä, mihin koulu ja päiväkotia laajenee? Pitäisikö LP alueet olla merkittynä, kun niille jo paikkoja asemakaavaehdotuksessa 2021 kaavoittaja esitti?

Edellä oleviin kysymyksiin ja ehdotuksiin odotan perusteltua vastausta.

Vastine:

Alueelle on laadittu asemakaava, jossa on tarkennettu yleiskaavaa mm. alueiden väliin jätetyillä lähivirkistysalueilla. Tyypillisesti yleiskaavassa ei esitetä alueen sisäisiä virkistysalueita, vaan pelkistetysti alueen yleinen käyttömerkintä, tarkemmat virkistyskäytävät esitetään asemakaavassa. Kyseisessä asemakaavassa on myös otettu kantaa Sammontie läpiajoon ja tuolta puuttuvalta osalta se on merkitty pääkäyttötarkoitukseltaan jalankulku ja pyöräilyväyläksi.

Koulun tontilla on vielä varaa laajentaa ja päiväkotien osalta on kaavoitettu Ilmarisiin kaksi lähipalvelutonttia, joihin voidaan palvelua tarvittaessa laajentaa. Yleiskaavassa on osoitettu P-tontti esim. koulua varten Pakurlan pellolle, jos alueen kasvu molemmilla puolilla kuntarajaa kasvaa sel-laiseksi, että tarve yhteiselle koulurakennukselle syntyy. Yleiskaavassa ei oteta kantaa koulun mahdolliseen toteuttamiseen liittyviin kysymyksiin.

Yksittäisten pysäköintialueiden esittäminen yleiskaavatasolla ei ole tarkoituksenmukaista, vaan kunta voi asemakaavoissaan niitä osoittaa ilman yleiskaavavarausta.

14.5 Maanomistajat, kiinteistöt Vaihtomaa 423-461-2-65 ja Jukola 423-461-1-147, 23.3.2022

Kohteen kuvaus	Tilamme ovat maa- ja metsätalouskäytössä, jolloin kulkumme kulkee suunniteltua reittiä pitkin niin metsäkoneilla kuin jalkaisinkin. Tiloillamme harjoitetaan hevosten valmennusta ja käyttöä metsässä.
Vaatus	<p>Pyydämme poistamaan ohjeellisen ulkoilureittivarauksen ja suunnittelemaan sen korvaavalle alueelle seuraavin perustein:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nykyisten vaatimusten mukaan metsänhoito on ympärivuotista; puutavaran kuljetus- ja metsäkoneen kulkeminen kyseisellä uralla tekee siitä kulkukelvottoman ulkoilijalle. 2. Hevosten pillastuminen on vaarallista niin hevosen ohjastajalle kuin vastaantulijalle ja hevosellekin.

Vastine:

Esitetty reitti ei kulje muistutusten jättäjien mailla. Esitetty reitti on sama kuin voimassa olevassa yleiskaavassa ja se katsottiin kohdilleen asianomaisten kanssa jo edellisellä yleiskaavakierroksella (Liedon yleiskaava 2020).

14.6 Yrittäjät Haagantieltä, 27.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Haagan reitti kulkee meidän hevostilamme läpi. Reitti kulkee meidän hevostarhojen välistä pihaluokan läpi. Tallin ulko-ovelta on n. 20 m kulkureitille. Koemme reitin sijainnin jopa vaaralliseksi koska hevoset ovat pakoeläimiä ja pelästyessään hyvinkin arvaamattomia. Tällaisilla reiteillä liikkuu ihmisiä pyörillä, mopoilla, lastenrattailla. Pelkäämme kohtaamisia, koska ihmiset eivät aina tiedä kuinka arkoja hevoset ovat.

Vastine:

Haagaan osoitetun ulkoilureitin linjauksesta on keskusteltu muistuttajan kanssa toukokuussa 2022. Reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Merkintä kertoo, että alueella on tarvetta ulkoilureitille, mutta reitistä ei ole tarkoitus tehdä ulkoilureittitoimituksia tässä vaiheessa. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

Toimenpiteet

- *Haagaan osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty yleispiirteinen ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.7 Yrittäjä, kiinteistö Kullanpelto 853-470-1-63, 27.3.2022**Vaatimukset ja perustelut:**

Kaavaehdotuksessa tämä on ehdotettu AP-2 alueeksi. Haluamme muuttaa tämän pienteollisuus tontiksi. Koska kyseisessä kiinteistössä on ollut jo Konepaja toimintaa vuodesta 1960 alkaen. Kyseinen yritys toimii edelleen ja mahdollisuudet ovat vielä kasvuun.

Vastine:

Toimenpiteet

- *Konepajan alue lähiympäristöineen on muutettu työpaikka-alueeksi, jolla sallitaan lisäksi vähäisessä määrin myös asumista.*

14.8 Maanomistaja / yrittäjä Kanta-Haihuntietä, 27.3.2022**Vaatimukset ja perustelut:**

Maarian ulkoilureittisuunnitelmassa ulkoilureitti on suunniteltu kulkemaan Haihun tilan kohdalla Maarian altaan rannasta. Rannassa sijaitsee Haihun tilan hevosten laidunmaa, joka on perustettu rannan suojakaistaleelle. Ulkoilureitti vaarantaa hevosten laiduntamismahdollisuuden hyvien eläintenpitotapojen mukaisesti. Lisääntyvä liikenne rannassa haittaa hevosten laiduntamisrauhaa ja tuo turvallisuuteen liittyviä riskejä sekä uhkia.

Ratkaisu pakottaisi rakentamaan rantaan näköesteellisen aidan, joka sekään ei mahdollista meluhaittaa poistaisi. Laidunmaan siirtäminen lähemmäs tilaa vaikuttaisi merkittävästi peltoalueesta saataviin vuokratuloihin. Laidunmaan pohjan perustaminen vie muutaman vuoden.

Reitin kulkiessa missään muodossa tilan etupuolelta. Tällä tarkoitan Maarian altaan puolelta tilaa tai tilan läpi Kanta-Haihuntietä, tulee lisääntyvä liikenne vaikuttamaan negatiivisesti pihan ja tilan rauhaan sekä tilalla harjoitettavaan yritystoimintaan. Edellä mainituista syistä olen pyytänyt siirtämään reitin kulkemaan Haihun tilan takapuolelle.

Liitteenä on myös asiantuntijalausunto eläinsuojelunäkökulmasta.

Liite

Kyseisessä suunnitelmassa ratsastus – ja ulkoilureitti tulisi kulkemaan Haihun tilan kohdalla Maarian altaan reunaan pitkin. Tämä kohta on muutettava esimerkiksi niin, että reitti kulkisi Kanta-Haihun tietä ja kääntyisi ennen Haihua metsänreunassa jo kulkevaa reittiä pitkin kohti rantaa. Tällöin reitin päähän saataisiin maaston muodostama silmukka, jota tarvitaan turvalliseen ratsastukseen. U-käännöksen tekeminen hevosella voi aiheuttaa vaaratilanteita.

Suunnitelmassa kuvattu ulkoilu- ja ratsastusreitti vaarantaa Haihun tallin hevosten laidunnusmahdollisuuden rantakaistaleella. Mahdollisimman pitkä vuosittainen laiduntaminen on hevosille erittäin tärkeää. Laidunnus laumassa kuuluu olennaisesti hevosten lajityypilliseen käyttäytymiseen. Hevosilla, joilla ei ole mahdollisuutta laiduntaa, esiintyy usein vatsahaavaa ja muita niiden hyvinvointia vakavasti vaarantavia sairauksia. Laidunnukseen sisältyy erittäin tärkeänä osana hevosten mahdollisuus sosiaaliseen kanssa-käymiseen lajitovereidensa kanssa.

Laitumen ohi ratsastaminen vaarantaa sekä laitumella olevien hevosten että ohittavan ratsukon turvallisuuden. Hevonen on pakoeläin. Pelästyessään hevonen saattaa juosta ensin karkuun ja sitten vasta pysähtyä katsomaan. Vieras hevonen laitumen ulkopuolella on aina uhka laiduntavalle laumalle. Lauma pyrkii pakenemaan uhkaa ja ellei se onnistu lauma saattaa lähteä kohti uhkaksi katsomaansa kohdetta. Vauhkoontuminen laidunaidan molemmin puolin on mahdollista, mikäli ratsastusreitti kulkee laitumen ohi.

Haihun tallilla on hevosia, jotka ovat asuneet tallilla pitkään. Näiden eläinten on erityisen hankalaa oppia uudesta suunnasta tulevaa uhkaa. Myös ulkoilureittiä pitkin kulkevat koirat saattavat aiheuttaa laumalle tarpeetonta pelkoa. Huolta aiheuttavat myös väistämättä rantareitille kulkeutuvat mo-poilijat ja muut mahdolliset häiriköitsijät. Haihun tallin hevoset ovat vuosia huolehtineet siitä, että kyseinen rantakaistale pysyy niittymäisenä ja alueelle syksyisin kerääntyvien muuttolintujen lintujen tärkeänä laidunnus- ja lepo-paikkana.

Heidi Leyser-Kopra
Kaupungin työntekijä
eläinsuojeluvalvoja

Vastine:

Vaihtoehtoisia ulkoilu- ja ratsastusreitien linjauksia on tutkittu lisää muistutusten käsittelyn aikana. Kanta-Haihuntietä tai Rihkontietä seurailevat reittilinjaukset eivät osoittautuneet mahdollisiksi mm. asutuksen läheisyyden, osallisten suuren määrän ja turvallisuusriskien takia. Reittiä ei ollut mahdollista linjata myöskään peltojen kautta, koska reitit olisivat halkoneet peltoja ja aiheuttaneet näin huomattavaa haittaa viljelylle. Alueen kiinteistöjaotus on sellainen, että luontevaa ja tarkoituksenmukaista reittilinjausta on vaikea saada aikaan kiinteistöjä halkomatta. Kaupungin maanomistusta ei osuudella ole, mikä on tehnyt reitin linjaamisesta erityisen haastavaa.

Koska hyvää vaihtoehtoa ulkoilu- ja ratsastusreitien linjaukseksi ei ole löydetty, Vanhan Tampereentien ja Korkiakallion välinen reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.

Tarve Maarian altaan suuntaiselle ulkoilureitille on kuitenkin edelleen olemassa, joten osayleiskaavaan samoin kuin ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty yleispiirteinen ulkoilureitin yhteystarve -merkintä. Yhteyden tarkka sijainti ratkaistaan alueen asemakaavoituksen yhteydessä, samoin kuin toteutettavan reitin tyyppi. Ulkoilureitin tarkoituksenmukainen linjaus on helpommin löydettävissä asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin alueella on odotettavissa maankäytön, maanomistuksen ja kiinteistörajajen muutoksia.

Toimenpiteet

- *Maarian altaan rantaa myötäilevä ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.9 Maanomistaja, kiinteistö Wähä-Keto 423-446-2-14, 27.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmassa ulkoilureitti on suunniteltu omistamani metsäkiinteistön läpi. Osayleiskaavassa reitin ja kiinteistön rajan rajaama alue on suunniteltu virkistysalueeksi. Vastustan omistamani maa- ja metsätalousalueen kaavoittamista virkistysalueeksi. Harjoitan maa-

ja metsätaloutta päätoimisesti, joten alueen virkistyskäyttö haittaa elinkeinoani. Ulkoilureitin sijoittamisesta kiinteistölle tai kiinteistön rajalle voin neuvotella, mutta ilman maanmittauslaitoksen tekemää ulkoilureittitoimitusta tai muuta pysyvää rasiitetta.

Vastine:

Muistuttajan maa-alueesta hyvin pieni osa osoitetaan virkistysalueeksi. Merkintä ei estä maa- ja metsätalouden harjoittamista. Virkistysaluemerkinnällä halutaan ensisijaisesti estää ympäristölle haitallisten maankäyttömuotojen toteutuminen, kuten maa-ainesten otto, sekä lisäksi rajoittaa metsänhoitotoimissa avohakkuiden käyttöä. Ulkoilureittien linjaamisessa ja toteutuksessa ei voida jäädä suullisten sopimusten varaan, vaan niiden pysyvyyden turvaamiseksi tarvitaan ulkoilureittitoimituksia.

14.10 Asukas Laitiontieltä, 27.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Esitän vastalauseen kaavaehdotukseen Aurajoen sekä Lausteenojan reunaan mukailevan ulkoilureitin linjauksesta. Reitti tulee kulkemaan erittäin huonosti perustettavassa maastossa. Rantapenkereet ovat jyrkkiä, sekä kulutusta kestäväntä savipohjaista pengertä. Lausteenojan uoman veden virtauksessa on suuria vaihteluja sulamisvesien sekä sateiden johdosta. Tämän johdosta luonnollinen eroosio on alueella voimakasta, eikä lisääntynyt kuormitus tule asiaa parantamaan. Maasto on myös viimeisiä luonnontilassa olevia jokivarsikohteita, sekä oleellinen osa Aurajoen kansallismaisemaa. Lausteenojan ympäristö tarjoaa suojaisan pesintä- ja kasvu ympäristön useille vesilintulajeille. Alueella on myös runsas nisäkäskaanta. Metsäkaurispopulaatio on alueella erittäin runsas. Ketut, kanahaukat, huuhekaja sekä harvinainen tuulihaukka pesivät suunnitellun ulkoilureitin välittömässä läheisyydessä. Lisäksi joen toisella puolella on jo ulkoilureitti. Tämän vuoksi katsonkin, että ennemminkin tulisi kehittää Vanhalinnan puoleisia ulkoilureittejä, kuin rakentaa uutta joen toiselle puolelle.

Vastine:

Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Merkintä kertoo, että alueella on tarvetta ulkoilureitille mutta reitistä ei ole tarkoitus tehdä ulkoilureittitoimituksia tässä vaiheessa. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve-merkinnällä.

Ulkoilureitin yhteystarve -merkintä ei kuvaa tarvittavan reitin tarkkaa sijaintia vaan ulkoilureitin tarvetta Ilmaristen ja Aurajokivarren välillä. Jos reittiä jossain vaiheessa lähdetään suunnittelemaan Lausteenojan varteen, reitin linjaus ratkaistaan suunnittelun kuluessa. Mahdollisen reitin linjauksessa on syytä huomioida mahdolliset luontoarvot.

On totta, että Vanhalinnan puolella on useita ulkoilureittejä. Ilmarisista näille reiteille on kuitenkin huomattavan pitkä matka. Etäisyys Ilmaristen taajaman länsiosista Vanhalinnan rantareitin alkuun on Vanhan Tampereentien ja Haagantien kautta n. 4,5 km. Tätä reittiä on mahdollista kulkea kävelen ja polkupyörällä. Autolla kuljettaessa on kierrettävä Turun kehätien kautta, jolloin matkaa Ilmaristen taajaman länsiosista Vanhalinnan rantareitin alkuun kertyy n. 7,5 km. On siis tarvetta ulkoilureitille, jota pitkin Aurajoen varteen pääsisi suoraan Ilmarisista.

Toimenpiteet

- *Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.11 Maanomistajat, kiinteistöt Pikku-Prusi 853-505-2-37, Laakkari 853-505-2-24, Mäkipirtti II 853-412-1-55, Uusiräimä II 853-505-10-2, Heikkilä II 853-447-6-4, Metsäniuskala 853-480-3-10 ja Metsätalo 853-411-1-1, 28.3.2022

Huom. Kiinteistö Heikkilä II 447-6-4 on siirtynyt Turun kaupungin omistukseen.

Vaatimukset ja perustelut:

Vaadimme seuraavien asioiden ottamista huomioon.

1. Yksityisomaisuuden sekä omistajan käyttöoikeuden kunnioittamista Suomen perustuslain mukaisesti.
2. Laadittavan kaavoituksen tulee olla tasavertaista eri omistajien välillä.
3. Alue on pidettävä jatkossakin maa- ja metsätalousalueena.
4. Emme hyväksy ulkoilureittitoimituksella mahdollistettavaa reitistöä ja siihen liittyviä toimintoja. Reitit tulisivat aiheuttamaan vaikeuksia maanomistajille: metsänhoidon ja hakkuiden luvanvaraisuuden ja sääntelyn vuoksi tuoton menetyksiä; varoillamme rakennetun ja ylläpidetyn tiestön käytön hankaloituminen; ulkoilureittien käyttäminen ja ylittämiset koneilla; puunkorjuutyön aiheuttama, jopa hengenvaara, työmaiden läheisyydessä liikkujille.
5. On suunniteltavissa ehdotusta painokkaammin hyödyntää kaupungin tällä alueella omistamia kiinteistöjä sekä tilojen rajalinjoja reittien paikoiksi.
6. Alueillemme ei saa jäädä mitään entisiä reittejä käyttöön ulkoilureittitoimitusreittien lisäksi. Nykyiset, luvatta perustetut ja osin Turun kaupungin rahoituksella merkityt polut sekä niihin liittyvät rakennelmat on mailtamme poistettava. Maanomistajien luvan vaativia ulkoilutapah-tumia, esimerkiksi suunnistustapahtumia emme tule hyväksymään. Nykyiset kiintorastit on luvattomasti maastoon viety ja ne on sieltä poistettava.
7. Kiinteistön Metsätalo 853-411-1-1 osalta suunnitelmaehdotukset olisivat vaikeuttamassa tilalle haettua ja toimenpidekiellon vuoksi keskeytettyä maa-aineksen ottolupakäsittelyä ja hankkeen toteutumista.
8. Mikäli ulkoilureittitoimitus maillemme tulee, reittien aiheuttamat haitat tulee minimoida sekä korvata kaikilta osiltaan maanomistajille.

Vastine:

1. Maanomistajien omaisuus on turvattu (perustuslaki 15 § ja MRL 39 §). Julkisen vallan tehtävänä on kuitenkin tarvittaessa rajoittaa omaisuuden käyttötapoja, jos sillä olisi merkittäviä haittavaikutuksia. Tästä on esimerkkinä muistuttajien maa-ainestenottohanke, joka toteutu-essaan turmelisi haitallisesti ja peruuttamattomasti Jäkärilän ja Ilmaristen välisen metsäalu-een yhtä osaa.
2. Kaavoitus on alueella niin tasapuolista kuin se alueen ominaispiirteet, maankäyttö- ja ra- kennuslaki sisältövaatimuksineen sekä yleispiirteisemmät kaavat huomioiden on mahdol- lista. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu on noussut esiin jo valmistelun hyvin varhai- sessa vaiheessa ja sitä on käsitelty pitkin matkaa. Vastineita voi katsoa mm. kohdista 3.30, 3.45 ja 12.8.
3. Alueella voi jatkossakin pienin rajoituksin harjoittaa maa- ja metsätaloutta, vaikka se kaa- vassa merkittäisiinkin virkistysalueeksi. Perustelut muutokselle on esitetty aiemmissa vasti- neissa, kuten muistuttajien aiemmin jättämän mielipiteen yhteydessä kohdassa 12.4.
4. Ratsastukseen osoitettu reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Tämä vähentää met- sätilojen halkovien reittien määrää. Ratsastusreitti on poistunut mm. tiloilta Pikku-Prusi, Uusiräimä II ja Metsätalo.

Metsänhoito ja hakkuut ovat edelleen alueella mahdollisia. Ulkoilureittitoimituksen yhtey- dessä voidaan sopia ulkoilureittien ja metsätalouden tarpeiden yhteen sovittamisesta, kuten hakkuisiin ja kuljetuksiin liittyvistä asioista. Maanomistajalle voidaan esim. turvata oikeus

reitin ylittämiseen traktorilla ja metsäkoneilla sekä reitin käyttämiseen metsätalouden kuljetuksiin. Koska metsäkoneilla liikkuminen reitillä voi estää reitin ulkoilukäyttöä, maanomistajan tulee ilmoittaa reitin metsätalouskäytöstä reitin pitäjälle. Kun reitin läheisyydessä tehdään hakkuita, reitti suljetaan käytöstä turvallisuussyistä. Vastaavalla tavalla toimitaan esim. Turun kaupungin kuntoratojen läheisyydessä.

5. Muistutuksen mukaan kaupungin omistamia kiinteistöjä sekä tilojen rajalinjoja tulisi hyödyntää enemmän reittien paikoiksi. Kaupungin maanomistus on alueella kuitenkin hajanaista, joten pohjois-eteläsuuntaisen reitin aikaansaaminen on mahdotonta ilman yksityisille kiinteistöille sijoituvia osuuksia. Esimerkiksi muistutuksessa mainittu kiinteistö Metsätalo ulottuu Maarian altaan keskilinjasta Liedon rajalle saakka, joten sen kiertäminen on mahdotonta. Muistutuksessa mainittu Metsäniuskala ulottuu Liedon rajasta melkein Maarian altaaseen saakka; altaan rannassa on asuttu pihapiiri, jonka kautta reittiä ei voi linjata.

Rengasmaisen reitin aikaansaaminen edellyttää kahta pohjois-eteläsuuntaista kulkuyhteyttä. Rengasmaista reittiä tavoitellaan, koska sellainen on ulkoilun kannalta mielekkäämpi kuin se, että kulkija joutuu palaamaan samaa reittiä takaisin.

Tilojen rajalinjoja on hyödynnetty useissa kohdissa. Reitit kulkevat mm. tilojen Pikku-Prusi, Laakkari, Mäkipirtti II ja Heikkilä II rajoilla tai niiden tuntumassa. Kaikkialla reittien linjaaminen rajoja myöten ei ole järkevää, koska ihmiset kulkevat mieluiten helppokulkuisia polkuja pitkin, jotka ovat syntyneet tavallisesti maaston perusteella, eivät kiinteistörajojen mukaan. Tilojen rajalinjojen tiukka noudattaminen johtaisi vaikeakulkuihin ja epätarkoituksenmukaiseen ulkoilureitistöön.

Siellä, missä reitit eivät kulje tilojen rajoilla, ne noudattelevat yleensä olemassa olevia polku-uria ja metsäautoteitä, joita nykyäänkin käytetään ulkoiluun. Ulkoilureittisuunnitelmassa on pyritty hyödyntämään olemassa olevia polku-uria, jotta tarpeettomalta uusien polku-urien avaamiselta vältyttäisiin ja haitat metsätaloudelle jäisivät mahdollisimman pieniksi.

6. Aiempiin reitteihin liittyvät viitat ja rakenteet poistetaan alueelta, kun kaupunki perustaa alueelle ulkoilureittisuunnitelmassa osoitetut reitit, joista on tehty ulkoilureittitoimitukset. Muiden polkujen käyttämistä ei voida kieltää, vaan ulkoilu on edelleen mahdollista jokamiehenoikeuden perusteella. Kaupungin viitoittamat ja ylläpitämät, hyväkuntoiset ulkoilureitit auttavat kuitenkin ohjaamaan kulkemista merkityille reiteille. Suunnistustoimintaa järjestetään alueella suunnistusseurojen ja -yhdistysten toimesta, joten palautteet rasteihin ja mahdollisiin suunnistustapahtumiin liittyen tulee kohdistaa kyseisille toimijoille.
7. Muistuttajien esittämää vaatimusta maa-ainesten otosta on käsitelty jo useasti aiemmin, ks. mm. vastineet kohdista 3.36 ja 12.4.
8. Turun kaupunki tulee ulkoilureittitoimituksia tehtäessä esittämään, että polkuoikeus määritetään leveämpänä, kuin mikä todellinen tarve on. Korvausta maksetaan siis laajemmasta alueesta, kuin mikä tarvitaan reitin toteuttamiseen.

Toimenpiteet

- *Ratsastukseen osoitettu reitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta.*

14.12 Maanomistajat, kiinteistö Metsäranta 853-411-6-0, 28.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Vastustamme Metsärannan osalta ulkoilureittisuunnitelmaa, joka rajoittuu Maarian altaaseen. Karttaan on merkitty levähdyspaikaksi varattava alue ja ulkoilureitti uusi polku-ura, jota emme voi hyväksyä.

Vastine:

Muistutuksessa mainittu levähdyspaikka on perusteltua poistaa, koska ELY-keskus nosti lausun-
nossaan esille kedon, jonka alueelle levähdyspaikka ulottuu.

Toimenpiteet

- *Paimalan kedon alueelle osoitettu levähdyspaikka ja sille johtava reitinosa on poistettu.*

14.13 Sauvolantien tiehoitokunta, 28.3.2022**Vaatimukset ja perustelut:**

Vastustamme Liedon kunnan ehdotusta ulkoilureittisuunnitelmaksi siltä osin, kuin se koskee Sau-
volantien tiehoitokunnan hallinnoimaa Sauvolantien yksityistietä. Katsomme, että toteutuessaan
suunnitelma lisää merkittävästi liikennöintiä yksityistiellä ja todennäköisesti tulee aiheuttamaan
myös paikoitusongelmia ulkoilureittiä käyttävien jättäessä autojaan yksityistien varteen jatkaakseen
kävelen eteenpäin kohti levähdyspaikaksi suunniteltua aluetta. Emme lisäksi katso, että alueella
on erityisiä paineita ulkoilumahdollisuuksien lisäämiseen. Edellä olevilla perusteilla katsomme, että
Sauvolan yksityistietä ei tule käyttää yleiseen tarkoitukseen tässä yhteydessä.

Vastine:

Sauvolantielle osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiir-
teisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Merkintä ei kuvaa tarvittavan reitin tarkkaa sijaintia
vaan ulkoilureitin tarvetta Ilmaristen ja Aurajokivarren välillä. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-
Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

Ks. myös vastine muistutukseen 14.10.

Toimenpiteet:

- *Sauvolantielle osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitel-
masta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.14 Maanomistaja, kiinteistö Harviainen 423-405-2-128, 28.3.2022**Vaatimukset ja perustelut:**

1. Muistutus osayleiskaavaan liittyen; Ko. kiinteistön AP-alue pitää käsittää koko kiinteistön alu-
een, myös metsäksi merkityt alueet. Todellisuudessa kartassa merkitty metsä on vapaasti met-
sittynyttä peltoa / joutomaata. AP- alueen tulee ylettyä kiinni paikallisesti arvokkaaseen mai-
sema-alueeseen saakka (Ilmaristen oja).
2. Muistutus ulkoilureittisuunnitelmaan liittyen; Ehdotettu pyörätie tulee sijoittaa kokonaan kiinteis-
tön halkovan Virttaankankaan vesijohdon päälle / putken suoja-alueelle. Ehdotettua pyörätietä
ei saa sijoittaa muualle ja näin vähentää kiinteistön muuta käyttöä.

Vastine:

1. Kaavamerkintä on laajennettu vastaamaan voimassa olevan yleiskaavan varausta. Rakentami-
sen laajuus ratkaistaan asemakaavalla, jossa selvitetään myös maaperän rakennettavuus
Lausteenojan penkereellä.
2. Myös tämä ratkaistaan asemakaavassa, ei näin yleispiirteisessä suunnitelmassa kuin yleis-
kaava/ulkoilureittisuunnitelma. Virttaankankaan putken läheisyydessä toimimiselle on omat reu-
naehtonsa ja ne selvitetään tarkemmassa suunnittelussa, joten tässä esitystarkkuudessa ei lin-
jausta muuteta.

Toimenpiteet

- *AP-rajasta on tarkistettu hieman laajemmaksi.*

14.15 Maanomistaja, kiinteistöt Kuoksu 423-405-2-244 ja Kurvi 423-446-4-65, 28.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Muistutus koskee retkeilyreittiehdotuksen sitä osaa, jossa reitti kulkee omistamieni tonttien välistä. Tämä vaatisi sillan rakentamisen nykyään noin 5 metriä leveälle ojakaivannolle.

Vastine:

Toimenpiteet

- *Ulkoilureitti on siirretty Harviaistentielle.*

14.16 Liedon Riistamiehet, 29.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Esitämme huomion Aurajoen läheisyydessä kulkevan ulkoilureitin mahdollisista vaaratilanteista. Kyseiset pellot sekä metsäalueet ovat vuokrattuina seurалlemme metsästysmaiksi. Haagan ja Uotilan tilan välisessä maastossa on erittäin runsaasti metsäkauriita sekä jäniksiä joita maanomistajat pyytävät toistuvasti harventamaan. Sama pyyntö on tullut myös Turun suunnasta, sillä ohikulkutiellä Ravattulan kohdalla tapahtuu runsaasti onnettomuuksia. Lisäksi peltoalueilla ammutaan joka syksy runsaasti kyyhkyjä sekä hanhia. Ulkoilureitti kiertelee metsästysaluetta ja osoitamme huolemme siitä miten mahdollinen lisääntynyt liikenne voi aiheuttaa kohtaamisia. Luonnollisesti jokainen metsästyksen harrastaja on velvollinen huolehtimaan ympäristön turvallisuudesta ennen riistalaukausta, mutta kävelijöiden/ratsastajien ohjaaminen metsästysaikaan alueille ei olisi toivottua asioiden kehityssuuntaa. Turku kovin mielellään varmasti haluaa yhtenevää reittiä Liedon kanssa jokirantaa pitkin, mutta Liedon tulisi muistaa että olemme maaseutua ja ympäristön käyttötapamme ja ajatuksemme saattavat hieman poiketa siitä miten kaupungeissa ajatellaan. Metsästykselle on kuitenkin alueella vahvat perinteet ja runsas tuki maanomistajien puolesta.

Vastine:

Lausteenojan ja Aurajoen varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiirteisellä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Merkintä kertoo, että alueella on tarvetta ulkoilureitille, mutta reitistä ei ole tarkoitus tehdä ulkoilureittitoimituksia tässä vaiheessa. Ulkoilureitti on poistettu myös Maaria-Ilmaristen osayleiskaavasta ja korvattu ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.

Ulkoilureitin yhteystarve -merkintä ei kuvaa tarvittavan reitin tarkkaa sijaintia, vaan ulkoilureitin tarvetta Ilmaristen ja Aurajokivarren välillä. Jos reittiä jossain vaiheessa lähdetään suunnittelemaan, reitin linjaus ratkaistaan suunnittelun kuluessa. Mahdollisen reitin linjauksessa on syytä huomioida metsästyksen liittyvät asiat.

Toimenpiteet:

- *Lausteenojan ja Aurajoen varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.17 Asukas Ilmarisista, 29.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Esitän vastustukseni Lausteenojan reunaan mukailevaan ulkoilureittiehdotukseen. Ulkoilureitin perustaminen ja sen käyttäjät tulevat häiritsemään Lausteenojan ympäristössä pesiviä useita eri lintulajeja. Alueella on myös runsas metsäkauriskanta. Ulkoilureitti vaikeuttaisi metsästäjien riistanhoitoa alueella. Ilmarisissa on pyöräteitä, pyöräilyreittejä. Pidetään kunnossa Liedossa olemassa olevaa reitistöä (esim. Haaagantien ja Väänteläntien kunnossapito).

Vastine:

Lausteenojan varren linnuston osalta ks. vastine muistutukseen 14.10.

Metsästyksen osalta ks. vastine muistutukseen 14.16 Liedon Riistamiehet.

Toimenpiteet:

- *Lausteenojan varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.18 Maanomistaja, kiinteistöt Tuomola 423-436-1-13 ja Verkkala 423-446-1-67, 29.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Vastustan ulkoilureitin sijoittamista tilojeni Tuomola 423-436-1-13 sekä Verkkala 423-446-1-67 alueelle seuraavista syistä:

Roskaaminen ja reitin ulkopuolella liikkuminen lisääntyisi. Suunnitellun reitin varrella olevilla heinäpelloilla liikutaan jo nyt ilman lupaa vaikka kyseessä on viljelysmaat. Lisäksi varmasti tulisi läpikulua Pakurlan Pumppaamon tien kautta tilakeskuksen pihan läpi Haagantielle. Nykyäänkin jo tätä on. Aurajoen ranta tilamme alueella on ainoa paikka jossa voimme kalastaa, uida ja veneillä omalla alueella. Reitin myötä rauha olisi mennyttä. Kaupungin puolelle tilamme rajan viereen suunniteltu laavu huolestuttaa, kuivalla aikaa on maastopalovaara koska ympärillä on heinä- ja viljapeltoja. Alueella on runsas peura ja kauris kanta. Paikka on lähialueen paras ko. eläinten metsästysalue harvasta asutuksesta sekä peurojen alueen läpi kulkevan reitin johdosta. Jos reittisuunnitelma toteutuisi niin metsästys vaikeutuu tai peräti loppuu alueella. Tällöin peuratuhot ja onnettomuudet lisääntyvät lähialueella.

Lisäksi suunnitteilla on hevos- ja ulkoilureitti vuokrapeltojeni alueelle Tampereentielle Tastoon. Viljelen jokaista peltoa kyseisellä välillä. Kuka on vastuussa jos hevonen pillastuu työkoneen äänestä ja tapahtuu onnettomuus? Viljelytöiden suorittaminen on lähes poikkeuksetta tehtävä kiireellä eikä silloin ole aikaa odotella että hevoset poistuvat. Lisäksi askarruttaa saajojien jäätyminen kohdissa missä reitti risteäisi salaojat. Tuulensuu-tilan peltoliittymä Haagantietä vastapäätä jäisi myöskin reitin alle.

Vastine:

Tuomola- ja Verkkala-kiinteistöjen osalta ks. vastine muistutukseen 14.10.

Merkittävät reittejä suunnitteleamalla ja rakentamalla voitaisiin nimenomaan ohjata peltoalueisiin kohdistuvaa virkistyskäyttöä tietyille urille ja vähentää näin pelloilla kävelyä.

Vanhan Tampereentien ja Taston välisen ulkoilu- ja ratsastusreitit osalta ks. vastine muistutukseen 14.8.

Toimenpiteet:

- *Lausteenojan ja Aurajoen varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiirteisemmällä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä.*
- *Vanhan Tampereentien ja Taston välinen ulkoilu- ja ratsastusreitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta. Se on korvattu yleispiirteisemmällä ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Reitit tarkka sijainti ja tyyppi ratkaistaan asemakaavavaiheessa.*

14.19 Maanomistajat, kiinteistö Allola 423-446-2-1, 29.3.2022, lisäselvitys 30.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Vastustamme yo. suunnitelmaehdotusta. Se toisi liikennettä Sauvolan yksityiselle ja rasitetta peltoalueemme reunalle. Tulevaisuudessa rasitteen saaminen pois omalta tontilta olisi mahdoton tehtävä. Suunnitelmaehdotus pudottaisi kiinteistön / tontin 423-446-2-1 Allola arvoa. Toivomme, että annamme eläinten elää rauhassa täällä alueella.

Lisäselvitys alueen käytöstä kiinteistön / tontin 423-446-2-1

Olemme vuokraamassa aluetta eläinten laiduntamiselle, joten ulkoilureitti ei voi kulkea meidän kiinteistön / tontin puolelta.

Vastine:

Sauvolan yksityisten osalta ks. vastine muistutukseen 14.13 Sauvolantien tiehoitokunta.

Kyseisen kiinteistön kohdalla reitti olisi kulkenut lähinnä Lausteenojan suojavyöhykkeellä, joten alueen keskeisimpään olevaan maapohjan arvoon, maatalouden harjoittamiseen, sillä ei olisi ollut arvoalentavaa vaikutusta, koska viljeltävä pinta-ala ei olisi pienentynyt.

Eläinlajiston osalta ks. vastine muistutukseen 14.10.

Toimenpiteet:

- *Lausteenojan ja Aurajoen varteen osoitettu ulkoilureitti on poistettu osayleiskaavasta ja ulkoilureittisuunnitelmasta.*
- *Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty ulkoilureitin yhteystarve -merkintä.*

14.20 Maanomistajat, kiinteistöt Urusmetsä 423-436-1-12, Peurakallio 423-436-4-162, Perälä 423-405-1-200, Rajamaa 423-436-1-2, Rajala 423-405-1-85, 29.3.2022

Vaatimukset ja perustelut:

Metsäalueet

1. Ulkoilureittisuunnitelman selonteko ei selvennä, miksi tarvitaan muutos virkistysaluekaavaksi (V-alue). Yleiskaavaan voidaan ulkoilureitti myös vahvistaa, V-kaava ei ole tarpeen.

Ulkoilureitin perustamisen edellytyksenä ulkoilureittitoimituksessa on se, että reitistä on joko laadittu vahvistettu ulkoilureittisuunnitelma, se on merkitty asema- tai yleiskaavaan tai reitistä on sovittu maanomistajan ja reitinpitäjän välillä (ulkoilulaki 3 §, 13 §). Ulkoilulaki myös määrittää eikunnan omistamalle maalle sen, että ulkoilutoiminnan tulee olla tärkeää eikä siitä saa aiheutua huomattavaa haittaa kiinteistölle.

- a. Mikä on peruste, että virkistyskaava alueelle tarvitaan koska ulkoilureitti ei sitä vaadi? Jos kunta haluaa vaikuttaa metsän ilmiasuun (ikään, puustorakenteeseen yms) tämä loukkaa yksityisen maanomistajan oikeuksia tulonhankintaan omistamallaan kiinteistöllä.
- b. Virkistysaluekaava ja sitä kautta kunta määrittäisi alueen tulevaa käyttöä, eikä siis maanomistaja. Peurakallion osalta kunnan kanssa tehtiin vaihtokauppa metsämaasta. Kyseisessä vaihdossa kunta sai Talviniityn alueen, jonne on nyt rakennettu huomattava määrä taloja. Nyt vain muutama vuotta myöhemmin, kunta on päättänyt rajoittaa luovuttamansa alueen käyttöoikeutta. Herää kysymys, miksi kyseinen metsä alun perin vaihdettiin? Kaavamuutoksilla jotka rajaavat yksityisen maanomistajan oikeuksia ja pakottavat hakemaan maisematyölupaa on vaikutuksia vuosikymmenien päähän. Kuka tietää millaiset ajatukset kunnassa silloin on virkistysalueiden suhteen? EU voi hyvin tarjota tähän omia näkökulmia ja silloin yksityinen maanomistaja kärsii tappion.
- c. Yleiskaavassa Peurakallion ja Urusmetsän kiinteistöihin on merkitty AP-alueet. Itselläni on ollut ajatus rakentamisesta kyseiselle alueelle jossain vaiheessa, mutta kaavamuutos poistaisi tämän mahdollisuuden.
- d. Virkistysaluekaavamerkintä metsä ja peltomaalle tarkoittaa käytännössä sitä ettei kyseistä metsää saa myytyä enää kenellekään.
- e. Ulkoilureitti aiheuttaa yllä mainituille kiinteistöille huomattavaa haittaa. Urusmetsää halkova matka olisi noin 170m ja Peurakalliossa reilu 300m. Kummassakin kiinteistössä kunnan suunnittelema reitti kulkee keskeltä palstaa, parhaimman maapohjan alueella.
- f. Kaiken voi tietysti kompensoida rahalla. Korvausperuste reitistä tulee selvittää etukäteen, koska korvauksen suuruuden tulee riippua siitä, tuleeko palstoille virkistysaluekaava vai ei.
- g. Ulkoilureitit eivät varmasti ole perusteltavissa erityisesti kuntoa nostattaviksi, jos verrataan vaikka pyöräteihin. Monikäyttöisyydessään pyörätie olisi varmasti pidemmän päälle parempi ratkaisu varsinkin koulualueiden läheisyydessä jolloin hyötyliikunta koulumatkojen pyöräilyn muodossa lisääntyy. Pahkalaukkaantie on niin ruuhkainen ja ruuhkat vain lisääntyvät uuden asuinalueen myötä, että Rauhakylästä ei uskalla aamulla lasta pyörän selkään laittaa. Siltikään kunta ei ota asiakseen jatkaa pyörätietä Pahkalaukkaantietä sen pidemmälle mitä asuinalueita on muodostettu.

2. Peltoalueet

- a. Samoin kuin metsäkiinteistöille, muistutuksessa lueteltuihin peltoalueisiin suunnitellaan niin ikään kaavamerkintää V1. Perusteluita ei ole esitetty miksi tämä myös pelloille tarvitaan, sillä kuten aikaisemmin todettu ulkoilureittitoimitus voidaan toteuttaa ilman, että tehdään kaavamuutosta alueelle jolle polku tehdään.
- b. Pelloille suunniteltu ulkoilureitin linjaus tulee muuttaa. Reitit tulee noudattaa ojan reunoja jolloin mahdollisimman vähän pellolle aiheutuu harmia. Vaikka polku olisi aina saman levyinen, sillä on merkitystä tuleeko katkos keskelle peltoa vai sen reunaan. Keskellä peltoa oleva ulkoilureitti hankaloittaa huomattavasti maanviljelyitä.

3. Muutosehdotukset:

- a. Kunnan tulee luopua virkistysaluekaavamerkinnästä kyseisillä metsä ja peltoalueilla ja mieluummin vahvistaa yleiskaava jossa metsäkiinteistöissä on mukana alkuperäinen suunnitelma AP-alueesta. Silloin yksityisille maanomistajille jää mahdollisuus hyödyntää alueita tulonhankkimiseen kuten omistajien aikomuksena on ollut.
- b. Ulkoilureitti ei tarvitse virkistysaluekaavaa toteutuakseen, ulkoilulaki ei sitä vaadi. Meidän tulee muistaa että Lieto on maaseutua, Turku voi tehdä omalla alueellaan mitä haluaa.
- c. Jos ulkoilureitti tehdään, tulee se laatia tonttien rajalle, silloin haitat jaetaan parhaiten kaikkien (myös Turun puolen) maanomistajien kesken. Nykyinen reittilinjaus ei ole kelvollinen. On pienempi paha laatia uusi reitti, kuin jatkaa vakiintunein käytännön jossa polun paikkaa ei ole kukaan arvioinut. Ehdottamamme linjaus helpottaa metsätalouden töitä, koska puunkorjuuta ei käytännön syistä muutenkaan kannata suunnitella tilan rajojen yli. Nykyinen linjaus aiheuttaa kohtuutonta haittaa yksityiselle omistajalle, jota ulkoilulaki käskee välttämään.
- d. Korvaus ulkoilureitistä tulee olla tiedossa etukäteen, sillä se vaikuttaa kokonaiskuva-arvioon
- e. Ulkoilureitin rasiteoikeus metsänhoitotoissa tulee olla selvästi kuvattu sekä reitin korjausvelvollisuus joka jää reitin ylläpitäjän vastuulle.
- f. Pelkästään kaavamuutos V-kaavaan vaikuttaa yksityisten omistajien tulo-odotuksiin. Korvaukset eivät voi rajoittua vain ulkoilureittiin vaan korvauksia pitäisi suorittaa myös kaavamuutoksen aiheuttamasta haitasta.
- g. Kunta voi myös halutessaan pyrkiä hankkimaan omistukseensa palstan Peurakallio, silloin ei tarvitse keskustella yksityisomistajan kanssa korvauksista tai kaavamerkinnöistä sen palstan osalta.

Yhteenveto

Meillä on siis lukuisia vaihtoehtoja miten asiassa voidaan edetä. Me allekirjoittaneet emme vastusta ulkoilureittiä itsessään, ihmisten on hyvä pitää kunnostaan huolta. Pyörätie tosin olisi tähän parempi investointi, kuten totesimme.

Muistutamme samalla, että kaavamuutoksissa tapahtumat pystyvät menemään molempiin suuntiin. Merenahon pellolla oli aikanaan lentomelualue joka taitaa olla nykymallissa poistunut.

Toivomme että kunta selvittää näitä huolenamme olevia asioita ja että asioista päästäisiin sopuun joka tyydyttää kaikkia osapuolia ilman, että asiassa on tarve ryhtyä vaivaamaan eri oikeusasteita. Mielestämme pyyntömme ovat varsin kohtuullisia.

Vastine:

Metsäalueet

1.

- a) Alueella voi jatkossakin pienin rajoituksin harjoittaa maa- ja metsätaloutta, vaikka se kaavassa merkittäisiinkin virkistysalueeksi. Kaavamerkintöjä on muutettu siten, että ne alueet, jotka edelleen jäävät maa- ja metsätaloustalouteen on osoitettu merkinnällä M. Virkistystarpeita vastaavat alueet on jätetty V-alueiksi, joita on lähinnä ulkoilureitin lähiympäristö ja Ilmaristen taajaman lähialueet. Näiltä osin yleiskaavallinen tilanne ei juuri muutu; aiemmin irrallinen AP-alue on liitetty olevaan AP-alueeseen ja lentomelualueen sisältä on poistettu kaikki uudet AP-merkinnät. Myös kokoojakatualuevaraus on poistettu, joka laajuudeltaan vastasi puolta kiinteistöllä Peurakallio olevasta AP-alueesta.
- b) Alueen status ei juurikaan muutu, kaavassa on AP-aluetta sekä V-aluetta ja nämä kytkeytyvät toiminnallisestikin toisiinsa. AP-alue pienenee hieman nykyisestä yleiskaava-varauksesta, toisaalta alueelta on poistettu myös kokoojakatualuevaraus alueen yleisuunnitelman muututtua. Metsän ajallinen jatkuvuus vuosikymmenien päähän on juuri yksi merkinnän tavoite. Pitkällä tähtäimellä halutaan myös ohjata alueen metsien käyttöä jaksollisesta kasvatuksesta jatkuvaan kasvatukseen, jotta ikäviä avohakkuualueita

ei synny ja alue olisi jatkuvasti metsäpeitteinen. Maanomistajat voivat kuitenkin edelleen käyttää alueitaan metsätalouteen, eikä käyttötarkoituksen muutos M-alueesta V-alueeksi ole siten kohtuuton. Kaavaan tehtyjen muutosten jälkeen ei alueen yleiskaavan sisällössä tapahdu juurikaan merkittäviä muutoksia voimassa olevaan kyseessä olevien kiinteistöjen osalta.

- c) Urusmetsä sijoittuu lentomelualueen sisään, joten sille ei uudisrakentamista voida osoittaa. Peurakallion AP-alue on siirretty kiinni olevaan AP-alueeseen ja sen rakentamisen osalta asia ratkaistaan asemakaavalla.
- d) Kaupunki ostaa raakamaata käypään hintaan ja nämä alueet sopivat kaupungin käyttöön varsin hyvin, joten kyseisiä maa-alueita kannattaa tarjota kaupungille.
- e) Ks. vastine kohdassa 3 Muutosehdotukset.
- f) Korvauksen suuruus ei riipu alueen kaavamerkinnästä. Liedon kaupunki on valmis neuvottelemaan myös alueiden maapohjan hankkimisesta, jolloin erityisesti kiinteistöjen Urusmetsä tai Peurakallio osalta ei erillisiä laskelmia korvauksista tarvittaisi.
- g) Turun liikuntapalvelut totesi Maaria-Ilmaristen ulkoilureittisuunnitelmaa koskevassa lausunnossaan 31.3.2022, että ulkoilureitistöt ovat matalan kynnyksen liikuntapaikkoja, jotka liikuttavat monipuolisesti eri ikäisiä ja tasoisia liikkuja. Turun liikuntamahdollisuuksien selvityksestä (2011) käy ilmi, että kuntopolut ja -radat olivat asukaskyselyn mukaan toiseksi suosituimpia liikuntapaikkoja heti pyöräteiden jälkeen. Pahkalaukkaantie on edelleen valtion tie (ks. aiemmat vastaukset koskien ko. tietä, esim. kohdassa Yleisötulaisuus 12.6.2013).

2. Peltoalueet

- a) Tehtyjen muutosten jälkeen muistutusten alaisille kiinteistöille ei jää peltoalueita, joilla olisi kaavamerkintä V.
- b) Ulkoilureitti sijoittuu muistutuksen jättäjien omistamalle pellolle vain Laakkarinkulmassa. Siellä reitti kulkee Perälä-nimisen kiinteistön länsireunan tuntumassa osittain metsäisessä ympäristössä ja osittain pellon reunassa ojan vierustaa pitkin. Reitti ei kulje pellon halki. Se ei vaikeuta Perälä-kiinteistön viljelyä, koska reitti kulkee ojan länsipuolta ja pelto on ojan itäpuolella. Reitti on linjattu olemassa olevaa polkua pitkin. Linjausta on tarkennettu muutettua ulkoilureittisuunnitelmaehdotusta varten ilmakuviin perusteella vastaamaan vielä tarkemmin polun linjausta.

3. Muutosehdotukset

- a. V-alueita on pienennetty siten, että taajamasta jää selkeä virkistysalueyhteys Maarian altaan ympäristöön kytkeytyen. AP-aluevaraukseksi riittää kaavaehdotuksen mukainen, olevan AP-alueen laajennus, jonka laajuus ratkaistaan asemakaavalla. Siltä osin kyse on joko maankäytösopimuksesta tai raakamaakaupasta, jonka tavoitteellisena lopputuloksena on riittävien virkistysalueiden osoittaminen asemakaavassa ja niiden siirtyminen kaupungin omistukseen. Maanomistajan kannalta on sama, onko merkintä V tai AP, koska raakamaakaupassa tarjottava kauppahinta on sama. Maankäytösopimuksessa taasen tähdätään siihen, että V-alueet tulisivat kaavoituskorvauksena kaupungille.
- b. Kaavassa on esitetty yhtenäinen V-alue, jolla varmistetaan ympäristön säilyvyys virkistysaluemaisena lähimetsänä ja joka jatkuu naapurikunnan puolelle yhtenäisenä. Nyt esitetty V-alueen laajuus kattaa suunnitellun ulkoilureitin ja sen lähiympäristön, joka kytkeytyy kaupungin kaavoittamaan VL-alueeseen luontevasti.
- c. Urusmetsän ja Peurakallion kiinteistöjen kohdalla reitti noudattelee olemassa olevaa polkua. Polku on syntynyt pääosin helppokulkuihin maastoon. Myös muita reittivaihtoehtoja on tutkittu maastossa. Muistutuksen jättäjien ehdottama reittilinjaus sijoittuu vetisempään maastoon. Reittilinjaus vaatisi todennäköisesti enemmän perustamis- ja ylläpitotöitä. Suoraviivaisesti kiinteistörajoja noudattelevasta reitistä ei myöskään tulisi kovin luontevaa. Osa ulkoilijoista käyttäisi todennäköisesti edelleen nykyistä polkua.

- d. Maan käyttöoikeuden luovuttamisesta ulkoilureittiä varten sekä vahingoista ja haitoista suoritetaan korvaus maanomistajalle. Korvaukset määritetään toimitusmenettelyn yhteydessä, kuten toimitaan tiehankkeissakin. Korvausten taso määritellään alueella tehtyjen maakauppojen hintatason perusteella.
- e. Ulkoilureittitoimituksen toimituspöytäkirjaan kirjataan kaikki päätökset sekä maanomistajan että reittioikeuden saajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Maanomistajalle voidaan turvata oikeus reitin käyttämiseen metsänhoitotöissä, kunhan asiasta ilmoitetaan ulkoilureitin pitäjälle. Hakkuiden yhteydessä reitti suljetaan määräajaksi. Jos reitti vaurioituu hakkuiden yhteydessä, hakkuiden toteuttaja kunnostaa sen.
- f. V-aluemerkintä mahdollistaa mm. jatkuvan kasvatuksen periaatteen soveltamisen metsänhoidossa ja on olemassa arvioita, jonka mukaan se on jopa taloudellisesti kannattavampi metsänhoitotapa ajallisella perspektiivillä kuin esim. avohakkuu.
- g. Liedon kaupungilla on valmiudet neuvotella ko. palstan hankkimisesta. Maakauppojen osalta neuvottelukumppani on maankäyttöpäällikkö, johon kannattaa ottaa yhteyttä asian edistämiseksi.

Osayleiskaavaehdotusta on tarkennettu toivottuun suuntaan siten, että keskeisimmät virkistykseen kytketyvät alueet on jätetty V-alueiksi ja muilta osin M-alueeksi. Pahkalaukkaantien pyörätiekysymys on ollut esillä koko kaavatyön ajan (aiemmat palautteet) ja siihen ei ole näkyvissä muutosta. Kaavan sisältöä on pyritty muokkaamaan haluttuun suuntaan huomioiden kaavan tavoite ja saatu palaute.

Toimenpiteet:

- *V-aluetta on pienennetty merkittävästi metsätalousalueilla ja peltoalueilta se on poistettu kokonaan.*
- *Ulkoilureitin linjausta on tarkennettu Laakkarinkulmassa Perälä-kiinteistöllä.*

15. Vuoden 2025 syys-lokakuun lautakuntakäsittelyn yhteydessä tulleet mielipiteet

Mielipiteitä jätettiin 3 kpl.

15.1 Kuntalainen, 7.10.2025

Vaatimukset ja perustelut:

Maaria-Ilmaristen osayleiskaavaan on kaavailtu pientaloaluetta satavuotisen metsän paikalle. Kyseessä on harvinainen ja ainutlaatuinen metsä ja kaava-alueen luontotyypeistä suuri osa on uhanalaisia. Liito-oravakartoituksenne mukaan alueella asuu myös liito-oravia, joskin niukasti. Liito-orava on Suomessa vaarantunut laji, jonka suurin uhka on metsätalous sekä yleisestikin metsien hakkuut. Liito-oravat suosivat vanhoja havumetsiä, joita Suomessa on entistä vähemmän kiihtyvien avohakkuiden ja rakentamisen myötä. Tämä tulisi ottaa huomioon kaavoituksen suhteen.

Lisäksi Jäkärälän on kaavoitettu Kailan pientaloalue, jossa metsää kaatuisi niin ikään vähintään puolet kaavassa mainitusta 72 hehtaarin alueesta. Jäkärälän alueella on paljon vanhaa peltoa, johon Kailan alue onkin osin kaavoitettu. Jos on siis pakko rakentaa, on luonnon kannalta parempi rakentaa pellolle ja säästää luonnontilaiset metsät, joilla on hiilinieluinäisyyksien lisäksi merkittävä paikka monien lajien kotina.

Lisäksi Turun kaupunki on luvannut pysäyttää luontokadon alueellaan. Sitä varten tarvitaan vanhoja yhtenäisiä metsiä, eikä niitä ole varaa tuhota. Turku on myös ilmastosuunnitelmassaan päättänyt lisätä hiilinieluja. Jäkärälän alueen kaavat ovat ristiriidassa tämän tavoitteen kannalta.

Vastine:

Kaavoituksen esitys oli, ettei osayleiskaavassa satavuotiaan metsän alueelle sijoiteta pientalo-aluevarauksia. Lautakunnan tekemän palautuksen jälkeen kaavoitus on tutkinut asiaa lisää ja tulee esittämään uudestaan, ettei Jäkärän eteläpuoliselle alueelle sijoiteta pientaloaluevarauksia.

Jäkärän Kailan asemakaavahankkeen osalta mielipiteen jättäjällä on ollut vanhentuneet tiedot alueelle aiotusta kaavaratkaisusta. Kailan metsäalueelle ei olla esittämässä maankäyttöä.

15.2 Kuntalainen, 13.10.2025**Vaatimukset ja perustelut:**

Kirje on otsikoitu siten, että se on suunnattu päättäjille. Kirjeessä vedotaan seuraaviin asioihin:

- Ei mitään taloja Jäkärän metsään.
- Peltojen päälle voi rakentaa ja istuttaa puita.
- Menkää metsään katsomaan mitä siellä elää ja tapahtuu.

15.3 Viherlassila Oy, 15.10.2025**Vaatimukset ja perustelut:**

Meillä on taimisto osoitteessa Vanha Tampereentie 228, 20380 Turku, jossa tuotamme monivuotisia pihakasveja n. 100 000 kpl vuosittain yrityksemme myyntiin. Huomasin kaavavalmistelun alueelle, jossa toimimme. Haluaisin, että huomioisitte toiveeni ja jättäisitte ko. alueen kaavan ulkopuolelle, koska haluamme kehittää tulevaisuudessa toimintaamme ja tulemme tarvitsemaan rakennusten muutoslupia.

Vastine:

Mielipide tuli alkujaan suoraan valmistelijalle sähköpostiin ja jonka myötä Viherlassilalle annettiin vastaus saman tien. Heille vastattiin näin: ”Alueenne on huomioitu osayleiskaavassa työpaikka-alueena, joten kaavamerkintä ei ole ristiriidassa toimintanne kanssa, eikä osayleiskaavan vireillä olo estä lupien hakemista. Päinvastoin olevan toiminnan kanssa synkronissa oleva kaavoitus helpottaa lupien hakemista. Ja senkin voi todeta, että emme tee ns. reikiä yleiskaavaan, vaan käsittelemme alueita kokonaisuuksina.”

16. Vuoden 2026 muistutukset

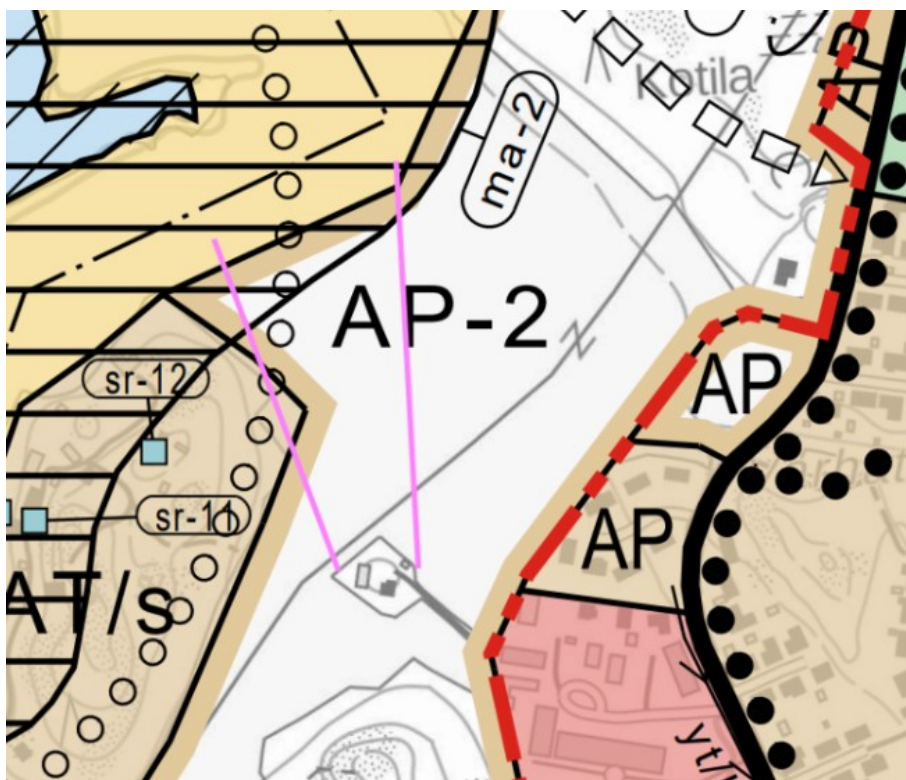
Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat muistutukset ja mielipiteet.

Ehdotukset olivat nähtävillä 2.2.-3.3.2026 välisen ajan. Tämän lisäksi ulkoilureittisuunnitelmasta oli ulkoilulain mukaisesti mahdollista jättää muistutus vielä 30 vuorokauden kuluessa varsinaisen nähtävillöoloajan päättymisen jälkeen. Muistutuksia jätettiin seitsemän kappaletta. Muistutukset koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman 12.1.2026 hyväksytyjä ehdotuksia.

16.1 Maanomistaja, kiinteistö 853-410-1-118, 25.2.2026

Vaatimukset ja perustelut:

AP-2 alue on viimeisimmässä osayleiskaavaehdotuksessa muuttunut edellisestä ehdotuksesta niin että olevan asutuksen ympärillä oleva laakea peltomaisema ja näkymät Maarian altaan suuntaan poistuisivat. Kaavassa tulee minimoida uudesta rakentamisesta nykyiselle asutukselle aiheutuva haitta, asutusta ei tulisi kaavoittaa olevan asutuksen välittömään läheisyyteen ja peltomaisemaa tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää.

Vastine:

Turun puolella kaavaehdotus palautettiin valmisteluun kaupunkiympäristölautakunnan päätöksellä 9.5.2023 § 169. Palautuksen päätöksessä todetaan, että kaavaehdotuksessa huomioidaan paremmin pormestariohjelman mukainen pientalotonttitarjonnan lisääminen. Käytännössä tämä siis tarkoitti lisäaluevarausten osoittamista pientaloasumiseen. Kaava-alueen eteläpäässä lisäämistä ei pystytty tekemään muualla kuin siinä kohdassa, johon muistutus kohdistuu. Tämän myötä on väistämätöntä, että jollakin tavalla avoin peltomaisema poistuu muistutuksessa esitetyltä kiinteistöltä. Tiivistyvässä kaupungissa tämän ei kuitenkaan katsota aiheuttavan elinympäristön merkityksellistä heikkenemistä tai kohtuutonta haittaa maanomistajalle.

Toisaalta kyseessä on vasta yleiskaavallinen aluevaraus. Tällaiset isot aluevaraukset pitävät sisällään myös mm. puistot ja kadut, jolloin ne tuovat pientä väljyyttä alueelle, ja etteivät tällaiset aluevaraukset suinkaan tule rakennetuiksi taloilla ns. reunasta reunaan. Alueen yksityiskoh-
taisempi maankäyttö tullaan ratkaisemaan asemakaavavaiheessa.

16.2 Maanomistaja, kiinteistö 423-436-1-12, 28.2.2026

Vaatimukset ja perustelut:

Omistamani Urusmetsä 423-436-1-12 alueelle on suunniteltu ulkoilureittiä, joka toteutuessaan haittaisi metsätalouden harjoittamista. Reitti sijoittuisi niin että sen taakse jäävän usean hehtaarin alalta ajettavat puut pitäisi kuljettaa reitin poikki, joka aiheuttaisi ongelmia esimerkiksi painavien kuormien tallauksesta.

Ehdotan reitin siirtämistä liitteenä olevan kartan mukaisesti palstani reunalle/rajalle.

Vaadin että osayleiskaavaehdotuksessa oleva V-1 merkintä poistetaan kyseisen kiinteistön alueelta ja palautetaan maa- ja metsätalousalueeksi, että alueella pystyy harjoittamaan metsätaloutta rajoituksetta.

Vastustan Aurajoen rantaan Haagasta Sauvolaan suuntautuvan ulkoilureitin tekemistä alueelle aiheutuvien haittojen vuoksi.

Vastustan myös Turun puolelle Haihun ja Korriakallion välille suunniteltua ulkoilureittiä joka halkaisisi kaksi viljelykäyttöön vuokraamaani peltoa aiheuttaen merkittävää haittaa viljelylle.

Vastine:

Muistutuksessa tiivistyy yksi keskeinen tekijä, jota on puitu pitkin kaava- ja ulkoilureittisuunnitelman prosessia. Alueella harjoitetaan monin paikoin aktiivisesti maa- ja metsätaloutta. Samaan aikaan Turku ja Lieto hakevat kaavoituksen kautta lisää alueita kaupunkirakenteen tiivistämiseen ja kasvattamiseen. Tiivistäminen ja kasvattaminen on osittain ristiriidassa maa- ja metsätalouden kanssa tai ainakin aiheuttavat niiden harjoittamiseen muutoksia. Tätä ovat monet maa- ja metsätalouden harjoittajat vastustaneet prosessin aikana.

Valmistelun näkökulmasta on pyritty huomioimaan maa- ja metsätalouden harjoittaminen niin hyvin kuin on pystytty, mutta määräävämmässä asemassa on kaupunkien tavoittelema kasvu, uudet asukkaat ja uuden asutuksen tarvitsemat palvelut. Tässä tapauksessa palveluiksi pitää laskea erityisesti myös ulkoilu- ja virkistysalueet sekä ulkoilureitit. Osaltaan näiden merkitystä kasvattaa alueen toimiminen myös seudullisesti merkittävänä ulkoilu- ja virkistysalueena, joka palvelee laajemminkin seudun asukkaita. Kaikkien kuntalaisten käytössä olevat toimivat ja kattavat ulkoilureitit ovat tärkeitä väestön omatoimisen liikkumisen edistämiseksi. Niillä on myös merkitystä kuntien vetovoiman lisäämisessä ja matkailun näkökulmasta.

Alueelle on tarkoitus perustaa ulkoilureittejä, oli metsän kaavallinen käyttötarkoitusmerkintä mikä tahansa. Maanomistajalle voidaan turvata oikeus ulkoilureitin ylittämiseen metsänhoidon tai metsätalouden kuljetusten niin vaatiessa. Hakkuista ja kuljetuksista on ilmoitettava reitin pitäjälle, jotta reitti pystytään sulkemaan töiden ajaksi. Tämä tuo väistämättä uuden lisätekijän huomioitavaksi metsänhoitotoimien yhteydessä. Toisaalta maanomistajalle maksetaan korvaus maan käyttöoikeuden luovuttamisesta ulkoilureittiä varten sekä reiteistä koituvista mahdollisista haitoista ja vahingoista.

Metsätöiden suorittamisen ajankohta ja käytännöt metsässä on hyvä miettiä niin, että reitit eivät vaurioidu metsätöiden yhteydessä. Jos reitit tästä huolimatta vaurioituvat, niin asiassa sovelletaan vahingonkorvauslakia (1 §).

Luontevia ulkoilureittejä voidaan hyvin harvoin linjata kiinteistörajoihin mukaan. Esimerkiksi muistuttajan esittämä linjaus kulkisi vaikeakulkuisen, kausikostean alueen läpi, eikä reitti olisi kaikkina aikoina välttämättä kulkukelpoinen. Esimerkiksi pitkospuilla tilannetta voitaisiin parantaa, mutta niiden laajamittaista rakentamista halutaan välttää, koska ne eivät ole kovin pitkäikäisiä. Ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksessa oleva reittilinjaus kulkee muistuttajan kiinteistöllä olemassa olevaa polku-uraa pitkin. Paljon käytetty polku kulkee jouhevasti helppokulkuisen kallioselänteiden kautta. Ulkoilijoiden ohjaaminen hyväksi havaitulta reitiltä uudelle, mahdollisesti vaikeakulkuisemmalle reitille ei ehkä onnistuisi. Nykyisen polun käyttö olisi joka tapauksessa jokaisenoikeudella edelleen sallittua.

Seudullisesti merkittävän ulkoilu- ja virkistysalueen luomisen yhteydessä on tärkeää, että kaikki kohdat Jäkärän ja Ilmaristen välissä on johdonmukaisesti osoitettu kaavallisesti virkistysalueeksi riippumatta maanomistuksesta. Ja toisaalta virkistysalumerkinnällä on tavoiteltu juuri sitä, ettei metsätaloutta voi harjoittaa täysin rajoituksetta. Tavoitteena esimerkiksi on, ettei laajamittaisia avohakkuuta käytetä V-1-alueella metsänhoitotoimena. Myrskytuhot tai tuohyönteiset voivat muuttaa tätä asetelmaa, mutta lähtökohtaisesti tavoitteena on, että alueella tehtävistä hakkuista huolimatta se pysyy puustoisena. Tässä yhteydessä voisi todeta senkin, että muistuttajan tilasta pääosa osayleiskaavassa osoitetusta V-1-alueesta on voimassa olevassa yleiskaavassa lähivirkistysaluetta (VL), jota tulee hoitaa luonnonominaisuuksiin tukeutuen. Eli vastaavanlaiset rajoitukset ovat koskeneet suurta osaa tilasta jo pitkään.

Muistuttaja vastustaa ulkoilureittien tekemistä Aurajoen rantaan ja Haihun pelloille. Näille osuiksille ei ole tarkoitus perustaa reittiä tässä vaiheessa. Osuudet on osoitettu ulkoilureitin

yhteystarve -merkinnällä. Ulkoilureittien osoittamisesta luovuttiin reitteihin liittyneen vastustuksen ja/tai ristiriitaisten toiveiden takia. On kuitenkin selvää, että kun Haihun läheisyyteen sijoituvat AP-2- ja AP-3-alueet tulevaisuudessa asemakaavoitetaan, osa Haihua ympäröivistä peltoista poistuu maatalouskäytöstä. Myös ulkoilureittien tarvetta tarkastellaan asemakaavoitusvaiheessa uudestaan, ja tällöin pystytään oletettavasti ratkaisemaan esimerkiksi ulkoilureitin linjaus asuinalueilta Korkiakallion suntaan. Sen sijaan Aurajoen varren reitistön tulevaisuus jää epävarmemmaksi, koska sinne ei olla osoittamassa uutta maankäyttöä eikä alueen asemakaavoittaminen ole siten näköpiirissä.

Aurajoen ja Haihun rantareiteillä olisi kuitenkin virkistyksellistä potentiaalia, sillä vesistömaiset koetaan yleisesti miellyttäväksi ja houkutteleviksi ja siksi rantareittejä on hyvä suosia. Hyvä esimerkki rantareiteistä ovat Turun keskustan tuntumassa kulkevat Aurajoen rannan virkistysreitit.

16.3 Maanomistaja, asukas, kiinteistöt 853-487-9-27 ja 853-487-6-42, 3.3.2026

Vaatimukset ja perustelut:

1. Muistutuksen tausta

Kyseessä ovat yli 100 vuotta saman suvun omistuksessa olleet sukutilat, joilla on harjoitettu keskeytyksettä maa- ja metsätaloutta. Osayleiskaavaehdotuksessa tilojen kaikki pelto- ja metsäalueet on varattu virkistyskäyttöön, mikä rajoittaa merkittävästi maa- ja metsätalouden harjoittamista sekä estää tilojen kehittämisen tulevaisuudessa.

Tilat sijaitsevat taajama-alueiden läheisyydessä, olemassa olevan ja kehittyvän infrastruktuurin piirissä. Turun pormestariohjelmassa on asetettu keskeiseksi tavoitteeksi pientalotonttien tarjonnan lisääminen houkuttelevilla alueilla. Tilat sijoittuvat juuri tällaiselle alueelle. Tämä ohjelmalinjaus luo odotusarvon asuinrakennusoikeuden huomioimiselle kaavassa.

2. Elinkeinojen toimintaedellytysten turvaamatta jättäminen (MRL 39 §)

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 § edellyttää, että osayleiskaavassa otetaan huomioon elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja pyritään välttämään maanomistajalle mahdollisesti aiheutuva kohtuuton haitta.

Pelto- ja metsäalueiden varaaminen kokonaisuudessaan virkistyskäyttöön:

- rajoittaa tai estää maa- ja metsätalouden tehokkaan harjoittamisen,
- katkaisee tai aiheuttaa kohtuutonta haittaa yli 100 vuotta jatkuneelle elinkeinotoiminnalle,
- heikentää olennaisesti tilojen taloudellista arvoa,
- estää sukupolvenvaihdokset ja tulevat investoinnit.

Ratkaisu on suhteeton eikä täytä MRL 39 § vaatimuksia.

3. Rakennusoikeuden odotusarvo ja yhdenvertaisuus (PL 6 §)

Tilat sijaitsevat taajaman läheisyydessä. Saman tien varrella sijaitseville muille kiinteistöille on osoitettu asuinrakentamista.

Tämä on luonut perustellun odotusarvon myös kyseisille tiloille asuinrakennuskäyttöön, erityisesti huomioiden:

- sijainnin yhdyskuntarakenteen läheisyydessä,
- olemassa olevat tie- ja palveluyhteydet,
- kaupungin strategisen tavoitteen lisätä pientalotontteja houkuttelevilla alueilla.

Kokonaisvaltainen virkistysvaraus asettaa tilat eriarvoiseen asemaan ilman hyväksyttävää maankäytöllistä perustetta ja rikkoo perustuslain 6 § mukaista yhdenvertaisuusperiaatetta ja rikkoo hallintolain tasapuolisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

4. Lentomelua koskeva arviointi ja suhteellisuus

Mahdollinen lentomelu ei muodosta sellaista estettä, joka oikeuttaisi asuinrakentamisen kategorisen poissulkemisen alueella. Kiinteistöjen etäisyys linnuntietä lentokentälle on noin 5 kilometriä. Tällä etäisyydellä lentomelu ei ole käytännössä muodostunut häiritseväksi. Muistuttaja on asunut alueella yli 60 vuoden ajan, eikä lentomelusta ole aiheutunut minkäänlaista tosiasiallista haittaa asumiselle, terveydelle tai viihtyvyydelle.

Lisäksi mahdolliset meluvaikutukset voidaan:

- hallita rakennusteknisin ratkaisuin (esim. ääneneristävät rakenteet, ikkuna- ja ilmanvaihtoratkaisut),
- huomioida rakennusten sijoittelulla ja suunnittelulla,
- tarvittaessa osin rajoittavin kaavamääräyksin.

Vertailun vuoksi todettakoon, että Helsinki-Vantaan lentoasema välittömässä läheisyydessä sijaitsee laajaa taajama-asutusta, joka on toteutettu meluntorjunta huomioiden. Mikäli asuinrakentaminen on mahdollista huomattavasti lähempänä merkittävämpää lentoasemaa, ei noin 5 kilometrin etäisyys muodosta objektiivista estettä pientaloasumiselle.

Kaavaehdotuksessa ja vastineessa aikaisempaan muistutukseen vedotaan lentomeluun asuinrakentamisen rajoittamisen perusteena. Kaavaselostukseen on liitetty vuoteen 2030 ulottuvaan meluennusteeseen perustuva kartta lentomelualueesta, joka kattaa tilakokonaisuuteen kuuluvat alueet osittain, mutta jättää mm. alueita Tastontien varrelta sen ulkopuolelle. Lisäksi kartta perustuu oletukseen, että lentokoneet laskeutuvat aina itäsuunnasta, vaikka laskeutumisunta vaihtelee mm. tuuli- ja muista sääolosuhteista riippuen. Lentomelun vaikutusarviointi on puutteellinen, sillä siinä ei ole esitetty konkreettisia ja yksityiskohtaisia melumallinnuksia sekä niiden perusteella tehtyä suhteellisuusarviota. Kts. yksityiskohtaisemmin erillinen liite liittyen meluvaikutusten oikeudelliseen ja tekniseen arviointiin.

Mainituista syistä lentomelu ei oikeudellisesti riitä perusteeksi asuinrakentamisen totaalille estämiselle varsinkaan niillä tilakokonaisuuteen kuuluvilla alueilla, jotka sijaitsevat karttaan merkityn lentomelualueen ulkopuolella.

5. Omaisuudensuoja ja kohtuuton haitta (PL 15 §, MRL 39 §)

Perustuslain 15 § turvaa omaisuuden suojan. Kun:

- maa- ja metsätalous estetään tai rajoitetaan,
  - rakennusoikeuden odotusarvo poistetaan,
  - koko tilakokonaisuus varataan virkistyskäyttöön,
- rasitus kohdistuu yksipuolisesti maanomistajaan eikä jakaudu tasapuolisesti.

Kyse on MRL 39 §ä tarkoitetusta kohtuuttomasta haitasta.

6. Suhteellisuusperiaatteen rikkominen

Kaavaehdotus käyttää raskainta mahdollista maankäytöllistä instrumenttia tilakokonaisuuden varaamisessa virkistysalueeksi, vaikka olosuhteet ja pormestariohjelman linjaukset tukevat osittaista asumisen ja elinkeinotoiminnan yhdistämistä.

Suhteellisuusperiaate vaatii, että tavoiteltu yleinen etu saavutetaan mahdollisimman vähän yksityisiä oikeuksia rajoittavalla tavalla.

Koska kaavaselostuksessa ei ole osoitettu, miksi esimerkiksi osa tiloista ei voisi olla:

- jatkossakin maa- tai metsätalousoikeudessa,
- pientalotonttina osayleiskaavan tavoitteiden mukaisesti, niin

ratkaisu on suhteeton ja rikkoo räikeästi suhteellisuusperiaatteen mukaista vaatimusta.

7. Vaikutusten arvioinnin puutteellisuus (MRL 9 §)

Kaavaehdotuksessa ei ole:

- arvioitu tilakohtaisesti maa- ja metsätalouden estymisen tai voimakkaan rajoittamisen taloudellisia vaikutuksia,
- analysoitu rakennusoikeuden odotusarvon menettämistä,
- esitetty konkreettisia meluselvityksiä, jotka oikeuttaisivat asumisen tai rakentamisen poissulkemisen,
- tarkasteltu vähemmän rajoittavia vaihtoehtoja.

Ilman näitä selvityksiä kaava ei täytä MRL9 § vaatimuksia riittävästä vaikutusten arvioinneista.

8. Vaatimukset

Edellä esitetyin perustein vaadin, että:

1. Osayleiskaavaehdotus palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.
2. Tilojen pelto- ja metsäalueita ei varata kokonaisuudessaan virkistyskäyttöön.
3. Maa- ja metsätalouden tehokkaan harjoittamisen edellytykset turvataan.
4. Tilojen sijainti taajaman läheisyydessä ja pormestariohjelman tavoite pientalotonttien tarjonnan lisäämisestä huomioidaan.
5. Lentomelun vaikutuksista laaditaan asianmukainen, mallinnukseen perustuva tilakohtainen selvitys ennen kategorisia rakentamis- tai asumisrajoituksia varsinkaan niillä tilakokonaisuuksien kuuluvilla alueilla, jotka jäävät ehdotukseen sisältyvään karttaan merkityn lentomelun ulkopuolelle.

Mikäli osayleiskaava hyväksytään esitettyssä muodossa, varaamme oikeuden hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Vastine:

Muistutuksessa on monta kohtaa, jotka liittyvät asiasisällöllisesti toisiinsa. Tämä vuoksi vastine ei noudata vastaavaa järjestystä, vaan vastine muodostuu teemoista, jotta vältetään turhalta toistolta.

Maa- ja metsätalouden harjoittaminen ja virkistysaluemerkintä

Virkistysaluemerkintä on ollut tarkoituksenmukaista osoittaa koko Jäkärän ja Ilmaristen väliselle alueelle riippumatta siitä kuka maat omistaa tai kuinka kauan ne ovat olleet kunkin maanomistajan omistuksessa. Yhtenäinen merkintä on tasapuolinen ja sillä halutaan turvata alueen ensisijainen tavoite, eli että alueen metsäiset osat säilyisivät metsäpeitteisenä myös tulevaisuudessa ja että maa- ja metsätalouden lisäksi sen yhdeksi käyttötarkoituksimuodoksi nousee aiempaa vahvemmin virkistyskäyttö. Kun erityisesti huomioidaan, että nyt on kyseessä yleiskaavallinen hanke, niin kaavan voimaantulon jälkeen metsänhoitotoimien luvitus toki muuttuu, mutta muutoin ei alueella käytännössä tule tapahtumaan muutoksia kovinkaan nopeasti. Hyvin pitkän ajan kuluessa voi ennakoita, että virkistyskäyttö menee merkittävyydeltään ohi puhtaan metsänkasvatuksen, ja johon asetettu kaavamerkintä toisaalta tähtääkin.

Vaikka muistuttajan kiinteistöistä osa osoitetaan virkistysalueeksi, ei kaava olennaisesti muuta tai heikennä maa- ja metsätalouden harjoittamista näillä osilla. Peltolohkoja voi edelleen käyttää halutessaan alkutuotantoon ja metsätaloutta voi harjoittaa muuten normaalisti, mutta avohakkuut ovat normaalitilanteessa poissuljettu. Tavoitteena oleva jatkuva metsänkasvatus ei olennaisesti muuta tulokertymää, mutta vaikuttaa toki ajallisesti, milloin sitä kertyy.

Alueidenkäyttölain 101 §:n mukaan, jos maa asemakaavassa tai 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen nojalla yleiskaavassa on osoitettu käytettäväksi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen aluettaan, kunta tai, jos alue on kaavassa tarkoitettu tai osoitettu valtion tarpeisiin, tämä on velvollinen lunastamaan alueen tai suorittamaan haitasta korvauksen.

Lentoliikenne, lentomelu ja pientaloaluevarausten osoittaminen

Pormestariohjelman mukaista pientalotonttitarjonnan lisäämistä tehdään suunnitelmallisesti kaupungin yleis- ja asemakaavojen kautta. Näiden kaavojen kautta määrittyy missä ja miten lisääminen tapahtuu. Yksittäinen maanomistaja ei tätä määrittämistä tee, eikä hänellä siten ole suoraan pelkän ohjelmakirjauksen perusteella oikeutta olettaa omaavansa odotusarvoa asuinrakennusoikeudesta.

Kyseisellä kohdalla voimassa oleva tarkin kaava on Yleiskaava 2020. Se on tullut voimaan 28.7.2001 niiltä osin, joihin ei kohdistunut valituksia ja 29.5.2004 koskien niitä osia, joiden valitukset hylättiin. Tässä yleiskaavassa muistuttajan maa-alueet on osoitettu suurimmaksi osaksi maa- ja metsätalousalueeksi sekä vähäisemmässä määrin virkistysalueeksi. Tämänkään perusteella muistuttajalla ei ole perustetta olettaa omaavansa odotusarvoa asuinrakennusoikeudesta. Nyt laadittavana oleva osayleiskaava on Yleiskaava 2020:n kaavamuuotos, jonka avulla ratkaistaan tämän hetken tiedon ja tavoitteiden valossa tarkoituksenmukaisimmat käyttötarkoitukset suunnittelualueelle.

Myöskään se ei suoraan perusta olettamukseen odotusarvosta, että alueella on olemassa olevaa tieinfraa tai että olevaa yhdyskuntarakennetta on lähellä. Muut näitä painavimmat syyt voivat sanella sen, että jokin alue jätetään rakentamisen ulkopuolelle tietyistä eduista huolimatta.

Muistutuksessa on ristiriitaa siinä, kun toisaalta halutaan virkistysalueiden olevan maa- ja metsätalousaluetta, mutta samaan aikaan haluttaisiin uutta asuinrakennusoikeutta. Miten nämä aluevarausavoitteet suhtautuvat toisiinsa – kumpi on määräävämpi tai miten niitä pitäisi keskinäisesti painottaa? Kaavaehdotuksessa on joka tapauksessa osoitettu AM- ja AP-alueita muistuttajan ja hänen lähisukulaistensa rakennettujen pihapiirien kohdalle. Teoriassa tämä mahdollistaa kummallakin näistä alueista vähäisessä määrin uusien rakennuspaikkojen muodostamisen. Käytännössä voi kuitenkin olla, ettei AM-alueelle myönnettäisi lupia uusille rakennuspaikoille, koska se sijaitsee suoraan kiitotien jatkeen alla.

Tästä päästään lentoliikenteen ja lentomelun vaikutukseen kaavaratkaisussa. Kaavakartalla esitetty melualuemerkintä on peräisin Finavian tekemästä meluennusteesta vuodelle 2030. Lentomelun merkintä on esimerkiksi tieliikennemeluun verrattuna aina selvästi laskennallisempi, koska Turun lentoaseman tapauksessa ilma-aluksia nousee ja laskee harvakseltaan per vuorokausi ja myös vuorokaudet voivat olla erilaisia. Lentomelumerkinnässä on siis aika paljon kyse laskennallisesti muodostetusta melualueesta, mutta joka tapauksessa se osoittaa melun suhteen kriittisimmän vyöhykkeen.

Toisin kuin muistuttaja väittää, niin lentomelumerkintä ei perustu siihen, että laskeutuminen tapahtuisi aina idästä. Merkinnässä on huomioitu, miten ilma-alusten operointi keskimäärin Turun lentoasemalla tapahtuu, mutta se, miksi idän suunta painottuu merkittävämpänä, on hyvin yk-

sinkertainen. Ilma-alusten nousut ja laskut onnistuvat lännestä valoisalla ja hyvän sään vallitessa, mutta pimeässä ja/tai huonolla säällä juuri laskeutuminen voi tapahtua vain idästä. Turun lentoasemalla on kattavampi lähestymisvalolinja vain itään päin ja mittarilaskeutumisjärjestelmä toimii vain idän suunnasta. Laskeutumisen yhteydessä ilma-alusten tulee hakeutua laskeutumislinjalle jo hyvin varhaisessa vaiheessa ennen kiitotietä, jolloin ilma-alukset ovat juuri muistuttajan maa-alueiden kohdalla valtaosassa idästä tapahtuvissa laskeutumisissa. Lisäksi ilma-alukset ovat tällä etäisyydellä kiitotiestä jo kohtalaisen matalalla, mikä korostaa lentomelun voimakkuuden ja leviämisen vaikutusta alueelle.

Koska lentomelumerkintä itsessään ei kuvaa tarpeeksi hyvin sitä aluetta, johon lentomelua yleisemmin kohdistuu, on kaavassa lisäksi merkintä lentokoneiden laskeutumis sektorista. Tämä kuvaa paremmin sitä vyöhykettä, jonka sisällä ilma-alukset yleisimmin liikkuvat, niiden hakeutuessa laskeutumislinjalle. Kun tällä vyöhykkeellä ilmenee myös lentomelua, on sen alueelle osoitettu varovaisuusperiaatetta noudattaen vain vähän uusia asuinaluevarauksia. Nämäkin ovat pääosin joko pieniä tai sellaisia, joissa on mahdollista lähinnä yksittäisten rakennuspaikkojen lisääminen.

Kaavaratkaisun valintaan ja varovaisuuteen liittyy yksi merkittävä kaavan ulkopuolinen tavoite. Turku ja Turun seutu haluavat mahdollistaa lentoaseman kehittämisen, ja jonka myötä lentoliikenteen määrä voisi kasvaa merkittävästi. Toteutuessaan tämä luonnollisesti lisäisi lentomelun määrää. Tällä kaavalla ei haluta tietoisesti synnyttää tilannetta, jossa uusia asuntoja luotaisiin lentomelun alueelle. Toisaalta kyse on myös siitä, että jos tälle suunnittelualueelle pääsisi tulemaan merkittävästi uusia asukkaita, voisivat he vastustaa lentoaseman kehittämiseen tähtäviä toimia juuri lentomeluun perustuen.

Helsinki-Vantaan lentoasema on oikeastaan esimerkki juuri siitä, miten lentomelun asutukselle aiheuttamaa ongelmaa on pahennettu lisäämällä tietoisesti asuinalueita liian lähelle lentoasema ja/tai kiitoteitä sekä niiden jatkeita. Finavian mukaan he ovat vastustaneet näitä lentomelun alueille suoritettuja laajentamisia, mutta vastustuksesta huolimatta ne ovat pääosin edenneet toteutukseen. Turun osalta ei ole mitään perusteita sille, että asutusta tuotaisiin tietoisesti lisää alueelle, jolle kohdistuu jo nykyisin lentomelua ja joka voi tulevaisuudessa olla vielä merkittävämpää ja häiritsevämpää.

Melutasojen ohjeavot ovat vakiintuneet osaksi kaavoituskäytäntöjä, mutta on totta, että valtioneuvoston päätös ei ole oikeudellisesti sitova. Päätös perustuu kuitenkin tutkimuksiin ja selvityksiin melutasoista, jotka yleensä alentavat asuin ympäristön viihtyisyyttä. Tämä seikka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa yleiskaavan turvallisuudelle ja terveellisyydelle asetetun sisältövaatimuksen täyttymistä. KHO 13.10.2014/3080

Yleiskaavalliseen tarkoitukseen Finavian tekemä meluselvitys Turun lentoasemalle riittää erinomaisesti ja toisaalta valtakunnallisesti ainoana merkittävänä lentoasemayhtiönä Finavia on ylipäänsä paras asiantuntija lentomelun selvittämiseen ja arvioimiseen. Lisäselvitykset eivät toisi lisäarvoa tälle kaavatyölle, eikä niillä olisi vaikutusta kaavaratkaisuun.

Asuinrakennusten osalta lentomelua pystytään torjumaan rakenteellisesti, mutta piha-alueita ei käytännössä millään. Lisäksi asuinrakennuksissa tulee vastaan tilanteita, jolloin sitä haluttaisiin esimerkiksi tuulettaa pitämällä ovia ja/tai ikkunoita auki, ja jolloin melu pääsee sisätiloihin hyvin eristetyistä rakennusvaipasta huolimatta.

16.4 Liedon asukas, 3.3.2026

Vaatimukset ja perustelut:

Kaavoittajalla on varmaankin tiedossa, että kaava-alueen lounaisosa (raviradan ympäristö) on Topinojan kaatopaikan ja siellä sijaitsevan biojätteenkäsittelylaitoksen vaikutusalueella. Näistä erityisesti biojätteenkäsittelylaitos levittää ympäristöön erittäin lemuavia päästöjä säännöllisesti. Tähän hajuhaittaan ei ole löydetty ratkaisua, jolla ne saataisiin kunnolla hallintaan, useista yrityksistä huolimatta.

Tämä seikka on syytä olla selvästi näkyvillä kaavassa (ja tonttien myynissä) ettei harhauteta tulevia asukkaita vaan he ovat tietoisia asiasta. Vaihtoehtoisesti biolaitos puretaan.

Toinen asia mikä vaikuttaa tulevan asuinalueen (raviradan ympäristö) ympäristön viihtyisyyteen on kaatopaikan yhteydessä olevat kierrätyskeskukset ja muu lähialueen teollisuus. Osassa näistä on toimintaa pitkälti yöhön asti ja melko meluisaakin. Kierrätyskeskuksissa on syttynyt lähes joka vuosi tulipaloja kesähelteiden aikoihin ja paloista tuleva savuhaitta on melkoinen so-pivalla tuuliolosuhteella.

Maarian altaan länsipuolella olevalla maa-ainesten kiertotalouspuistossa myös räjäytellään ja murskataan kiviainesta pitkälle yöhön. Näille on myönnetty toimintaluvat useiksi vuosikymmeniksi.

Kaavaluonnoksessa on rakennusoikeutta liian paljon, nyt rakennetaan pientaloslumia. Vähemmän rakennusoikeutta, enemmän viheralueita.

Vastine:

Ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja ohjaa oma lainsäädäntö. Toiminnoille, jotka aiheuttavat ympäristöhaittoja, tulee hakea ympäristölupaa. Ympäristölupaa vaativien toimintojen valvonnasta vastaavat asianomaiset ympäristöviranomaiset. Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että ympäristöluvan määräyksiä noudatetaan.

Lupa- ja valvontaviraston mukaan ELY-keskus on velvoittanut 30.9.2021 YSL 175 §:n nojalla antamassaan päätöksessä Gasum Oy:tä ryhtymään useampaan toimenpiteeseen hajuhaittojen poistamiseksi. Gasum on toteuttanut nämä toimenpiteet. Tästä huolimatta asukaspalautteita on edelleen tullut hajuhaitoista. Asukkaiden käsityksen mukaan lupaehtoja rikotaan, mutta tätä on hankala todentaa, kun mittauksien ja mallinnuksen perusteella lupaehtot täyttyvät. Lisäksi on huomattava, että laitoksen ympäristölupa sallii tietyn hajuhaitan, eli täysin hajuton laitoksen ei tarvitse olla. Ja koska luparikkomuksia ei ole todettu, niin perusteita lisävelvoitteiden asettamiselle ei ole.

Koska hajuhaittaa ajoittain edelleen esiintyy ja jos siihen ei tulevaisuudessa tule muutosta parempaan, niin on tarpeen pohtia voiko lähinnä biokaasulaitosta olevia asumiseen aiottuja alueita lähteä asemakaavoittamaan asumiseen vai pitääkö pohtia kyseisten alueiden käyttötarkoituksen muuttamista yleiskaavanmuutoksella johonkin muuhun käyttöön. Muita muistutuksessa mainittuja haittatekijöitä ei ole tunnistettu niin merkittäviksi tai että ne koskettaisivat olennaisesti asumiseen osoitettuja alueita, että niiden perusteella asuinaluevarauksia olisi syytä poistaa kaavaehtouksesta. Esimerkiksi Topinojan jätekeskuksen alue on kehittymässä koko ajan ja mm. osa toiminnoista on siirtymässä etäämmälle asuinaluevarauksista. Myös muistutuksessa mainittu Maa-ainespuiston alue sijaitsee jo huomattavan kaukana tässä kaavassa osoitetuista asuinaluevarauksista. Moision olemassa oleva asemakaavoitettu asuinaluekin sijaitsee lähempänä kuin lähin tämän kaavan asuinaluevaraus.

Osayleiskaavassa on osoitettu uutta pientaloaluetta olemassa olevaa taajamarakennetta täydentäen maakuntakaavan ja muussa seudullisessa suunnittelussa asetettujen tavoitteiden mu-

kaisesti. Asuinalueiden väleihin on osoitettu virkistysalueita, jotka takaavat asuinalueiden riittävän huokoisuuden. Lisäksi asuntoalueiksi osoitetut alueet ovat yleiskaavatasoisia ja tarkemmassa asemakaavoituksessa tulee myös näiden alueiden sisällä osoittaa riittävät virkistys- ja viheralueet.

Yleiskaavassa ei osoiteta rakennusoikeuksia, vaan ne määritellään tarkemman asemakaavoituksen yhteydessä. Tavoitteena on muodostaa nykyisen kaltaista riittävän tiivistä ja toisaalta riittävän vehreää omakotiympäristöä.

16.5 Liedon asukas, 3.3.2026

Vaatimukset ja perustelut:

Minulla olisi muutama muistutus osayleiskaavaehdotusta ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotusta koskien.

Ensimmäinen muistutus koskee Metsämäen raviradan läheisyydessä sijaitsevaa Topinojan kaatopaikkaa ja jätteenpolttolaitosta. Asia nimittäin on näin, että välillä sieltä kulkeutuu erittäin voimakas ja epämiellyttävä haju juuri niille seuduille, mihin ilmeisesti olette kaavailleet tontteja. Tämä haju on välillä niin voimakas, ettei ulkona tee paljoa mieli oleskella. Se ei varmastikaan hirveästi ilahduttaisi ihmisiä, jotka tulisivat tänne "ihanaa ja idyllistä maalaiskokemusta" varten.

Toinen muistutukseni koskee Maaria-Ilmarinen seudun arvokasta perinnemaisemaa. Sellaista vanhaa ja upeaa perinnemaisemaa ei Etelä-Suomessa enää ole kovinkaan paljon jäljellä ja siksi sitä pitäisikin kaikin keinoin suojella. Jos perinnemaisemaa ja vanhaa metsää tuhoetaan, ei tulevat sukupolvet saa koskaan nauttia siitä tai osaa arvostaa sitä.

Mielestäni uudet talot vain eivät millään tapaa sovi näihin hienoihin maisemiin.

Maaria-Ilmaristen alueella nyt ja tulevaisuudessa asuvat ihmiset luultavastikin arvostavat suuresti sitä, että seudulla on rauhallista ja paljon luontoa ja eläimiä. Mutta jos seudulle rakennettaisiin paljon uutta, tämä välitön luonnonläheisyys vähitellen katoaisi. En ymmärrä, jos korostetaan alueen olevan metsän ja luonnon rauhassa, sillä jos sinne rakennetaan merkittävästi, katoaisi kaikki se maaseutumaisuus. Tuolloin alueen luonne olisi täysin muuttunut. Se ei enää olisi yhtään metsäinen ja luonnonläheinen.

Kolmas muistutus koskee ulkoilureittisuunnitelmaehdotusta. Mielestäni ulkoilureitti olisi turha, sillä Maariassa on jo olemassa upea ulkoilureitti hienossa vanhassa metsässä, Maarian altaan vieressä. Ulkoilureitin nimi on Maarian kivikauden polku. Ulkoilureittiä varten on myös hyvä parkkipaikka, johon autot voi jättää. Maarian kivikauden retkeilyreitit ulottuvat laajalle vanhaan metsään, ja niitä pitkin voi myös kävellä Maarian altaan rantamilla. Ehdotukseni onkin, että uuden ulkoilureitin sijaan vanhoja reittejä mainostettaisiin enemmän. Uusi rakennettu ulkoilureitti saattaisi myös hyvinkin latistaa alueen historiaa huokuvaa tunnelmaa.

Neljäs muistutus koskee alueella asuvia villieläimiä. Maaria-Ilmaristen metsissä asuu paljon kettuja, peuroja ym. villieläimiä, joiden elinympäristöä tulisi säästää. Esimerkiksi lähes aina kun lähtee pellolle hiihtämään tai metsään kävelemään, näkee peuroja ruokailemalla pelloilla tai jäniksiä loikkimassa metsässä. Jos seudulle rakennettaisiin uusia rakennuksia, eläinten elintila vähenisi, ja niistä tulisi yhä kesympiä ja niistä olisi luultavasti paljon vaivaa puutarhoissa ja pihhoilla. Jos pelloille ja metsiin ei rakennettaisi uusia taloja, myöskään susilla ja muilla villieläimillä ei olisi tarvetta laajentaa elinalueitaan ihmisten asuinpaikoille.

Maaria-Ilmarinen alueella käytetään myös paljon maataloutta elinkeinona. Jos pelloille rakennettaisiin, missä sitten viljeltäisiin? Joka tapauksessa jossain täytyy viljellä, sillä ihmisten luonnollisestikin täytyy syödä.

Pellot ovat viljelyn kannalta todella merkittäviä, mutta myöskin virkistysyistä niillä on suuri merkitys Maaria-Ilmaristen alueella asuville ihmisille. Monet ihmiset tykkäävät talvella esimerkiksi hiihtää, kävellä tai ratsastaa pelloilla.

En myöskään näe uusien talojen rakentamiselle tarvetta, sillä taloja on jo nyt niin paljon, että ihan varmasti jokaiselle löytyy hyvä talo, jossa asua.

Lopuksi haluaisin vielä muistuttaa Vanhalta Tampereentieltä kantautuvasta sietämättömästä melusaasteesta, joka varsinkin sateisella ilmalla kantautuu alueelle todella selkeästi. Siinä autojen pärinässä ei todellakaan ole mitään luonnonmukaista ja se ei sovi rauhalliseksi sanotun alueen imagoon.

Vastine:

Topinojan jätekeskuksen alueella ei ole jätteenpolttolaitosta, mutta Gasumin biokaasulaitos siellä on ja josta merkittävimmät hajuhaitat johtuvat. Ks. muilta osin tätä aihetta koskeva vastine edellisestä vastineesta.

Osayleiskaavassa on osoitettu uutta pientaloaluetta olemassa olevaa taajamarakennetta täydentäen maakuntakaavan ja muussa seudullisessa suunnittelussa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Asuinalueiden väleihin on osoitettu virkistysalueita, jotka takaavat asuinalueiden riittävän huokoisuuden. Lisäksi asuntoalueiksi osoitetut alueet ovat yleiskaavatasoisia ja tarkemmassa asemakaavoituksessa tulee myös näiden alueiden sisällä osoittaa riittävät virkistys- ja viheralueet.

Lieto ja Turku ovat kasvavia kaupunkeja ja samaan aikaan kotitalouksien keskimääräinen henkilömäärä edelleen pienenee. Näin ollen asuntoja tarvitaan lisää. Uusille pientalotonteille on jatkuvaa kysyntää.

Nykyisille peltoalueille sijoittuvat asuinalueet vähentävät perinnemaiseman määrää alueella. Ne voidaan kuitenkin toteuttaa siten, että uudet asuinalueet muodostavat uuden rajauksen jäljelle jäävälle peltomaisemalle. Uudisrakentamista voidaan myös ohjata siten, että se mahdollisimman hyvin sopeutuu olemassa olevaan ympäristöön ja rakennusperinteeseen. Uudisrakentamisen rakennustapaa ohjataan tarkemmassa asemakaavoituksessa.

Nykyiselle peltoalueelle rakentaminen vähentää viljelykäytössä olevan pellon määrää. Liedon laajimmat ja tärkeimmät viljelyalueet sijoittuvat kuitenkin alueille, joilla ei ole rakentamispainetta.

Ilmaristen alueelle jää osayleiskaavassa osoitetusta asumisen lisäämisestä huolimatta vielä huomattava määrä peltoa viljelykäyttöön, mikä edelleen tulevaisuudessa antaa leiman alueen kaupunkikuvalle.

Kaikkien kuntalaisten käytössä olevat toimivat ja kattavat ulkoilureitit ovat tärkeitä väestön omatoimisen liikkumisen edistämiseksi. Niillä on merkitystä myös kunnan vetovoiman lisäämisessä ja matkailussa.

Muistuttajan mielestä ulkoilureitti olisi turha, koska alueella on jo Maarian kivikauden polku -niminen ulkoilureitti. On totta, että tämänniminen, aikoinaan talkootyönä tehty reitti on olemassa. Se on kuitenkin epävirallinen reitti, jonka kunnossapito ei ole ollut jatkuvaa. Reitti on paikoitellen vaikeakulkuinen tai reittimerkit ovat hävinneet.

Ulkoilureittisuunnitelman tarkoituksena on nimenomaan virallistaa olemassa olevaa polkuverkostoa, mukaan lukien osa Kivikauden polusta. Näistä reiteistä tehdään ulkoilureittitoimitukset,

mikä turvaa reittien pysyvyyden ja katkeamattomuuden myös maanomistustilanteen muuttuessa. Lisäksi Turun ja Liedon kaupungit saavat oikeuden pitää reittejä kunnossa. Yli 90 % esitetyistä reiteistä sijoittuu olemassa oleville poluille.

Muistuttaja ehdottaa, että uuden ulkoilureitin sijaan vanhoja reittejä mainostettaisiin enemmän. Ulkoilureittisuunnitelma ja reittien virallistaminen nimenomaan tuo olemassa olevat polut paremmin ihmisten tietoon.

Muistuttajan mukaan uusi rakennettu ulkoilureitti saattaisi latistaa alueen historiaa huokuvaa tunnelmaa. Ulkoilureittisuunnitelmassa ei ole määritelty, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina. Toteutustapa ratkaistaan myöhemmin toteutussuunnittelun aikana. Useimmilla osuuksilla polkumainen, rakentamaton reitti on riittävä. Jos kuitenkin jonkun reitinosan käyttö on niin vilkasta, että polku muuttuu liejuiseksi eivätkä pitkospuut, haketus tai muut kevyet keinot riitä pitämään reittiä kulkukelpoisena, on syytä toteuttaa se rakennettuna ulkoilureittinä. Se, tarvitaanko joillakin osuuksilla rakennettua reittiä, riippuu mm. lähialueiden asemakaavoituksesta ja asukasmäärän kasvusta.

Muistuttajan mukaan villieläinten elinympäristöä tulisi säästää. Kaavaa tehtäessä on pyritty luontoselvitysten avulla tunnistamaan arvokkaat luontoalueet sekä uhanalaisten ja suojeltavien lajien elinympäristöt sekä huomioimaan ne kaavaratkaisuissa. Osoittamalla rakentaminen ensisijaisesti pelloille on pystytty säilyttämään Maarian altaan itäpuolen metsäalue yhtenäisenä ja edistämään alueen metsälajiston säilymistä. Metsien säilyttäminen on tärkeää myös ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

Koska kaavan uudet asuinaluevaraukset on osoitettu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen ja pääosin pelloille, itse asuinalueilla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta metsien elämistöön. Uusi asutus kuitenkin lisää ulkoilua ja liikkumista läheisillä metsäalueilla, ja tämä voi ajan saatossa johtaa siihen, että arimmat lajit siirtyvät muille alueille. Esimerkiksi metsäkauriit, valkohäntäpeurat, ketut ja rusakot ovat kuitenkin Turun kaupunkiseudulla niin yleisiä ja tottuneita ihmisiin, ettei kaavalla ole niiden elinoloihin merkittävää vaikutusta.

Kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot on huomioitu kaavatyössä riittävällä tasolla. Osayleiskaavassa on osoitettu valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet, muut arvokkaat arkeologiset kohteet, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja muut arvokkaat maisema-alueet, maisemallisesti arvokkaat peltoalueet, historialliset kylätontit, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, suojeltavat rakennukset ja muut kulttuuriympäristökohteet. Mahdollinen liikennemelu Vanhalta Tampereentieltä huomioidaan tarkemman asemakaavoituksen yhteydessä.

16.6 Maanomistaja, kiinteistö 423-446-2-14, 12.3.2026

Vaatimukset ja perustelut:

Vastustan ulkoilureitin tekemistä omistamani kiinteistön 423-446-2-14 läpi. Ulkoilureitti ja kaavamuuos aiheuttaisi haittaa elinkeinolleni. Maastossa ei ole polkua ennestään, joten ulkoilureitin voisi yhtä hyvin tehdä kiinteistöjen rajalle.

Vastine:

Ulkoilureitistä huolimatta metsätaloutta voi edelleen harjoittaa alueella pienin rajoituksin. Kuten ulkoilureittisuunnitelman selostuksessa on todettu, reiteillä on vaikutuksia metsätalouden harjoittamiselle, mutta vaikutuksia on pyritty minimoimaan reittien linjaamisessa. Merkittävin vaikutus metsätalouteen on se, että ulkoilureittejä varten osoitetaan polkuoikeudet. Maanomistajalle maksetaan korvaus maan käyttöoikeuden luovuttamisesta ulkoilureittiä varten sekä reitistä koituvista mahdollisista haitoista ja vahingoista.

Mielipiteen esittäjän mukaan kiinteistöllä 423-446-2-14 ei ole polkua ennestään. Maastossa kulkee kyllä polku, joka on vieläpä aika leveäkin. Kyseinen polku näkyy Maanmittauslaitoksen maastokartassa, ja se on myös kävelty läpi ulkoilureittisuunnitelman valmistelun aikana useaan kertaan. Maastokartassa näkyvä polku ylittää kuitenkin hyvin kosteapohjaisen kohdan, eikä sitä kaikkina aikoina pääsisi kulkemaan ilman pitkävärtisiä saappaita.

Koska kyseinen kohta märkä ja vaikeakulkuinen, on katsottu paremmaksi linjata polku kulkemaan lyhintä reittiä mielipiteen esittäjän kiinteistön läpi etelästä pohjoiseen. Naapurikiinteistön alueella reitti kääntyy kohti länttä ja jatkuu myöhemmin pohjoiseen kohti Rajakalliota. Tällä reitillä on jo olemassa oleva polku, joka kulkee pääosin hyväpohjaisella ja kuivalla maalla. Reitti on kävelty läpi ulkoilureittisuunnitelman valmistelun aikana. Tämä linjaus rasittaa mielipiteen jättäjän kiinteistöä vähemmän kuin linjaus, joka noudattelisi maastokartassa näkyvää polkua.

Mielipiteen esittäjän kiinteistölle osoitettu ulkoilureittiosuus sijoittuu kapealle ulokemaiselle tilan osalle. Tämä ulokemainen tilan osa on osayleiskaavassa osoitettu virkistysalueeksi V-1, muu osa tilasta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Virkistysalueen mukaisella osalla ei saa suorittaa sen virkistysarvoja heikentäviä toimenpiteitä ja puiden kaataminen on luvanvaraista.

Mielipiteen jättäjä ehdottaa reitin linjaamista kiinteistön rajalle. Kiinteistörajan länsipuolella naapurikiinteistöllä sijaitsee suo, joten reitin linjaaminen kiinteistörajalle kosteaan maastoon ei ole perusteltua.

16.7 Maanomistajat, kiinteistöt 853-411-1-1, 853-412-1-55, 853-505-2-37, 853-480-3-10, 853-505-2-24, 1.4.2026

Vaatimukset ja perustelut:

Suunnitellut ulkoilureitit tulisivat hankaloittamaan merkittävästi kiinteistöjemme maa- ja metsätaloustaloustaloutta ja näin alentamaan kiinteistöjemme arvoa mahdollisissa tilakaupoissa. Ulkoilureitit eivät saa aiheuttaa tilojen omistajille minkäänlaista haittaa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, mahdolliseen muuhun toimintaan eikä tuottaa taloudellisia menetyksiä.

Ulkoilureittisuunnitelma perustuu tiloillamme pääosin ns. Kivikauden polkuun, joka on vastoin lakia ilman lupaamme maillemme perustettu, vieläpä Turun kaupungin tukemana.

Emme hyväksy esitettyä reittisuunnitelmaa ja reittejä maillemme!

Ulkoilureittisuunnitelman kulkureitit pitää siirtää Turun kaupungin omistamille maille ja yksityis-palstojen rajojen läheisyydessä tilojen rajalle. Kulkijoiden pysyminen polulla on varmistettava. Nykyisin muun muassa satokauden aikana peltojen yli kävellen oikaistaan polun mutkia.

Meille on kerrottu, että reitti on vain jo olemassa oleva polku. Suunnitelman selvityksissä mainitaan, että sopimuksen ja korvausten maksun jälkeen ulkoilureitin pitäjä saa ottaa reittialueen haltuunsa ja mm. poistaa reitiltä puita ja pensaita. Mikä on reittialueen todellinen leveys?

Kun reitin varrella tehdään puunkorjuutöitä, miten varmistetaan työmaan turvallisuus (metsäko-neella on 90 m turvaetäisyys) ja kuka on vastuussa mahdollisesta henkilövahingosta?

Miten menetellään, kun reitti tulee katkaista työskentelyn vuoksi esimerkiksi kolmeksi viikoksi? Kuka korjaa puunkorjuussa rikkoutuneen reitin osan tai rakenteen? Mikä olisi korvaus käyttöoi-keuden luovuttamisesta?

Turun hallinto-oikeus kumosi 10.11.2003 lakiin perustumattomana Turun kaupungin kiellon Metsätalo-kiinteistön louhintahankkeesta. Hanke piti keskeyttää toimenpiderajoituksella.

Kestääkö tämä ulkoilureittisuunnitelma perustuslain omaisuuden suojaan vastaan? Suomessa on ns. jokaisen oikeudet, jotka sallivat ihmisten liikkumisen ilman ulkoilureittejäkin.

Näiden ja muiden seikkojen vuoksi vaadimme maanomistajina asian selventävää ja perustelevaa neuvottelua.

Vastine:

Kiinteistöjen arvo ja mahdolliset haitat metsätaloudelle

Jos yleisen ulkoilutoiminnan kannalta on tärkeitä saada johdetuksi ulkoilijain kulkeminen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa kiinteistölle, on tästä ulkoilulain 1 §:n 1 momentin mukaan luovutettava alue ulkoilureittinä käytettäväksi. Ulkoilulain 2 §:n 1 momentin mukaan ulkoilureitin perustamiseksi on laadittava ja vahvistettava ulkoilureittisuunnitelma sekä pidettävä paikalla ulkoilureittitoimitus.

Suunnitellut ulkoilureitit eivät aiheuta huomattavaa haittaa muistuttajien kiinteistöille. Ulkoilureittisuunnitelman mukaiset reitit perustetaan pysyvänä käyttöoikeutena kiinteistöjen alueelle, mikä tarkoittaa, että itse maapohjan omistus säilyy edelleen samalla maanomistajalla. Maanomistaja voi ulkoilureittitoimituksen yhteydessä tuoda esille reitistä aiheutuvat haitat esimerkiksi metsätaloudelle. Ulkoilureitin aiheuttamat haitat ja vahingot korvataan ulkoilureittitoimituksessa täysimääräisesti maanomistajalle.

Kivikauden polku

Urheiluseura Maarian Mahti ry on toteuttanut Kivikauden polun talkootyönä 1990-luvun alussa. On tarkoituksenmukaista ja myös maanomistajan etu, että virallinen reitti osoitetaan jo olemassa olevan, paljon käytetyn polun kohdalle eikä avata uusia polkuja.

Reittien linjaaminen

Turun kaupunki on ulkoilureittisuunnitelman valmistelun aikana ostanut maata Maarian altaan itäpuolelta virkistystarkoituksiin. Yksityistä maanomistusta on kuitenkin alueella yhä niin runsaasti, että ulkoilureittien linjaaminen yksinomaan kaupungin omistamien maiden kautta ei ole mahdollista.

Ulkoilureittien linjaaminen kiinteistörajoja pitkin on monesta syystä vaikeaa. Maarian altaan itäpuolella on useita muodoltaan pitkänomaisia palstoja, jotka voivat ulottua esim. Maarian altaan tuntumasta Liedon rajalle saakka. Tästä syystä reitit joudutaan väistämättä linjaamaan useiden kiinteistöjen poikki. Alueen nykyiset polut ovat syntyneet tavallisesti helppokulkuisiin kohtiin. Ulkoilijoiden ohjaaminen hyväksi havaituilta reiteiltä uusille suoraviivaisille ja mahdollisesti vaikeakulkuisemmille reiteille ei välttämättä onnistuisi. Nykyisten polkujen käyttö olisi joka tapauksessa jokaisenoikeudella edelleen sallittua.

Polkujen ulkopuolella liikkumista ei ole mahdollista kieltää, koska Suomessa on jokaisenoikeudet. Toimivat, viitoitetut ja hoidetut ulkoilureitit voivat auttaa ohjaamaan kulkua näille reiteille ja ehkäisemään maaston kulumista reittien ulkopuolella.

Reittialueen leveys

Ulkoilureittisuunnitelmassa ei ole määritelty, toteutetaanko reitit polkumaisina vai rakennettuina. Toteutustapa ratkaistaan toteutussuunnittelussa. Useimmilla osuuksilla polkumainen, rakentamaton reitti on riittävä. Jos osuudella on jo olemassa oleva polku-ura, ulkoilulain tarkoittaman ulkoilureitin perustaminen ei välttämättä edellytä reitin merkitsemisen lisäksi mitään toi-

menpiteitä. Kosteissa paikoissa reittiä voi olla tarpeen kunnostaa esim. haketuksen tai pitkospuiden avulla. Saviselle maalle sijoittuvat polut eivät kestä suurta käyttöä. Jos polku uhkaa muuttua liejuiseksi eivätkä kevyet toimenpiteet riitä pitämään reittiä kulkukelpoisena, on syytä toteuttaa osuus kivituhka- tai sorapintaisena rakennettuna ulkoilureittinä.

Perustettava pysyvä käyttöoikeus ei ole sama asia kuin itse ulkoilureitti maastossa. Vaikka reitin leveys olisi esimerkiksi metrin verran, maanomistajalle maksetaan korvausta leveämmästä alueesta, joka tarvitaan polun pitämiseen. Tämän alueen eli polkuoikeuden leveys määritellään tapauskohtaisesti: tarvittava leveys riippuu mm. maaperästä ja maaston märkydestä. Leveys voi olla esimerkiksi viiden metrin luokkaa. Riittävän leveä polkuoikeus takaa, että polku mutkitellessaankin mahtuu kokonaan alueelle. Märissä kohdissa tai savimaalla polkuoikeus on hyvä määritellä suhteellisen leveäksi, jotta polkua pystytään tarvittaessa kunnostamaan. Kovapohjaisilla mailla polkuoikeus voi olla kapeampi, koska reitin kunnossapito ei vaadi paljon toimenpiteitä. Maanomistajalle maksettavan korvauksen suuruus riippuu polkuoikeuden leveydestä.

Ulkoilureittitoimituksessa on ulkoilulain 7 §:n 1 momentin mukaan määrättävä ulkoilureittisuunnitelman perusteella ja tarvittaessa kunnan osoituksen mukaan alueen rajat, laadittava alueesta kartta ja selitelmä sekä merkittävät niiltä osin, kuin harkitaan tarpeelliseksi, ulkoilureitin kulku ja rajat maastoon.

Metsätyömaat

Kun reitin läheisyydessä tehdään hakkuita, reitti suljetaan käytöstä turvallisuussyistä. Maanomistajan tulee ilmoittaa metsätöistä reitin pitäjälle eli kaupungille, jotta kaupunki pystyy informoimaan käyttäjiä. Urakoitsija tuo maastoon tarvittavat kyltit ja vastaa työmaan valvonnasta.

Jos metsätyöt kestävät esimerkiksi muistuttajien mainitsemat kolme viikkoa, reitti suljetaan täksi ajaksi. Tarpeettoman pitkää sulkemisaikaa on kuitenkin syytä välttää. Jos esimerkiksi hakkuutöiden ja puiden kuljetuksen välillä on pitkä aika, jolloin alueella ei liikuta koneilla, reitin tulisi olla käytettävissä.

Kun maanomistaja ilmoittaa hakkuusta kaupungille, sovitaan yhdessä siitä, miten ulkoilureitti huomioidaan hakkuussa. Vahinkojen välttämiseksi hakkuita ei saa tehdä kelirikko aikaan. Kulureitit kannattaa suunnitella niin, että tarpeetonta reitin käyttämistä ja ylittämistä vältetään eikä rakenteille, kuten pitkospuille, aiheudu haittaa. Jos ulkoilureittiä pitkin kuljetaan, reitti tulee suojata esimerkiksi kuusenoksilla, jottei polku rikkoonnu. Hakkuutähteitä ei jätetä reitille. Jos hakkuutöet aiheuttavat vahinkoa ulkoilureitille, sovelletaan vahingonkorvauslakia (1 §).

Korvaus käyttöoikeuden luovuttamisesta

Ulkoilulain 8 §:n mukaan maan käyttöoikeuden luovuttamisesta ulkoilureittiä varten sekä vahingosta tai haitasta, jota muutoin aiheutuu alueen omistajalle tai haltijalle tai paikalliselle palikunnalle ulkoilureitin pitämisestä ja käyttämisestä, suoritetaan korvaus. Korvaus suoritetaan kertakaikkisena tai määräaikaisena. Kun ulkoilureittitoimitus on saanut lainvoiman ja korvaus maanomistajalle tai haltijalle suoritettu, on ulkoilureitin pitäjällä ulkoilulain 9 §:n 1 momentin nojalla ottaa alue haltuunsa. Haltuun otetulta alueelta saadaan tarvittaessa poistaa puita ja pensaita sekä muut ulkoilureitin pitämistä haittaavat luonnonesteet.

Korvaukset määritetään toimitusmenettelyn yhteydessä.

Omaisuuksien suoja

Ulkoilureitin perustaminen ei aiheuta rasitettaville kiinteistöille suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin tarkoituksen toteuttamiseksi on välttämätöntä. Reitti on sijoitettu kiinteistöille reitin perusta-

mistarkoitus ja reittikokonaisuus huomioon ottaen siihen reitille asetettavat vaatimukset täyttävistä kohdista, jossa merkityksellistä haittaa tai vahinkoa kiinteistölle aiheutuu vähiten. Ulkoilureittisuunnitelma, ulkoilureittitoimitus ja itse ulkoilureitti eivät vaikuta maanomistajan varallisuus- asemaan, koska aiheutuneet haitat ja vahingot korvataan ulkoilureittitoimituksessa. Lisäksi reitti perustetaan pysyvänä käyttöoikeutena, joka tarkoittaa, että maapohja säilyy edelleen samalla maanomistajalla.

Neuvottelu muistutuksen jättäjien kanssa

Muistutuksen jättäjien toivomuksesta käytiin 4.5.2026 neuvottelu, johon osallistuivat kaksi muistutuksen jättäjää sekä Turun kaupungin osalta osayleiskaavan valmistelija, ulkoilureittisuunnitelman valmistelija ja maanhallintapäällikkö. Neuvottelussa käsiteltiin mm. reittien yksityiskohtaisia linjauksia.

Ulkoilureittien linjaukset muistuttajien omistamilla kiinteistöillä

Metsätalo 853-411-1-1: Kiinteistö ulottuu Maarian altaasta Liedon rajaan saakka. Rengasmaisen ulkoilureitin aikaansaaminen edellyttää, että reitti kulkee kiinteistön kautta kahdessa kohdassa. Näissä kohdissa reitti on linjattu olemassa olevalle polku-uralle tai metsäautotielle. Lisäksi nähtävillä olleessa ehdotuksessa reitti kulki kiinteistön etelärajan tuntumassa useassa kohdassa.

4.5.2026 pidetyssä neuvottelussa sovittiin, että Metsätalon etelärajaa myötäilevä reitti siirretään kokonaan viereisten kiinteistöjen puolelle siellä, missä viereinen kiinteistö on Turun kaupungin omistuksessa.

Muistutuksen jättäjät ehdottivat neuvottelussa myös, että Metsätalon itäosassa Liedon rajan tuntumassa kulkeva reitinosa siirrettäisiin kiinteistöjen rajalinjalle. Asiaa tutkittiin, mutta reitti päätettiin pitää nykyisellä paikallaan. Reittiä on mitattu gps-laitteella muutamana kertana, ja mittaukset ovat eri kerroilla tuottaneet hieman toisistaan eroavia tuloksia, koska käytettävissä ollut gps-laitte ei tarkkuudeltaan vastannut tarkempien gps-laitteiden tasoa. Joka tapauksessa olemassa oleva reitti kulkee jo nyt hyvin lähellä kiinteistörajaa. Em. syistä reitti pidetään ulkoilureittisuunnitelmassa ennallaan, mutta ulkoilureittitoimituksen yhteydessä reittiin voidaan tehdä pieniä muutoksia, jos se maastossa katsotaan tarpeelliseksi. Ulkoilureittitoimituksia tehtäessä lähtökohtana on, että jos osuudella on olemassa oleva polku-ura, reitti linjataan sen kohdalle.

Mäkipirtti II 853-412-1-55: Ulkoilureitti sijoittuu Mäkipirtti II:n ja viereisen yksityisomistuksessa olevan Erkkilä-kiinteistön rajalle, jolloin se rasittaa kiinteistöjä mahdollisimman vähän.

Pikku-Prusi 853-505-2-37: Ulkoilureitti sijoittuu olemassa olevalle polku-uralle kiinteistön itärajan tuntumaan.

Metsäniuskala 853-480-3-10: Ulkoilureitti on linjattu olemassa olevalle polku-uralle tai metsäautotielle.

Laakkari 853-505-2-24: Ulkoilureitti on linjattu olemassa olevalle polku-uralle kiinteistön itärajan tuntumaan. Neuvottelussa muistutuksen jättäjät toivat esille, että kiinteistö on peltoa ja polun käyttäjät oikovat pellon poikki. Valmistelijat totesivat, että reittien toteutussuunnittelussa tulee etsiä ratkaisua siihen, miten polun käyttäjät saadaan pysymään reitillä. Muistuttajat ehdottivat, että reitin jatko Rajakallion suuntaan siirrettäisiin idemmäs Erkkilä-kiinteistön keskiosiin, jolloin oikominen Laakkarin pellon poikki loppuisi. Tällainen reitin siirto ei ole perusteltu, koska uudessa paikassa reitti rasittaisi yksityistä Erkkilä-kiinteistöä huomattavasti enemmän kuin nykyinen linjaus.

Ulkoilureittisuunnitelmassa esitetyt reittien linjaukset ovat likimääräisiä, koska niiden paikannuksessa käytetty gps-laite ei vastaa tarkempien gps-laitteiden tasoa. Reittien tarkat linjaukset määritellään ulkoilureittitoimituksessa. Tällöin lähtökohtana on, että jos osuudella on olemassa oleva polku-ura, reitti linjataan sen kohdalle.

Toimenpiteet

- *Ulkoilureittisuunnitelman reitti, joka kulki Metsätalo-kiinteistön etelärajan tuntumassa, on siirretty kahdessa kohdassa viereisille kiinteistöille Tuokkola II ja Laitama I, jotka ovat nykyään Turun kaupungin omistuksessa.*

17. Vuoden 2026 lausunnot

Luku sisältää sekä osayleiskaavaa että ulkoilureittisuunnitelmaa koskevat lausunnot.

1.9.2025 päivätyistä ehdotuksista pyydettiin lausunnot yhteensä kuudelta taholta. Lausunnot saatiin kaikilta pyydetyiltä tahoilta (Lounais-Suomen Elinvoimakeskukselta tuli kaksi erillistä lausuntoa). Lausunnot koskevat osayleiskaavan ja ulkoilureittisuunnitelman 12.1.2026 hyväksytyjä ehdotuksia.

17.1 Lounais-Suomen Elinvoimakeskuksen vesitalousosasto, 2.3.2026

Elinvoimakeskuksella ei ole tässä vaiheessa huomautettavaa hulevesien hallinnasta. Osayleiskaavan selostuksessa todetaan, että hulevesien hallinnan tarkemmat suunnitelmat tuodaan käsittelyyn asemakaavavaiheessa.

Hulevesien hallintaan varattuja alueita kannattaa hyödyntää ulkoilureittisuunnitelmassa virkistyskäytön vesielementteinä. Vesielementtejä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota myös turvallisuuteen.

17.2 Lounais-Suomen Elinvoimakeskuksen liikenneosasto, 11.3.2026

Kaava-alueelle sijoittuu ainoastaan yksi seututie, eli Vanha Tampereentie seututie 222. Kaavamerkintää st/pk on näin ollen tarkoituksenmukaista käyttää maantieverkon osalta ainoastaan Vanhan Tampereentien kohdalla. Muut maantiet tulee osoittaa muulla merkinnällä, ja nykyiset ja tulevat kadut on hyvä osoittaa osayleiskaavassa kaduksi.

Jatkosuunnittelussa on hyvä huomioida Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaiset melun ohjearvot erityisesti valtatie 9 varrelle osayleiskaavassa osoitetun asumisen osalta. Asumiselle osayleiskaavassa osoitetuilla alueilla melutasot ulkoalueilla ja rakennusten sisätiloissa eivät saa ylittää VNp (993/1992) mukaisia ohjearvoja.

Tienpitäjä ei vastaa melusuojauksen toteuttamisesta olemassa olevan maantien melualueelle syntyvän maankäytön osalta.

Vastine:

Toimenpiteet

- *Asematien, Maariantien ja Pahkalaukkaantien merkintä on muutettu seututiestä tai pääkadusta (st/pk) yhdystieksi tai kokoojakaduksi (yt/kk).*

Lausunnossa viitattuun valtatie 9:n melun huomiointiin suhteessa sen lähelle osoitettuun asumiseen voidaan todeta, että alueelle on jo rakentumassa meluvalli siten, että se suojaa tulevaa asuin- aluetta melulta.

17.3 Lupa- ja valvontavirasto, 13.3.2026

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että osayleiskaava on laadittu valtakunnallisten alueidenkäyttöta-voitteiden sekä ohjaavan maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti.

Kulttuuriympäristö

Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, onko kaavatyön yhteydessä rakennusinventoiteja päivitetty tai onko suunnittelualueella sijaitsevien arvokkaiden kulttuuriympäristökohteiden arvoluokituksia tarkistettu. Selostusta tulee näiltä osin täydentää.

Kohteet, jotka on Turun kaupunginmuseon informaatioportaalissa merkitty vähintään paikalli- sesti tai maakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi, on osoitettu kaavakartalla sr-merkinnällä lukuun ottamatta Jäkärän seurakuntataloa. Ratkaisua ei ole perusteltu kaavaselostuksessa. Raken- nusinventoinneissa arvoluokituksen saaneet kohteet on tarpeen osoittaa kaavassa tasapuoli- sesti yhdenmukaisin merkinnöin. Mikäli inventoinnin perusteella suojelun tarpeen omaavia koh- teita jätetään kaavassa huomioimatta, tulee se perustella kaavaselostuksessa. Lupa- ja valvon- taviraston näkemyksen mukaan Jäkärän seurakuntatalolla on suojelun tarvetta.

Maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet on kaavakartalla syytä visuaalisesti erottaa pai- kallisesti arvokkaista kohteista. Suojeltavien kohteiden arvoluokka tulee tuoda ilmi kaavaselos- tuksessa. Selostusta tulee tältä osin täydentää. Kaavaehdotuksessa on osoitettu suojeltava kohde merkinnällä sr. Merkinnän määräys on osin hyvä tarkistaa Turun uusissa asemakaa- voissa usein käytettyyn muotoiluun siten, että "...Rakennuksiin liittyvistä luvanvaraisista toi- menpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto..." korjataan muotoon "Rakennuksen julkisivujen korjaus- ja muutostöitä suunniteltaessa on kuultava asiassa museoviranomaista".

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnon antaa Turun kaupunginmuseo.

Luonnonsuojelu

Kaavan taustalla on kattavaa ja ajantasaista luontoselvitystietoa. Alueen luontoarvot on tunnis- tettu hyvin ja pyritty turvaamaan. Luontoarvojen arviointia on tarkennettu ansiokkaasti Jäkärän eteläosan metsän arvon osalta ns. luonnonarvohehtaareina. Kaavassa tunnistettu luontoarvol- taan merkittävä metsäalue on säästetty rakentamiselta.

Vuonna 2022 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että luo-merkinnöillä viitataan useiden kohteiden osalta metsälain mukaisiin kohteisiin. Epäselväksi jää, ovatko pienialaiset kohteet osia uhanalaisista luontotyypeistä, jolloin luontoarvojen suhteen tarkastelun mittakaava näiden kohteiden osalta olisi perustellusti laajempi. Kaupungin vasti- neessa on esitetty, että tässä yhteydessä ei ole ollut erityistä tarvetta em. kohteiden päivityk- seen. Perusteena on esitetty yleiskaavataso tarkkuus ja se, että kohteet sijoittuvat joko sellai- sille alueille, joihin ei kohdistu muutosta (virkistysalueet) tai joiden mahdolliset muutokset ovat asemakaavoituksen ja tarkemman selvitystyön takana (M-1).

Vireillä olevassa kaavaehdotuksessa valittu menettely pääsääntöisesti turvaa luontoarvot, kun se edellyttää maisematyölupia pääosalla em. luo-alueista. Tässä yhteydessä on tarpeen var- mistaa kaavamääräyksellä virkistysalueen (V-1) säilyttämisen luonne, ja tarve säilyttää alue eri- tyisesti metsäisenä ympäristönä. Suurin osa luo-merkinnöistä sijoittuu V-1-alueille, joilla ei saa suorittaa sen virkistysarvoja heikentäviä toimenpiteitä, kuten kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttötöitä tai näihin verrattavissa olevia toimenpiteitä. Kun luontoarvot on tällä alueella tun- nistettu vain pienialaisina metsälain mukaisina kohteina jää esimerkiksi puuston käsittelyn mahdollisuudet epäselviksi. Kaavatyössä on syytä varmistaa, voiko V-1-alueen käsittelyllä syn- tyä vaikutuksia uhanalaisiin luontotyyppeihin, joista em. pienialaiset kohteet edustavat vain

osaa. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että tässä yhteydessä olisi perusteltua arvioida yleiskaavan yleispiirteisyys huomioiden vierekkäisten pienien alojen esittämistä yhdellä luo-merkinnällä.

Kaavamääräykset ja kaavaselostuksen kirjaukset eivät riittävällä tavalla tunnista liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin liittyvää suojeluvaihtelua. Osin tämä selittyy vaihtelevalla terminologialla; kaavamääräyksissä puhutaan esiintymisalueilta, kun taas kaavaselostuksen luo-taulukossa sekä reviiiristä että lisääntymis- ja levähdyspaikoista. Tuoreimmissa selvityksissä on selvästi osoitettu ja kuvattu kohteita lisääntymis- ja levähdyspaikkoina (LLP), ja lähtökohtaisesti niiden käsittely on kielletty. Reviirillä voi olla useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Samoin kuin em. luo-merkintöjen kohdalla myös liito-orava-alueiden esittämistarkkuutta on syytä arvioida. Keskeistä kohteiden osalta on tunnistaa myös eri toimintojen kannalta (ml. ulkoilureitin sijainti), että LLP-kohteita ei pääsääntöisesti saa käsitellä lainkaan. Kaavan käyttökelppoisuuden ja vaikuttavuuden vuoksi olisi myös perusteltua, että tällaisen tiukasti suojellun lajin kohteet olisi osoitettu omalla luo-indeksoinnilla, varsinkin koska tällaisiin kohteisiin on kytketty myös velvoite lausuntopyyntöön valtion viranomaiselta. Liito-orava kohteiden indeksointi varmistaa paremmin myös M-alueilla lakisääteisesti suojeltavien liito-orava-kohteiden tunnistamisen. Kaavamääräykseen on jäänyt vielä virheellisesti viittaus ELY-keskukselta pyydettyään lausuntoon. Kaavamääräystä tulee tältä osin korjata.

Kaava-alueella sijaitsee perustettu Palovuoren luonnonsuojelualue, jonka merkintää on syytä täsmentää. Kyseessä on perustettu luonnonsuojelualue ja alueen maankäytöstä säädetään suojelualueen rauhoitusmääräyksissä. Tämä tulee lisätä kaavamääräykseen. Kaavassa on osoitettu uusi kehitettävä / suunniteltu reitti ko. alueen läpi, mutta rauhoituspäätöksen mukaan alueella on sallittu ainoastaan olemassa olevien polkujen ylläpito. Tämä on otettava huomioon kaavaratkaisussa. Yleisesti ulkoilureittisuunnitelman kohdentumisesta ja vaikutuksista luontoarvoihin on tarkentavaa lisätietoa em. suunnitelmassa, mihin viitataan kaavaselostuksessa. Yleiskaavatason merkintöjen perusteella on paikoin vaikea hahmottaa reittien sijoittumista tunnistettujen luontoarvokohteiden alueella. Kaavan vaikutusten arviointia on tarpeen täydentää tältä osin tai täsmentää asian käsittelyä kaavaselostuksessa reittisuunnitelman sisältöön tukeutuen.

Pintavedet

Koko suunnittelualueella on Turun, Kaarinan, Liedon, Raision ja Ruskon yhteinen alueellinen hulevesisuunnitelma. Jäkärän Kailan asemakaava-alueelta on laadittu tarkempi hulevesiselvitys. Luontoselvityksessä on tunnistettu kolme noroa Jäkärän eteläpuoliselta metsäalueelta, joista kaksi laskevat Maarian altaaseen. Maarian altaan vesimuodostumalle on kaavassa rajattu lähisuojavyöhyke, jonka suoja-alueääräyksistä aiemmin toiminut Vesioikeus on antanut päätöksen.

Kaavaselostuksessa ei ole käsitelty pintavesiä omalla otsikolla. Yleiskaavassa on lähtökohtaisesti myös tarpeellista tunnistaa EU:n vesipuitedirektiivin mukaiset luokitellut vesimuodostumat ja niiden ekologiset tilat. Kaava-alueella on Maarian allas, Paattistenjoki, sekä Aurajoen ala- ja keskiosa. Vesimuodostumiin ei saisi kohdistua lisääntyvää kuormitusta valuma-alueilla tapahtuvien rakentamistoimien seurauksena.

Osayleiskaavassa ei ilmene suuria maankäytön muutoksia, joilla olisi selkeitä kielteisiä vaikutuksia pintavesiin. Maarian altaan suoja-alueääräys on toimiva ja sen taustaa sekä voimassaoloa olisi hyvä selvittää kaavaselostuksessa. Maarian uimapaikan valuma-alue säilyy kaavan mukaan virkistysalueena eikä siihen kohdistu vaikutuksia. Pientalovaltaisten asuntoalueiden lisääminen metsä- ja peltoalueille vaatii tarkempaa hulevesienhallinnan suunnittelua, mikä on huomioitu yleismääräyksellä ja hulevesien aluevarauksilla. Hulevesien hallintamenetelmissä on tarpeellista hyödyntää luontopohjaisia ratkaisuja, jotka vähentävät ravinnekuormitusta vesistöihin ja kestävät ilmastomuutoksen vaikutuksia. Kaavan eteläisin osa sisältää Aurajoen, joka tulisi merkitä vesialueeksi (W).

Kaava-alue sijoittuu pääosin happamien sulfaattimaiden hyvin pienen tai pienen esiintymistodennäköisyyden alueelle, eikä niiden nähdä aiheuttavan suurta riskiä. Topinojan uoman ylin osa on suuren esiintymistodennäköisyyden alue, jossa on todettu maanpinnan läheisiä happamia sulfaattimaita, mikä tulisi huomioida kaavassa.

Rakentamisesta muodostuvat maamassat, jotka koostuvat happamista sulfaattimaista, vaativat erityiskäsittelyä eikä niitä voida hyödyntää alueella sellaisenaan.

Ympäristöhäiriöt

Pilaantuneet maat

Kaavaselostuksessa on lyhyesti käyty läpi Maaperän tilan tietojärjestelmään (MATTI) merkittyjen kohteiden määrä, ja kohteet on merkitty selostuksen kuvaan (Kuva 18). Kohdeluettelo on selostuksen liitteessä 5. Liitteen tiedot ovat vuodelta 2016. Tarkemmin selostuksessa on kerrottu huomionarvoiseksi arvioidusta kohteesta, joka on myös merkitty kaavakartalle (saa-ra-jaus).

Liitteessä 5 on vähemmän kohteita kuin mitä on esitetty kaavaselostuksen kuvassa 18. Selostuksesta ei käy ilmi, millä perusteella kohteita ei ole sisällytetty liitteeseen 5. Liitteen 5. tiedot ovat vuodelta 2016. Selostuksesta ei käy ilmi, onko tietojen ajantasaisuutta tarkistettu.

Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan kohdetietojen ajantasaisuus tulee tarkistaa ja tarvittaessa päivittää ajantasaiset tiedot kaava-aineistoon sekä arvioida, ovatko kaikki kohteet tarkoituksenmukaista esittää kaava-aineistossa.

Melu

Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että kaavojen ja niissä esitettyjen ratkaisujen tulisi perustua riittäviin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin. Kaavatyössä käytetyt meluselvitykset ovat pääasiallisesti vanhoja. Lisäksi jää epäselväksi, miten käytetyissä selvityksissä ja kaavaratkaisuissa on huomioitu melutasojen kehittyminen tulevaisuudessa, 20–25 vuotta eteenpäin.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että asumiseen tarkoitettuja alueita ei tule kaavoittaa melualueelle, ellei voida varmistua siitä, että meluhaitta voidaan poistaa kohtuullisilla kustannuksilla. Niiden uusien asuinalueiden kohdalle, jotka sijoittuvat melualueelle, tulisi merkitä kaavakarttaan meluntorjuntatarvemerkintä. Kohteissa tulee varmistaa myös riittävä tila meluntorjuntatoimien toteuttamiseksi. Tältä osin annettu kaavamääräys ”Suojaviheralue. Alueelle saa sijoittaa meluvalleja. Meluvallien tekemisessä voidaan hyödyntää ylijäämämassoja. Meluvallit tulee istuttaa.” on hyvä. Määräystä ei kuitenkaan ole kohdistettu kaikkiin suojattaviin kohteisiin. Kaava-merkintöjä on tältä osin syytä tarkistaa.

Kaava-alueella tehdyn rakennettavuusselvityksen ja tärinäselvitysten perusteella kaavaan olisi syytä lisätä esimerkiksi seuraava määräys ”Junaradan läheisyyteen, alle 500 metriä, kaavoitettaessa tulee selvittää raideliikenteen aiheuttama melu, tärinä ja runkomelut ja niiden vaikutus rakentamiseen.” Raideliikenteen osalta on syytä huomioida, että sen aiheuttamiin häiriöihin vaikuttaa huomattavasti esimerkiksi alueen maaperä, jolloin absoluuttista vaikutusaluetta on yksiselitteisesti hankala määrittellä.

Liikenteen aiheuttamaa melu tulisi torjua kokonaisvaltaisesti melulähteen läheisyydessä, jolloin melutasoihin voidaan vaikuttaa laajemmalla alueella. Kaavassa annettu määräys ”Liikennemellulle altistuvalla alueella tulee rakentaa siten, että ensisijaisesti rakennukset suojaavat asuntojen ulko-oleskelutiloja melulta siten, ettei erillisiä meluaitoja tarvita.” siirtää meluntorjuntavelvollisuuden ja kustannukset altistujalle, kun haittojen lieventäminen tulisi olla melun aiheuttajan tai vaihtoehtoisesti alueen kaavoittajan vastuulla.

Kaavamääräys ”Tien liikennemäärä aiheuttaa asumisviihtyvyyttä haittaavaa melua erityisesti välillä Paimalantie- Pahkalaukkaantie. Melun torjuntaan tulee kiinnittää huomiota tien varren alueita asemakaavoitettaessa.” on hyvä ja ohjaa asemakaavoitusta asianmukaisesti.

Merkintään Lentomelualue 55 dB voitaisiin lisätä seuraava kaavamääräys. ”Alueelle ei tule osoittaa uutta melun haittoille herkkää toimintaa. Alueella ja olevan asutuksen ja muun melulle herkän toiminnan säilyttäminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista. Alueelle voidaan sijoittaa esimerkiksi teollisuus- ja liikennerakennuksia, jotka eivät ole herkkiä melulle.” Lentokoneiden laskeutumissektoria koskeva määräys on tarpeellinen ja suojaa alueen asukkaita lentomelun haitoilta rakennusten sisätiloissa.

Lupa- ja valvontavirasto ehdottaa, että kaavamääräyksiin lisätään seuraava määräys. ”Liikenneväylän tai muun melulähteen tuntumaan sijoitettavan asuinrakennuksen, taajamassa sijaitsevan loma-asunnon sekä hoito tai oppilaitoksen piha alueen melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 55 dBA eikä yöohjearvoa 45 dBA (vanhat alueet 50 dBA).”

Kaavaratkaisu, merkinnät ja määräykset

Turun puolella on asumiselle osoitettujen alueiden lähelle osoitettu tarkoituksenmukaisesti laajoja virkistysalueita. Liedon puolella asuminen on kuitenkin osoitettu usein rajautumaan maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin. Ratkaisun tarkoituksenmukaisuutta on hyvä pohtia mm. lähiuikoulu- ja virkistysalueiden riittävyyden osalta. Lupa- ja valvontavirasto suosittelee osoittamaan asuntoalueiden sekä maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden väliin riittävästi virkistysaluetta.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa ympäristöministeriön asetuksen ”311/2024 maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta” voimaantulosta 11.6.2024 ja sen huomioon ottamisesta tarvittavilta osin kaavaehdotuksessa. Erityisesti arvokaiden maisema-alueiden ja RKY-alueen osalta on hyvä pohtia esitystapojen päivittämistä.

Ulkoilureittisuunnitelma

Ulkoilulain 4 § mukaan ulkoilureittisuunnitelman vahvistaminen kuuluu Lupa- ja valvontavirastolle (LVV) ja viraston työjärjestyksen mukaisesti luonnonsuojeluryhmälle. Lupa- ja valvontavirasto ei tässä vaiheessa vahvista suunnitelmaa, vaan suunnitelma on tarpeen päivittää kaavaan lausuntojen perusteella aiheutuvien mahdollisten muutosten jälkeen. Suunnitelmaan on tarpeen täsmentää vaikutusten arviointi riistaeläimiin, koska ulkoilulain 3 a §:n mukaan ulkoilureitti on suunniteltava siten, ettei sen tekemisestä ja käyttämisestä aiheudu merkittävää riistaeläinten elinolosuhteiden turmeltumista tai huomattavaa häiriötä riistan lisääntymiselle. Suunnitelmaan on myös tarpeen päivittää mahdolliset luonnonsuojelulakiin liittyvät viittaukset voimassa olevan lain mukaisiin pykäliin, sekä nykyisen lainsäädännön mukainen suunnitelman vahvistava viranomaisen.

Suunnitelmassa ei ole käsitelty erikseen pilaantuneen maaperän kohteita eikä näin ollen ole mahdollista saada käsitystä siitä, onko pilaantuneen maaperän kohteilla vaikutusta suunnitelman toteuttamiseen. Jos pilaantuneen maaperän kohteella voi olla vaikutusta suunnitelman toteuttamiseen, tulee ko. kohteen maaperän tila selvittää ja tarvittaessa maaperä puhdistaa.

Liikennejärjestelmän ja maanteiden sekä vesienhallinnan osalta lausunnonantaja on Lounais-Suomen elinvoimakeskus.

Vastine:

Kulttuuriympäristö

Rakennusperinnön osalta osayleiskaavaa on valmisteltu jatkuvassa yhteistyössä alueellisen vastuuseon kanssa. Yhteisellä valmistelulla on varmistettu selvitysten riittävyys osana pitkää kaavan valmisteluprosessia. Kaavan valmistelu perustuu olemassa oleviin inventointitietoihin, niihin tehtyihin täydennyksiin ja tarkistuksiin. Suunnitteluun ja päätöksentekoon vaikuttavien tietojen päivittämistarve on jatkuva kaavan valmistuttuakin.

Kaavoituksessa sovitetaan yhteen laaja-alaisesti monia eri tavoitteita. Kaavoituksessa ei kaikissa tapauksissa päädytä ratkaisuun, joka olisi täysin lausunnonantajan tai muun osallisen esittämän näkemyksen mukainen. Jäkärän seurakuntatalon suojelukysymyksiä tarkasteltiin yksityiskohtaisemmalla kaavatasolla osana Arkeologinkadun asemakaavanmuutosta 17/2018, joka tuli voimaan 30.11.2024. Asemakaavassa ei määrätty seurakuntataloa suojeltavaksi, joten se on johdonmukaisesti jätetty suojelematta osayleiskaavassakin. Museopalvelut on lausunut seurakuntatalon suojelutarpeesta aiemmissakin lausunnoissaan. Ratkaisuun on esitetty kattavat perustelut tässä vuorovaikutusraportissa vuonna 2017 annettujen lausuntojen vastineissa. Vuorovaikutusraportti tulee olemaan kaavaselostuksen liitteenä. Kaavoitus ei pidä kaikkien yksittäisten kaavaratkaisujen perustelemista kaavaselostuksessa tarkoituksenmukaisena.

Turku on yleiskaavoituksessa esittänyt arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet kaavakohtaisesti samalla merkinnällä valtakunnallisesti merkittäviä rky-kohteita lukuun ottamatta. Tällä on haluttu korostaa kaikkien arvokohteiden merkittävyyttä ja tavoitetta kaikkien arvokohteiden säilymisestä. Kohteiden luokittelun eri tavoin arvokkaisiin on arvioitu lisäävän riskiä tulkita kohteet eriarvoisiksi, mikä voi edistää esimerkiksi paikallisesti tai maisemallisesti arvokkaiden kohteiden aliarvottamista, ylläpidon laiminlyöntiä tai jopa purkamistavoitteita. Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet ovat poikkeuksellisen merkittäviä. Niitä koskevien valtakunnallisten ohjeiden mukaan on perusteltua merkitä rky-kohteet eri tavalla kuin muut arvokohteet.

Kaavamääräykset muotoillaan sisällöltään lausuntoja vastaavaksi. Kaavamääräykset pyritään harmonisoimaan kaavoituksessa yhtenäiseksi, jotta samaa kaavamääräystä voidaan käyttää vastaavissa tapauksissa muissakin kaavoissa, ja jotta lisäisimme valmiuttamme siirtyä tietomallipohjaiseen kaavoitukseen. Tästä syystä kaavamääräys hieman poikkeaa sanamuodoiltaan lausunnoissa esitetystä.

Toimenpiteet

- *Sr-kohteita koskevat määräykset on tarkistettu vastaamaan sisällöllisesti Lupa- ja valvontaviraston sekä Turun kaupunginmuseon lausunnoissaan esittämää. Muotoilussa huomioidaan määräysten johdonmukainen yhteensopivuus Turussa käytettäviin vastaaviin kaavamääräyksiin.*

Luonnonsuojelu

Luo-kohteissa valtaosalle tulee tavallaan kolminkertainen varmistus niiden turvaamiseksi. Ensinnäkin lähes kaikki kohteet sijoittuvat virkistysalueille. Toisekseen näihin virkistysalueisiin liittyy kaavamääräyksiä, jotka rajoittavat alueella sallittavia toimia ja lisäksi muutostöiden yhteydessä vaaditaan maisematyölupaa. Kolmanneksi ja kaikkein vahvimpana on itse luo-kohteisiin liitetty määräys, joka kieltää luonnonarvoja heikentävät toimet. Muutama kohde Liedon puolella sijaitsee maa- ja metsätalousalueella. Nämä kohteet eivät ole sellaisia, joihin liittyisi jokin liikkuva eläinlaji, ja joka siten vaatisi laajemman elinpiirin huomiointia. Eli kun on kyseessä kohtalaisen vähäisiä ja paikallaan pysyviä kohteita, kuten korpia, niin pelkkä luo-kohteen osoittaminen on katsottu riittäväksi.

Jäkärän eteläpuolisella metsäalueella on luo-kohteiden tihentymä ja se on kokonaisuutena merkittävää aluetta. Sen laaja-alaista säilymistä turvaa se, että kaavan aiemman vaiheen M-1-aluevarauksesta on luovuttu ja lisäksi alueelle on lisätty /s-merkintä, eli alue, jolla ympäristö säilytetään. Tämä turvaa luo-kohteiden lisäksi uhanalaisia metsäluontotyyppisiä.

Yhden pienialaisen liito-oraveviirin osa ulottuu Hagan kartanon alueelle, mutta muutoin kaikki reviirit sijoittuvat virkistysalueille, eikä niitä sijaitse M-alueilla. Muutoin kaava-aineistossa on katsottu riittäväksi se, että luo-kohteet on eritelty luettelona ja karttaotteena kaavaselostuksessa.

Palovuoren luonnonsuojelualue on perustettu maanomistajan eli Liedon kaupungin aloitteesta. Perustamispäätöksessä 16.3.2022 VARELY/5877/2019 on kuvattu alueen rauhoitusmääräykset.

Palovuoren luonnonsuojelualueelle on osoitettu kehitettävä/suunniteltu ulkoilureitti. Aluetta koskevissa rauhoitusmääräyksissä on kielletty teiden ja polkujen rakentaminen, mutta olemassa olevien polkujen käyttö ja ylläpito on sallittu. Yleiskaavassa osoitettu reitti on osoitettu olemassa olevalle polku-uralle, joten merkintä on muutettu olemassa olevaksi ulkoilureitiksi. Yleiskaavan esitystapa on mittakaavasta johtuen hyvin yleispiirteinen ja kaikki toteuttaminen edellyttää tarkempaa suunnittelua.

Toimenpiteet

- *Lausunnoilla ollut kaavakartta on laadittu 2025 vuoden puolella, jolloin lausunnon pyytämisen taho oli ELY-keskus. Valtion organisaatiomuutoksen tultua voimaan vuoden 2026 alusta, kaavakartalle on päivitetty ELY-keskuksen tilalle Lupa- ja valvontavirasto.*
- *Jäkärän eteläpuoliselle metsäalueelle on lisätty /s-merkintä.*
- *Palovuoren SL-merkinnän määräkseen on lisätty teksti: ”Alueen maankäytöstä säädetään suojelualueen rauhoitusmääräyksissä.”*
- *Palovuoren SL-alueen läpi kulkeva reitti on muutettu olemassa olevaksi reitiksi.*

Pintavedet

Selostuksen lähtökohdissa on lyhyet kappaleet pintavesistä sekä Maarian altaasta. Myöhemmin selostuksessa ei juurikaan ole vesistöasioita käsitelty, koska kaavalla ei katsota olevan merkittävää ja kovin suoraa vaikutusta vesistöihin. Uudisalueiden kohdalla edellytetty asemakaavan laatiminen johtaa siihen, että niiden osalta on tarpeen selvittää tarkemmin hulevesi- ja vesistövaikutukset sekä tarvittavat toimet vesistöihin kohdistuvien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai lieventämiseksi.

Uusien asuinalueiden määrä on kokonaisuudessaan vähäinen. Merkittävimmät varaukset ovat Metsämäen raviradan läheisyydessä. Näiden toteuttamisella voi olla vaikutusta Topinojan latvaosiin tai Maarian altaaseen. Vaikutukset voivat olla kaksitahoisia. Yhtäältä alueiden toteutus vähentää peltoviljelyyn varattua aluetta, jolloin on olettavissa, että kyseisiin vesistöihin valuvien lannoiteperäisten ravinteiden määrä vähenee. Tämä parantaa vesien laatua. Toisaalta alueiden rakentamisvaiheessa erityisesti kiintoaineksien kulkeutuminen vesistöihin on todennäköistä ja joka rakentamisajan heikentää vesien laatua. Toteuttamalla alueelle hulevesien viivytysratkaisuja, voidaan kiintoaineksien kulkeutumista vesistöihin ehkäistä.

Maarian altaan suojavyöhyke kaavakartalla pohjautuu rajaukseltaan vesioikeuden päätöksen mukaiseen lähisuojavyöhykkeeseen sekä määräystekstin osalta lähisuojavyöhykkeelle asetettuihin suoja-alue määräyksiin. Tarkemmin itse määräykset siis avautuvat noista erillisistä suoja-alue määräyksistä, mutta niiden tavoite on selvä – turvata altaan veden laatu ja säilyttää se hyvänä. Suojavyöhyke määräyksineen on voimassa niin kauan kuin se on voimaan tullessa kaavassa ja niin kauan kuin vesioikeuden päätös pidetään voimassa. Voimassa olo on oikeastaan itsestään selvää, joten siksi sitä ei ole sen enempää avattu selostuksessa.

Toimenpiteet

- *Aurajoki oli virheellisesti merkitty osaksi maisemallisesti arvokasta peltoaluetta (MA-1). Aurajoki on merkitty lausunnon mukaisesti vesialueeksi (W).*
- *Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys kaava-alueella on kokonaisuutena hyvin pieni. Mutta jos niitä jostain tulee vastaan rakentamisen yhteydessä, on tärkeää tietää, miten niiden kanssa toimitaan. Tämän johdosta kaavakartalle on lisätty asiaa koskeva yleismääräys sekä maininta selostukseen.*

Ympäristöhäiriöt

Pilaantuneet maat

Harmillisesti kaavan nettisivuille oli jäänyt vuoden 2016 kohdeluettelo, vaikka siellä olisi pitänyt olla vuoden 2022 luettelo. Tilanne on nyt korjattu kaavan nettisivuilla ja kuvassa 18 sekä luettelossa on yhtä monta kohdetta.

Lausunnossa pohdittiin, että onko kaikkien mukana olevien kohteiden tarkoituksenmukaista olla esitettynä kaava-aineistossa. On selvää, että esimerkiksi Jäkärän tuntumassa oleva kreo-soottikohde on eri luokkaa kuin yksittäisen omakotitalon pieni öljysäiliövuoto. Vastaavasti myös luo-kohteisiin liittyy eri tason omaavia lajeja tai alueita, mutta silti ne katsotaan tarkoituksenmukaisena pitää kaikki mukana. Kunnan kaavoituksen on vaikea tietää minkälainen rajanveto pima-kohteissa sitten tulisi vetää ja mitä kohteita voisi aineistosta pudottaa pois. Tämän kaavan yhteydessä on katsottu varmemmaksi ottaa mukaan kaikki tunnistetut pima-kohteet.

Melu

Lupa- ja valvontavirasto on oikeassa siinä, että käytetyt meluselvitykset ovat pääosin vanhoja. Kaavassa osoitettujen uudisalueiden toteutumisen aikataulut ovat kuitenkin vielä hyvin epävarmoja ja täten on vaikea arvioida minkä tulevaisuuden tilanteen mukaan melua kannattaisi arvioida. Tämän vuoksi yleiskaavassa on lähdetty siitä, että uudisalueet tulee asemakaavoittaa ja siinä yhteydessä selvitetään sen ajankohdan tietämyksen mukaan niin melut kuin tarkoituksenmukaiset meluntorjuntatoimet.

Valtatie 9:n meluntorjuntaan liittyvä EV-1-alueen määräys koskettaa luonnollisesti koko EV-1-aluetta. Tämä mahdollistaa meluvallien toteutuksen tarvittaessa koko alueen mitalta, ja jolloin melulta saadaan suojattua sekä Jäkärän olevat alueet, että sinne tavoiteltu uudisalue. Kun suojauksen ulkopuolelle jääviä alueita ei tämän myötä ole, niin kaavoitus ei näe tarpeellisenä tarkistaa kaavamerkintöjä.

Alemman tie- ja katuverkon osalta, kuten esimerkiksi Vanha Tampereentie, voi lisäksi todeta, että liikennemäärät kasvavalla kaupunkiseudulla yleensä lisääntyvät, ja joka samalla kasvattaa melua, mutta samaan aikaan autokannan sähköistyminen vie moottorimelua pois, ja joka on rengasmelua hallitsevampi taajamanopeuksissa.

Kaavaan ei oltu otettu määräyksiä raideliikenteeseen liittyen, koska sen varteen ei olla kaavoitamassa mitään uutta. Koska raideliikenne voi pahimmillaan kuitenkin aiheuttaa merkittävää melua, tärinää ja/tai runkomelua, kaavoitus yhtyy Lupa- ja valvontaviraston näkemyskseen yleismääräyksen lisäämisestä kaavaan, jotta oleville alueille mahdollisesti käynnistettävissä asemakaavahankkeissa asia tulee huomioiduksi. Kaavoitus ei kuitenkaan näe perusteltuna ottaa yleismääräykseen mukaan 500 metrin rajaa. Raideliikenteen vaikutukset pitää pystyä tutkimaan ja ratkaisemaan tapauskohtaisesti kohteen ja yksityiskohtaisemman suunnittelutason mukaan. Kategorisen metrimäärän käyttö johtaisi Jäkärässä erikoiseen tilanteeseen, jossa velvoite koskettaisi isoa osaa olevia kiinteistöjä, ja joiden osalta pystyy suoralta kädeltä sanomaan, ettei raideliikenteellä ole niihin vaikutusta.

Lausunnossa esiin nostettu yleismääräys meluntorjunnan suorittamisesta ensisijaisesti rakennuksilla, on tarkoitettu ohjaamaan ensisijaisesti olemassa olevien alueiden luvitusta, koska uudisalueilla melut ja meluntorjuntatavat on tarkoitus selvittää asemakaavavaiheessa. Lisäksi kyseisellä yleismääräyksellä on tavoiteltu parempaa kaupunkikuvaa, kun voitaisiin välttyä meluaitojen tekemiseltä.

Lupa- ja valvontaviraston ehdottamaa määräystä piha-alueiden melutasojen ohjearvojen huomioimisesta ei oteta kaavaan mukaan. Esitetyin sanamuodoin määräys jää liian tulkinnanvaraiseksi ja osittain myös ristiriitaiseksi huomioiden lentomelu ja vähäisen täydennysrakentamisen mahdollisuus alueelle, jolla lentomelua saattaa esiintyä. Niin kuin on jo aiemmin todettu, niin uudisalueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi ja siinä yhteydessä meluasiat tutkitaan tarkasti myös piha-alueiden osalta. Olevan asutuksen näkökulmasta merkityksellistä on valtatie 9:n ja Vanhan Tampereentien aiheuttama melu. Näiden liikenneväylien meluntorjuntaan on kaavassa jo ollut omat kaavamääräykset.

Toimenpiteet

- *Lupa- ja valvontaviraston ehdottama kaavamääräys lentomelualueeseen liittyen on lisätty kyseisen merkinnän yhteyteen ja asiasta on lisätty maininta kaavaselostukseen.*
- *Lupa- ja valvontaviraston ehdottama kaavamääräys junaradan läheisyyteen kaavoittamisen aiheuttamasta selvitystarpeesta sekä sen vaikutuksesta rakentamiseen on lisätty kaavakartan yleismääräyksiin hieman muutettuna ja asiasta on lisätty maininta kaavaselostukseen.*

Kaavaratkaisu, merkinnät ja määräykset

Liedon alueella on asumiselle varattuja alueita osoitettu niin, että ne rajautuvat virkistysalueiden ohella myös suoraan maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin. Yleiskaavan aluevarausmerkinnät osoittavat kuitenkin vain alueen pääasiallisen käyttötarkoituksen. Yleiskaavassa asumiselle osoitetut alueet tulee asemakaavoittaa, jonka yhteydessä on varmistettava riittävät ja saavutettavat viher- ja virkistysalueet.

Lupa- ja valvontaviraston esiin nostama ns. Katja-asetus on tullut voimaan 11.6.2024, mutta sen siirtymäsäännöksen mukaan kunta voi yksittäisen kaavan laatimisen yhteydessä soveltaa aiemmin voimassa ollutta asetusta vuoden 2028 loppuun.

Turun ja Liedon kaupungit ovat lähteneet valmistautumaan ns. tietomallikaavoitukseen, jonka osana uusi Katja-asetus on. Tässä kohtaa valmistautuminen on kuitenkin niin keskeneräistä, etteivät kaupungit pysty vielä toteuttamaan tätä osayleiskaavaa tietomallikaavana ja lisäksi valmistautuminen on ylipäänsä lähtenyt liikkeelle asemakaavataso hankkeista. Yksittäisen ja hyvin pitkään vireillä olleen yleiskaavahankkeen kohdalla ei nähdä tarkoituksenmukaisena lähteä päivittämään sen merkintöjä Katja-asetuksen mukaiseen muotoon.

Ulkoilureittisuunnitelma

Ulkoilureittien vaikutukset riistaeläimiin

Ulkoilulain 3 a §:n mukaan ulkoilureitti on suunniteltava siten, ettei sen tekemisestä ja käyttämisestä aiheudu merkittävää riistaeläinten elinolosuhteiden turmeltumista tai huomattavaa häiriötä riistan lisääntymiselle.

Maarian altaan itäpuoliset metsät ovat jo nykyään suosittua ulkoilumaastoa. Polkuverkoston virallistaminen ulkoilureittisuunnitelman ja -toimitusten avulla lisää alueen tunnettuutta ja seudullista virkistyskäyttöä. On kuitenkin todennäköistä, että alueen virkistyskäyttö lisääntyisi, vaikkei ulkoilulain tarkoittamia ulkoilureittejä toteutettaisikaan. Tähän vaikuttavat Ilmaristen ja Jäkärin taajamien

kasvu sekä muualla kaupunkiseudulla tapahtuva kaupunkirakenteen tiivistyminen ja siihen mahdollisesti liittyvä metsäalueiden kutistuminen.

Reittien käytön mahdollisesta lisääntymisestä ei kuitenkaan seuraa ennalta arvioiden merkittävää riistaeläinten elinolosuhteiden turmeltumista tai huomattavaa häiriötä niiden lisääntymiselle alueella. Yli 90 % ulkoilureittitoimituksella mahdollistettavista reiteistä sijoittuu olemassa oleville poluille, jotka ovat nykyäänkin paljon käytettyjä.

Ulkoilulain tarkoittamien ulkoilureittien toteuttaminen voi kanavoida virkistyskäyttöä metsässä risteileviltä poluilta merkityille reiteille ja siten myös vähentää ihmisten liikkumista metsän joissakin osissa.

Virkistyskäytön vilkastuminen voi aiheuttaa muutoksia joidenkin riistaeläinten käyttämiin reitteihin ja elinalueisiin. Alueella elävät riistaeläimet ovat kuitenkin käytännössä samoja yleisiä lajeja, joita tavataan joka puolella Turkuja, myös lähempänä asutusta. Näitä ovat esimerkiksi metsäkauris, valkohäntäpeura, kettu, mäyrä, rusakko, orava ja sepelkyyhky.

Herkemmin häiriintyviä riistalajeja, kuten suurpetoja, tavattaneen korkeintaan satunnaisesti, eivätkä ne tiettävästi lisääntyneet Maarian altaan itäpuolisissa metsissä. Alueella ei ole ollut vuosikymmeniin metson soidinpaikkoja. Ulkoilureittien vaikutuspiirissä ei ole sellaisia merkittäviä riistaeläinten lisääntymisalueita, joiden voidaan katsoa turmeltuvan ulkoilureitin tekemisen takia.

Pilaantuneet maat

Maaria-Ilmaristen osayleiskaava-alueella sijaitsee useita alueita, joilla nykyisin tai aiemmin harjoitusta toiminnasta on saattanut päästä maaperään haitallisia aineita. Tiedot todetuista ja mahdollisesti pilaantuneista tai haitta-aineita sisältävistä maa-alueista on tallennettu valtakunnalliseen maaperän tilan tietojärjestelmään (MATTI). Turun kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella on toimivalta ympäristönsuojelulain 14 luvun maaperän pilaantuneisuutta koskevista asioista.

Ulkoilureittisuunnitelmassa näytetään myös olemassa olevia toimintoja, kuten Jäkärän eteläpuolen Paavonpolku, johon uudet reitit yhdistyvät, sekä Maarian uimaranta. Edellä mainittujen kohteiden läheisyydessä sijaitsee useita MATTI-kohteita:

Yksi kohteista on Maarian uimarannan vieressä, missä on toiminut tiilitehdas. Kohteen maaperästä ei ole tarkempaa tietoa. Pohjoisempana Jäkärän koira-aitauksen kohdalla on tehty pilaantuneen maaperän puhdistusta vuonna 2013 ja pohjaveden PAH-yhdisteiden tarkkailu jatkuu. Kolmas MATTI-kohde sijaitsee Jäkärän eteläpuolisella rata-alueella. Kohteen maaperästä ei ole tarkempaa tietoa.

Olemassa oleva Paavonpolku kulkee läheltä kaikkia edellä mainittuja MATTI-kohteita. Ulkoilureittisuunnitelmassa ei ole esitetty Paavonpolkua koskevia toimenpiteitä. Uusien reittien toteutussuunnittelun yhteydessä voi kuitenkin olla tarpeen tarkastella myös Paavonpolun mahdollista kunnostustarvetta. Jos MATTI-kohteiden läheisyydessä kulkevaa Paavonpolkua on tarvetta kunnostaa tai jos Maarian uimarannan läheisyydessä suunnitellaan tehtävän maanrakennustöitä, on otettava yhteyttä valvontaviranomaiseen.

Toimenpiteet

- *Arvio ulkoilureittisuunnitelman vaikutuksista riistaeläimiin on lisätty suunnitelman selostukseen.*
- *Ulkoilureittisuunnitelman selostuksen olevat viittaukset luonnonsuojelulakiin on päivitetty voimassa olevan lain mukaisesti pykäliin.*
- *Tiedot pilaantuneista maista ja maininnat niiden huomioimisesta on lisätty ulkoilureittisuunnitelman selostukseen.*

17.4 Fingrid Oyj, 16.3.2026

Olemme lausuneet osayleiskaavan luonnoksesta 2.6.2017 ja ehdotuksesta 25.3.2022. Osayleiskaavan alueella sijaitsevat Fingridin 110 kV voimajohdot Lieto - Koroinen A (1476A) ja Naantalinsalmi - Lieto B (1476B) sekä Lieto - Koroinen B (1932B).

Fingridin risteämäläusuntoasiantuntija on katsonut ulkoilureittisuunnitelmaa ja päätyi siihen, että ulkoilureittisuunnitelmasta ei tarvitse vielä tässä vaiheessa tehdä risteämäläusuntoa.

Meillä ei ole kommentoivaa uudesta kaavaehdotuksesta.

17.5 Varsinais-Suomen liitto, 23.3.2026

Varsinais-Suomen liitto toteaa, että osayleiskaavaehdotus on laadittu huolellisesti. Kaavatyössä laadittujen selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella laadittu ehdotus tarkentaa tarkoituksenmukaisesti maakuntakaavaratkaisua. Kaavatyön pitkä valmisteluprosessi näkyy siinä, että mitoitus perustuu Rakennemalli 2035 -työhön, johon kaavan tavoitevuosi on myös asetettu.

Kaupunkiseutusuunnitelma, joka on parhaillaan valmisteilla, tarkentaa jatkossa seudun tavoitteita muun muassa kasvun sijoittumisen sekä yhtenäisten virkistysyhteyksien ja -alueiden osalta. Osayleiskaavassa on tehty perusteellinen taustatyö alueen erityispiirteistä, kuten luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvoista. Niiden pohjalta muodostettu maankäytön ratkaisu luo selkeän perustan myös tulevan kaupunkiseutusuunnitelman alueellisille linjauksille Maaria-Ilmarisen osalta. Alueen merkitys seudullisena, monipuolisena ja kulttuurisesti rikkaana luonto- ja virkistysalueena on huomattava, ja maatalous- ja metsätaloukskäytön jatkuminen tukee tätä kokonaisuutta. Näin ollen tavoitevuotta voidaan pitää mahdollisesti tätäkin kaukaisempana, vaikka kaavaehdotuksen suhdetta kaupunkiseutusuunnitelmaan ei tässä vaiheessa prosessia voidakaan arvioida.

Maakuntakaavan taajamatoimintojen alue Ilmarisen Palovuoren ympäristössä mahdollistaisi asuminen laajemmin kuin mitä osayleiskaavassa esitetään. Osayleiskaavan ratkaisu lisää saavutettavien lähivirkistysalueiden määrää. Metsätalouksalueilla tapahtuvat maisemamuutokset voivat tosin heikentää virkistysarvoa nopeasti ja muuttaa alueen luonnetta. Tästä syystä alueen esittäminen maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena on jatkossakin perusteltua.

Maakuntakaavan virkistys- ja suojelualueiden sekä ulkoilureittien verkosto turvaa Turun kaupunkiseudun luonnon monimuotoisuutta, kytkeytyneisyyttä sekä virkistysalueiden riittävyttä ja jatkuvuutta. Osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotuksissa on tunnistettu alueen seudullinen merkitys ja täsmennetty maakuntakaavan merkintöjä asianmukaisesti. Suunnitelmien toteutuksessa on jatkossakin tärkeää varmistaa verkostojen yhtenäisyys ja jatkuvuus niin Vähäjoen ja Paattistenjoen suuntaisesti kuin kohti Aurajokilaaksoa.

Yhteenvedona Varsinais-Suomen liitto toteaa, että osayleiskaava- ja ulkoilureittisuunnitelmaehdotukset muodostavat huolellisesti valmistellun ja maakuntakaavaa pääsääntöisesti hyvin toteuttavan kokonaisuuden. Kaavatyössä on tunnistettu alueen merkittävät luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvot, ja niiden pohjalta on rakennettu selkeä, seudullisesti vaikuttava ratkaisu. Suunnitelmat vahvistavat Turun kaupunkiseudun virkistys- ja suojeluverkoston jatkuvuutta sekä tukevat alueen monipuolista käyttöä pitkällä aikavälillä. Kaavaratkaisut tarjoavat tasapainoisen perustan tulevalle kaupunkiseutusuunnittelulle ja ohjaavat kehitystä kestäväällä tavalla.

17.6 Turun kaupunginmuseo, 24.3.2026

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo on lausunut asiasta aiemmin luonnosvaiheessa vuonna 2017 sekä ehdotuksista vuonna 2022. Museon esiintuomia seikkoja on otettu huomioon kaavaehdotuksessa.

Kaava ja ulkoilureittisuunnitelma on asetettu uudelleen nähtäville, koska siihen on tehty muutoksia vuonna 2022 saatujen palautteiden perusteella. Lisäksi vuosina 2024–2025 tutkittiin pientalotonttien lisäämistä erityisesti Jäkärän eteläpuoliselle metsäalueelle. Pientaloasumisen lisäys olisi ollut hyvin haastavaa ja tästä ajatuksesta luovuttiin.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta museon aikaisemmassa lausunnossaan esittämät muutokset on kaavaehdotuksessa toteutettu. Vuonna 2022 antamassaan lausunnossa museo toi esiin suunnittelualueen merkittävän arkeologisen potentiaalin, ja sen, että uusia tielinjauksia suunniteltaessa ja asemakaavoja laatiessa tulee varautua toteuttamaan arkeologisia inventointeja. Aikaisemmassa lausunnossa on viitattu muun muassa metallinetsinharrastajien löytämiin rautakautisiin esinelöytöihin. Uusia löytökohteita on sittemmin löytynyt lisää, mikä edelleen alleviivaa alueen arkeologista potentiaalia.

Kaavasta puuttuu vuonna 2025 löytynyt kiinteä muinaisjäänös Pakurla 2 (1000059762).

Kaava-alueella sijaitsevan valtakunnallisesti merkittävän arkeologisen kohteen Ristinpelto (muinaisjäänösrekisterin tunnus 423010010, VARK-tunnus 100689) merkitsemistä ja sitä koskevaa määräystä museo on aikaisemmassa lausunnossaan ohjeistanut. Edellisen lausuntokierroksen jälkeen Museoviraston VARK-inventointi on hyväksytty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitamaksi valtakunnalliseksi inventoinniksi (Valtioneuvoston päätös YM/2024/59). Tämän seurauksena VARK-kohteen määräystä museo esittää muokattavan nykyisen ohjeistuksen mukaisesti muotoon:

”Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde (VARK).

Alueella on muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueidenkäytön suunnittelussa tulee edistää kohteen säilymistä. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota kohteen VARK-inventoinnissa todettuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin. Aluetta koskevista maankäytön suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.”

Ristinpellon VARK-kohde on syytä mainita myös kaavaselostuksessa muiden valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristön kohteiden (RKY ja VAMA) yhteydessä.

Ulkoilureittisuunnitelmassa ja sen selostuksessa arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu asianmukaisella tavalla.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta museo toteaa, että kaava-alueen rakennusinventointeja on sekä Liedon että Turun puolella päivitetty vuonna 2008, satunnaisesti joidenkin kohteiden osalta myös sen jälkeen. Maaria-Ilmarisen osayleiskaavaluonnos oli ensimmäisen kerran nähtävillä 16 vuotta sitten, vuonna 2010. Pitkä kaavaprosessi on selvitysten näkökulmasta ongelmallinen, koska kaavoituksen pohjana olevat selvitysaineistot vanhenevat jatkuvasti prosessin jatkuessa.

Suojeltujen kohteiden tarkistuksessa ilmeni, että rakennussuojelukohteiden listaukseen on jäänyt virhe. Kohteessa sr-11 Haihu on väärä kuvaus. Oikea kuvaus on seuraava: Haihun kantatila vanhalla kylätontilla. Päärakennus v. 1908, vanhempi asuinrakennus 1700-luvulta, aitta 1909. Lisäksi useita hirsirunkoisia ulkorakennuksia. Hyvin säilynyt maatilan pihapiiri.

Museo on aiemmissa lausunnoissaan huomauttanut, että Jäkärän seurakuntatalo tulee merkitä kaavaan suojelukohteeksi. Samaa museo on todennut Jäkärän alueen eli Arkeologinkadun, (asemakaavatunnus 17/2018) asemakaavan yhteydessä. Kyseinen asemakaava tuli voimaan 30.11.2024 eikä seurakuntataloa suojeltu. Rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo ei kuitenkaan ole kadonnut.

Suojelukohteita koskevan sr-merkinnän määräyksessä on hyvä muuttaa viittaus museoviranomaisen lausuntoon luvanvaraisten muutosten yhteydessä siten, että edellytetään museoviranomaisen kuulemista rakennuksen julkisivujen korjaus- ja muutostöitä suunniteltaessa.

Ulkoilureittisuunnitelma

Haihun tilan ohi on merkitty ulkoilureitin yhteystarve. Yleiskartassa se kulkee keskellä peltoa Haihun pohjoispuolella, keskellä paikallisesti arvokasta maisema-aluetta. Yhteysreitti tilan itäpuolelta on järkevä, mutta mikäli reitti toteutetaan, se tulee sijoittaa kulkemaan pitkin peltoalueen reunaa. Näin se ei häiritse yhtä paljon maisemaa ja mahdollistaa pellon viljelykäytön ja siten sen pysymisen avoimena maisematilana. Myös muiden ulkoilureittien yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida reitin soveltuvuus maisemaan sekä tavoite säilyttää yhtenäisiä peltoalueita.

Vastine:

Jäkärän seurakuntataloa ei merkitä osayleiskaavassa sr-kohteeksi. Perustelut on annettu edellä Lupa- ja valvontaviraston lausunnosta annetussa vastineessa sekä vuonna 2017 annettujen lausuntojen vastineissa.

Kaavamääräykset muotoillaan sisällöltään lausuntoja vastaavaksi. Kaavamääräykset pyritään harmonisoida kaavoituksessa yhtenäiseksi, jotta samaa kaavamääräystä voidaan käyttää vastaavissa tapauksissa muissakin kaavoissa, ja jotta lisäisimme valmiuttamme siirtyä tietomallipohjaiseen kaavoitukseen. Tästä syystä kaavamääräys hieman poikkeaa sanamuodoiltaan lausunnoissa esitetystä.

Useiden eri puolilla suunnittelualueella olevien ulkoilureittien merkitseminen osoittautui vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi. Haihun alueen ulkoilureitti oli yksi näistä mahdottomista. Niinpä tarkasta reitin osoittamisesta luovuttiin ja se korvattiin yhteystarvemerkinnällä. Alueen tullessa joskus asemakaavoituksen piiriin, niin siinä yhteydessä isolle osalle peltoalueista tulee uusi käyttötarkoitus ja jäljelle jäävillekin uudenlainen merkitys. Peltojen nykyinen olemus ja aistittava maisematila muuttuvat. Nähtäväksi myös jää, että jatkuuko viljely edelleen jäljelle jäävillä pelto-osilla vai tuleeko viljelyn tilalle esimerkiksi niittyä. Joka tapauksessa Haihun alueen ulkoilureitin tarkka sijainti ja arviot sen vaikutuksista ratkaistaan asemakaavavaiheessa.

Toimenpiteet

- *Vuonna 2025 löytynyt kiinteä muinaisjäännös Pakurla 2 on lisätty kaavan ja ulkoilureittisuunnitelman aineistoon.*
- *Ristinpellon VARK-kohteen määräyksen muoto on muutettu museon esittämään muotoon. Lisäksi siitä on lisätty maininta kaavaselostukseen.*
- *Kohteen sr-11 Haihu kuvaus on korjattu museon esityksen mukaiseksi.*
- *Sr-kohteita koskevat määräykset on tarkistettu vastaamaan sisällöllisesti Lupa- ja valvontaviraston sekä Turun kaupungin museon lausunnoissaan esittämää. Muotoilussa huomioidaan määräysten johdonmukainen yhteensopivuus Turussa käytettäviin vastaaviin kaavamääräyksiin.*

17.7 Kaarinan kaupunki, 27.4.2026

Kaarina on käynnistämässä yleiskaavoitusta Auranlaakson kaupunginosassa Ravattulassa, sillä alueella, johon yleiskaava-alue rajautuu. Maaria-Ilmarisen osayleiskaavan aluevarauksilla on siten merkitystä Kaarinan tulevaan maankäyttöön. Osayleiskaavassa kuntarajalle osoitetut aluerajaukset (lähivirkistysalue, maisemallisesti arvokas peltoalue) rajaavat alueen käyttöä. Aurajokilaakson maisema-arvojen, inventoitujen luontoarvojen sekä kiinteiden muinaisjäännösten perusteella aluevaraukset ovat kuitenkin perusteltuja.

Maisemaa sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöä kuvaavat ja säilyttävät merkinnät tukevat Aurajoki-laakson erityispiirteiden säilyttämistä kuntarajat ylittäen. Käynnistyvän yleiskaavatyön myötä Kaarina pyrkii edelleen vahvistamaan Auranlaakson valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita ja tukeutuu tässä työssä Turun yleiskaavoihin, joihin yleiskaavoitettava alue liittyy. Erityisesti maisemallisten elementtien kuten vesistön, peltujen ja metsien, osoittaminen yhtenäiseksi kuntaraja ylittäen on tärkeää. Kaarina tuokin esille, että Aurajokea ei ole Maaria-Ilmarisen yleiskaavaehdotuksessa osoitettu vesialueena, kuten Turun yleiskaava 2029 alueella, vaan Aurajoki on yleiskaavaehdotuksessa osa maisemallisesti arvokasta peltoaluetta. Ulkoilureittisuunnitelmassa Aurajoki on osoitettu melontareittinä. Pohdittava olisikin, tulisiko Aurajoki tunnistaa yleiskaavassa erikseen vesistö - aluevarauksella.

Myös toiminnallisesta näkökulmasta lähivirkistysalueiden ja reittien tulisi jatkua luontevasti kuntarajat ylittäen. Kuntarajalle sijoittuva lähivirkistysalue sekä ulkoilureittisuunnitelmassa osoitetut olevat melontareitti ja pyöräilyreitti luovat hyvät mahdollisuudet huomioida ja kehittää reittien jatkuvuutta, saavutettavuutta ja houkuttelevuutta myös Kaarinassa tulevan yleiskaavan alueella.

Maaria-Ilmarisen ulkoilureittisuunnitelmaehdotukseen tulisi merkitä varaus kävelyreitille Aurajoen rantaan Ravattulan puolelle Turun sillalta Kaarinan riippusillalle asti.

Vastine:

Kaarinan kaupungin lausunnossa mainittu ajatus Kuralansillan ja Kaarinan riippusillan välille sijoituvasta kävelyreitistä on erinomainen. Kävelyreitin toteuttaminen Aurajoen rantaan tälle osuudelle täydentäisi hienosti nykyistä ulkoilureitistöä kuntarajat ylittäen.

Osayleiskaavaan ja ulkoilureittisuunnitelmaan on perusteltua lisätä ulkoilureitin yhteystarve -merkintä Aurajokivarteen Haagasta Ravattulan ja Halisten suuntaan. Merkintä sijoittuu pääosin osayleiskaava-alueen ulkopuolelle, eikä sillä ole juridista statusta osayleiskaava-alueen ulkopuolella. Merkintä osoittaa kuitenkin Turun ja Kaarinan kaupunkien tahtotilaa. Ulkoilureittisuunnitelmassa on osoitettu myös muita tunnistettuja yhteystarpeita ulkoilureitin yhteystarve -merkinnällä. Osa yhteystarpeista sijaitsee osayleiskaava-alueen ulkopuolella.

Toimenpiteet

- *Aurajoki oli virheellisesti merkitty osaksi maisemallisesti arvokasta peltoaluetta (MA-1). Aurajoki on nyt merkitty vesialueeksi (W).*
- *Sekä osayleiskaavaan että ulkoilureittisuunnitelmaan on lisätty Aurajoen rantaan lausunnon tarkoittamaan kohtaan ulkoilureitin yhteystarve -merkintä. Merkintään on liitetty sen merkitystä selventävä teksti: ”Reitin toteuttamismahdollisuuksia ja linjausta voidaan tutkia myöhemmän kaavoituksen tai muun suunnittelun kautta.”*